

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BURSALI LEVHÎ DİVANI
(İnceleme – Tenkitli Metin – İndeks)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan:

Özge ÖZBAY

BALIKESİR, 2013

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BURSALI LEVHÎ DİVANI
(İnceleme – Tenkitli Metin –İndeks)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan:

Özge ÖZBAY

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Abdülkerim GÜLHAN

BALIKESİR, 2013

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 200912511003 numaralı Özge Özbay'ın hazırladığı "Bursalı Levhî Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks)" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 21.06.2013 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan.....İmza.....
Prof.Dr.Bahattin KAHRAMAN Soyadı

Yrd. Doç. Dr.
Üye Aladükerim Güllüoğlu İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı (Danışman)

Yrd. Doç. Dr.
Üye Haluk AYDIN İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

10.07./2013
Enstitü Müdürü
(Unvanı, Adı, Soyadı)

ÖZET

Bu çalışmada, şimdiye kadar üzerinde fazla durulmamış olan Levhî Dîvânı'nın bilinen iki nüshası vasıtasıyla tenkitli metnin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bursalı Levhî Efendi'nin hayatı, edebî ve fikrî kişiliği hakkında da bilgi verilerek, şair her yönüyle tanıtılmaya çalışılmıştır.

Çalışma “Bursalı Levhî Efendi'nin Hayatı ve Kişiliği” ile “Dîvânı” olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmadan daha kolay faydalanılabilmesi adına, sonuna “İndeks” bölümü eklenmiştir.

“Levhî” mahlasını kullanan şairin asıl adı bazı kaynaklarda “Hasan”, bazılarında ise “Hüseyin” olarak geçmektedir. XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan şairin hayatı hakkında ne yazık ki fazla bilgi yoktur. Bursa Hacı İskender Mahallesi'nde dünyaya geldiği, Bursa Mahkemesi'nde kâtiplik ve başkâtiplik ile Bursa Hasan Paşa Medresesi'nde müderrislik yaptığı ve 1165/1751 yılında Bursa'da vefat ettiği bilinmektedir.

Levhî'nin bilinen tek eseri “Dîvân”ıdır. Arapça ve Farsça şiirlerin de bulunduğu divanda, daha çok dinî ve tasavvufî içerikli şiirlerin yer aldığı görülmektedir. Bunun dışında lâ-dinî ve hikemî üslupla yazılmış şiirleri ile Bağdadlı Rûhî'nin Terkîb-i Bend'ine söylendiği tespit edilen bir naziresi bulunmaktadır.

Bursalı Levhî Efendi'nin “Dîvân”ının ulaşılabilen iki yazma nüshası karşılaştırılmak suretiyle, müellifin elinden çıkması muhtemel nüshaya ulaşılmaya çalışılmış; farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Bursalı Levhî, Levhî Dîvânı, tenkitli metin.*

ABSTRACT

The aim of our study is to manifest the critical edition of the Divan of Levhî, a classical poet on whom there has not been satisfying studies so far. We have tried to introduce every aspect of him and his works by giving information about his life, works, his artistic qualities and his personality.

Our study consists of two main chapters, “Bursalı Levhî Efendi’s Life and Personality” and “The Critical Edition of His Dîvân”. We added “Index” section at end of our study to make easier use.

Our poet’s real name is mentioned “Hasan” in some sources, “Hüseyin” in others, but he used “Levhî” as his pen name. We unfortunately not have a lot of information about the poet who lived in the first half of the 18th Century. All we know that he was born in Bursa Hacı İskender District, worked as a court clerk and chief clerk in the Court of Bursa, served as a Professor in Hasan Pasha's Madrasah and died in 1165/1751.

The only known work of Levhî at the moment is his “Dîvân”. We see that a very religious and sufistic content poems, including Arabic and Persian poems are present in his work. Besides of that, there are poems written by profane and sapient style and one nazire written on Bağdadlı Rûhî’s Terkîb-i Bend.

We reached two manuscripts of Levhî’s Divan. In our study, we tried to reconstitute the copy which could be probably written by the author, by comparing both of the manuscripts; the differences have been remarked in annotation.

Key words: Bursalı Levhî, Dîvân of Levhî, critical edition.

ÖN SÖZ

Altı asırlık köklü bir geleneği içinde barındıran divan edebiyatı, kendine has duygu ve düşünce dünyası ile birçok güçlü temsilci yetiştirmiştir. XVIII. yüzyıl Nedîm ve Şeyh Gâlib gibi büyük şairlerin yaşadığı bir dönemdir. Bu dönemde mahallileşme cereyanı ortaya çıkmış, halk söylem ve deyişleri Divan şiirinde yer almaya başlamıştır. Bunun yanında, şairler ilk evrelerde olduğu gibi sahanın en önemli kaynaklarından biri olan tasavvufa meyletmişler, tasavvufî öge ve mazmunları şiirlerinde sıkça kullanmışlardır.

Levhî, XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış ve devrin mevcut sanat anlayışını şiirlerinde başarıyla uygulamış bir şairdir. Celvetiyye tarikatına mensup olması dolayısıyla tasavvuf adap ve erkânını bilen, tasavvufî söylemlerinde coşkulu ve sanatlı bir üslup yakalayan şairin, hikemî ve lâ-dinî tarzda şiirleri de bulunmaktadır.

Bu çalışma ile Bursalı Levhî'nin edebiyat ve bilim âlemine tanıtılmasına katkıda bulunmak amaçlanarak, öncelikle Levhî Dîvânı'nın tenkitli metni oluşturulmuştur. Yapılan araştırmalar sonucu, Levhî Dîvânı'nın bilinen iki yazma nüshasına ulaşılabilmektedir. Her iki nüsha da edisyon kritik bağlamında değerlendirilmiş ve Levhî'nin kaleminden çıkmış olması muhtemel nüsha ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma, inceleme mahiyetinde olan “Bursalı Levhî'nin Hayatı ve Edebî Kişiliği”, “Levhî Dîvânının İncelemesi” ile “Divanın Tenkitli Metni” olmak üzere üç ana bölümden müteşekkildir. Çalışmanın büyük kısmını Levhî Dîvânı'nın tenkitli metni oluşturmasına rağmen; ilk bölümün alt başlıklarında Levhî'nin hayatı, edebî ve fikrî kişiliği ile Dîvân'ına ait bilgilerle çalışma tamamlanmış ve zenginleştirilmiştir. Tenkitli metinden yeterince istifade edilebilmesi için Dîvân'ın sonuna “İndeks” bölümü eklenmiştir.

Metni oluştururken dikkate alınan unsurlar, “Metni Oluşturmada Gözetilen Esaslar” bölümünde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Dipnotlarda referans verilirken, bir kaynak ilk defa geçtiğinde tam künyesiyle, daha sonraki kullanımlarında ise yazarın adı ve soyadından sonra yalnızca kısaltma adıyla verilmiş; bu kısaltmalar alfabetik olarak hazırlanmış olan “Kısaltmalar” bölümünde gösterilmiştir. Dipnotta geçmediği halde çalışma esnasında yararlanılan kaynak eserlere çalışmanın sonunda “Bibliyografya” bölümünde yer verilmiştir. Metni kurarken yararlandığımız transkripsiyon alfabesi de çalışmamızın başında “Transkripsiyon Alfabesi” başlığı altında gösterilmiştir.

Bütün titizlik ve gayretlerimize rağmen, elimizde olmayan nedenlerle gözden kaçan hata ve eksikliklerimizin iyi niyetli uyarı ve katkılarla telafi edilebileceğini umuyor, yapılacak katkılara şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bu çalışma esnasında, lisansüstü ders dönemimden itibaren bilgi ve tecrübesini benden esirgemeyen, her ihtiyaç duyduğumda bana mesaisini ayıran, çalışmama yön veren ve bu hususta her türlü imkânı sunan değerli Hocam Yrd. Doç. Abdülkerim Gülhan’a saygı ve şükranlarımı sunar; desteklerinden dolayı başta ailem olmak üzere emeği ve yardımını geçen herkese teşekkür ederim.

Özge ÖZBAY

Balıkesir 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1
1.BURSALI LEVHÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	2
1.1. Adı, mahlası.....	2
1.2. Hayatı.....	3
1.3. Edebî Kişiliği.....	4
1.3.1. Levhî'nin Etkilendiği ve Etkilediği Şairler.....	5
1.3.2. Dil ve Üslup.....	6
1.3.2.1. Darb-ı mesel, kelâm-ı kibar türünden atasözleri kalıp ifadeler, deyimler ve halk deyişleri.....	6
1.3.2.2. Hitaplar ve ünlemlerle birlikte kullanılan seslenme sözcükleri.....	14
1.3.2.3. Edatlar.....	15
1.3.2.4. Söz tekrarları.....	16
1.3.2.5. Soru cümleleri.....	16
1.3.2.6. Divanda Geçen Ayet, Hadis ve Arapça İbareler.....	17
1.3.3. Şiir Anlayışı.....	25
2. LEVHÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELEMESİ.....	27
2.1.DÎVÂN'IN ŞEKİL YÖNÜNDEN İNCELEMESİ.....	27
2.1.1. Kasideleri.....	27
2.1.2. Gazelleri.....	27
2.1.3. Terkîb-i Bendi.....	30
2.1.4. Tarihleri.....	31
2.1.5. Rubai ve Kıtaları.....	31
2.1.6. Matla ve Müfredleri.....	31
2.1.7. Nesri.....	31
2.1.8. Kullandığı Vezinler.....	31
2.2. DÎVÂN'IN MUHTEVASININ DİNÎ-TASAVVUFÎ İNCELEMESİ.....	33
2.2.1. Din.....	33
2.2.1.1. Allah.....	33
2.2.1.2. Melekler.....	34
2.2.1.2.1. Cebrâil.....	34
2.2.1.2.2. Şeytan.....	36
2.2.1.3. Peygamberler.....	36
2.2.1.3.1. Muhammed.....	36
2.2.1.3.2. Yûsuf.....	37

2.2.1.3.3. Mûsâ.....	37
2.2.1.4. Sahabeler ve Dört Halife.....	38
2.2.1.4.1. Sahabeler.....	38
2.2.1.4.2. Dört Halife.....	38
2.2.1.5. Kaza ve Kader.....	39
2.2.1.6. Ahir Zaman ve Ahiret İle İlgili Mefhumlar.....	40
2.2.1.6.1. Ahiret.....	40
2.2.1.6.2. Kıyamet, Haşr, Mahşer.....	40
2.2.1.6.3. Ahir Zaman.....	41
2.2.1.6.4. Cennet.....	41
2.2.1.6.5. Cehennem.....	42
2.2.1.6.6. Bezm-i Elest.....	42
2.2.1.7. Diğer İtikâdî Mefhumlar.....	43
2.2.1.7.1. Mirâc.....	43
2.2.1.7.2. Rûh.....	43
2.2.1.7.3. Nefs.....	44
2.2.1.7.4. Perî.....	44
2.2.1.8. Din İle İlgili Mefhumlar.....	45
2.2.1.8.1. İmân, Münin.....	45
2.2.1.8.2. Küfr, Kâfir.....	45
2.2.1.9. İbadet İle İlgili Mefhumlar.....	46
2.2.1.9.1. Farz, Sünnet.....	46
2.2.1.9.2. Dua.....	46
2.2.1.9.3. Namaz, Oruç.....	47
2.2.1.9.4. Tövbe, İstıfâr.....	47
2.2.1.9.5. Günah-Sevap.....	47
2.2.1.9.6. Mescid.....	48
2.2.2. Tasavvuf.....	48
2.2.2.1. Mâ-sivâ.....	50
2.2.2.2. Fenâ-Bekâ.....	50
2.2.2.3. Rint-Zâhit.....	51
2.2.2.4. Dünya.....	52
2.2.2.5. Sır.....	52
2.2.2.6. Fakr, Kanaat.....	53
2.2.2.7. Dergâh.....	54
2.2.2.8. Tecellî.....	54
2.2.2.9. Vahdet-Kesret.....	55
2.2.2.10. Gönül, Dil, Kalp.....	55
2.2.2.11. Akıl.....	57
2.2.2.12. Âşık.....	57
2.2.2.13. Vuslat-Firkat.....	57
2.2.2.14. Meyhâne.....	58
2.2.2.15. Sâkî.....	58
2.2.2.16. Mey.....	59
2.2.3. Hikmet.....	60
2.2.4. Lâ-dinî Söylemler.....	60
2.2.5. Sosyal Hayat.....	61

3. LEVHÎ DÎVÂNÎ'NİN NÜSHALARI.....	63
------------------------------------	----

3.1. Genel Tanıtım.....	63
3.2. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshaların İsimlendirilmesi ve Tanıtılması..	63
3.3. Metni Oluştururken Gözetilen Esaslar.....	66
3.3.1. Tenkitli Metni Kurma.....	66
3.3.2. İmlâ.....	67
3.3.3. Nüsha Ailesi ve Nüshaların Tespitinde Gözetilen Esaslar.....	69
4. DİVANIN TENKİTLİ METNİ.....	71
4.1. KASİDELER.....	72
4.2. GAZELLER.....	92
4.3. TERKÎB-İ BEND.....	210
4.4. RUBAİ VE KİTALAR.....	234
4.5. MATLA VE MÜFREDLER.....	238
4.6. TARİHLER.....	245
4.7. NESİR.....	257
SONUÇ.....	259
İNDEKS.....	261
BİBLİYOGRAFYA.....	275
BRITISH MUSEUM NÜSHASI.....	278

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

A, a	ا	O, o, Ö, ö	او
Â, â	آ	P, p	پ
B, b	ب	R, r	ر
C (Ç)	ج	S, s	س
Ç (C)	چ	Ş, ş	ش
D, d	د	Ş, ş	ص
Ž, ž	ض	Ş, ş	ش
E, e	أ	T, t	ت
F, f	ف	Ṭ, ṭ	ط
G, g	ك	U, u, Ü, ü	او
Ġ, ġ	غ	V, v	و
H, h	ه	Y, y	ی
Ḥ, ḥ	ح	Z, z	ز
Ḫ, ḫ	خ	Ẓ, ẓ	ذ
Ī, ī	ي	Ẓ, ẓ	ظ
J, j	ژ	'	ء
K, k	ك	‘	ع
Ḳ, ḳ	ق	Â, â	آ
L, l	ل	‘Â, ‘â	عآ
M, m	م	Î, î	ي
N, n	ن	Û, û, Ü, ü	او
Ñ, ñ	گ	O, o, Ö, ö	او

Farsça sözcüklerde görülen “vav-ı ma‘dûle”, ḥâce ve ḥâb sözcüklerinde olduğu gibi “~” ile gösterilmiştir.

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
B.	: The Turkish Manuscripts of British Museum, Or.982'deki nüşha
Bk./bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Ebyat
EKEV	: Erzurum Kültür Eğitim Vakfı
G.	: Gazel
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazret
K.	: Kaside
Kit.	: Kitabevi
M.	: Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî Manzum Eserler, No.386'daki nüşha
No.	: Numara
s.	: Sayı
sy.	: Sayfa
Tr.	: Tarih
Tb.	: Terkib-i Bend
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğçerleri
Yay.	: Yayınları

GİRİŞ

Klasik edebiyatın hüküm sürdüğü altı yüzyıllık zaman diliminde, birçok önemli şair ve nasir yetiştiği malumdur. Bunların büyük bir kısmı Türk kültür ve edebiyat dünyasına tanıtılmış olmasına rağmen, bir kısmı hala gün ışığına çıkmayı beklemektedir. Bu çalışma, kültürel mirasın bir parçasını daha bütün içindeki yerine oturtmak amacı ve temennisiyle hazırlanmıştır.

Türk edebiyatı tarihi araştırmacılarının en büyük zorluklarından biri, yapılan çalışmalarda metinler mevcut olmasına rağmen, şairlerin biyografileri hakkında fazla malumata sahip olunamamasıdır. Tezkireler bu hususta yararlanılabilecek en önemli kaynaklardır ancak bunların büyük çoğunluğu şairlerin hayatı hakkında bilgi vermekten çok yapılan alıntılar vasıtasıyla sanat anlayışını yansıtmaya yöneliktir. Bu durum, şair hakkında yeterli bilgiye ulaşmamıza engel teşkil etmiştir. Kaynaklardan ve Dîvân'ından edinilen bilgiler sentezlenmek suretiyle çalışma tamamlanmıştır.

Yapılan araştırmalar sonucu Bursalı Levhî'nin hayatı hakkında ne yazık ki çok fazla bilgiye rastlanmamıştır. Şairin XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olduğu, isminin bazı kaynaklarda Hasan bazılarında ise Hüseyin olarak geçtiği, Bursa'da yaşadığı, burada kâtiplik, başkâtiplik ve müderrislik görevlerinde bulunduğu ve 1751/1752'de vefat ettiği tespit edilebilmiştir. Levhî'nin bilinen tek eseri mürettep Dîvân'ıdır. Bu eser üzerine önemli bir çalışma yapılmamış; divan, bilim ve sanat dünyası tarafından yeterince tanınmamıştır.

Levhî Dîvânı, “Bursalı Levhî'nin Hayatı ve Edebî Kişiliği”, “Divanın İncelemesi” ile “Divanın Tenkitli Metni” olmak üzere üç ana bölümde ele alınmıştır. Divanda 3 kaside, 95 gazel, Bağdadlı Rûhî'nin Terkîb-i Bendine yazılmış bir nazire, 5 tarih, Farsça bir nesir parçası, 1 rubai, 2 kıta, Ebyât-ı Müteferrika başlığı altında Farsça ve Türkçe matla ve müfredler bulunur.

1. BURSALI LEVHÎ'NİN HAYATI VE KİŞİLİĞİ

Yapılan araştırmalar sonucu Bursalı Levhî'nin hayatı hakkında fazla bilgiye rastlanmamıştır. şair, XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış mürettep divan sahibi bir zattır. Bursa Kütüğü, Fatın Davud Tezkiresi, İsmail Belig'in Nuhbetü'l Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr ve Eşrefzâde Seyyid Ahmed Ziyâeddin'in vefeyatnamesinde hayatı ile ilgili birkaç hususa değinilmiştir. Bu bilgilerin yanı sıra, şairin tek eseri olarak kabul edilen mürettep divanı üzerinde yapılan araştırma ve incelemeler de Levhî'nin hayatı ve edebî kişiliğinin aydınlatılması hususunda en esaslı kaynaklardan birini oluşturmaktadır.

1.1. Adı, mahlası

Klasik edebiyatta Levhî mahlasını kullanan iki şair olduğı bilinmektedir. Bunlardan biri Priştineli Levhî, biri de çalışmamıza konu olan Bursalı Hasan Levhî Efendi'dir. Priştineli Levhî hakkında fazla malumat yoktur. Tahsilini tamamladıktan sonra mülazım olduğı, Halvetî tarikatına mensup bulunduğı, Merkez Efendi'ye intisap ettiğı ve III. Mehmet devri başlarında (1595) vefat ettiğı bilinmektedir.¹

Çalışmaya konu edilen divanın müellifi olan şairin asıl adı kimi kaynaklarda Hasan, kimilerinde Hüseyin olarak geçmektedir. Eşrefzâde şeyh Ahmed Ziyaeddin'in Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ² adlı eserinde kayıtlara "Levhî Hüseyin Efendi" olarak geçerken, Fatın Davud'un Hatîmetü'l Eşâr'ında ve yapılan taramalarda Levhî Hasan Bursavî olarak geçtiğı görülmektedir.³ Mahlası "Levhî"dir.

¹ Okumuş, Sait, "Bursalı Levhî Hasan Efendi ve Bağıdatlı Rûhî'ye Naziresi"; *EKEV Akademi Dergisi*, Bahar 2011, Yıl 15; s. 47, Erzurum, sy. 292.

² Eşrefzâde şeyh Ahmed Ziyaeddin, *Güüzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ*, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan Kit., no. 1018/2, 190b.

³ Çifçi, Ömer, *Hatîmetü'l-Eş'âr -Fatın Tezkîresi-*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219117/h/metin.pdf>, Kültür Eserleri 3218, sy. 365.

1.2. Hayatı

Eşrefzâde Şeyh Ahmed Ziyaeddin'in *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ* adlı eserinde Levhî'nin doğum yeri, muhiti ve mesleği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Şair, Bursa Hacı İskender Mahallesi'nde dünyaya gelmiş; Levhî Hüseyin Efendi ismi ile tanınmıştır.

“Dîdâr-ı pür-envârı mahâllât-ı medîne-i Burûsadan Hâcî İskender mahallesinde tâlî u lâih ve micmer-i kalbinde râyiha-i tayyibe-i abîr-i irfân-ı fâih ve sinn-i temyîze vâsil u sâtih oldıkda ulemâ-i asrının gül-sitân-ı fezâilinden hûşe-çîn ve âstân-ı âhâlî-âşiyânlarında ser-be-zemîn olup nihâl-i ümîdi berûmend ve mısır-ı maârifde nebât u kand husûsân şir ü inşâda sâhib-i yed-i tûlâ olmagın Levhî Hüseyin Efendi diyü şöhre-bend oldı.”⁴

Edinilen bilgilere göre Levhî, kendini şiir ve inşada yetiştirmiş, bu sahalardaki maharetiyle şöhret bulmuştur. Mesleği ile ilgili, Bursa mahkemesinde kâtiplik ve başkâtiplik ile Bursa Hasan Paşa Medresesi'nde müderrislik yaptığı bilgisi vardır.

“Nâzım-ı mûmâ-ileyh Levhî Efendi mahrûsa-i Burûsa'da kadem-nihâde-i sâha-i vücûd olup hâric-i itibâr ile tarîk-i tedrise dâhil ve muahharen mahrûsa-i mezbûrede vâki Hasan Pâşâ Medresesi müderrisliğine nâil olmuş ve bin yüz altmış beş sâli hilâlinde dâr-ı bekâya irtihâl eylemiştir.”⁵

Kaynaklarda Levhî'nin tahsili ile ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak müderrislik yapması, Arapça ve Farsça'yı şiir yazacak kadar iyi bilmesi onun iyi bir medrese eğitimi aldığına göstergesidir.

Şeyhü'l-İslam-ı Sâbık Merhum Mustafa Efendi'ye mülazımlık ettiği Dîvân'ından öğrenilmektedir.

Der-gehinde mülâzım itdi beni

Yapdı beyt-i derûn-ı vîrânî (Tr.4/25)

⁴ Eşrefzâde Şeyh Ahmed Ziyaeddin; sy. 190b.

⁵ Çifçi, sy. 365.

Şairin, Celvetî tarikatına mensup olduğu bilgisi vardır. Yine aynı kaynaktan tarihleri ile tanındığı dile getirilmektedir.⁶ Levhî, H. 1165/ Ml. 1751 yılında ölmüş, Bursa Deveciler Mezarlığı'nda Hasır-pûş Dede'nin kabrinin yanına defnedilmiştir.⁷

Levhî'nin kişiliği hakkında bazı detaylar, yine Dîvân'ından öğrenilmektedir. Şair, kendisini zenginlik ve para arzusundan uzak, kanaatkâr bir şahıs olarak tanımlamaktadır.

Levhî şudâ' -ı faqr ile ölsem de eylemem

Dehrûn recâ-yı şerbet-i dînârını dimâğ (G.60/5)

1.3. Edebî Kişiliği

Levhî'nin edebî kişiliği üzerine değerlendirme yapılırken divan şairlerinin tümünde görülen ortak edebî ve fikrî unsurlar yerine, Levhî'nin şahsına özgü nitelikleri ve onu tanıtmaya yönelik özellikleri üzerinde durulmaya gayret edilmiştir.

Ulaşabilen kaynaklarda Levhî'nin edebî kişiliği hakkında fazla malumat yoktur. Şairin edebî yönünü ortaya çıkaran bilgiler, Dîvân'ından öğrenilmektedir.

Fatîn Davud'un Hatîmetü'l-Eş'âr adlı tezkiresinde Levhî'nin bir gazeline yer verilmiştir. Bu gazelin matla beyti aşağıdaki gibidir.

Ġazeller gül gül olmuş gül-bün-i eş'âr-ı mecmû'a

Nihâl-i gül-i varaqlar şi'r-i gül gülzâr-ı mecmû'a (G.81/1)⁸

İsmail Belîğ'in Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr adlı tezkiresinde ise bir gazelinin bir beytine yer verilmiştir.

Cûş-ı şahbâ neş'e-i hâtır-güşâdur mevc mevc

'Aks iden sâğarda mihrâsâ şafâdur mevc mevc⁹ (G.20/1)

⁶ *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi –D evirler, İsimler, Eserler, Terimler-*, C. 6, İstanbul, 1986, sy. 85.

⁷ Eşrafzade Şeyh Ahmed Ziyaeddin; sy. 190b.

⁸ Çiftçi, Ömer, Hatîmetü'l-Eş'âr -Fatîn Tezkiresi-, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219117/h/metin.pdf>, sy. 365.

Bursalı Hasan Levhî, divan şiirinin son önemli temsilcilerinin yer aldığı bir yüzyılda yaşamıştır. Divan edebiyatının ilk dönemlerinde olduğu gibi, sonlarına doğru da dinî-tasavvufî içerikli şiirlere olan ilgi artmıştır. Bu devirlerde yaşamış hemen hemen tüm şairler, bir tarikata mensuptur. Levhî de bu şairlerden biridir. Celvetiyye tarikatındandır. Şiirlerinin büyük çoğunluğunu tasavvufî söylemler ve semboller oluşturmaktadır. Bunun dışında hikemî ve lâ-dinî üslupla söylenmiş manzumeleri de vardır.

1.3.1. Levhî'nin Etkilendiği ve Etkilediği Şairler

Levhî'nin kendi devrinde yaşamış olan Haşmet'in bir şiirine nazire söylediği tespit edilmiştir. Haşmet'in şiirine naziresi Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün vezninde söylenmiş 5 beyitlik bir gazeldir. Bu nazirede dikkat çeken unsur, şairin zemin şiirin aşağıdaki beytini olduğu gibi kullanmasıdır.

Himmetim yok kendime hem-çün hümâ

Gayra ammâ sâye-bağş-ı devletim¹⁰ (G.71/3)

Divanda şairin etkileşimlerini tespit edebildiğimiz bir başka şiir, Şeyh Gâlib'in Levhî'nin bir şiirine nazire olarak söylemiş olabileceğini düşündüğümüz, Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün vezninde 6 beyitlik gazeldir. Levhî'nin şiiri 6 beyitten oluşmaktadır ve müzeyyel bir gazeldir. Şeyh Galib'in manzumesinde Levhî ile ortak fikir ve mazmunları kullandığı dikkat çekmektedir.

Şeyh Gâlib: Gül âteş gülbün âteş gülşen âteş cûy-bâr-âteş
Semender-tıynetân-ı aşka besdir lâle-zâr âteş¹¹

Levhî: Şafâ-yı tâbişinden âteş içre âşiyân âteş
Semender cilvedür hâl-i siyeh ruhsâr-ı yâr âteş (G.54/4)

⁹ Abdülkadiroğlu, Abdülkerim, İsmail Belig Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eşêâr, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayın no: 62, 1985, sy. 473.

¹⁰ Dr. Mehmet Arslan ve İ. Hakkı Aksoyak, *Haşmet Külliyyatı (Divân, Senedü's-suarâ, Viladet-name, İntisabü'l-müluk)*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-213630/h/girisvemetin.pdf>, Kültür Eserleri 3199, Gazel 173.

¹¹ Kalkışım, Muhsin, *Şeyh Gâlib Dîvânı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1994, sy. 327.

1.3.2. Dil ve Üslup

Levhî Dîvânî'nda Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere üç dilde de manzumeler yer almaktadır. Farsça şiirlerinin sayısı, divanın hacmi göz önünde bulundurulduğunda fazla sayılabilir. Levhî, Dîvân'ında Farsça bir nesir parçası da vardır. Bunlar, şairin bu dillere ne kadar hâkim olduğunun bir göstergesidir.

Levhî'nin dili sade olarak nitelendirilebilir. Her ne kadar, diğer divan şairleri gibi Arapça ve Farsça terkiplere yer vermişse de; bunlar dili ağırlaştırmamış, söz sanatları ile birlikte anlatıma ahenk katmakla sınırlı kalmıştır. Bunun yanı sıra konuşma dilinin anlatım yollarından da beslenen Levhî'nin darb-ı mesel ve kelâm-ı kibar vasfında söylemlere, ünlem ve edatlara, soru cümleleri ile hitap ve seslenme unsurlarına sıkça başvurduğu görülmektedir.

Oluşturulan listede deyim ve atasözü niteliği taşımasa da halkın söyleyiş biçimine yatkın sözlere de yer verilmiştir. Sözlerin karşılıklarına Divan içerisinde buldukları yer ile beyit veya bent numaraları yazılmıştır. Bu sayıların ilki şiir, ikincisi beyit veya bent numarasını; büyük harf ise nazım şeklini göstermektedir.

1.3.2.1. Darb-ı Mesel, Kelâm-ı Kibar Türünden Atasözleri, Kalıp İfadeler, Deyimler ve Halk Deyişleri

Levhî'nin kullandığı halk deyişleri ve atasözü mahiyetindeki ibarelerden bazıları, aşağıda verilen örneklerde *italik* olarak gösterilmiştir.

Odur ʿ âşık ki râz-ı ʿ âşkı ketm eyler derûnunda

Kişi öz ser-güzeştin söylemek efsâne-hʿ ânlıktur (G.39/4)

Kevâkibden füzündür dâğlar cism-i nizârumda

Baňa rahm eyle zâlim çekdiğüm bârı cihân çekmez (G.42/6)

Zinhâr o mâhı cevre dilîr itme ey raqîb

Bugün eger baňa ise yârın sañaymış (G.49/3)

A

Ağız aç- (G.16/3)

Ah et- (G.57/3)

Aklı kal- (G.48/1)

Az bul- (G.54/6)

B

Bir pula geçme- (Tr.II/21)

Boş yere (Tb.IV/2)

C

Cana gel- (G.3/5)

Canı kalma- (G.70/3)

D

Dağ dağ ol- (G.44/2)

Davası et- (Tb.XV/8)

Dünyaya gel- (K.1/99) (G.44/3)

E

Eteğine yapış- (G.69/5)

Ettiğini bul- (Tb.XIV/8)

F

Fark et- (G.49/4) (G.56/3)

G

Gamdan öl- (Tb.V/7)

Gamze kes- (G.25/1)

Göğe çık- (Tb.VI/6)

Gönlü dol- (G.48/8)

Gönül bağla- (G.11/5)

Gönül ver- (Tb.VI/1) (Tb.XIII/7)

Göz süz- (G.48/7)

H

Haber al- (G.61/2)

Haber ver- (K.1/89)

Hasetten tutuş- (Tb.V/8)

İ

İkrara gel- (G.67/1)

İşi Allah'a kal- (G.3/4)

K

Keder çek- (G.15/6)

Kendi kendini bil- (E.4)

Kerem eyle- (Tb.V/2)

Kuru iddiâ (G.35/4)

L

Layık ol- (Tb.XV/4)

Lisan-ı hâl beyan eyle- (G.62/5)

M

Malum ol- (G.70/4)

Mum et- (G.71/5)

N

Nam u nişanı kalma- (G.70/5)

Ne çare? (G.71/3)

P

Perde çek- (Tb.XII/3)

R

Rahat bul- (Tb.XII/5) (Tb.XVII/3)

Rıza ver- (Tb.VI/1)

S

Selam eyle- (G.63/1)

Ş

Şahitlik et- (E.2)

Şifâ bul- (G.15/5)

Y

Yaka yırt- (G.47/2)

Yanıp yakıl- (G.51/4)

Yanına kalma- (Tb.XIV/7)

Yeksân ol- (Tb.XI/4)

Yer bul- (G.54/3)

Yol bul- (K.1/77)

Z

Zahmet çek- (Tb.XII/6)

1.3.2.2. Hitaplar, Ünlemler ve Ünlemlerle Birlikte Kullanılan Seslenme Sözcükleri

Levhî Dîvânı'nda karşılaşılan hitaplar ile seslenme sözcükleri şöyledir: Âlem-penâhâ, dilâ, efendi, ey Ahmed, ey Aḥmed-i Muḥtâr, ey ârzû, ey bâd-ı seher, ey dil, ey hâce, ey hâme, ey hoşâ, ey kemân-ebrû, ey Levhî, ey Levhi-i zâr, ey mahbûb-ı Hakk, ey merd-i müsâfir, ey rakîb, ey sâlik-i Hakk, ey tab-ı pîr-i mînâ-keş, ey zâhid, habîbâ, hıdîvâ, hudâvendâ, İlâhî, kerem-bahşâ, Levhiyâ, mehterâ, mekrümet-kâra, Resûlâ, serverâ, yâ, yâ Aḥmed, yâ Muştafâ, yâ Nebiyy-Allâh, yâ Rab.

Ḥabîbâ serverâ 'âlem-penâhâ mekrümet-kâra

Ḥıdîvâ mehterâ kâruñ senüñ luḫ u 'inâyetdür (K.1/104)

Kıl 'aṭâ şâğar-ı pür-feyz leb-â-leb yâ Rab

Ola leb-rîz tecellî-yi dil ü meşreb yâ Rab (G11/1)

Sâde levhüm *Levhîyâ* naqş-ı ta' alluğdan geçüb

Şöyle maḥv oldum ki hiç nâm u nişânum kalmadı (G.91/5)

Divanda; âh, âyâ, bü'l-aceb, dirîgâ, eyâ, heyhât, hayf, hayfâ, sakın, zinhâr gibi ünlemlere yer verildiği görülmektedir.

Ẓâhirde görünmezse eger şâhid-i ğaybî

Erbâb-ı sülûkuñ işi *ḥayfâ* ki tebehdür (Tb.III/3)

Efsûs dil-i câhil-i nâ-dâna *dirîgâ*

Kim nâr-ı ḥasedden tutuşa yana *dirîgâ* (Tb.V/8)

Âyâ niçe bir devr ide bu gerdiş-i gerdân

Kim olmaya mefhûm nedür ḥâşıl-ı devrân (Tb.IX/1)

1.3.2.3. Edatlar

Levhî, konuşma dilinde çok kullanılan edatlara şiiirlerinde çokça yer vermiştir. Bunlar; aceb ki, ammâ, ammâ kim, amâdur kim, anunçün, aslâ, belî, böyle, çün, dahi, dek, -âsâ/-sâ, eger, eger ki, evvel, fakat, geh, gâh, geh ... geh, ger, gibi, gûyâ, habbezâ, hâlen, heb, hele, hem, hem-çü, hem-çüye, henûz, her kadar, hiç, içre, için, iken, ile, ise, kemâ-hi, ki, kim, mânend, meger, misâl, ne, ne ... ne, nice, pek, tâ, tâ ki, yâ ... yâ, yeter ki, yohsa'dır.

Dehrüñ ey dil emel-i 'izz ü 'alâsından gec

Edhem-âsâ heves-i tâc u ḳabâsından gec (G.21/1)

Ne dilde naqş-ı ta' liḳ *ne* ârzû ḳaldı

Vücûd-ı Levḫi-i nâ-bûd reşk-i ğaybetdür (G.28/5)

Ser-tâ-be-pây miđhatuñ *içün* dehân açub

Etfâl-i bâğ cümle şenâ-kâruñ oldılar (G.30/3)

Reftâr-ı Rüstemânesi ‘ uşşâkı zâl ider

Ol âfetüñ çıkar nesebi Kahramâna *dek* (G.63/3)

1.3.2.4. Söz Tekrarları

Levhî, söz tekrarları ile konuşma diline yakın bir üslup yakalamış; bir yandan şiirde ahengi sağlarken, öte yandan manzumelerine samimi bir söyleyiş katmıştır.

Cûş-ı şahbâ neş’e-i hâtır-güşâdur *mevc mevc*

‘ Aks iden sâğarda mihrâsâ şafâdur *mevc mevc* (G.20/1)

Hüsn-i dil-ber nev-be-nev eyler taħallî Levhîyâ

Habbe habbe gevher ol gencîneden seyreylerüz (G.47/5)

Söyledürler söyledürler ehl-i dili Levhîyâ

Bir bilinmez hâldür erbâb-ı muħarremdür faķaķ (G.41/9)

1.3.2.5. Soru Cümleleri

Levhî’nin şiirlerinde soru kelimeleri ile soru edatlarının da kullanıldığı görülmektedir: Ne, ne aceb, ne bilsün, nedür, neler, neyerüm, nice, n’ider, n’ola, mı?

İderseñ iddi‘â ‘ ayniyyetin idrâki müşkildür

Müsemmânuñ eger ğayrı dir iseñ *yâ nedür* esmâ (G.9/4)

‘*Aceb degül mi* ki tefrîğ ü ittisâ‘ hayât

Ĥavâşş-ı zâhire vü bâtına sirâyetdür (G.33/3)

Ey şî‘ r-i pâk Levhî-yi nâ-şâd vir ĥaber

Mevc-i ĥayâl-i baĥr-i teemmül *misün nesün* (G.74/5)

Rızâlullâhdur maĥşud olan dünyâ vü ‘uĥbâda

Netîce ĥâşıl olsa *neylerüm* suĥrâ vü kübrâyı (G.92/3)

1.3.2.6. Dîvânda Geçen Ayet, Hadis ve Arapça İbareler

İslam dininin temel kaynağı Kuran-ı Kerim ile Hz. Peygamberin sözleri olan hadis-i şerifler, klasik edebiyatın da beslendiği önemli kaynaklardır. Şairler ve nasirler eserlerinde lafzen, mealen veya telmihler vasıtasıyla bu kaynaklara atıfta bulunarak; kimi zaman kısmen, kimi zamansa tamamen yer vermişlerdir. Vezin gereği yapılan ufak tefek değişiklikler mazur görülmüştür.

Bu başlık altında, Levhî Divanı’nda yer alan ayet ve hadislerden yapılmış bazı lafzî iktibaslara yer verilecektir. Divanda yukarıda bahsi geçen kaynaklardan yararlanılmıştır. Ekseriyetle bu ibarelerin birkaç sözcük ile aynen yer verildiği görülürken, zaman zaman da vezin gereği küçük değişiklikler yapılarak veya bölünerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu şekilde aktarılanların, eserde zikredilen ilk bölümleri için önce bir açıklama yapılmış, daha sonra kaynakların tam meali verilmeye çalışılmıştır. Yani ayetlerden yapılan aktarmalarda, söz konusu ayetin önce alıntılanan bölümün meali, daha sonra ayetin tamamının meali verilmiş, ardından parantez içerisinde surenin adı, sure numarası ve söz konusu ayetin o surede kaçınca ayet olduğu belirtilmiştir. Bunun dışında açıklama yapılması gereken yerlerde ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Eserde yer alan ayet ve hadislerden yapılan bu iktibaslar ile Arapça bazı hikmetli ve meşhur sözler alfabetik sırayla ve maddeler halinde verilmiştir. Ayrıca söz konusu maddenin eserin neresinde yer aldığı da, yine maddenin sonunda parantez içinde belirtilmiştir. Bu durumda birtakım kısaltmaların kullanılması yoluna gidilmiştir. Manzumelerin başında bulunan harfler nazım şeklini, sonrasındaki numaralar şiir sırasını, onun ardından gelen diğer numara ise beyit veya bent numarasını işaret etmektedir.

Aḥsen-i taḳvîm: “(Biz insanı) en güzel biçimde (yarattık).”

Tamamı: *Leḳad ḥalâḳne’l insâne fi aḥsen-i taḳvîm*

Ayetin meali: “*Muhakkak ki biz insanı en güzel bir biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik. Ancak inanıp salih ameller işleyenler başka. Onlar için ardi arası kesilmez bir mükâfat vardır.*” (Tîn, 95/4-6)

Allah, insanı ruh ve beden bakımından yaratılmışların en güzeli kılmıştır. Bu güzellik onun sadece sıfatında değil, ahlak ve imanında da kendini gösterir. Bu ayetle, bu özelliklerini koruyabilenler ile nefesine yenik düşenler kıyaslanmak suretiyle, iyi amelleri olan övülmüştür.*

Kâ’inâtı “*aḥsen-i taḳvîm*”e mirat eyledün

Âdemün vechinde tâbân oldı envâr-ı şifât (G.15/2)

Nûr-ı Hâḳḳdur “*aḥsen-i taḳvîm*”-i âdemden ğarâz

Sırr-ı hûdur dem-be-dem âdemdeki demden ğarâz (G.56/1)

B’illâh: “Allah için”

Arapça bir zarftır. (Tb.III/6), (Tb.VIII/2)

* Yılmaz, Mehmet, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1992, sy. 16.

“**Bi’lîh**” bizüm zâhirümüz bâtınımızdır

Âhîr bize evvel olur evvel bize gâyât (Tb.II/4)

Âgeh geçinen ‘ârif-i “**bi’lîh**” dil olmaz

Fi’l-cümle sükût oldu münâsib ‘urefâya (Tb.VI/3)

Bil nefsüni kim olasin ‘ârif-i “**bi’lîh**”

Ahlâk-ı İlâhî daği hâşıl ola bî-kem (Tb.XV/6)

Elest: “Değil miyim?” (Aslı “*elestü*”dür.)

Tamamı: *Ve iz eḥaḏu rabbüke min benî âdeme min zuhûrihim zürriyyetehüm ve eşhedehüm ‘alâ enfüsihim “ elestü bi-rabbiküm ḳâlû belâ” şehidnâ en teḳûlû yevme’l kıyâmeti innâ künnâ ‘an ḥâzâ ḡâfilîn.*

Ayetin meali: “Kıyamet gününde, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye Rabb’in Âdemoğullarından onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: **Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?** (Onlar da) **Evet, buna şahit olduk, dediler.**” (el-A‘ râf, 7/172)

Allah, ruhlar âlemini yaratmış ve sonra onlara “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” buyurmuştur. Ruhlar bu soruya birbirlerine tanıklık ederek “Evet, Rabb’imizsin.” yanıtını vermişlerdir. İnsanoğlu dünyaya gelmeden önce burada bir söz vermiştir ve bu söze riayet etmeleri için Allah onları birbirlerine şahit tutmuştur.

Şanmañ bizi ser-mest görüb bâde-perestüz

Biz neş’e-kemâ-kân-ı dem-i bezm-i “**elest**”üz (Tb.I/1)

Menem rûz-1 “*elst*” orada î mân

Yezdân ü sürûş u vahy-i Qur’ân (E.7)

Eş-şalâtü mi’râcü’l-mü ’mîn: “Namaz müminin miracıdır.”* (Müslim, Salât 215)

İslamiyette ilk farz kılınan ibadet namazdır. Kulun Allah’a en yakın olduğu an; secde edip, namaz kıldığı andır. Bu nedenle namaz, müminin miracı kabul edilir.

Şalât-1 penc-gâhı anlar için farz-1 ‘ ayn itdüm

Odur mi’ râc-1 ümmet kim şalât için iķâmetdür (K.1/73)

Ev ednâ: “Daha yakın oldu.”

Tamamı: ***Fe-kâne kabeķavseyni ev ednâ***

Ayetin meali: “*Sonra (Muhammed’e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı. O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.*” (Necm, 53/8-9)

Ayet, Allah ile Hz. Muhammed’in Miraç münasebetiyle arada vasıta olmaksızın görüşmesini ve o esnadaki yakınlık derecesini ifade etmek için nazil olmuştur. İktibas yoluyla daha çok na‘tlarda yer almaktadır. Dîvân’ın başında yer alan Mi’râciyye’de geçmektedir.

O şebdür ki oldı tîli‘ -i mâh-tâb-1 burc-1 “*ev ednâ*”

O şebdür kim tîlû‘ -1 necm-i dürrî-yi sa‘âdetdür (K.1/35)

* Ebu's-Sena Şihabü'd-din Seyyid Mahmud el-Alûsî, Ruhu'l Meânî fi-Tefsiri'l Kur'ani'l Azim ve Seb'u'l Mesânî, c. 8, sy. 416.

Hayrû'l-ümem: “Ümmetlerin en iyisi”

Tamamı: *Küntüm hayra ümmetin uhracet linnâsi te'mirûne bi'l-ma'rûfi ve tenhevne 'ani'l-münkeri ve tü'minûne bi'llâhi velev âmene ehlü'l-kitâbi lekâne hayran lehüm min-hümü'l-mü'minûne ve ekserahümü'l fâsiķûn*

Ayetin meali: “Siz insanlar için (insanlığın yararı için) çıkarılmış **en hayırlı ümmet** oldunuz. İyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeye çalışırsınız ve Allah'a inanırsınız.” (Al-i İmrân, 3/110)

Bu ayet, müslümanların seçkin vasıflarını tanımlar ve onları yüceltir.

Ḥabîbâ ümmetüñ “**hayrû'l-ümem**”dür şâd u ḥandân ol

Ḥabîbâ ümmetüñ heb rest-gârân-ı ' uķûbeddür (K.1/79)

Hû: “O, Allah”

Hû sözcüğü, Kuran-ı Kerim'de Allah ismi yerine kullanılması sebebiyle tasavvuf ehillerince özel ad olarak kabul edilmiş, hatta ism-i a'zâm olduğu görüşü yaygınlaşmıştır. Hz. Ali'nin “Yâ Hû” diye dua ettiği rivayeti vardır. Dervişler, mutasavvıflar zikir esnasında “Hû” çekerler. Hû, her şeyin biteceğini ve geriye bir tek yüce Rabb'in kalacağını ifade eder.

O perî-çehre ki gülgeşt ü temâşâya çıkar

Her taraf na' re-i “**hû**” târem-i â' lâya çıkar (G.37/1)

Nûr-ı Ḥaķķdur “**aḥsen-i takvîm**”-i âdemden ğarâz

Sırr-ı “**hû**”dur dem-be-dem âdemdeki demden ğarâz (G.56/1)

Ķabe Ķavseyn: “İki yay aralığı kadar”

Tamamı: **Fe-kâne ĶabeĶavseyni ev ednâ**

Ayetin meali: “*Sonra (Muhammed’e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı. O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.*” (Necm, 53/8-9)

Bk. *Ev ednâ*

Görüb didârumı irdüñ maĶâm-ı “**Ķâbe Ķavseyn**”e

Dağı bundan ziyâde olmaz ol kim Ķadr ü rif’ atdür (K.1/62)

Ķâf ile Nûn: “Kün”

Tamamı: **İzâ Ķađâ emran fe-innemâ yeĶâlû lehu kün fe yeĶûn**

Ayetin meali: “(O) göklerin ve yerin yaratıcısıdır. Bir şeyi yaratmak istedi mi, ona sadece ‘ol’ der.” (Bakara, 2/117)

“Ķâf” ve “nûn”, kevn (olma) kökünden türeme, emir çekimindeki kün (ol) kelimesini oluşturan harflerin ayrı ayrı okunuşudur.

Yüce Tanrı’nın selbî ve sübûtî sıfatları vardır. Sübûtî sıfatlarından irade (dileme), kudret (güç yetirme), tekvin (yaratma) sıfatlarının ifade ettiği gibi O, her dilediğini anında yaratmaya gücü yetendir.*

‘Ayn Ķılmıř emr-i “kün”den mazharın

Emrini ĶaĶĶ “**nûn ile Ķâf**” eylemüş (G.51/3)

Ķenz-i Mahfi: “Gizli hazine”

Tamamı: **Ķüntü kenzen mahfiyyen**

* Yılmaz, Mehmet (1992); Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük), İstanbul, Enderun Kitabevi, sy. 89.

Meali: “**Ben (gizli) bir hazine idim.**”

Bu sözü ünlü hadis bilginleri uydurma hadisler arasında gösterirler. Aliyyü'l Kârî, “Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler (beni bilsinler) diye yarattım.” (Zariyât, 51/56) ayetine dayanarak manasının doğru olduğunu ifade eder.*

Ḥafî bir kenz idüm ma‘ düm idi dünyâ vü mâ-fihâ

Daḥî nâ-bûd idi ketm-i ‘ademde ol ki keşretdür (K.1/75)

Lâ-ilâhe illa’llâh: “Allah’tan başka tapacak yoktur.”

Tamamı: **Lâ-ilâhe illa’llâh Muhammedün Resûlü’llâh**

Meali: “**Allah’tan başka tapacak yoktur. Muhammed O’nun elçisidir.**”

Bu ayet, Kelime-i Tevhîd adıyla anılır. Metinde geçen kısmı, Kelime-i Tevhîd’in ilk bölümüdür. İlla’llâh, “*ancak Allah*” anlamına gelmektedir. İslam dininin esaslarından biri olan bu ibareye Divan edebiyatında sıkça yer verilmiştir.†

Oldı tekye-i kavî bi-emr-i İlâh

Diyelüm “**lâ ilâhe illâllâh**” (Tr.3/4)

Mâ-za ğal-başar: “(Muhammed’in) göz(ü) şaşmadı.”

Tamamı: **Mâ-za ğal başaru ve ma-ıġa le kad ra ‘â min âyâti Rabbihil kubrâ**

Ayetin meali: “(Muhammed’in) **gözü şaşmadı** ve sınırı aşmadı. Ant olsun, Rabb’inin ayetlerinden en büyüğünü gördü.” (Necm, 53/17-18)

İsrâ ve Miraç olayında, Hz. Muhammed’i Sidretü’l-Müntehâ (son ağaç, varlıklar âleminin son noktası)’da, yolculuk arkadaşı olan Cebrâil bırakmak zorunda

* A.g.e., sy. 91.

† Yılmaz, sy. 102.

kalır. Bir parmak ucu daha öteye gidemeyeceğini bildirir. Sonrasında Hz. Muhammed baş ve gönül gözüyle Sidre'yi görür.*

O mekḥûlü'l-başar sultân-ı “*mâ-zâğa'l-başar*”dur kim

Nigâhı sûy-ı Hâḫḫa her dem ü her geh ü sâ' atdür (K.1/23)

Min külli fecc: “Her uzak yol”

Tamamı: “*Ve-ezzin finnâsi bi'l-ḥacci te'tûke ricâlen ve 'alâ külli zâmirin te'tîne min külli feccin 'amîk*”

Ayetin meali: “*İnsanlar içinde haccı ilân et; gerek yaya, gerek uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler.*” (Hac, 22/27)

Hac ile ilgili olan bu ayette, Hz. İbrahim veya Hz. Muhammed'e haccı ilan etme emri verilmektedir.†

Bu cem' üñ keşreti şehr-i ḫaḫîḫat ḫalkı âdemdür

Belî “*min-külli fecc*” rızkın sükkânı gelür şehre (G.85/3)

Min külli vech: (Nereye dönerseniz) Allah'ın yüzü (zâtı) oradadır.

Tamamı: ***Fe-semme vechu'llâh***

Ayetin meali: “*Doğu da batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zâtı) oradadır. Şüphesiz Allah(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir.*” (el-Bakara, 2/115)

Müşrikler, Müslümanların Kâbe'de ibadet etmelerine engel olurlar. Bu ibarenin alındığı âyette, Müslümanlara yol gösterilir. İbadet yerine muhtaç olmadıkları, nerede olurlarsa olsunlar Allah'a ibadete devam etmeleri emredilir.*

* Yılmaz, sy. 121.

† A.g.e., sy. 127.

Teveccüh eyle ki “*min külli veh*”e kıble olur

“*Fe-şemme-veche*” beher sû kıbâledür tevḥîd (G.26/4)

Rahmânın kokusunu Yemen’den alıyorum.

Veysel Karanî, Allah Resulünü ziyaret etme amacıyla Yemen’den yola koyulup Medine’ye gelmiş, ancak Allah Resulü yolculukta olduğu için Yemen’e geri dönmüştür. Hz. Peygamber yolculuktan dönüp Medine’ye girdiğinde şöyle buyurmuştur: “*Kuşkusuz ki ben, Yemen yönünden Rahman’ın kokusunu alıyorum.*”†

Maḥabbetdür eser enfâs-ı Raḥmânî gönüllere

Olur ‘uşşâka sırr-ı nefḥa-ı sûy-ı Yemen peydâ (G.5/7)

Yevmü’l-ḥisâb: Kıyamet günü.

Ḳıl şefâat Levḥiyâ-yı mücrime “*yevmü’l-ḥisâb*”

Ümmetüñden cümle müzniblerle ey maḥbûb-ı Ḥaḳ (G.62/5)

1.3.3. Şiir Anlayışı

Divan şiirinin geleneklerinden biri de, şairlerin kendi sanatlarından övgüyle bahsetmeleri ve manzumelerinde en iyi şiiri kendilerinin yazdığını iddia etmeleridir. Levhî de bu geleneği sürdürerek, kendi sanatını ve şiirlerini yüceltmiştir.

Heb gevher-i ma‘âni-i nâ-yâb Levḥiyâ

Dil-süfte-kâna mişḳab-ı efkârüñ oldılar (G.30/5)

Eşi benzeri olmayan fikirleri matkaba benzer, gönül de bu fikirlerle delik deşik olmuştur.

* Yılmaz, sy. 54.

† İmam Gazâlî, İhyâü’l-Ulûm, c.3, sy. 153.

Me'âl-i şi' rini Levhî ne bilsün ehl-i heves

Lisân-ı kâl degül başka bir ma'âl iledür (G.35/5)

Şiirini, her şiir meraklısı anlayamaz. Onun şiirleri sadece sözden ibaret değildir, başka tür bir söyleyiştir. Çünkü söz ancak kalpten çıkarsa kalbe ulaşır.

Vâsıl-ı rûh-ı kelâm ol yüri ey Levhi-i zâr

Sözde ma' nâ gerek elfâz u edâsından geç (G.21-5)

Şair, *rûh-ı kelâm* ifadesiyle kelimelerin anlamına ve derinliğine ulaşmak gerektiğini, söyleyiş güzelliğinden önce mananın geldiğini ifade etmiştir.

Lafz-ı rengîn virür zîver-i hüsn eş' âra

Hem-çü hatt sâha-ı ruhsâre-i ma' nâya çıkar (G.37/4)

Şiirlerine güzellik katan türlü türlü sözleri ile mana sahasına çıkar. Şair, güzel ve çeşitli söyleyişlerinin onu mana bakımından da başarılı kıldığını ima etmektedir.

Levhî, yukarıdaki bir beytinde de değindiği üzere, şair manzumelerinde anlamı söyleyiş güzelliğinden önde tutmuş, bu alandaki yetisini vurgulamıştı. Bu beyitte de yeni ve güzel manalar ile bu sahadaki maharetini dile getirmektedir.

Ben ol çâbük-süvâr-ı ma' nâyım kim at kıoparduğca

Kümevt-i tab' imuñ her na' l-i pâyinden çıkar âteş (G.54/6)

Nazımdaki hünerini âlemi süsleyen bir teşbih cevheri olarak ifade etmiştir.

Ser-â-pâ gevher-i teşbîh-i hüsn-i ' âlem-ârâyı

Çekilmiş silk-i nazma tab' -ı Levhîde zemîn buldum (G.73/8)

2. LEVHÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELEMESİ

2.1. DİVANIN ŞEKİL YÖNÜNDEN İNCELEMESİ

2.1.1. Kasideleri

Levhî Dîvân'ının her iki nüshasında iki kaside bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan ilki “Mi‘râciyye”dir. (B) nüshasında “Mi‘râciyye” başlığı bulunmakla beraber, (M) nüshasında başlık yoktur. Hz. Muhammed'in Miraç hadisesini anlatan bu şiir, 111 beyitten oluşmaktadır. Kaside, Allah'a övgü ile başlamış, sonrasında Hz. Muhammed birçok özelliği ile övülmüş, önemli yönleriyle dört halife anılmış, Hz. Peygamberin Cebrail ile olan Miraç hadisesi anlatılmış ve dua ile son bulmuştur. Tüm bunlar anlatılırken ayet, hadis ve bazı Arapça ibarelerden faydalanılmıştır.

Bu manzumeler haricinde, metinde çalışmanın dışında tutulan (B/4b)'de 1 Farsça ve 1 Arapça kaside bulunmaktadır.

2.1.2. Gazelleri

Levhî'nin Dîvânı'nda 22'si Farsça olmak üzere toplam 95 gazel tespit edilmiş, çalışmamızın inceleme kısmında sadece Türkçe gazellerine yer verilmiştir. Bu gazellerin önemli bir çoğunluğunu 5 beyitli gazeller oluşturmaktadır. Gazellerin beyit sayılarına göre dökümü ve kullanım yüzdeleri aşağıdaki gibidir:

<u>Beyit Sayısı</u>	<u>Adedi</u>	<u>Yüzdesi</u>
Dört	1	% 1,3
Beş	49	% 67,1
Altı	2	% 2,7
Yedi	11	% 15
Sekiz	6	% 8,2
Dokuz	4	% 4,5
Toplam:	73 Gazel	

Revi harfine göre gazellerin sayısı, bunların tüm gazeller içerisindeki yüzdesi, her harf için o harf ile redifli gazel sayısı ve bunların kendi harfi içindeki redifli olma bakımından yüzdesi şöyledir:

<u>Revi Harfi</u>	<u>Gazel Sayısı</u>	<u>Yüzdesi</u>	<u>Redifli Gazeller</u>	<u>Yüzdesi</u>
Elif	4	% 5,4	4	% 100
Bâ	2	% 2,7	2	% 100
Tâ	1	% 1,3	0	% 0
Şâ	1	% 1,3	1	% 100
Cim	2	% 2,7	2	% 100
Ĥâ	1	% 1,3	0	% 0
Ĥı	0	% 0	0	% 0
Dal	2	% 2,7	2	% 100
Zel	0	% 0	0	% 0
Rı	13	% 17,8	7	% 53,8
Ze	7	% 9,5	2	% 28,5
Sin	1	% 1,3	0	% 0
Şın	4	% 5,4	2	% 50
Şad	1	% 1,3	1	% 100
Ďad	1	% 1,3	1	% 100
Ŧı	1	% 1,3	1	% 100
Zı	1	% 1,3	1	% 100
‘Ayın	1	% 1,3	0	% 0
Ġayın	1	% 1,3	0	% 0

Fe	1	% 1,3	1	% 100
Ḳaf	1	% 1,3	0	% 0
Kef	3	% 4,1	1	% 33,3
Lâm	2	% 2,7	1	% 50
Mîm	3	% 4,1	2	% 66,6
Nun	6	% 8,2	2	% 33,3
Vav	1	% 1,3	1	% 100
He	8	% 10,9	5	% 62,5
Yâ	4	% 5,4	2	% 50
Toplam:	73		41	%56,1

Levhî'nin Arapça ve Farsça şiirlerinin çalışmanın inceleme kısmı dışında tutulduğu daha önce belirtilmişti. Divanın gazeller bölümünde; (B/5a)'da 1, (B/5b)'de 2, (B/6a)'da 1, (B/6b)'de 2, (B/7a)'da 1, (B/7b)'de 2, (B/8a)'da 2, (B/9a)'da 1, (B/9b)'de 2, (B/13b)'de 2, (B/15b)'de 1, (B/16a)'da 2, (B/18a)'da 1, (B/19b)'de 1 ve (B/20b)'de 1 Farsça şiir yer almaktadır. Yukarıdaki tablo sadece Türkçe gazelleri içermekte, divandaki Türkçe gazel sayısının 73 olduğu görülmektedir. Levhî, gazellerini oluştururken tüm harfleri kullanmamış olsa da, mürettep bir divan oluşturmaya gayret ettiği tespit edilmiştir.

Divanda 1 mülemma, 2 müzeyyel ve 2 musammat gazel bulunmaktadır. Mülemma olan 48. gazel, 7 beyitten oluşmuş; şiirin 5. beyti Farsça, diğer beyitleri Türkçe söylenmiştir. 42. ve 54. gazeller müzeyyeldir. Bunlardan ilki 6 beyit, ikincisi 9 beyitten oluşmaktadır. Divanın 78. ve 86. gazelleri de 5'er beyitten oluşan musammat bir gazellerdir. Bunların dışında bir de 39. gazelde "zü'l-metâli" vardır.

Levhî, gazellerinde divan şiirinin klasik yapısına bağlı kalmış, bu sahada yer alan diğer şairlerin yapmış olduğu gibi söz sanatlarına ve ahenk unsurlarına yer vermiştir. Şiirlerinde aruzu başarılı bir şekilde kullanmıştır. Mutasavvıf kişiliğinin etkisi ile dinî-tasavvufî öğelere sıkça başvurmuştur. Şairin klasik edebiyatın mevcut şiir anlayışını şiirlerinde başarılı bir şekilde uyguladığı görülmektedir.

2.1.3. Terkîb-i Bendi

Terkib-i bend nazım şekli denildiğinde akla ilk gelen isim Bağdadlı Rûhî'dir. XVI. yüzyıl şairlerinden olan Rûhî, manzumesinde XVI. yüzyıl Osmanlısının sosyokültürel ve sosyoekonomik yapısını ironik bir dille eleştirmiştir. Her ne kadar bu yüzyıl Osmanlı Devleti'nin hem siyasi hem edebi yönden zirve noktası olarak tanımlanmışsa da, şairin bu manzumesi bize devrin aksak yönlerini dile getirmektedir. Yar-ağyar, rind-zahid, kâmil-cahil, zengin-fakir gibi birçok tezat şairin toplumsal, ekonomik, sınıfsal tüm çelişkileri adeta canlandırarak anlatmasını sağlamıştır. Bazı bentlerde diyaloglara başvurulmuş, bu üslup şiire bir tahkiye özelliği katarak ilgi uyandırmıştır.

Rûhî'nin Terkîb-i Bend'i 17 bentten oluşur. Bu nazım şekli için bent sayısı oldukça uzun tutulmuştur. İkinci bent 14, diğer bentler 16 mısradan müteşekkildir. Aruzun *Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün* vezni ile yazılmıştır.

Bağdadlı Rûhî'nin gerek şekil, gerekse muhteva yönünden oldukça başarılı bulunan terkîb-i bendine birçok şair tarafından nazire yazılmıştır. Levhî de bu şairlerden biridir. Nazire, 16. bent 14, diğer bentler 16 mısra olarak söylenmiştir. Rûhî'nin şiiri ile bent sayıları aynıdır. Aynı zamanda beş bentlerinin kafiyesi de ortaktır. Levhî manzumesinin ilk ve son bentlerinin vasıta beyitlerini Farsça söylemiştir. Toplumun sosyal yapısını ve dini zümreleri hikemi ve tasavvufî bir üslupla tenkit eder. Kendi devrindeki bozuklukları vurgular, aynı zamanda olması gerekeni de dile getirir.

Rûhî: Sanman bizi kim şîre-i engûr ile mestiz
Biz ehl-i harâbâttauz mest-i elestiz^{*}

Levhî: Sanman bizi ser-mest görüb bâde-perestüz
Biz neş'e-kemâ-kân-ı dem-i bezm-i elestüz[†] (Tb.I/1)

^{*} Ak, Coşkun, *Bağdadlı Rûhî / Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divan'ından Seçmeler*, Bursa, Gaye Kitabevi, 2000; sy. 38.

[†] Levhî Hasan Bursavî, *British Museum (The Turkish Manuscripts) Or. 982, sy. 20b.*

2.1.4. Tarihleri

Divanda dört beyitten oluşan “*Târih-i Tekye-i Hakkı Efendi*” adlı Türkçe bir tarih kıtası bulunmaktadır. Vezni *Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün* olan bu kıta, 1722/H. 1135 yılında İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri tarafından Bursa’da yaptırılan “İsmail Hakkı Efendi Tekkesi” için söylenmiştir.

Divanda yer alan ikinci Türkçe tarih “*Şeyhü’l-İslâm-ı Şâbık Merhûm Seyyid Muşafâ Efendiye Virilmişdi*” başlığını taşıyan 37 beyitlik bir kasidedir. Şiirde tarih düşülmemiştir. Levhî’nin Sabık Şeyhülislam Seyyid Mustafa Efendi’ye mülazımlık ettiği konu edilmiştir.

Divanda bunlar dışında (B/24b)’de “*Çelebi-zâde Efendiniñ Birûsa Kaçısı Oldığına Târihdür*” başlıklı 21 beyitlik ve (B/28a)’da “*Şeyhü’l-İslâm-ı Sâbık Halîl Efendi-zâde Sa‘adettü Veliyyü’l-Ni‘am Sa‘îd Efendi Hazretlerine Virilen Tarihdür*” başlıklı 47 beyitlik Farsça tarihler bulunmaktadır.

2.1.5. Rubai ve Kıtaları

Divanda Türkçe bir rubai ve iki kıta bulunmaktadır.

2.1.6. Matla ve Müfredleri

“Ebyât-ı Müteferrika” başlığı altında verilmiştir. Toplam dört Türkçe beyit tespit edilmiştir. (B/25b-26a) arasında Farsça matla ve müfredler bulunmaktadır.

2.1.7. Nesri

(B/25a)’da bir Farsça nesir parçası bulunmaktadır.

2.1.8. Kullandığı Vezinler

Divan’da yer alan toplam 84 Türkçe manzumede, 14 aruz kalıbı kullanılmıştır. Bu manzumeler; 1 kaside, 73 gazel, 1 terhib-i bend, 2 tarih, 1 rubai, 2 kıta ile 4 ebyattan oluşmaktadır.

<u>Remel Bahri:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün	15	% 17,8
Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün	3	% 3,5
Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün	1	% 1,1
Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün	13	% 15,4
(Fâ' ilâtün) (Fa' lün)		

<u>Hezec Bahri:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Mefâ' ilün	18	% 21,4
Mef' ülü / Mefâ' ilün / Mef' ülü / Mefâ' ilün	1	% 1,1
Mef' ülü / Mefâ' ilü / Mefâ' ilü / Fe' ülün	4	% 4,7
Mefâ' ilün / Mefâ' ilün / Fe' ülün	1	% 1,1
Mef' ülü / Mefâ' ilün / Fe' ülün	1	% 2,3

<u>Muzârî:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Mef' ülü / Fâ' ilâtü / Mefâ' ilü / Fâ' ilün	12	% 14,2
Mef' ülü / Fâ' ilâtün / Mef' ülü / Fâ' ilâtün	1	% 1,1

<u>Müctess:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün	10	% 11,9

<u>Cedîd:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Fe ^ç ilâtün / Mefâ ^ç ilün / Fe ^ç ilün	2	% 2,3

<u>Ahrep:</u>	<u>Sayısı:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
Mef ^ç ûlü / Mefâ ^ç îlü / Mefâ ^ç îlü / Fe ^ç îlü	1	% 1,1

Levhî'nin, şiirlerinde aruzu başarılı bir şekilde kullandığı söylenebilir.

2.2. DİVANIN MUHTEVASININ DİNÎ-TASAVVUFÎ İNCELEMESİ

Levhî'nin fikrî yönü ortaya konulurken, şiirlerinin özünü oluşturan kavram ve düşünceler incelenmeye çalışılmıştır. Bu incelemeler esnasında, şairin dinî ve tasavvufî alt yapısının ön plana çıktığı görülmüştür. Bunlar belli başlı maddeler halinde ele alınarak Levhî daha iyi tanınmaya ve tanıtılmaya çalışılacaktır.

2.2.1. Din

Levhî Dîvânı'nda aşk, büyük oranda dinî-tasavvufî boyutta ele alınmıştır. Divan, dinî kavramlar yönünden ele alındığında karşımıza şu başlıklar çıkmaktadır:

2.2.1.1. Allah

Divanda Allah, Arapça ve Farsça birçok isim ile zikredilmiştir. Bunlar; *Allâh*, *Bârî*, *Cemâlullâh*, *Cenâb-ı Hazret-i Bârî*, *Hak*, *Hudâ*, *Hudâvend*, *Îlâh*, *Îzîd*, *Kibriyâ*, *Rahmân*, *Rızâullâh*, *Sultân-ı dü-âlem*, *Teâl-Allâh*, *Yezdân*, *Zü'l-Celâl* ve *Zü'l-Minen*'dir. Allah, her şeyi yoktan var edendir.

Teâ'l-Allâh ol kim mûcib-i îcâd ü hilkatdür

Ḥavâşş-ı nüşâ-ı *Kibriyâ*-yı âdemdür kerâmetdür (K.1/1)

İder ketm-i 'ademden kâinâtı *Zü'l-minen* peydâ

Olur eşyâda feyz-i *Kibriyâ*dan me'men peydâ (G.7/1)

O, âlemdeki her varlığa muktedirdir. Her şey Allah ile başlayıp Allah'ta biter. Onun lütfu, ihsanı, fazileti, rahmeti sonsuzdur. Evrendeki her varlığa tecelli etmiştir.

‘Aţâ-yı *Kibriyâ* bî-ḥadd ü lâ-yuḥsâdur âdemdür

Ne ni‘metdür o kim âdemde ‘aql u derk ü fiṭnatdur (K.1/8)

Evvel ü âḥir *Hudâdur* mâsivâ *Ḥaḳḳ-ı* heves

Zâhir ü bâṭın *Hudâdur* Levḥiyâ *Allâh* bes (G.62/7)

Divanda, tevhit ve münacat türünde manzumeler bulunmaktadır. Münacaat örneği olan gazellerden biri şöyledir:

G. 11

Ḳıl ‘aţâ şâġar-ı pür-feyz leb-â-leb yâ Rab

Ola leb-rîz tecellî-yi dil ü meşreb yâ Rab

Ḥayra taḥvîl ḳılub ḥâl-i dil-i meyyâli

Eyle âḥlâḳımu bi'l-cümle mühezzeb yâ Rab

Eşer-i feyz-i nesîm-i keremün hem-vâre

Gül gibi dilleri üşküfte ider heb yâ Rab

Âh-ı dil-sûzıma vir ḥâşşiyet ‘aţf-ı derûna

Ḳılmadı yâre eşer hîç mücerreb yâ Rab

Bü'l-‘acebdür gâv ile ‘uşşâḳ-ı melûm u medḥûl

Der-gehünde olalar ḥâşş u muḳarreb yâ Rab

 feth olmaya v-beste ' aceb srrdur bu
Dil-i vrnede medfûn ola malab yâ Rab

 dil-i Levye sknetler vir
 u temkîn-i ' a kl aa yâ Rab yâ Rab

2.2.1.2. Melekler

Melekler, *kerrbiyn* ve *hr* sözcükleriyle zikredilmiş, Miraç hadisesi dolayısıyla anlmlardır.

Odur dem ki vechi kble-i *kerrbiyn* oldu

Aa ta' lm-i esmâ tm bir endâm- hâl' atdr (K.1/3)

 ki glgn hllelerle seyre geldiler

Kenâr- âsmân *hrya* ol eb cy- nzhetdr (K.1/37)

2.2.1.2.1. Cebrâil:

Dört büyük melekten Cebrâil, vahiy getiren melektir. Divanda, Miraç mucizesinde Hz. Muhammed'e eşlik etmesi münasebetiyle zikredilmiştir. *Cibrîl* veya *Cebreil* yazmları ile de karmza çıkar.

O ebdr kim Hd emr eyledi *Cibrle* cennetden

Burâk ilet hbbm Muaf'ya vat-i sr' atdr (K.1/39)

ridi cennete *Cibrîl* ol dem bir Burâk aldı

K'onu vafında krdur eger lafz u ' ibâretdür (K.1/41)

Hem anı Ümmühânî hânesine irdi Cebrâ'îl

Getürdi yirine anı ki resm ü de'b-i da' vetdür (K.1/42)

2.2.1.2.2. Şeytan

Şeytan, cennetten kovulan melektir. İnsanları dinden ve doğru yoldan saptırmaya çalışmasıyla konu edilir.

Kendin görücü pîre şaşın eyleme bâver

Da' vâsı ider kendüyi *İblîse* ber-â-ber (Tb.XV/8)

2.2.1.3. Peygamberler

2.2.1.3.1. Muhammed

Divanda Hz. Muhammed; *Ahmed, Ahmed-i Muhtâr, Âlem-penâh, Ebu'l-Kâsım, Habîb, Hâmid, Hidîv, İmâmü'l-Enbiyâ, Mehter, Mekrûmet-kâr, Muhammed, Mustafâ, Mücellâ, Nebiyyullâh, Resûl, Resûl-ı Hak, Resûlullâh, Server* ve *Şefî'ü'l-Müznibâ* isimleriyle zikredilmektedir.

İmâmü'l-enbiyâ andan 'urûc-ı âsmân itdi

Teferrüc iderek anı ki hikmetdür vü 'ibretdür (K.1/45)

Resûlâ saña maşşûş oldı bu mi' râc-ı cismânî

Ĥabîbâ saña maşşûş oldı u devlet ne devletdür (K.1/49)

Cevher-i nûr-ı Muḥammed sebep-i ḥilḳatdur

Anı ḥıfz itmek için kâin olur kân-ı vücûd (G.24/4)

Divânın başında 111 beyitlik bir Mi' râciyye yer alır. Hz. Peygamberin Miraç mucizesinin anlatıldığı bu na' t, peygamberin vücut aksamına dair unsurlar ile başlar;

Hz. Muhammed'in ve dört halifenin methi, Miraç hadisesinin zuhuru ile devam eder ve duayla son bulur.

O bir fażl-ı ilâhîdür ki geldi ' âlem-i kevne

Añun irsâl ü ba' şî ' âlemîne ' ayn-ı rahmetdür (K.1/18)

Celî-mâye o bir ' âlî himem vâlâ-şiyemdür kim

Firâz-ı ' arşî geçmiş serv-i büstân-ı melâhatdür (K.1/19)

Cihân-pîrâye sultân-ı rüsül şâh-ı muğaddes-kim

Mu' anber gîsû-yı müşgîni pür-bûy-ı le'âfetdür (K.1/20)

Cebîni ma'la' -ı envâr-ı Haqq ma'hub-ı mu'lağdur

Muğavves ebruvânı resm-i tuğrâ-yı nübüvvedür (K.1/21)

2.2.1.3.2. Yûsuf

Hz. Yusuf, Yakub'un on iki oğlundan biridir. Kardeşleri onu kıskandıkları için kuyuya atarlar ve babasına Yusuf'un kanlı gömleğini götürürler. Manzumede de bu vesileyle anılır.

Vişâl-i Yûsuf-ı ma' nâya sa' y it-kim neler çekdi

Çalunca Pîr-i Ken' ân şemm-i bûy-ı pîrehen peydâ (G.7/5)

2.2.1.3.3. Mûsâ

Sadece bir beyitte ismi zikredilmektedir.

Şol şâh-ı şehîdân-ı rızâ-ğ'âh-ı İlâhî

Ol şıdğ u şafâ-yâb-ı rızâ Ca' fer ü Mûsâ (Tb.XIII/5)

2.2.1.4. Sahabeler ve Dört Halife

2.2.1.4.1. Sahabeler

Hz. Ali'nin kız kardeşi Ümmühânî, hanesinde Miraç hadisesi zuhur eden kişidir. Ümmü Hânî'nin yanı sıra Hz. Ebu Bekir, Hz. Osman, Hz. Ömer ve Hz. Ali de sahabeden olmakla beraber, kendileri dört halife başlığı altında ele alınmıştır.

Hem anı *Ümmühânî* hânesine irdi Cebrâ'îl

Getürdi yirine anı ki resm ü de'b-i da' vetdür (K.1/42)

İrişdi *Ümmühânî* Hânesine ân-ı vâhidde

Daği germ idi o kim pister-i şâhib-sa' âdetdür (K.1/87)

Seher-geh virdi mi' râcın haber ol muhbir-i şâdık

Şahâbî itdi icrâ anı-kim farı-ı şadâqatdür (K.1/89)

2.2.1.4.2. Dört Halife

Hz. Ebubekir, divanda yer alan manzumelerde *yâr-ı gâr* ve *hazret-i sâdik-ı ekber* ifadeleri ile geçmiş; sadakati ve dostluğu dolayısıyla konu edilmiştir.

Huşûşâ *yâr-ı gâr* hazret-i şâdik-ı ekber-kim

Murâdudur rızası kârı teslîm ü iâ' atdür (K.1/91)

Hz. Ömer, adaletin simgesi olarak *sultân-ı cihân-feth* sıfatıyla anılmıştır.

'Ömer-kim virdi şer'-i müstakîme revnağ-ı küllî

O *sultân-ı cihân-fethuñ* işi 'adl ü 'adâletdür (K.1/92)

Hz. Osman, *zi'n-nureyn-i fâzıl* ifadesi ile namusu, ilim ve fazilet kaynağı oluşu dolayısıyla konu edilmiştir.

Ḥayâ vü ḥilm ile ‘Oṣmân-ı zî’ n-nûreyn-i fâzıl-kim

Ma‘ ârif maḥzenidür menba‘ -i ‘ ilm ü fażiletüdür (K.1/93)

Hz. Ali, manzumelerde *Aliyyü’l-murtazâ, şîr-i Hudâ, dâmâd-ı peygamber* sıfatları ile zikredilmiştir.

‘Aliyyü’l-Murtażâ şîr-i Hudâ dâmâd-ı beyğamber

Kim anuñ vaşf u şânı neyyir-i çarḥ-ı velâyetdür (K.1/94)

Şol çâr-‘ Ali kim olalar ḥalk-ıla ‘ âlî

Ol iki Ḥasen kim olalar ḥüsn-ile işnâ (Tb.XIII/4)

2.2.1.5. Kaza ve Kader

İslam dininin iman esaslarından olan kader, Allah’ın ezeli takdiri; kaza ise kaderin vuku bulmasıdır. Kader ve kazanın hükmü ezelden verilmiştir, insanın iradesi dışındadır.

Be-taḳdîr ü *ḳazâ* vü hükm-i Bârî

Ḳalem âḥir yazar bir ḥüsn-i maḳṭa‘ (G.75/4)

Her ni‘ mete biñ şükr ü *ḳazâyâya* taḥammül

Ferḥunde olur müstenid-i bâb-ı tevekkül (Tb.XII/8)

Teslîm-i ḳabûl ehli gönül virdi rızâyâ

Sen virme rızâ ḳâdir iseñ *ḥükm-i Hudâ*’ya (Tb.VI/1)

2.2.1.6. Ahir Zaman ve Ahiret İle İlgili Mefhumlar

2.2.1.6.1. Ahiret

Ahiret, *devlet-i ukbâ* ve *uhrâ* ifadeleri ile geçer. Bu dünyada ve ahirette asıl olan Allah'tır. Ona iman edenler, suçsuz ve günahsız kullar ahirette rahat bulur.

Beni her kim ki bildi devlet-i ' *uqbâya* yol buldı

Çalanlar küfr içinde cümle der-zecr ü meşakkâtdür (K.1/77)

Rızâ lullâh'dur maşşud olan dünyâ vü ' *uqbâda*

Netîce hâşıl olsa neylerüm suğrâ vü kübrâyı (G.92/3)

Dünyâ şeb-i *uhrâ* vü şerî' at aña mehdür

Erbâb-ı hâkîkat heme-bî-cürm ü günehdür (Tb.III/1)

Dünyâda vü *uhrâda* ider fâide âhir

Taşdîki olan şâhib-i ser-mâye-i îmân (Tb.IX/7)

2.2.1.6.2. Kıyamet, Haşr, Mahşer

Manzumelerde *rûz-ı cezâ* olarak da zikredilen kıyamet, dünyanın sonu ve ahiret hayatının başlangıcıdır. O gün büyük bir dehşet ve kargaşa yaşanacak, insanlar günah ve sevaplarına göre yargılanacaktır. İyi amelleri olanlar cennete, kötü amelleri olanlar cehenneme gidecektir. Tüm kullar, kıyamet korkusu ve cennet arzusu içinde olacak, Hz. Muhammed'den şefaet dileyceklerdir.

Şefâ' at kıl yârın *rûz-ı cezâda* ben kabûl itdüm

Benüm ismümle ismüñ zîkr idenler ehl-i cennetdür (K.1/80)

Daği emn ü emânuñda olalar dâr-ı dünyâda

Murâdum anları hevl-ı *kıyâmet*den şıyânetdür (K.1/68)

Yâ Rab nedür ol bü'l-ı acceb aḥvâl-i *kıyâmet*

Kim çâk ide ceyb-i emeli pençe-i ğayret (Tb.XII/1)

2.2.1.6.3. Âhir Zaman:

Ahir zaman, dünyanın son zamanıdır.

Zîrâ ki *dem-i âḥir* ola farḥ-ı taḥassür

Allâha teveccühden olur âdemi kâşır (Tb.XI/2)

2.2.1.6.4. Cennet

Cennet, manzumelerde *behişt* ve *naîm* isimleriyle de geçmektedir. Ahirette kullar amellerinin hesabını verecek ve buna göre cennet veya cehennemde yer alacaklardır. Allah'ı zikir ve ona iman edenler cennete gideceklerdir.

O şebdür kim Hudâ emr eyledi Cibrîl'e cennetden

Burâk ilet ḥabîbüm Muşafâ'ya vaḳt-i sür' atdür (K.1/39)

Şefâ' at kıl yârın rûz-ı cezâda ben ḳabûl itdüm

Benüm ismümle ismüñ zıkr idenler ehl-i cennetdür (K.1/80)

Cenneti dünyâya aḥlâf eyleyüb

Âdeme ikrâm u is'âf eylemiş (G.65/5)

2.2.1.6.5. Cehennem

Cehennem, *cahîm* ve *nîrân* isimleri ile zikredilmektedir. Çoğunlukla cennet ile birlikte anılır. Kâfirlerin ve şeytanın mekanıdır. Hesap gününde günahları sevaplarından fazla gelen kullar cehenneme gidecektir. İnanan kullar cehennem korkusunu içinde taşır.

Cahîme müstahakk oldu seni inkâr idenler heb

Teşebbüs eyleyen dâmânuña ehl-i sa‘âdetdür (K.1/78)

O şeb seyr ü temâşâ-yı resulü ‘add ne mümkindür

Na‘îm ü ger *cahîm* ü şevkdur ger havf u haşyettür (K.1/85)

Bir gelmek-ile gitmek ola hâşıl-ı ‘âlem

Kimine behişt ola muqadder kime *nîrân* (Tb.IX/5)

2.2.1.6.6. Bezm-i Elest

Metinde *bezm-i elest* ve *rûz-ı elest* ifadeleriyle geçen bezm-i ezel, Kâlû-Belâ’da verilen söze atıfta bulunmak suretiyle kullanılmıştır. Burada kullar Rablerini kabul etmiş ve ona birbirlerine şahit tutularak bir söz vermişlerdir. Dünyaya geldiklerinde bu ahtlerini yerine getirmeleri gerekmektedir.

Men *rûz-ı “elest”* âverde-îmân

Yîzdân ü sürûş u vahy-i Qur’ân (E.7)

Bezm-i elest ifadesi kimi zaman içki meclisi ile anlam ilişkisi kurularak da kullanılmıştır. Aşağıdaki beyitte şair, daha ezelden aşk şarabını içmiş olduğunu dile getirmiştir.

Şanmañ bizi ser-mest görüb bâde-perestüz

Biz neş’e-kemâ-kân-ı dem-i *bezm-i elestüz* (Tb.I/1)

2.2.1.7. Diğer İtikadi Mefhumlar

2.2.1.7.1. Mirâc

Mirâc, Hz. Muhammed'in peygamberliğinin on ikinci senesinde Recep ayının 27. gecesini Cebrail'in kılavuzluğu ile arşa yolculuğu ve arşa ulaştığında kalp ve beden gözüyle Allah'ı görmesi hadisesidir. Bu mucize Divan şiirine de konu edilmiş hatta zamanla bir tür haline gelmiştir. Divanın başında yer alan 111 beyitlik Mirâciyye, bu türün başarılı bir örneğidir.

O zât-ı pâke teblîğ-i selâm iblâğ-ı da'vet kı1

Bu şebdür k'oldı *mi'râc* mübârek kıtlı sâ'atdür (K.1/40)

Resûlâ saña maşşûş oldı bu *mi'râc-ı cismânî*

Ĥabîbâ saña maşşûş oldı bu devlet ne devletdür (K.1/49)

2.2.1.7.2. Rûh

Ruh, göze görünmezliği, soyutluğu, vahdetin âlemdeki yansıması oluşu ve bedeni terk edişi dolayısıyla konu edilir.

*Rûh*lar kim zerrelerdür âfitâb-ı vahdetün

Zîr bâlâ seyr iderler şu'le-i envârını (G.94/2)

*Rûh*lar şûret-pezîr olmaz nümâyiş gösterür

Mevcler ezhâr ider kûrâb u bâduñ kârını (G.94/5)

Her nefis bula mertebe-i *rûh* mücerred

Bir cevher olur cümle müdebbir ü müfârık (Tb.XVI/5)

2.2.1.7.3. Nefs

Nefs, insanın zaafalarını ve kötü yönlerini temsil eder. Madde âlemini temsil eder ve ondan sıyrılarak manaya ulaşmak gerekir. Arif insan nefsinin bilir, o zaman iman ve ahlakı tam olur. Bir beyitte, ata benzetilmiştir.

Esb-i nefsi Levhiyâ mızmar-ı itmînâna çek

‘Arşa-i ma‘nâyı tayy it bir nefesde sürsün at (G.15/9)

Nefsi terk it şâhiq-i ma‘nâya reh-yâb ol yüri

İrtikâ-yı kulle-i küh-sâre iş virmez feres (G.48/6)

Bil *nefsüni* kim olasın ‘ârif-i bi’llâh

Ahlâk-ı İlâhî daği hâşıl ola bî-kem (Tb.XV/6)

2.2.1.7.4. Peri

Şair, sevgiliyi görünmezliği ve güzelliği dolayısıyla periye benzetmektedir.

O *perî-çehre* ki gül-geşt ü temâşâya çıkar

Her taraf na‘re-i hû-yı târem â‘lâya çıkar (G.37/1)

Esîr-i zülfi olmak bir *perîmün* niçe müddetler

‘Abesdür tâze tâze yâr sevmek nükte-dânlıkdur (G.39/5)

Oldı ser-mest daği meyde gözi dil-dâruñ

Aklı mânend-i *perî* şîşede kaldı yâruñ (G.64/1)

2.2.1.8. Din İle İlgili Mefhumlar

2.2.1.8.1. İmân, Mümin

İslam dininin iman esasları vardır ve her Müslüman bu esasları yerine getirmek mecburiyetindedir. İnananlar manzumelerde *reh-nümâ-yı sâlik-i râh-ı şerîat, sâlik, Müslimîn, sâhib-i ser-mâye-i imân* ifadeleri ile zikredilmiştir.

Şalât u şad-selâm âline evlâdına olsun-kim

Çamusı reh-nümâ-yı *sâlik-i râh-ı şerî*‘ atdür (K.1/95)

‘Uşât-ı *Müslimîne* merhametle bir nigâh itsen

Hudâ ‘afv eylemek emr-i muhakkağ bi’ş-şarâhtdur (K.1/107)

Zıkr olan dâirenüñ merkezi *İslâm* oldı

Aña *imân* ile memur olur insân-ı vücûd (G.24/7)

Dünyâda vü uhrâda ider fâide âhîr

Taşdîki olan *şâhib-i ser-mâye-i imân* (Tb.IX/7)

2.2.1.8.2. Küfr, Kâfir

Küfr, Allah’a ve dine inanmamaktır. İman edenler ahirette rahat bulurken, inanmayanlar eziyet ve acı çekeceklerdir.

Beni her kim ki bildi devlet-i ‘uqbâya yol buldı

Çalanlar *küfr* içinde cümle der-zecr ü meşakkahtdür (K.1/77)

2.2.1.9. İbâdet İle İlgili Mefhumlar

2.2.1.9.1. Farz, Sünnet

Farz, Allah tarafından yapılması buyurulan din hükümleridir, herkes tarafından yapılması gerekenlere *farz-ı ayn* adı verilir. Sünnet ise, Hz. Muhammed'in söz ve amelleriyle Müslümanların yapmasını emir ve işaret ettiği hususlardır.

Seni medh eylemek *farz* oldu çün Allâh medh itdi

Senün medhünde olmak âdeme maqbûl-ı tâ' atdür (K.1/98)

Şalât-ı penc-gâhı anlar için *farz-ı ayn* itdüm

Odur mi' râc-ı ümmet kim şalât için iķâmetdür (K.1/73)

Ehl-i *sünnet* nice mezhebdür velî bir fırkadur

Cem' -i sırrıdur ki işbu fırka eslemdür faķaķ (G.57/4)

2.2.1.9.2. Dua

Müslümanların hayatında önemlidir. İnsanları esas menzile ulaştıracak olan araç, duadır.

Mişâl-i tîr-i du' â menzil-i merâmımuza

İrişdirür bizi âhîr Hudâ ayaķlanalum (G.72/6)

Divanda iki yerde ism-i azam duası geçmektedir. İnanışa göre, Cuma günü ism-i azam duası okuyanların duası kabul olur.

Âh-ı serd ü sûz-ı dilde her eşer te'sîr ider

İsticâbetdür du' â-yı ism-i â' zamdan ğaraż (G.56/4)

2.2.1.9.3. Namaz, Oruç

Namaz, İslamın şartlarından; beş vakit kılınması farz buyrulmuştur. Beyitte *salât-ı penç-gâh* olarak geçmektedir.

İki rek' at *şalât* iktidâ kıldılar ol demde

Yirine geldi ol ma' nâ ki mefhum-ı imâmetdür (K.1/44)

Şalât-ı penç-gâhı anlar için farz-ı ' ayn itdüm

Odur mi' râc-ı ümmet-kim şalât için iğâmetdür (K.1/73)

Oruç da İslamın şartlarından. Ramazan ayında tutulanı farz-ı ayndandır. Niyetlenip tan yeri ağarmaya başladığı andan itibaren, akşam yatıncaya kadar bir şey yiyip içmemek ve mukarenet etmemek gibi bazı yasakları yerine getirerek tutulur.

Havâss-ı zâhirüm *şavm*umda mazbu' olmadı hayfâ

*Şalât*umda huzûrumdan bedeldir ol-ki gıybetdür (K.1/102)

2.2.1.9.4. Tövbe, İstigfar

Tövbe, işlenmiş bir günah için Allah'tan af dilemektir. İslam dininde güneş batıdan doğuncaya dek tövbe kapısı açıktır. Şair kendini ve kendi gibi olanları hem ezelde verdiği söze sadık, hem de olan tövbesini bozmuş olan taifeye bağlı kişiler olarak göstermektedir.

Hem tâyib-i şâbit-ğademüz bezm-i fenâda

Hem mu' teğid-i tâyife-i *tevbe*-şikestüz (Tb.I/5)

2.2.1.9.5. Günah-Sevap

Sevap, Allah'ın emirlerini layıkıyla yerine getirmek; günah ise bunun aksini icra etmek suretiyle yapılan amellerdir. Bu ameller, mahşer gününde yargılanacak, günah ve sevaplardan hangisi üstün gelirse kullar buna göre cennet veya cehenneme gönderileceklerdir. Şaire göre, hakikat ehli suçsuz ve günahsızdır. Asıl mekanları ahirettir, şariat da bu yolda onlara kılavuzluk eder.

Dünyâ şeb-i uhrâ vü şerî' at aña mehdür

Erbâb-ı haqîkat heme-bî-cürm ü *günehdür* (Tb.3/1)

Îlâhî baña bağışla *güneh-kâr* ümmetüm cümle

Naşîb-i ümmetüm kıl añı kim dîdâr ü cennetdür (K.1/67)

2.2.1.9.6. Mescid

Mescid, secde edilen yer demektir. Müslümanlar ibadetlerini burada icra ederler.

Şehr-i Ramazân idi ki bir vaqt-i seher-gâh

Nâ-gâh yolum *mescide* sevğ eyledi Allâh (Tb.VIII/1)

Kudüs'te Hz. Süleyman tarafından yaptırılan mabetin yerine, Müslümanların ilk kiblesi olarak yapılan camidir. Miraç mucizesinin vuku bulunduğu gece, Hz. Muhammed Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya gitmiş, orada arşa yükselmiştir.

Alub ol şeh-süvârı *Mescîd-i Akşâ*'ya 'azm itdi

İrişdi gördi rûh-ı enbiyâ hâzır cemâ' atdür (K.1/43)

2.2.2. Tasavvuf

Levhî'nin Celvetiyye tarikatına mensup olduğu bilgisi, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi ile Bursa Kütüğü adlı kaynaklarda geçmektedir. Celvetîyye tarikatının Halvetîliğin bir kolu olduğu görüşü vardır ancak bunlar iki ayrı tarikattır. Bunlardan Halvetiyye'nin süluku *zîkr-i esmâ* ve *halvet* iken; Celvetîliğinki *zîkr-i tevhîd* ve *mücâhededir*. “Celvet”in sözlük anlamı *yerini yurdunu terk etmek*; tasavvuf literatüründeki karşılığı ise *kulun Tanrı'nın sıfat ve vasıflarıyla süslenmesi, kendi varlığından geçmesi ve Hakk varlığında yok olmasıdır*. *

* Yılmaz, Kamil H., *Azîz Mahmûd Hüdâyî ve Celvetiyye Tarikatı*, İstanbul: Erkam Yayınları, 1999.

Tarikatın kurucusu Aziz Mahmud Hüdâidir. İlk merkezleri Üsküdar'daki Mahmud Hüdâî Tekkesi, ikincisi ise Bursa'da bulunan İsmail Hakkı Tekkesi'dir.*

Levhî'nin bu tekke için düşmüş olduğu bir tarih kıtası vardır.

Tr. 3

- 1 Şeyh Hakkı Efendi tâl-ı beğâh
Yapdı bir böyle dil-keş-i dergâh
- 2 Gülşen-i bülbülân-ı Celvetiyân
Hâlet-efzâ-yı 'âşık evvâh
- 3 Geldi târih için bu beyt-i 'acîb
Levhâ sû-yı nahibden nâ-gâh
- 4 Oldı tekye-i kavî bi-emr-i İlâh
Diyelüm "*lâ ilâhe illâllâh*"

Levhî, tarikata mensup olmasının da hasebiyle şiirlerinde dinî ve tasavvufî söylemlere ve ifadelere sıkça yer vermiştir. Gazelleri arasında birçok tevhîd ve münâcaat örneği vardır.

* *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi -Devirler, İsimler, Eserler, Terimler-*, C. 2, İstanbul, 1977, sy. 32.

2.2.2.1. Mâ-sivâ

Masiva, Allah dışındaki her şeyi temsil eder. Her şeyin başı ve sonu Allah'tır. Dünya nimetlerine kapılanlar Allah yolundan uzaklaşır, dünyada gam çekmezler ancak ahirette cezalandırılırlar. Çünkü Allah ancak gönlü temiz, her şeyden arınmış olan kullarına tecelli eder.

Evvel ü âhîr Hudâdur *mâsivâ* Hakk-ı heves

Zâhir ü bâtın Hudâdur Levhiyâ Allâh bes (G.48/7)

Şahş-ı âdem mahz-ı gamdur *mâsivâ-yı* Hakkile

Nefy-i hâtır eyleyen dünyâda bî-gamdur faqâ (G.57/5)

2.2.2.2. Fenâ, Bekâ

Beyitlerde *garka-gâh-ı fenâ*, *bezm-i fenâ* ve *bazâr-ı fenâ* olarak geçen fena, tasavvufî açıdan varlığın kendini Hak'ta yok etmesidir. Fena, madde âlemine aittir ve maddenin bulunduğu her alan kul için engel teşkil eder. Fenafillah ve bekabillaha ulaşılmasına mani olur.

Bu *garka-gâh-ı fenâ*da hatardadır muhlîş

Mişâl-i keşti-i tufân-ı dîdedür ihlâs (G.55/5)

Tebdîl-i beka eyleyelüm *bezm-i fenâyı*

Tiryâk alalum şan'at-ile hâşıl-ı semden (Tb.V/4)

Bâzâr-ı fenâ sûd u ziyândan ola 'ârî

Heb dâd u sited kâle-i dünyâ ola hayret (Tb.XII/2)

Râh-ı bekâ ve *âb-ı bekâ* olarak ifade edilen bekâ ise, ebedî âlemi temsil eder. Kullar henüz dünyada iken masivayı terk etmeli, tüm bunların fani olduğunu kavrayabilmelidir. Âb-ı hayat nasıl ölümsüzlük suyu ise, âb-ı bekâ da Allah'a kavuşmayı ve vuslata ermeyi ifade eder.

‘ Âzim-i *râh-ı beķâ* ol daķi dünyâda iken

Hele bir Şehr-i fenânuñ da finâsından geķ (G.33/4)

Dil-kim mesâĝ-ı bûs-ı leb cân-fezâ bulur

Gül-ķand-ı vaşlı sûde-i *âb-ı beķâ* bulur (G.41/1)

2.2.2.3. Rint, Zâhit

Zahit, ahiret kaygısı güden, imanı göstermelik kişidir. Yüzeyseldir, cehaletini din kisvesi ile örter. Cennet arzusuyla kendisine buyrulanı yapar, derinliĝini göremez. Çevresindekileri kalıplaŐmıŐ düşüncelerine göre yönlendirir ve yargılar. İmanının ardında samimiyet ve sevgi deĝil, korku yatar.

Zâhid göremezsın anı bu ķeŐm ile zîrâ

Gözler mi doyar aña ol ki nûr-ı siyehdür (Tb.III/4)

*Zâhid*erüñ a‘ mâline baķ fi‘ line baķma

Aldanma dilâ da‘ vî-yi ħâl-i fuķarâya (Tb.VI/7)

Zâhid ķeke dükkân-ı riyâ õñine perde

Şûfi ola behrem-zen-i da‘ vâ-yı kerâmet (Tb.XII/3)

Rint ise dünya işlerine sırt çevirmiş, tüm kalbiyle inanan ve inancını yaşam felsefesi haline getirmiş kişidir. Onun arzusu koşulsuz teslimiyet ile Hak yolunda ilerlemektir. Rabbine gönülden bağlıdır.

Ger *rind*-i tehî-kâse-i nâ-bûd-neşâruz

Bizden erişür bezme velî neş'e vü hâlât (Tb.II/5)

2.2.2.4. Dünya

Beyitlerde dünya geçiciliği yönüyle ele alınmıştır. Dünya malı dünyada kalır. Buraya bağlanmak boşuna ve tehlikelidir. İnsan nefesine hâkim olmalı, ahirete yatırım yapmalıdır.

Hafî bir kenz idüm ma' düm idi *dünyâ* vü mâ-fihâ

Daği nâ-bûd idi ketm-i 'ademde ol ki kesretdür (K.1/75)

Dünyâyâ 'aceb tâ bu kadar hırsı n'iderler

Yirinde kalur varlığı qorlar vü giderler (Tb.VII/8)

Zinhâr şağın hubb-ı sivâdan hazer eyle

Dünyâda iken şehr-i beğâyâ sefer eyle (Tb.XIII/8)

2.2.2.5. Sır

Sır, ilahî aşkın söz konusu olduğu beyitlerde karşımıza çıkmaktadır. Kainatın yaratılışına akıl erdirmek mümkün değildir.

'Aceb *sırr*dur müdebbir rûh iken eşbâh-ı âdemde

Bağılsa rûh olur zâhirde nâ-bûd u beden peydâ(G.5/2)

Nûr u cûd-ı muṭlaḳ virdi cihâna revnaḳ

Esrâr-ı Hâḳḳ muḥaḳḳaḳ âdemde oldı pinhân (G.78/2)

Nüşâ-ı kübrâdur âdem ger zuhûr u ger buṭûn

Cem' ider bu ' âlem-i kevnüñ ḳamu *esrârını* (G.94/6)

Şaraba da sır olma özelliği atfedilmiştir:

Şarâb-ı köhneveş ḥâmûş olub *esrârını* şaḳla

Yeter cûş itdün ey dil tâbuñı evzâ' -ḥâm eyle (G.83/6)

2.2.2.6. Fakr, Kanaat

Fakirlik, maneviyatın kuvveti, maddiyatın değersizliğidir. Tasavvuf ehlinin Allah'a ihtiyacı vardır. Asıl yoksulluk manevî olandır.

Ehl-i ḥâlün ihtiyâcı Hâḳḳa dâim germ olur

Faḳrı artar ' ârifün iḳbâl-i mâh u câhidin (G.76/2)

Faḳr ehli yanına var(urı)sañ ḥazer eyler

Anlar ki fenâ ehline heb düşmen-i candur (Tb.XIV/3)

Sârî mi şanurlar ola *faḳrı* fuḳarâdan

Zann eylediler meskenetün ḥâli yamandur (Tb.XIV/4)

Bir rivayete göre Kârûn, önceleri fakir bir zat iken, Hz. Musa'nın ona kimya ilmini öğretmesi sayesinde zengin olmuş; zekat dahi vermez, varlığı ile kibirlenirmiş. Hz. Musa'nın duası ile serveti ile birlikte yerin dibine geçmiş. Aşağıdaki beyitte de asıl zenginliğin para ile değil kanaat ile geldiğine işaret edilmektedir:

Teng-çeşmân-ı ‘aşrî mâl-i Kârun eylemez ignâ

Ķanâ‘at Levhîyâ iksir-i Hâkdur kâm-rânlıkdur (G.39/6)

2.2.2.7. Dergâh

Dergah terminolojik olarak, tasavvuf ehlinin topluca ibadetlerini icra ettikleri yerin adıdır. Herkese açık oluşu bakımından ele alınmıştır.

Bü'l-‘acebdür gâv ile ‘uşşâķ-ı melûm u medhûl

*Der-gehü*nde olalar hâşş u muķarrîb yâ Rab (G.11/5)

Tâlib ol reh-yâb olursan âķîbet maṭlub ki

Levhîyâ ya bendedür cûyende ol *der-gâh*dan (G.76/5)

Divanda yer alan “Târih-i Tekye-i Hâķķı Efendi” adlı tarih kıtasında, Levhî’nin Şeyh İsmail Hakkı’ya mülâzımlık ettiği bilgisi yer almaktadır.

*Der-geh*inde mülâzım itdi beni

Yapdı beyt-i derûn vîrânî (Tr.1-25)

2.2.2.8. Tecellî

Tecelli, Allah’ın vahdetinin yaşadığımız âlemde kesrete dönüşmesi ve aslında her varlığın onun bir görüntüsü olmasıdır. Tecelli sınırsız ve sonsuzdur.

Biri birine bir vechile uymaz hâli insânuñ

Tecelliyât-ı Bârî lâ-yuadd ü bî-nihâyetdür (K.1/10)

Tecellî birdür ammâ i‘tibâra hadd ü ‘add olmaz

Ķamu a‘dâdı cem‘e yek-be-yek âhâd olur bâ‘is (G.19/3)

Hz. Muhammed, Miraç mucizesi esnasında arşa çıkmış, o anda arşın nuru her yeri kaplamış ve Hz. Peygamber beden ve gönül gözü ile Allah'ı görmüştür.

Habîbine şifâtiyla *tecellî* eyledi evvel

O mücellâ ile kim esmâ-i zâtından 'ibâretdür (K.1/54)

2.2.2.9. Vahdet-Kesret

Vahdet birlik, kesret çokluk demektir. Tasavvufî açıdan bakıldığında kesret vahdetin âleme tecellisidir. Vahdet-i vücûd nazariyesine göre, vücûd-ı mutlak Allah'tır ve o tüm mevcutlara sirayet etmiştir.

Hafî bir kenz idüm ma' düm idi dünyâ vü mâ-fihâ

Daği nâ-bûd idi ketm-i 'ademde ol ki *kesretdür* (K.1/75)

'Ayn-ı vâhiddür tecelliyât-ı Hakk

Kesretin 'adâde irdâf eylemiş (G.51/4)

Gül ile bülbül ilişkisi divan şiirinin en çok kullanılan temalarındandır. Burada da vahdet-kesret tasavvuru bu mazmunlar üzerinden yapılmıştır.

Virür feyz-i Hudâ zevk-i cüdâ her hâlisü'l-bâle

Hezârân-ı hâne-i kündevis-yi dil pür-şehd-i *vahdetdür* (G.36/3)

2.2.2.10. Gönül, Dil, Kalp

Gönül, *kettân*, *gül*, *table-i attâr-ı füyûzât-ı Hudâ*, *dil-süfte-kân*, *şûr-ı dimâg-ı dil*, *pây-i taht-ı dil*, *risâle-i dil*, *âhû-yı dil*, *mürg-i dil* ve *mirât-ı dil* kullanımları ve benzetmeleri ile karşımıza çıkmaktadır.

Dil olur fersûde bezm-i meyde mânend-kettân

Şu' le-i mînâ-yı mey mehtâb olur sensiz bana (G.3/4)

Eşer-i feyz-i nesîm-i keremûñ hem-vâre

Gül gibi *dilleri* üşküfte ider heb yâ Rab (G.11/3)

Levhî fikirlerini, güzelliğiyle gönülleri delik deşik eden bir matkaba; gönlünü mecaz denizi içinde başıboş gezen bir kayığa ve herkesin kolay kolay elde edemeyeceği bir tahta benzetmiştir:

Heb gevher-i ma^ç âni-i nâ-yâb-ı Levhîyâ

Dil-süfte-kâna mişkab-ı efkârûñ oldılar (G.30/5)

Fülk-i dil bañr-ı mecâz içre olur ser-geşte

Sefer-i bender-i tañkîk hevâsınca olur (G.32/2)

Reh-i hûşenk-i ^ç aklı ğamze kesmek kahramânlıkdur

Oturmağ *pây-i tañt-ı dilde* ancak pehlivânlıkdur (G.39/1)

Gönül, avlanması dolayısıyla ahu ve kuşa da benzetilmiştir:

Şîr-i çarhı eyler *âhu-yı dil* hirâs-ı nâvekûñ

Ey kemân ebrû taleb-kâr-ı şikâr oldıca sen (G.75/2)

Mürg-i dil uçdı rişte-i pây-i ümîd ile

Bend oldı dâm-ı ca^ç d-ı girih-kâra mû-be-mû (G.80/7)

2.2.2.11. Akıl

Akıl ve gönül birbirinin zıttı iki kavramdır. Aşkın olduğu yerde aklın işi yoktur.

Haķîkat ehli ‘*aķlı*’ aşķa tebdîl eyleyüb Levhî

Teveccühle iderler mûm ħalb-i seng-ħârâyı (G.92/5)

2.2.2.12. Aşık

Divan şiirinde aşık rolünün belli kalıpları vardır. Aşık, sevgilinin bir bakışı ile ona aşık olur. Kavuşmak ister fakat sevgiliye yaklaşmak mümkün değildir. Dert ve ızdırıp çeker ancak acısını ah edip inleyerek dışa vurması doğru değildir. Çünkü aşık, aşkını asla açık etmemelidir.

Odur ‘*âşık*’ ki râz-ı ‘âşķı ketm eyler derûnunda

Kişi öz ser-güzeştin söylemek efsâne-ħ’ânlıķdur (G.39/4)

Tesellî-baħş olur erbâb-ı ‘aşķa künc-i miħnetde

Olur her dem enîs-i ‘*âşık*-ı ħam-ħ’âr-ı mecmû’ a (G.81/2)

2.2.2.13. Vuslat-Firkat

Ayrılık, *hicr*, *hicrân*, *cüdâ* ve *firkat* sözcükleri ile ifade edilmiştir. Aşık, sevgilisine kavuşamaz ve sürekli hasret çeker. Ancak bu hasret ona acı verdiği kadar haz da verir. Çünkü sevgili yolunda çekilen dertler aşkın derecesini gösterir.

Gönül tefsîde cism efsürde *hicrân* bî-nihâyetdür

Çekenler germ ü serd-i ‘aşķ erbâb-ı ħabî’ atdür (G.36/1)

Virür feyz-i ħudâ zevķ-i *cüdâ* her ħâlisü’l-bâle

Hezârân-ı ħâne-i kündevî-yi dil pür-şehd-i vaħdetdür (G.36/3)

Vuşlata tâkati yok firkat ile râhatı yok

Derd-i   aşk olmadı bir g ne devâdan ma z z (G.58/4)

Vuslat, *vasl* ve *vis l* sözcükleri ile de telakki edilmiştir. Ayrılık da, vuslat da ateşe benzetilmiştir. Aşık sevgiliye kavuřamadıĝında hasretiyle yanar. Kavuřtuĝunda ise aşk biter. Bu nedenle ayrılık kadar vuslat da acı vermektedir.

Ne *hicr-i yâr* ile  zurdey z ne *vaşl* ile ş d

Niyâz u n z bel  b -nam zda    detd r (G.28/4)

Civ nu  *firkat*i âteş *viş li* başka âteşdür

  Acebdür baĝr-ı   aşka lücce âteşdür kenâr  teş (G.54/3)

2.2.2.14. Meyhâne

Tasavvufta meyhane, tekke ile eřdeĝerdir. Burada Levh  kendi ve kendi gibi olanları il hi aşkın şarabıyla sarhoş olmuş, aşk derdiyle sürekli meyhane köşelerinde vakit geçiren kişiler olarak tanımlamıştır.

V -beste-dil z g şe-i *mey-h neye* ammâ

Keyfiyyeti b -keyfler z   aşk-ıla mest z (Tb.I/6)

Pîrân-ı *ĝar b t* yeter ser-zeniş eyler

Bir p re rehâ-y b olalum b ri sitemden (Tb.V/3)

2.2.2.15. S k 

 şıkların mekanı meyhanelerdir, aşk şarabını içip sevgiliye yakın olma, onun kadehinden bir yudum şarap içme arzusu ile yanıp tutuşurlar. S k  de bu aşk meclisinde iki servis eden kişidir.

Getür ayâg-ı meyi *sâkıyâ* ayaklanalum

O gül^ç izârı alub bir yana ayaklanalum (G.72/1)

Sâkî getür ol râh-ı şafâ-güster-i Cem'den

Kim hâtırımuz açıla her tâb-ı elemden (Tb.V/1)

Kimi zaman sevgiliyi temsilen de kullanılır:

Gülşen oldı bezmimiz *sâkî* şafâdan nev-be-nev

Elde sâğar reşk-i ebr-i nev-bahâr oldıçca sen (G.75/4)

2.2.2.16. Mey

Şarap, *mînâ*, *mey* ve *bâde* isimleriyle kullanılmıştır.

Ehl-i hâkğ tebdil-i evşâf eylemiş

Dürdden süzmüş *meyin* şâf eylemiş (G.51/1)

Mesîr-i gülşene ey tab^ç -ı pîr-i *mînâ*-keş

ç Aşâ-be-dest olalum lâle-sâ ayaklanalum (G.89/3)

Levhî, kendi ve kendi gibi düşünenleri tanıtmıştır. Kendinlerinden geçiş sebebini, elest bezminin sarhoşu oluşları ile açıklamıştır. Bezm-i eleste âşık olup, bu dünyaya gurbete gönderilmişler; o andan itibaren de tek düşünceleri vuslat, tek aşkları Allah olmuştur.

Şanmañ bizi ser-mest görüb *bâde*-perestüz

Biz neş'e-kemâ-kân-ı dem-i bezm-i elestüz (Tb.I/1)

2.2.3. Hikmet

Levhî, hikemi söylemlere de yer vermiş; etkili ifadelerle fikirlerini şiirine zerk etmiştir.

Ne ‘ilm ü ma‘rifet ü zühd ile ne t̂â‘at ile

Rızâ-yı Hâkka tevessül hışâl u hâl iledür (G.35/4)

Ona göre, Allah’a iman sadece bilgi ve ibadetle olmaz, inancın göstergesi kişinin hal ve tavırlarıdır.

Teng-çeşmân-ı ‘aşrı mâl-i Kârun eylemez ignâ

Ķanâ‘at Levhîyâ iksîr-i Hâkdur kâm-rânlıkdur (G.39/6)

Asıl zenginlik manevî olandır. Karun gibi gözünü para bürümüş, kibirli kişiler eninde sonunda servetlerini kaybederler. Kanaat etmeyen mutluluğun sırrına eremez.

Ebnâ-yı dehre mihr ü vefâ iftirâ imiş

Hâtır gönül didikleri heb bir yaña imiş (G.63/4)

Terkîb-i Bend’de geçen bu beyit ile şair, devrinin sosyo-kültürel eleştirisini yapmaktadır. Zamane insanları yozlaşmış, sevgi ve vefanın kıymeti kalmamıştır.

2.2.4. Lâ-dinî Söylemler

Dîvânda örneğine çok rastlanmasa da, lâ-dinî şiir ve söylemlerin olduğu görülmektedir.

Zahm-ı hadengi kıldı işâbet güşâdsuz

Oldum şehîd-i gamzesi kâm u murâdsuz (G.46/1)

Şair, divan şiirinde her zaman âşık rolündedir. Burada, sevgilinin kirpik oklarının açtığı yaralarla gamzesinin şehidi olduğunu ifade etmektedir.

Yıkılmaz bir yaña gitmez rakîb-i şûm meclisden

Binâ-yı kâfirîdür şanki yerleşmiş temellenmiş (G.50/4)

Rakip, aşk üçgeninin ayrılmaz bir parçasıdır. Sevgili ile âşık arasında engel teşkil etmesi bakımından konu edilmiştir.

2.2.5. Sosyal Hayat

Levhî Dîvânı'nda sosyal hayatla ilgili kavram ve olaylar, doğrudan ifade edilmez; bunun yerine manzumelerin arka planını oluşturur. Her şair gibi Levhî de devrinin tarihî, sosyal ve kültürel yapısından etkilenmiş, tüm bunlar sanatını icra ederken kendisine birer kaynak teşkil etmiştir. Şiirlerinde divan şiirinin zengin imge, mazmun ve birikimini kullanarak, söz sanatları vasıtasıyla düşünce ve hayallerini en güzel şekilde ifade etmeye çalışmıştır.

Divanda sosyal hayat üzerine en belirgin fikir ve değerlendirmeler, Terkîb-i Bend'de yer almaktadır. Şair, devrinin aksaklıklarını ve zamane insanının değişen ve kötüleşen yönlerini ironik bir dille eleştirmiş; sadece yanlış olanı değil, olması gerekeni de dile getirmiştir.

V'allâh tevâzu' dil-i dânyâya güzeldir

Çıksun cühelâ kibr-ile ger evc-i semâya (Tb.VI/6)

Dünyâya ' aceb tâ bu kadar hırsı n'iderler

Yirinde kalur varlığı qorlar vü giderler (Tb.VII/8)

Devrin insanındaki cehaleti, kibri ve hırsı yeren şair, tevazu ve kanaatin önemine dikkat çekmiştir. Aynı şiirin sekizinci bendinde tahkiyeli bir anlatımla, camiye gittiğini, oradaki zahitlere ibadetlerini sorduğunu ve karşılığında cömertlik, makam ve cennet beklentileri olduğu cevabı aldığını söyleyen şair, bu tip insanlara şöyle seslenmektedir:

Hayvân-şifat maqşaduñuz âb u gîdâdur

Bu çille degül belki çerâ-gâh-ı riyâdur (Tb.VIII/8)

Bunun dışında, sosyal hayat ile ilgili birçok malzeme soyut anlamlarıyla kullanılmış, tasavvufî boyutta ele alınmıştır.

Beni her kim ki bildi devlet-i 'uqbâya yol buldı

alanlar küfr içinde cümle der-zecr ü meakatdür (K.1/77)

Devlet, beyitte ahireti temsilen sembolik olarak kullanılmıtır. Her kim Allah'ı tanır, ona iman ederse; mekânı cennet olacaktır. Onu inkâr edenler ise acı ve eziyet içinde kalıp, karanlıa mahkûm olacaklardır.

Bâzâr-ı inbisât kıızıdıca yâr ile

Kâlâ-yı germ-sûd-ı maabbet bahâ bulur

Bâzâr, halkın alışveri yaptığı yerdir. Kıızımak terimi, burada bulunan satıcılar arasındaki rekabeti gösterir. Ancak burada sevgilinin güzelliinin ve hoşluunun derecesini anlatmak için kullanılmıtır.

Ol adardur dilde keyfiyyet ki far-ı cilveden

Ne'e-ber-ser zîver-i destâr olur sünbüllenür (G.31/4)

Burada tûlbentlerin işlenerek süslenmesi konu edilmitır. Tûlbentlerin ve sarıkların, üzerlerine veya kenarlarına çiçek desenli işlemler yapılarak daha gösterili ve güzel hale getirilmektedir.

3. LEVHÎ DÎVÂNÎ

Yapılan katalog çalışmaları sonucunda, Levhî'nin tespit edilebilen tek eseri Dîvân'ıdır. Levhî Dîvânı'nın bilinen iki nüshası vardır. Bunlardan biri İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Efendi Manzum Eserler Bölümü numara 386'da, diğeri ise İngiltere'de The Turkish Manuscripts of British Museum The Turkish Manuscripts Or. 982'de bulunmaktadır.

3.1. Genel Tanıtım

Çalışma esnasında İstanbul'da İslam Araştırmaları Vakfında, Türkiye'nin yazma eserlere sahip birçok kütüphanesinin kataloglarının yüklü olduğu bilgisayar programından bizzat tarama yapılarak Levhî Dîvânı'nın iki nüshası tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra basılmış çeşitli yazma eserler katalogları da incelenmek suretiyle elde bulunan iki nüshaya ulaşılmıştır.

3.2. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshaların İsimlendirilmesi ve Tanıtılması

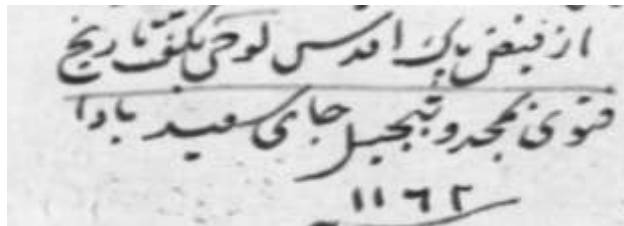
Bu çalışmada Levhî Dîvânı'nın iki yazma nüshası kullanılmış ve bu nüshalara, kütüphane adlarını çağrıştıracak şekilde kısaltma isimler verilmiş; karşılaştırmalı metni kurarken nüshalar bu şifre harflerle ifade edilmiştir.

B British Museum (The Turkish Manuscripts) Or. 982

Baş: Teâ'l-Allâh ol kim mûcib-i îcâd ü hilâtdür

Havâşş-ı nüsha-ı Kibriyâ-yı âdemdür kerâmetdür

Son:

Eser adı:	Dîvân-ı Levhî Efendi Bursavî
Müellifi:	Levhî Hasan Bursavî
Varak:	29
Satır:	21 (Genelde 21, bazı kısımlarda muhtelifdir.)
Yazı:	Türkçe, Ta'lik, harekesiz, cetvelsiz
Kağıt:	Bilinmiyor
Cilt:	Bilinmiyor
Müstensih:	Yok
İstinsah tarihi:	Yok
İstinsah kaydı:	Yok
Vakıf kaydı:	12.11.1927 – Dr. O. Rescher tarafından bağışlanmıştır.

Divanın son kısmında okunamayan bir ibare ve muhtemelen bir mühür vardır.

Bu yazma, İngiltere British Museum Turkish Manuscripts Kataloğundan tespit edilerek sadece mikrofilminden dijital bir kopya alınmak suretiyle temin edilebilmiştir. Bu nedenle cilt ve kağıt özellikleri hakkında bilgi verilememiştir.

Dîvânın tamamı 29 varaktır. 111 beyitlik Türkçe Mi'râciyye ile başlar. Sonrasında bir Farsça, bir Arapça şiir vardır. Bu manzumeleri, yirmi ikisi Farsça yetmiş üçü Türkçe olmak üzere doksan beş gazel takip eder. Gazellerin ardından Bağdadlı Rûhî'ye söylenmiş olduğunu tespit ettiğimiz on yedi bentlik bir Terkîb-i Bend gelir. Bunu, Çelebi-zâde Efendi'nin Bursa Kadısı olduğuna düşülen Farsça bir tarih ile Farsça bir nesir parçası izler. Sonrasında Asım Çelebi'ye sunulan Farsça bir tarih, ebyât-ı müteferrika, Bursalı İsmail Hakkı Hazretlerinin dergâhına düşülen Türkçe tarih kıtası ve Said Mustafa Efendi'ye verilen Türkçe tarih yer alır. Divan, Saîd Efendi Hazretleri'ne verilen Farsça tarih ile son bulur.

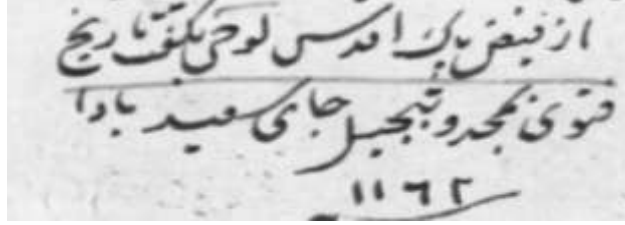
Arapça ve Farsça manzumeler Türkçe şiirler arasında yer almaktadır.

M Millet Kütüphanesi (Ali Emîrî Manzum Eserler) No. 386

Baş: Teâ'l-Allâh ol kim mûcib-i îcâd ü hilâtdür

Ḥavâşş-ı nüshâ-ı Kibriyâ-yı âdemdür kerâmetdür

Son:

Eser adı: Dîvânçe-i Levhî

Müellifi: Levhî Hasan Bursavî

Ölçü: 203 x 132 mm.

Varak: 27

Satır: 21 (Genelde 21, bazı kısımlarda muhteliftir.)

Yazı: Türkçe, Ta'lik, harekesiz, cetveli

Kağıt: Aharlı

Cilt: Mukavva – Su Yeşili

Müstensih: Bilinmiyor

İstinsah tarihi: Bilinmiyor

İstinsah kaydı: Yok

Zahriyyede Ali Emîrî Kütüphane mührü bulunmaktadır. Bunun dışında okunamayan resmi bir mühür vardır. Bu yazma, İstanbul Millet Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğundan tespit edilerek mikrofilminden dijital bir kopya alınmak suretiyle temin edilmiştir.

Dîvânın tamamı 27 varaktır. 111 beyitlik Türkçe Mi'râciyye ile başlar. Sonrasında bir Farsça, bir Arapça şiir vardır. Bu manzumeleri, yirmi ikisi Farsça yetmiş üçü Türkçe olmak üzere doksan beş gazel takip eder. Gazellerin ardından

Bağdadlı Rûhî'ye söylenmiş olduğunu tespit ettiğimiz on yedi bentlik bir Terkîb-i Bend gelir. Bunu, Çelebi-zâde Efendi'nin Bursa Kadısı olduğuna düşülen Farsça bir tarih ile Farsça bir nesir parçası izler. Sonrasında Asım Çelebi'ye sunulan Farsça bir tarih, ebyât-ı müteferrika, Bursalı İsmail Hakkı Hazretlerinin dergâhına düşülen Türkçe tarih kıtası ve Said Mustafa Efendi'ye verilen Türkçe tarih yer alır. Divan, Saîd Efendi Hazretleri'ne verilen Farsça tarih ile son bulur.

Arapça ve Farsça manzumeler Türkçe şiirler arasında yer almaktadır.

3.3. Metni Oluştururken Gözetilen Esaslar

Tenkitli metin oluşturulurken; metnin kuruluşu, imla ve nüshaların tespitinde gözetilen esaslar, aşağıda ilgili başlıklar altında açıklanmaya çalışılmıştır. Kullanılan transkripsiyon alfabesi listesine ise, daha kolay yararlanılabilmesi açısından çalışmanın başında yer verilmiştir.

3.3.1. Tenkitli Metni Kurma

1. Metin kısmı, “Kasideler”, “Gazeller”, “Tarihler” ve “Matla ve Müfredler” olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır. Her bölümdeki şiirlere ve şiirlerin her beytine ya da bendine kendi içinde sıra numaraları verilmiştir. Şiir sıra numaralarının altına o şiirlerin vezinleri, veznin altına da şiirin matla beyitlerinin bulunduğu nüshaların varak numaraları yazılmıştır.

2. Şiirlerin sıralanmasında “B” nüshası esas alınmış; metnin yazımı sırasında matla dışındaki beyitlerin varak değişikliklerinde de aynı nüshaya bağlı kalınmış ve hangi beyitle ya da bentler birlikte varak değişiyorsa, bu o beytin veya bendin kenarına yazılmıştır. Ancak tenkitli metin çalışmalarında amaç, müellifin kaleminden çıkması muhtemel nüshaya ulaşmak olduğundan, metni kurarken hiçbir nüsha esas alınmadan, her iki nüsha da göz önünde bulundurularak Levhî'nin söylemiş olabileceğine inanılanlar metne yazılıp, farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

3. Metnin bütünlüğünü bozmamak adına şiir ve nesirler numaralandırılırken Arapça ve Farsça olanlar çalışmanın metin kısmının dışında tutulmuş, sayıları ve yer aldığı varaklar ile ilgili bilgilere “Şairin Edebî Kişiliği” başlığı altında yer verilmiştir.

4. Aparata bakılması için yalnızca kaside, gazel ve tarihlerin makta beytinin, bentlerle kurulan şiirlerin son bendinin sonuna yıldız işareti koyulmuş, ancak

farklılık bulunan her mısra aparatında kendi sıra numarası ile gösterilmiştir. Beytin ilk mısraı için “a”, ikincisi için “b” kısaltması kullanılmıştır. (1a, 1b, 9b gibi) Bentlerle kurulan şiirlerde bentlere Romen rakamları verilerek, beyitlere sıra numaraları koyulmuştur. (T.b.I/2, T.b.VII/3 gibi) Beyit ya da bentlerin tamamında farklılık var ise, yalnızca beyit veya bent numarası yazılmıştır.

5. Aparattaki farklılıklar gösterilirken; önce farklılığın bulunduğu bent/beyit numarası ile mısraı belirten kısaltma, bir eğik çizgi (/) koyduktan sonra farklılık, sonrasında da farklılığın tespit edildiği nüshanın kısaltma harfi yazılmıştır. Farklılıklar arasına iki nokta üst üste (:) koyularak devam edilmiştir.

6. “Yok” anlamında kısa çizgi (-) kullanılmıştır. Bir kelime veya ses diğer nüshada yoksa, eğik çizgiden sonra farklılığın belirtildiği kısma bir kısa çizgi çekilip, nüshanın kısaltma harfi yazılmıştır: (2a / bâdî: - M; 3a / u: - M) örneklerindeki gibi.

7. Metne eklediğimiz veya metinden çıkardığımız kısımları aparatında göstererek açıklamalarda bulduk. (Vezin gereği tercih ettik, anlam gereği tercih ettik, vezin tutmadığı için çıkardık vb.) gibi.

8. Ayet, hadis ve Arapça ibareler metinde **koyu** ve *italik* olarak tırnak içinde yazılmıştır. Bunlar için aparatında açıklamalara yer verilmiş ve çalışmanın incelemeler kısmında bunlar ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Bu bölümde ayetler için, sure ve ayet numarası vermeye özen gösterilmiştir. Önemli görülen bazı ibareler açıklanmaya çalışılmıştır. Bu ibarelerin divanın hangi bölümlerinde yer aldığı, beyit veya bent numaraları ile satırları verilmek suretiyle belirtilmiştir.

9. Giderilemeyen vezin, kafiye, anlam, istinsah hataları ile mısra eksiklikleri için aparatında mısra, beyit, bent numarası verilerek açıklamalar yapılmıştır. (Vezin hatası var, istinsah hatası var vb.) gibi.

10. Daha kolay yararlanılabilmesi ve eğer var ise yanlış ile eksiklerin tamamlanabilmesi adına British Museum nüshası çalışmanın sonuna eklenmiştir.

3.3.2. İmlâ

1. Arapça ve Farsça birleşik kelimeler ile Farsça tamlamalarda muzaf ve izafet kesresi arasına kısa çizgi (-) konulmuştur. “feyz-yâb, rûz-ı cezâ, derûn-ı ehl-i Hakk” örneklerinde olduğu gibi.

2. Arapça ve Farsça'dan gelen bütün ön ekler, getirildiği kelimedenden kısa çizgi ile ayrılmış, Farsça son eklerle türetilen kelimelerin ekleri kısa çizgi ile ayrılmadan yazılmıştır: “Bî-vefâ, lâ-yuhsâ, nâ-dân, gülzâr, gülsitân” gibi. Aynı şekilde benzerlik anlamı katan “âsâ, veş” edatları kendinden önce gelen kelimelere bitişik yazılmış, ancak özel adlarla kullanıldığında karışıklığa mahal vermemek amacıyla ayrı olarak yazılmıştır: “Köhneveş, ğonceveş, mihrâsâ, Edhem-âsâ” örneklerinde olduğu gibi.

3. Atıf vavı “u, ü, vu, vü” şeklinde gösterilmiştir: T’âc u şabâ, berg ü gül, sâkî vü şabâ” örneklerinde olduğu gibi.

4. Arapça tamlamalar “ġaybü’l-ġayb, yevmü’l-ġisâb, şaġķu’l-ķamer, Ebu’l-Ķâsım” örneklerinde olduğu gibi yazılmıştır.

5. Vezin gereği düşen vokaller apostrofla gösterilmiştir: “N’ola, n’ider, k’ola, k’onun” örneklerinde olduğu gibi.

6. Özel isimlerin ilk harfi -tamlama şeklinde olanların ilk harfleri de dahil olmak üzere- büyük yazılmıştır: “Ĥasen, Ca’fer, Mûsâ, ĉar-’Ali, Ķârûn, Ebu’l-Ķâsım” gibi. Kendilerinden sonra gelen ekler ayrılmamıştır.

7. Özellikle noktalı harflerin yazımındaki yanlışlıklar, düzeltilerek ve asıl imlasına uygun olarak yazılmıştır.

8. Şeddeli harflerin yer aldığı sözcükler aslına sadık kalınarak yazılmıştır: Ĥaġķ, şaġķ, ĥavâşş, ĥatt, şemm, sırr gibi. Yalnızca mısra sonlarında ve tamlama yapılırken vezne uygun düşmesi gereken yerlerde şeddesiz kullanım tercih edilmiştir. “Ĥaġ-ı ‘ârız” gibi.

9. İmek fiili, vezin ve kafiye mecburiyetin olmadıkça ekleştirilmeden, ayrı bir kelime olarak yazılmıştır: “İftirâ imiş, iddi’âyımış, ģâdir iseñ, nâzûk idi” gibi.

10. Âsmân, âşinâ, âşikâr gibi medli okunan sözcükler, aralarında vokal türetilerek okunmuştur. (Âsumân, âfitâb gibi.)

11. ‘Aşķ, ‘ayş, ‘ayân gibi sözcüklerin, burada yazıldığı gibi geniş vokalli şekilleri tercih edilmiştir.

12. Dâ'imâ, hağâyık gibi hem hemze, hem de “ye” ile yazılabilen sözcüklerin metinde yazıldığı şekline sadık kalınmıştır.

13. Lafza-i celâl ile yapılan tamlamalar, Arapça telaffuzuna uygun okunmuş ve yazılmıştır: “Li'llâh, b'illâh, v'allâh, Nebiyy-Allâh” gibi.

14. Fiil çekim ve bildirme eklerinin yazımında metindeki şekiller göz önüne alınmıştır. Genellikle yuvarlak-dar şekiller kullanılmakla birlikte metinde düz-dar vokal yazılmışsa buna uyulmuştur: “Vuşlatdur, kâküllenür, sirayetdür” gibi.

15. Birinci teklik şahıs bildirme ekinin ikinci vokali yuvarlak-dar (u,ü) okunmuştur: “Benüm” gibi.

16. Arapça asıllı bazı kelimelerin yazılışında uzatma bulunmadığı halde, bilinen okunuşlarına uygun olarak uzun okunmuştur: “Allâh, lâkin” örneklerinde olduğu gibi.

17. Üçüncü teklik şahıs eki, daima düz-dar (ı, i) okunmuştur: “Kutrı, hikmeti, vaşlı” gibi.

18. Dağî, hîç gibi sözcükler, vezin aksini gerektirmediği takdirde metinde kısa şekilleriyle “dağî, hîç” şeklinde okunmuştur.

19. “Levhî”nin “î” vokali vezin gereği kimi zaman kısa okunmuştur. (“Levhi-i bîçâre” gibi.

20. Türkçe kökenli bazı kelimeler, vezin ve kafiye gereği bazen uzatmalı yazılmıştır: Kân, bâş gibi.

3.3.3. Nüsha Ailesi ve Nüshaların Tespitinde Gözetilen Esaslar

Daha önce de belirtildiği üzere, Bursalı Levhî Dîvânı'nın iki yazma nüshasına ulaşılmış ve bu çalışmada ikisi de kullanılmıştır. Nüshalar arasındaki akrabalık ilişkisine bakıldığında, iki nüshanın da ufak tefek farklılıklar dışında ortaklıklarının daha fazla olduğu görülmüştür. Buna göre iki nüsha arasındaki benzerlik ve farklılıklar şöyle sıralanabilir:

A. Farklılıkları

1. (B) nüshasının başındaki kasidenin üzerinde yer alan “Mi‘râciyye” başlığı (M) nüshasında bulunmamaktadır.

2. (M) nüshasında yanlış yazıldığını düşündüğümüz bazı sözcükler, (B) nüshasında doğru okunduğu kanaatine varılmıştır.

3. Metnin dışında tuttuğumuz “*nist*” redifli Farsça gazel iki nüshada da 7a’da yer almakla beraber, (B) nüshasında “*heb*” redifli gazelden sonra; (M) nüshasında ise önce gelmektedir.

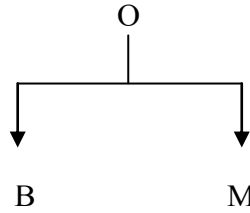
B. Ortaklıkları

1. İki nüsha da yazma eserdir ve talik hattıyla yazılmıştır.

2. Nüshalardaki nazım ve nesirlerin sayısı aynıdır.

3. İki nüshada da yanlış yazıldığı düşünülen sözcüklerin üzerinde kim tarafından konulduğunu bilmediğimiz işaretler bulunmaktadır.

Bu benzerlik ve farklılıklardan kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. (B) nüshasındaki ifadelerin diğer nüshaya göre daha doğru olduğu görüşüne varılmıştır. Ufak tefek farklılıklar dışındaki benzerliklerden, elimizdeki nüshaların en iyimser tahminle aynı nüshadan istinsah edildiği söylenebilir. Bu durum şematik olarak şöyle gösterilebilir:

4. DİVANIN TENKİTLİ METNİ

4.1. KASİDELER

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

Mi' râciyye*

Bismi'l-lâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm

- 1 Te'âl-Allâh ol kim mûcib-i îcâd ü ḥilqatdûr
Ḥavâşş-ı nüşa-ı Kübrâ-yı âdemdûr kerâmetdûr
- 2 Odur âdem ki şâh-ı mesned-i ins-i İlâhîdûr
Odur âdem ki bir ser-tâc-ı tekrîm ü fazîletdûr
- 3 Odur âdem ki vechi kıble-i kerrûbiyân oldı
Aña ta' lîm-i esmâ tâm bir endâm-ı ḥil' atdûr
- 4 Odur âdem ki andan feyz-yâb olmaḫdadur ' âlem
Odur âdem ki nev-bâr-ı nihâl-i ḫabiliyyetdûr
- 5 Netîce âdem oldı cümle-i mevcûd-ı ' âlemden
Şehâdet gaybile şuḡrâ vü kübrâ-yı ḫaḫîqatdûr

* **B 1b; M 1b**

Mi' râciyye/ - (M)

- 6 Eger olmasa âdem ‘ âlem olmaz ‘ âlem âdemsüz
Mişâl-i cism-i efsürde-ten-i bî-ruḥ-ı şûretdür
- 7 Vücûd-ı âdemi perverde eyler ‘ âlemü’l-ḥâşıl
Dinilse âdeme ebnâ-yı ‘ âlemdür işâbetdür
- 8 ‘ Aṭâ-yı Kibriyâ bî-ḥadd ü lâ-yuḥsâdur âdemde
Ne ni‘ metdür o kim âdemde ‘ aḳl u derk ü fiṭnatdur
- 9 Be-her-ḥâlet ‘ ibâdetden degildür âdemî ḥâlî
Mükerrem eyleyen insânı teslîm ü iṭâ‘ atdür*
- 10 Biri birine bir vechile uymaz ḥâlî insânũ
Tecelliyât-ı Bârî lâ-yu‘ add u bî-nihâyetdür
- 11 Baḳılsa birbirine beñzemez eşkâl ü sîmâda
Velâkin mütteḥiddür ol ki feyz-i âdemiyyetdür
- 12 Tefâvüt üzre iken birbirinden rütbe-i âdem
Olur her kişi yine ḥâline şâkir ğarâbetdür

* 9b/ insânı: insân (M)

10b/ lâ-yu‘ ad u: lâ-yu‘ ad (M)

- 13 ‘ Acebdür iḥtilâf-ı meşreb-i ebnâ-yı âdem kim
Kimisi tâlib-i ‘ izzet kimi cûyâ-yı miḥnetdür
- 14 Bulınmaz mâ‘ -adâ-yı zât-ı âdemde o ḥaşlet kim
Tecellâ-yı Cemâlu’l-lâha isti‘ dâd-ı rü‘ yetdür
- 15 Teraḳḳîden ‘ aṭâ-yı ins-i Ḥaḳḳa maẓhar-ı âdemdür
Tenezzül ‘ âlem-i insâna mefhûm-ı maḥabbetdür
- 16 Pey-â-pey ḳadr u isti‘ lâda âdem berter olmaḳda
Ne devletdür ki âdem ḥâzin-i genc-i emânetdür*
- 17 Vücûd-ı âdemîdir ‘ illet-i ğâ‘ iyye-i ‘ âlem
Olan maḳşûd âdemden daḫi şâhib-sa‘ âdetdür
- 18 O bir fazl-ı ilâhîdür ki geldi ‘ âlem-i kevne
Anuñ irsâl ü ba‘ şî ‘ âlemeyne ‘ ayn-ı raḥmetdür

* 16b/ Sözcük iki nüshada da “ḥâzin” şeklinde yazılmıştır. Biz doğru olduğunu düşündüğümüz “ḥâzin” sözcüğünü tercih ettik.

Kasidenin 17 ve 18. beyitleri arasında yer alan salât ve selâm mısraının üzeri çizilmiştir. “و سلم”
”أَلْهَمَ صَلَّ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَصَدَقَ بِهِ”

- 19 Celî-mâye o bir ‘âlî-himem vâlâ-şiyemdür kim
Fîrâz-ı ‘arşî geçmiş serv-i büstân-ı melâhatdür
- 20 Cihân-pîrâye sulţân-ı rüsûl şâh-ı muğaddes kim
Mu‘ anber gîsû-yı müşgîni pür-bûy-ı le‘âfetdür
- 21 Cebîni ma‘la‘ -ı envâr-ı Hakk ma‘bûb-ı mu‘lağdur
Mu‘avves ebruvânı resm-i tuğrâ-yı nübüvvedür
- 22 Ru‘îdur mâh-ı burc-ı işfâ şakku’l-kamer sırrın
İşâret eyler ol bînîge engüşt-i şehâdetdür
- 23 O mek‘ûlü’l-başar sulţân-ı “*mâ-zâğa’l-başar*”dur kim
Nigâhı sûy-ı Hakk’a her dem ü her geh ü sâ‘ atdür*
- 24 Dehânı feyz-bağş-ı nükte-pâş-ı hikmet-i Hakk’dur
Lisânı menba‘ -ı ‘azbü’l-furât-ı cûy-ı re’fetdür

* 23a/ mâ-zâğa’l-başar: “مَارَاغَ الْبَصَرِ وَمَا طَعَى”“(Muhammed’in) göz(ü) şaşmadı.”

24a/ feyz-bağş: feyz (M)

- 25 Haṭı reyḥân ü ḥaddi lâle ca‘ dı sünbül ü şeb-bûy
O gül-ruḥsâr el-Ḥaḳḳ şâhid-i gül-bûy-ı raḥmetdür*
- 26 O nesrîn-gûş u gül-nûş-ı melek-hû ‘ anberîn-gîsû
O bilûrîn-gerden sîm-ten kim maḥz-ı ‘ işmetdür
- 27 Yegâne inşirâḥ-ı şadr bulmuş ‘ ayn-ı nûr olmuş
O sultân-ı dü-‘ âlemdür ki ‘ âlî-câh-ı ‘ izzetdür
- 28 Yed-i tûlâ-yı ḳadri eylemiş âğuş-ı âfâḳı
Kef-i iḥsân u luṭfi şübhe yoḳdur çarḥ-ı vüs‘ atdür
- 29 Ser-â-pâ tâb-nâk u nâzûk idi cismi ol şâhuñ
Eşer ṭutmazdı mûdan ol ki baṭn u nâf-ı ḥazretdür
- 30 Hemân ol sâḳ-i sîmîn-nûrdur şûret-pezîr olmuş
Latîf-i bî-tekessür bî-teşakḳuḳ bî-ḥuşûnetdür
- 31 Eger şu üzre cârî olsa istib‘ âd olunmazdı
Ki ol rûḥ-ı mücessem pâ-nihâd-ı ‘ arş-ı ḳudretdür

* 25a/ şeb-bûy: şeb-bû (M)

- 32 Meger bir şeb ki bâ-tağdîr ü emr ü hükm-i Yezdânî
Zuhûra geldi ol kim muğtezâ-yı mihr ü şefkatdür
- 33 Meger bir şeb ki baħr-ı luğf-ı Bârî cûşa gelmişdi
Bedîd olmuşdı ol kim gevher-i feyż-i maħabbetdür
- 34 O şeb kim âsmâna vecd ü hâlet-i cilve virmişdür
Melekler çarħa girmişdür ki vağt-i ‘ ayş u ‘ işretdür
- 35 O şebdür ki oldı tâli‘ -i mâh-tâb-ı burc-ı “*ev ednâ*”
O şebdür kim tulû‘ -ı necm-i dürri-i sa‘ âdetdür*
- 36 Görince vech-i pâk-i Muştafâyı kudsiyân ol şeb
Şafağ yirinde hayretten kamu rû-mâl-i hacletdür
- 37 Şafağ şanmañ ki gülgûn hullelerle seyre geldiler
Kenâr-ı âsmân hûrâya ol şeb cây-ı nüzhetdür
- 38 O şeb kim farğ-ı raħmet ‘ arşı teng itdi tecellîden
O şebdür kim ‘ ibâda mâye-i luğf u ‘ inâyetdür

* 35a/ ev ednâ: “فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ” “Daha yakın oldu.”

- 39 O Şebdür kim Hudâ emr eyledi Cibrîle cennetden
Burâķ ilet ĥabîbüm MuŐtafâya vaķt-i sür' atdür
- 40 O zât-1 pâke teblîĝ-i selâm iblâĝ-1 da' vet kı1
Bu Şebdür k'oldı mi' râc1 mübârek ķutlı sâ' atdür
- 41 İrişdi cennete Cibrîl ol dem bir Burâķ aldı
K'onuñ vaŐfında ķaŐırdur eger lafz u ' ibâretdür
- 42 Hem anı Ümmühânî ĥânesine irdi Cebrâ'îl
Getürdi yirine anı ki resm ü de'b-i da' vetdür
- 43 Alub ol Şeh-süvârı Mescid-i AkŐâyâ 'azm itdi
İrişdi gördi rûĥ-1 enbiyâ ĥâzır cemâ' atdür
- 44 İki rek' at Őalâta iķtidâ kıldılar ol demde
Yirine geldi ol ma' nâ ki mefhûm-1 imâmetdür
- 45 İmâmü'l-enbiyâ andan 'urûc-1 âsumân itdi
Teferrüc iderek anı ki ĥikmetdür ü ' ibretdür

- 46 İrişdigince her bir âsumâna ferr-i devletle
Melekler irişürdi maqşad ol şâhı ziyâretdür
- 47 Maqâm-ı sidrede Cibrîl kaldı i‘tizâr itdi
Didi maqdûr olan bendeñde bu deñlü liyâkatdür *
- 48 Tecâvüz eylesem miqdâr-ı uşbu‘ hadd-i zâtumdan
Ser-â-pâ bâl ü perüm yaqar ol kim nâr-ı ‘izzetdür
- 49 Resûlâ saña maşşûş oldı bu mi‘râc-ı cismânî
Hâbîbâ saña maşşûş oldı bu devlet ne devletdür
- 50 Yürî bî-bâk ü bî-pervâ senüñdür yâ Nebiyya’l-lâh
Eger luţf u ‘inâyetdür eger fazl u hidâyetdür
- 51 Daħi söz irmedin pâyâna irdi Refref ol demde
O Refref kim vuşûl-ı ‘âşıkı ma‘şuqa âletdür
- 52 Virüb def‘ â selâm aldı Resûlu’l-lâhı ol demde
Açub râh-ı hidâye anı kim bâl-i ‘azîmetdür

* 47a/ Cibrîl: Cebre’îl (M)
51a/ daħi: daħi (B)

- 53 Huzûr-ı izzete ânîde irişdirdi ol şâhı
O ĥazret kim cemîf mäsivâdan maĥz-ı ġaybetdür
- 54 Ĥabîbine şifâtıyla tecellî eyledi evvel
O mücellâyla kim esmâ-yı zâtından ı ibâretdür
- 55 Daĥi zâta tecellâ-yı cemâle oldı erzânî
Dinilmez hıç bir ĥâlet o zevĥ ü řevĥe nisbetdür
- 56 O ser-ĥayl-ı rüsul bir ĥâle irdi kim degül ĥâbil
Anı vaşf eylemek kim bezm-i ĥâřřü'l-ĥâřř-ı vuşlatdur
- 57 Neşâtıyle edâ-yı ĥamd ü meĥı-i Kibriyâ ĥıldı
şalât ü ger taĥıyyât ü selâm ü şükr ni' metdür
- 58 Cenâb-ı Ĥazret-i Bârî ĥabîbine ĥıřâb idüb
Didi kim dideler revřüñe nüzhetġâh-ı rü'yetdür
- 59 Benem maĥbûb u mařlûbuñ benem ma' řuĥ u mergûbuñ
Ĥabîben merĥaben-bik ey ĥořâ vaĥt-i meserretdür

60 Seniñçündür bu hestî-i dü-kevn ey Aḥmed-i Muḥtâr

Senüñ zâtuñ ḥabîbâ bâ‘ iş-i îcâd ü ḥilḳatdür

61 Vücûduñdur vücûd-ı ‘ âleme ser-mâye-i teşrîf

Eger sen olmasañ olmazdı ol kim ḥulḳ u fiṭratdur

62 Görüb dîdârumı irdüñ maḳâm-ı “**Ḳâbe Ḳavseyn**”e

Daḥi bundan ziyâde olmaz ol kim ḳadr ü rif‘ atdür*

63 Saña ben ‘ âşıḳam yâ Muṣṭafâ sen baña maḥremsin

Ser-â-pâ zât-ı pâküñ luṭf-ı mefhûm-ı maḥabbetdür

64 Senüñ her bir niyâzuñ ben ḳabûl itdüm ki yâ Âḥmed

Dirâyetdür senüñ tedbîr ü re‘yüñ hem işâbetdür

65 Murâduñ her ne ise iste benden kim olur ḥâşıl

Merâmuñ her ne ise söyle vaḳt-i ‘ ârz-ı ḥâcetdür

66 Dehânın ḡonceveş açdı nesîm-i luṭf ol şâhuñ

Didi ancaḳ niyâzum ‘ afv-ı cürm ü vizr-i ümmetdür

* 62a/ Ḳâbe Ḳavseyn: “فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ” “İki yay aralığı kadar yahut daha az (kaldı).”

- 67 İlâhî baña bağışla günehkâr ümmetüm cümle
Naşîb-i ümmetüm kııl añı kim dîdâr ü cennetdür
- 68 Dağı emn ü emânuñda olalar dâr-ı dünyâda
Murâdum anları hevl-i kıyâmetden şıyânetdür
- 69 Hudâ-yı Zü'l-celâl ol dem kemâl-i luğf-ı cûdından
Didi kim bağr-ı fazl u rahmetüm bî-ğadd ü gâyetdür
- 70 Senüñ ümmetlerüñ bir kaçresinden garğ olurlar heb
Nedür bir müşt-ı hâküñ kadri yâ Aħmed ne minnetdür
- 71 Saña 'azm-i celâlüm haqqı için ümmetüñ virdim
Emîn ol kim naşîb-i ümmetüñ bi'l-cümle re'fetdür
- 72 Zâ'îf ü nâ-tüvân ü haste-dildür ümmetüñ ammâ
Senüñ şer'-i kavîmüñ anlara dârû-yı pür-şihhatdür

- 73 Şalât-ı penc-gâhı anlar için farz-ı ‘ayn itdüm
Odur mi‘râc-ı ümmet kim şalât için iķâmetdür*
- 74 Benüm hikmetlerüm halk-ı cihân idrake ‘âcizdür
Kulundan geçmem ey Ahmed huşûşâ ehl-i tâ‘ atdür
- 75 Hafî bir kenz idüm ma‘dûm idi dünyâ vü mâ-fihâ
Daği nâ-bûd idi ketm-i ‘ademde ol ki keşretdür
- 76 Teķâzâ-yı müsemmâ eyleyüb esmâ zuhûr itdi
O kim bu hâdisât-ı kevndür mülk ü şehâdetdür
- 77 Beni her kim ki bildi devlet-i ‘uķbâya yol buldı
Kalanlar küfr içinde cümle der-zecr ü meşakķatdür
- 78 Cahîme müstaķaķ oldu seni inkâr idenler heb
Teşebbüs eyleyen dâmânuña ehl-i sa‘ âdetdür
- 79 Hâbîbâ ümmetüñ “*ḥayrî ’l-ümem*”dür şâd u ḥandân ol
Hâbîbâ ümmetüñ heb rest-gârân-ı ‘uķûbe

* 73b/ *صلاة معراج المؤمن*: “Namaz müminin miracıdır.” hadisine telmih vardır.
75a/ *كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِيًّا*: “Ben (gizli) bir hazine idim.”

- 80 Şefâ' at kı1l yârın rûz-1 cezâda ben kabûl itdüm
Benüm ismümle ismüñ zıkr idenler ehl-i cennetdür
- 81 İdüb tatıyb-i kalb-i Muşafâ virdi tesellîler
Nice esrâr keşf oldı ki heb hâşıl beşâretdür
- 82 Pes andan didi kim didâra toymağ olmaz ey Aḥmed
İcâzetdür saña bâkîdür ol kim yine şoḥbetdür
- 83 Resûl-ı Haḫḫ yine bâ-emr ü ḫükm-i ḫudret-i Bârî
Maḫâm-ı sidreye irdi Te'âl-Allâh ne ' izzetdür
- 84 Mübârek-bâda geldiler muḫarriblerle fevc-â-fevc
Melekler kim ḫamusı menzilet-pîrâ-yı ḫurbetdür
- 85 O şeb seyr ü temâşâ-yı Resûlü ' add ne mümkindür
Na'îm ü ger cahîm ü şevḫdur ger ḫavf u ḫaşyetdür

- 86 Burâk u Cebre ’il ile sa‘ âdetle nüzûl itdi
Melik-i leşker o şeh kim dü-‘ âlem aña mülketdür *
- 87 İrişdi Ümmühânî hânesine ân-ı vâhidde
Daği germ idi o kim pister-i şâhib-sa‘ âdetdür
- 88 Bir ibrikuñ tamâmen âbı rîzân olmadın geldi
Müyesser oldı ol ma‘ nâ ki mi‘ râcıyla ‘ avdetdür
- 89 Sehergeh viridi mi‘ râcın haber ol muhbir-i şâdık
Şahâbî itdi icrâ anı kim farı-ı şadâkatdür
- 90 Zihî aşhâb kim taşdıkle şâbit-kaemlerdür
Kim anuñ her birisi necm-i gerdûn-ı hidâyetdür
- 91 Huşûşâ yâr-ı gârı Hazret-i Şiddık-ı Ekber kim
Murâdudur rızâsı kârı teslîm ü itâ‘ atdür

* 86b/ Mısra “Melik-i leşker o şeh kim her dü-‘ âlem aña milketdür” şeklindeydi. “Her” sözcüğü çıkarıldığında vezin tuttuğu için metin tamiri yapmayı uygun gördük.

87b/ ol kim: o kim (B)

88a/ tamâmen: itmâmen (M)

- 92 ‘Ömer kim virdi şer’-i müstaķîme revnaķ-ı küllî
O sultân-ı cihân-fethuñ işi ‘adl ü ‘adâletdür
- 93 Hâyâ vü hilm ile ‘Osmân-ı Zî’n-nûreyn-i Fâzıl kim
Ma‘ârif maḥzenidür menba‘-ı ‘ilm ü fazîletdür
- 94 ‘Aliyyü’l-Murtazâ Şîr-i Hudâ Dâmâd-ı Peyğamber
Kim anuñ vaşf u şânı neyyir-i çarḥ-ı velâyetdür
- 95 Şalât u şad-selâm âline evlâdına olsun kim
Kamusı reh-nümâ-yı sâlik-i râh-ı şerî‘ atdür
- 96 Resûlâ bî-nihâyetdür o kim zâtuñda midḥatdur
Mekârimdür senüñ ḥulķ-ı ‘azîmüñ maḥz-ı raḥmetdür
- 97 Ebu’l-Kâsım Muḥammed Muştafâsın Aḥmed ü Hâmid
Senüñ memdûḥ u meşķûr olduĝın bî-şübhe müşbetdür*

* 97b/ Mısra “Senüñ memdûḥ u meşķûr olduĝın tâ bî-şübhe müşbetdür” şeklindeydi. “Tâ” çıkarıldığında vezin tuttuĝu için metin tamiri yapmayı uygun gördük.

- 98 Seni medh eylemek farz oldu çün Allâh medh itdi
Senün medhüünde olmağ âdeme maqbûl-ı tã' atdür
- 99 Cihâna sonra geldüñ enbiyâya pîş-rev olduñ
Nebîler saña ümmet olmağa bi'l-cümle hasretdür
- 100 Seni vaşf itmede çokdur kuşûrum yâ Nebîyya'l-lâh
Bilürsin cümle hâlüm i' tizâr itmek ne hâcetdür
- 101 Senüñ sünnetlerüñ icrâda her bârı tekâsülde
Velâkin ârzû-yı nefsile kârum cesâretdür
- 102 Havâss-ı zâhirüm şavmumda mazbuţ olmadı hayfâ
Şalâtumda hużûrumdan bedeldir ol ki gıybetdür
- 103 Velâkin i' tîkâdumda hâlel yok pâk ü şâfidür
Ziyân irmez elümde hubb-ı zâtuñ bir biđâ' atdur
- 104 Habîbâ serverâ ' âlem-penâhâ mekrümet-kâra
Hıdîvâ mehterâ kârüñ senüñ luţf u ' inâyetdür

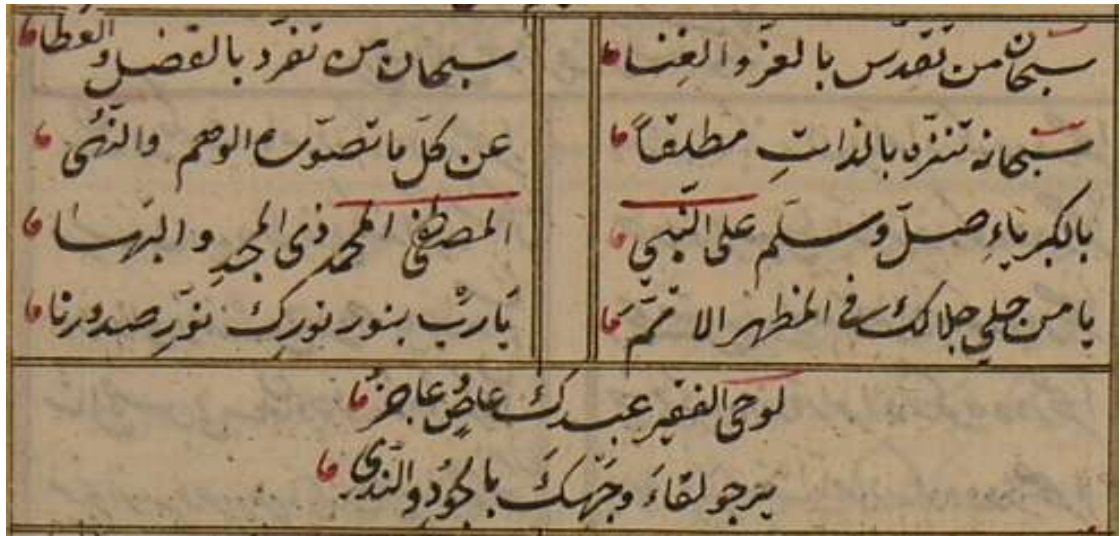
- 105 Şeffî ü'l-müzni bâ rûz-ı cezâ ihsân u luţf eyle
Murâdı Levhi-i bî-çârenüñ senden şefâ' atdür
- 106 Hudâvendâ anı şâyeste-i a' tâf u fazluñ kııl
Kerem-bahşâ senüñ kâruñ semâhatdur saĥâvetdür
- 107 'Uşât-ı Müslimîne merĥametle bir niġâh itsen
Hudâ ' afv eylemek emr-i muĥaĥkaĥ bi's-şarâhatdur
- 108 Zülâl-i şefkatüñle ĥalkı heb sîr-âb mümkindür
Gider dil-teşnelerden ger tef ü tâb u ĥarâretdür
- 109 Hedâyâ-yı taĥiyyât u selâmum sen ĥabûl eyle
Murâdum maĥşadum ancaĥ temettu' dur ticâretdür*
- 110 Ola mâ-dâm ki deryâ-yı raĥmet lücce-ber-lücce
Ki her bir lüccesinüñ ĥaţresi 'ummâna füşhatdür
- 111 Hudâdan saña her bir ĥaţresince yâ Nebiyya'l-lâh
Şalât ü şad-selâm olsun ki bî-ĥadd ü nihayetdür

* 109b/ Mısra "Murâdum ü maĥşadum ancaĥ temettu' dur ticâretdür" şeklindeydi. Vezin gereġi "ü" bağlacını çıkarmayı uygun gördük.

<p>لا جرم با فضل <u>بسم الله</u> کردم ابتدا شاهد اشعار را آرا <u>بیس حس</u> و برها زیند جاوید سازد <u>مردود</u> صداله را اصبعین قدرش سرکار <u>اصنیف</u> و کما در زبانها اهل حق <u>لفظ سوار</u> است جا</p>	<p>نام حق چون <u>ناج</u> باشد بر دیوانها طبع را گویا کند <u>توحید</u> دانش میدهد ذکر تسبیح در <u>صفت</u> آب حیات روح کلا حکمت امرش <u>تنزل</u> میکند هر دو گونه از <u>ذات</u> باکش یافتد <u>حرف</u> وجود</p>
<p>یابد این <u>حکمت</u> و شهادت را از <u>اشرف</u> تا <u>بصا</u> حد فاصل بر <u>زخ</u> کل <u>میشود</u> <u>صحن</u> عکا در <u>پش</u> <u>حم</u> مثال آینه باشد <u>روضا</u></p>	<p>یک <u>نحلی</u> که <u>جناب</u> <u>عرب</u> <u>طاهر</u> <u>میشود</u> در <u>جهان</u> این دو عالم <u>سرزند</u> <u>ان</u> <u>پرس</u> در <u>بگینش</u> عالم ارواح <u>فایض</u> <u>میشود</u></p>
<p>بر دل <u>لوحی</u> <u>بجایی</u> که <u>ابد</u> از <u>خدا</u> <u>نور</u> <u>بخشد</u> <u>مورا</u> <u>مجلای</u> <u>نور</u> <u>مصلی</u></p>	

<p> تجلى الذات في الاما طراً واسم قد تجلى من ظهور يدل الاسم مفهوما لذات الذ قد تجلى من لدره الذ ابداع الازن جمع وما الاثار في الاكونه الآ ولو لا التبر في الاشباح نوراً ونور الله في الاعيان ساء تجلى شمس حبه الف وحرماً تجلى كل معلوم بعلم وما لشيء الا وبقايق وكان الامر منفعو لآبار علماً كانه مرآة لغيب حيوة النفس روح حيا وامر برقى في كل حيار ينادي رباني كل آن </p>	<p> بدي من كل اسم ما تجلى الى بطن المعاني صار معني وليس الاسم عيناً للمعنى على ما حبه الاعيان علماً على ما بين امر من في سوي نظروا من الله تعالى ما ضا التجلى كما لمرايا وجود قد بدا لما دجماً الاعرف انوار الخبايا علم قد احاط الكل علم وللاعين عند الله ونبي وصار الاسم عيناً للشيء علماً كانه وجهاً للمرايا حيوة الجسم صار روحاً خود قائم لفظاً ثم معني الينا امنوا عدوا الينا </p>
<p> سنانا ربنا كاساً وحقاً شيوئات من الرحمن جود </p>	<p> فجر ثم حمد من رجونا وفي الازن اسرار عظيم </p>
<p> وبالاحكام دار الكون لوجي فبجان الحكيم الحق الاعلى </p>	

4.2. GAZELLER

* B 5a; M 5a

<p> دل فیض آشنا کل شد بهار اعتدال ز بس نفاذ کرد و باز حسن را نیز لبر که لبر پر شراب عشوه کرد در جام خالبر که بر لب یار باشد بشکند آفر نیز لبر بسوی خود کشد بس قابلیت هر کمالبر وضا آخر بیرون کرد از قدم یکچند نالبر تری سازد ز غیرت هر خود را چون مصلیبر فاشیر نام بر اندام حسن پیشا لبر </p>	<p> نما جریب استعداد باشد هر نیز لبر دو عالم را بس چشم بر هم میزند عاشق بخود باله دلم از نو شخند غمگرا ترفی کل صد آرزوی خام را از دل بیاید بخت طلا زر نازر کرد و سیم خالص را بجهت در روز کج بقا هر استقامت سیر کجاست اگر آرزو مصلح عمید را نظار میگرد سر با موج عصمت جلوه دیگر شختاید </p>
<p> جواب طالبالوحی چنین بالیره میباشد که من با فکر صایب کفتم این شعر جواب </p>	

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Neşve nâ-peydâ şafâ nâ-yâb olur sensiz baña
Devr-i sâğar âteşîn-gird-âb olur sensiz baña*
- 2 Kande kaldı hasret-i la' lüñle görmek neş'esin
Çeşme her mey kim gelür hûn-âb olur sensiz baña
- 3 Gonceler mânend-i aḥker ḥârlardur çün şerer
Ḥirmen-i gül gül-ḥen-i pür-tâb olur sensiz baña
- 4 Dil olur fersûde bezm-i meyde mânend-kettân
Şu' le-i mînâ-yı mey meh-tâb olur sensiz baña
- 5 Levḥi-i şeydâyı ḥalb eyler ḥayâl-i kâkülün
Pîç ü tâbı her taraf ḳullâb olur sensiz bana

* **B 5b; M 5a**

5a/ ḥalb: celb (M)

<p>بشیرت بگذران ایام در کوه و در صحرا خودش سپیدی آرا مراد در کوه و در صحرا بخت بر نهادم کار مراد در کوه و در صحرا عالم کرده اند آرا مراد در کوه و در صحرا بهار دیگر است آرا مراد در کوه و در صحرا که همت زنده دارد نام مراد در کوه و در صحرا</p>	<p>بشیرت بگذران ایام در کوه و در صحرا سرسوای زلفش چون صبا دیوانه ام مشال قیس بی ساسا و چون فرضا بگردان مزیج از سرد و مر برهای آن بخت با شکر یلنک کوه غیرت شیر صحرائی فضا عت شو</p>
<p>بصید آهوان و حیث مضمون لوجی نهادم از تخم دایم در کوه و در صحرا</p>	

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 İder ketm-i ' ademden kâ'inâtı Zü'l-minen peydâ
Olur eşyâda feyz-i Kibriyâdan me'men peydâ*
- 2 ' Aceb sırrdur müdebbir rûh iken eşbâh-ı âdemde
Bağılsa rûh olur zâhirde nâ-bûd u beden peydâ
- 3 Kâti nâdir biter ' âlemde şol âdem ki âdemdür
Şadef heyhât eyler dürr-i yek-tâ-yı ' Aden peydâ
- 4 Muzahât-ı tecellîyâtdur âzdâde heb bâ' iş
Olur gülzâr-ı şun' -ı Hâkka envâ' -i çemen peydâ
- 5 Vişâl-i Yûsuf-ı ma' nâya sa' y it kim neler çekdi
Kârunca Pîr-i Ken' ân şemm-i bûy-ı pîrehen peydâ
- 6 O ser kim müstakırrdur dâimâ seyrân ider kevnî
Gehî dârü's-sürûr u gâh ider Beytü'l-Hâzen peydâ

* B 6a; M 5b

7 Maḥabbetdür eser enfâs-ı Raḥmânî gönüllere
Olur ‘uṣṣâka sırr-ı nefḥa-ı sûy-ı Yemen peydâ

8 Şuverdür ‘ilm-i Ḥaḳḳda cümle mâhiyyât ider Levḥî
Nuḳûş-ı tû-be-tû âyine-i dehr-i kühen peydâ

<p> ز آب زندگی شاداب فرما کلسنا کرده بکثرت ز نار پای هست مرغ جانما صفا از طارم ای عا بیوید استخوانما خدا باروشن ده جوهر تیغ بیانما </p>	<p> الهی آتشین رنگ بهار کاکن خوانما ز حسرت ناله بر میزند بر میزند وانگه چنان ضعیف که دارم زمین ندارم تا ^ببفشد ز زنگار سوا آینه توحید صاف آسا </p>
<p> بد در روز کشته از زمینش تو بر آ دعای مخلصت بگنیزن دوا جانما </p>	

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Giceler sûz-1 dilümde seher olmaz peydâ
Âh-1 serd-i seherümde eşer olmaz peydâ*
- 2 El yudum dîde-i terden nice demlerdür kim
Baña ol nûr-1 başardan nazar olmaz peydâ
- 3 Nice mümkün irişilmek o hümâ-pervâze
Tâir-i tâli' me bâl ü per olmaz peydâ
- 4 Yâr bî-rahm ü felek kec-rev ü bahtum vârun
Kaldı iş Haqqâ dahi çâre ger olmaz peydâ
- 5 Vâdi-i hicre düşüb güm-şüde râhum Levhî
Câna geldim bana bir râh-ber olmaz peydâ

* B 6a; M 6a

<p>شروع زار جو عرض نامی کند آینه را زیر اطلال زبور دیگر بود پیشینه را بس فدا کردم صفای یک شب آینه را دشمن آزاد کرد و بنده دیرینه را</p>	<p>حرکت خم نیند کار در عرصه گاه کینه را ظاهر مردان برای خلق و باطن را حق نقد را از نسبه خرسندم هزارانم رویه را تاز رویی ناکه عهد بند کیر تاز کرد</p>
<p>لوحیا اکرام رباب عرض آینه وانه باشی دآم شد مرغ خویشتن</p>	

* B 6b; M 6a

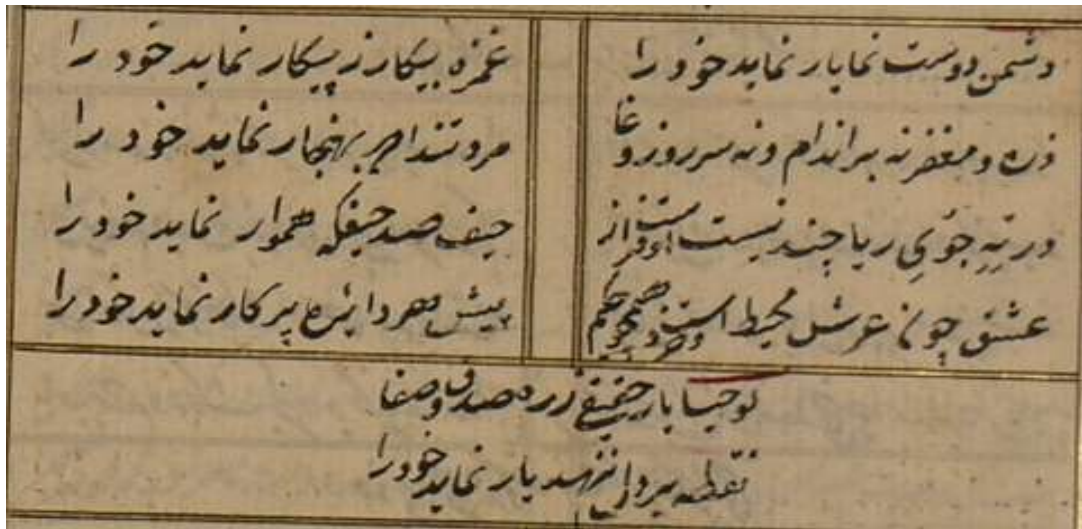
Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Kâmu â' zâda maḥşûş ismi var cânâ nedür esmâ
Belî bir riştede çün sübhâ-i şad-dânedür esmâ*
- 2 Hudânuñ ism-i zâtı câmi' -i esmâ-yı ḥüsnâdur
Ḥümeyyâdur tecelliyât-ı Ḥaḫḫ peymânedür esmâ
- 3 Tefâvüt üzredür zâhirde ammâ bir tecellîdür
Çerâğ-ı şu'le-pâş-ı aşka ḫalvet-ḫânedür esmâ
- 4 İderseñ iddi'â' ayniyyetin idrâki müşkildür
Müsemmânuñ eger ğayrı dir iseñ yâ nedür esmâ
- 5 Görür elvânını erbâb-ı şafvet âşinâlardur
Velâkin âşinânuñ ğayrına bî-gânedür esmâ
- 6 Tarâvet-yâb olur feyz-i muḫaddesle kâmu esmâ
Mücerred-i kâkül vech-i şifâta şânedür esmâ

* B 6b; M 6a

7 Girer bir ism-i cüz'üñ tahtına efrâd ey Levhî

Haķâyık tâirân-ı kudsiyândur lânedür esmâ

* B 6b; M 6b

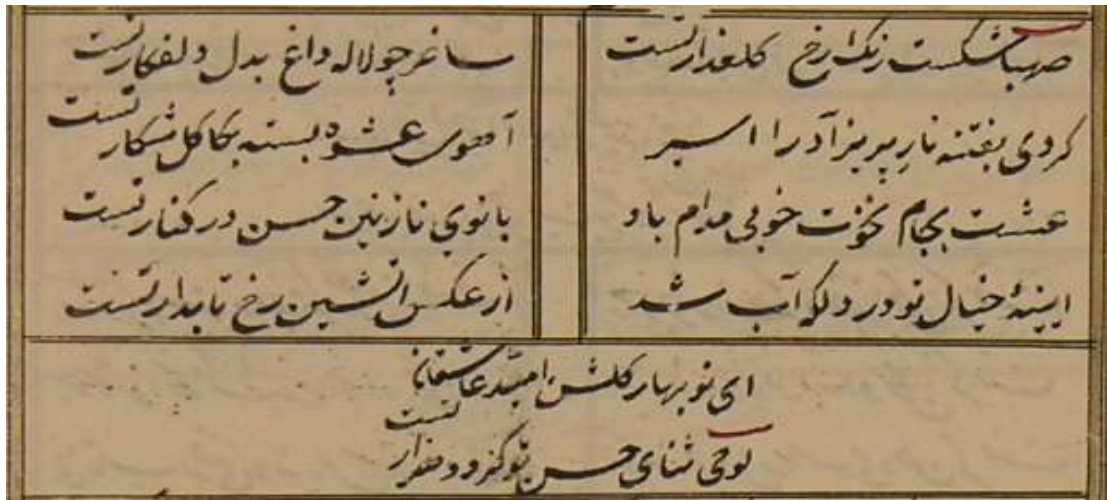
Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Kıl 'atâ şâgar-ı pür-feyz leb-â-leb yâ Rab
Ola leb-rîz tecellî-yi dil ü meşreb yâ Rab*
- 2 Hayra tahvîl kılub hâl-i dil-i meyyâli
Eyle âhlâkımu bi'l-cümle mühezzeb yâ Rab
- 3 Eşer-i feyz-i nesîm-i keremün hem-vâre
Gül gibi dilleri üşkûfte ider heb yâ Rab
- 4 Âh-ı dil-sûzıma vir hâşşiyet 'atf-ı derûna
Kılmadı yâre eşer hiç mücerreb yâ Rab
- 5 Bü'l-'acebdür gâv ile 'uşşâk-ı melûm u medhûl
Dergehünde olalar hâşş u muşarreb yâ Rab
- 6 Kâle fetḥ olmaya vâ-beste 'aceb sırrdur bu
Dil-i vîrânede medfûn ola maṭlab yâ Rab

* B 7a; M 6b

7 İştırâb-ı dil-i Levhîye sükûnetler vir

Şabr u temkîn-i ‘ aţâ kııl añıa yâ Rab yâ Rab

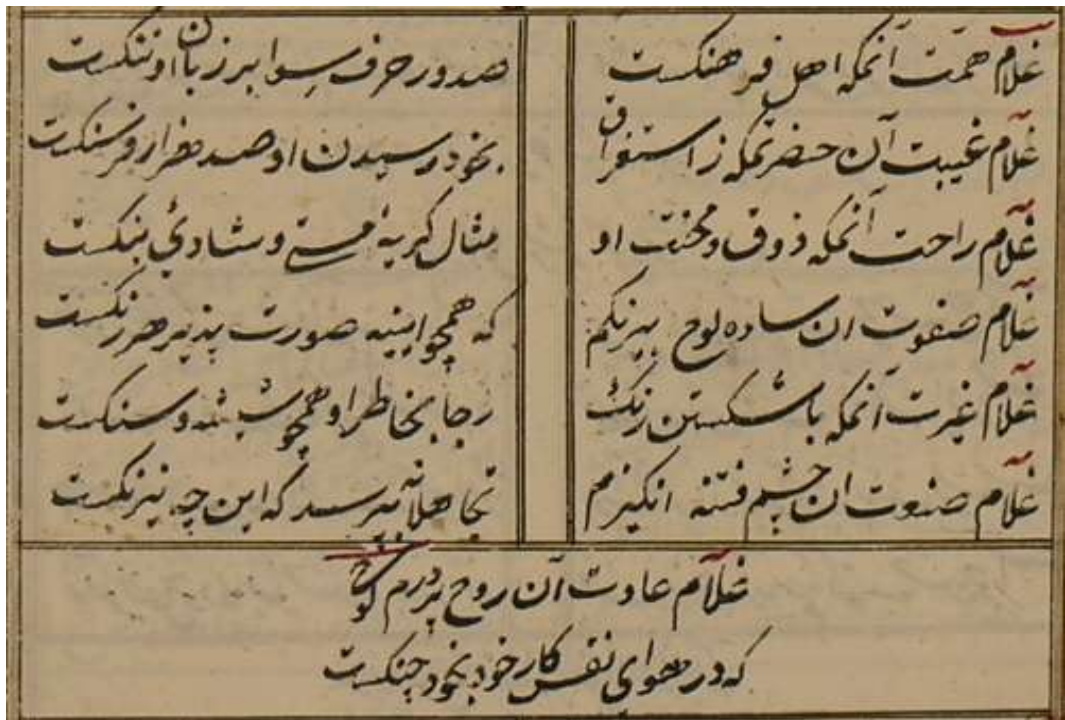

* B 7a; M 7a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ruğunda halka halka kâkülü pîrâyelerdür heb
Teferrücgâh-ı hüsn pâre-i revnağ sâyelerdür heb*
- 2 ' Amâ kim mevrîd envâ' -i na' mâ-yı İlahîdür
Simât-ı feyz-i Bârîdür mazâhir vâyelerdür heb
- 3 ' Amâdur kim revâyicgâh-ı kâlâ-yı ta' ayyündür
Zuhûrât-ı tecellî ' âşıka ser-mâyelerdür heb
- 4 Efendi derdi artar ehl-i hâlûñ rütbe buldıķca
Baķılsa derd-i ser erbâb-ı câhe pâyelerdür heb
- 5 Olur tıfl-ı hayâl-i yâr Levhî dilde perverde
Derûn-ı ehl-i Hakk gehvâre esmâ dâyelerdür heb

* B 7a; M 6b

* B 7b; M 7a

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ey ki esmâ-yı şifâtuñ perde-i envâr-ı zât
Nûr-ı zâtuñdan münevverdür cihât-ı kâ'inât*
- 2 Kâ'inâtı "*ahsen-i takvîm*" e mir'ât eyledüñ
Âdemüñ vechinde tâbân oldı envâr-ı şifât
- 3 Zülmet-i leyl içre mir'ât eylemez 'aks-i şuver
Nûr-ı Hâkîkdur gösteren mir'ât-ı dilde beyyînât
- 4 Eyledi esmâ-yı zât-ı Hâkîk teğâzâ zühûr
Oldı esmâ-şifât ef' âle nisbet ümmehât
- 5 Cüz'-i küll perverde eyler anda hem pinhân olur
Birbirinde mündericdür çün dirâht ü çün nevât
- 6 Târ ü pûd reng-i dîbâc-ı ta' ayyündür cihân
Hıyş u hıyşân ü nedür hayvân u ma' den hem nebât

* B 7b; M 7a

7 Geh huzûr u gâh gıybetden ‘udûl it âhere

Böyle eyler dehr-i erbâb-ı ma‘ânî iltifât

8 Çeşmesâr-ı nûrdur işrâk ider etrâfını

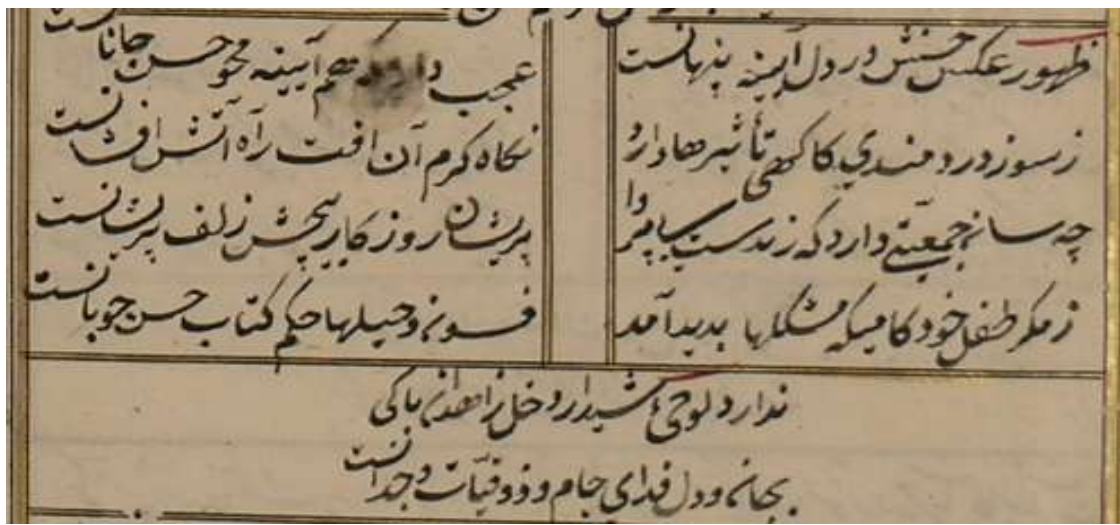
Cûybâr-ı feyz-i Hakk ‘âlemde çün âb-ı hayât

9 Esb-i nefsi Levhîyâ mızâmâr-ı itmînâna çek

‘Arşa-i ma‘nâyı tayy it bir nefesde sürseñ at

<p>جمع خورند کمر فقیران کن گرفت اطراف می نواله در دو محن گرفت آه جد از دل ره سوی وطن گرفت وارسته شد قلم و دل را رفتن گرفت</p>	<p>روز یک دست روز گریه می گرفت چونم خوانم که شب است ام اما نه ز خون بنی ناب رفتی و نه پسر نادانی یا جوج فکر قید عنانم رسد صبر</p>
<p>دادم هزارت سید افسوس کند لوحی ز بسک طفل بر شام سخن گرفت</p>	

* B 7b; M 7b

* B 8a; M 7b

بز می که بیم کلفت روی عیون نیست از کلفت دشمنی در بیخ فوس نیست
 از بس ام که مردای حویصرا حاصل نمیشود که بکس جا بوس نیست
 بانگ حوس که چه بود لازم صباح آخر صباح لازم بانگ خورد نیست
 چاک لباس فقر بود دشمن رفت بشینه که بان شده بیم کوس نیست
 کوچی منار آینه نشسته لوح دل
 چندین صور نمایم اما عکس نیست

* B 8a; M 7b

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Vücûd-ı 'âleme mâhiyyet-i îcâd olur bâ' iş
Belî bu mücmeli tafşîle isti' dâd olur bâ' iş*
- 2 Degül kesbî dil-i 'ârifde İlmu'l-lâh-ı vehbîdür
Nihâyet-i in' ikâs mâye-i irşâd olur bâ' iş
- 3 Tecellî birdür ammâ i' tibâra hadd ü ' add olmaz
Kamu a' dâdı cem' e yek-be-yek âhâd olur bâ' iş
- 4 Hürûf-ı âliyât esmâ-yı Hâkık âdem kelâm oldı
Bu terkîbatı nokta nev-be-nev îcâd olur bâ' iş
- 5 Hâkâyık bir hâkîkatdür ki Levhî ' ayn-ı digerdür
Zuhûr-ı keşret-i emvâc-ı bahre bâd olur bâ' iş

* B 8a; M 8a

4b/ nokta: nuṭka (M)

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Cûş-ı şahbâ neş'e-i hâtır-güşâdur mevc mevc
 ' Aks iden sâğarda mihrâsâ şafâdur mevc mevc*
- 2 Dîde-i erbâb-ı keşf ü hâle âlem sû-be-sû
 Şu' le-i pür-cilve-i nûr-ı Hüdâdur mevc mevc
- 3 Girye-i ebr-i bahâr u hânde-i eţfâl-i bâğ
 Cevher-i âyine-i 'ibret-nümâdur mevc mevc
- 4 Câme-i hüsn ü bahâ kim tâm ber-endâm olur
 Reng-i istiğnâ kumâş-ı iddi' âdur mevc mevc
- 5 Zağm-ı cevr-i yârdan âzürde olmaz ehl-i 'aşk
 Ser-nüvişti cevher-i tîğ-i kazâdur mevc mevc
- 6 Devlet âbâd-ı ğinâdur kişver-i tecrîd kim
 Sâye-i 'işret-gehi bâl-i hümâdur mevc mevc

* B 8b; M 8a
 3a/ u: - (M)

7 Sec' -i mevzûn-ı hezâr-ı gülsitânı dem-be-dem

Mâ-cerâ-yı cilve-i âb-ı beğâdur mevc mevc

8 'Âlem-i ma' nâ degül mecdûd-ı fikret Levhiyâ

Bağr-i bî-pâyân feyz-i Kibriyâdur mevc mevc

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

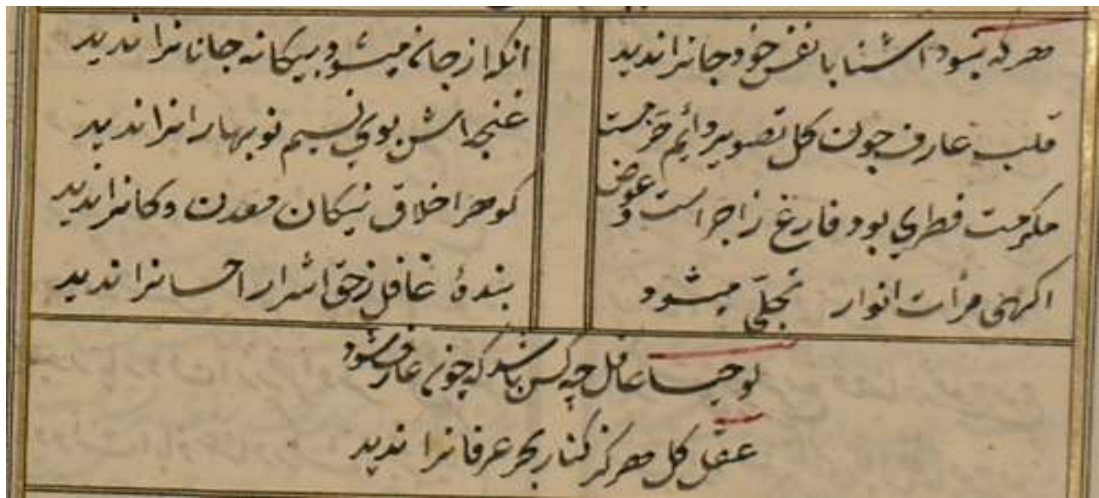
- 1 Dehrün ey dil emel-i ' izz u ' alâsından gec
Edhem-âsâ heves-i tâc u kabâsından gec*
- 2 Şehr-i taḥkîka iriş kıлма mecâzı mesken
Cehd idüb қаңара-i mihr-i vefâsından gec
- 3 ' Âlem-i âba olan meyl ü hevâyı terk it
' Âlemün қâdir iseñ âb u hevâsından gec
- 4 ' Âzim-i râh-ı beқâ ol daḡi dünyâda iken
Hele bir şehr-i fenânuñ da finâsından gec
- 5 Vâşıl-ı rûḡ-ı kelâm ol yüri ey Levḡi-i zâr
Sözde ma' nâ gerek elfâz u edâsından gec

* B 8b; M 8a

Mef' ûlü / Mefâ' îlü / Mefâ' îlü / Fe' ûlün

- 1 Ey albe ılan feyz-i tecellâsını lâyi
İnsânı iden mazhar-ı envâ' -ı medâyi*
- 2 Pîrâye viren vech-i 'ubûdiyyete her dem
Ol vechi ılan ible-i akâm-ı şafâyi
- 3 Geh terbiyet-i luı olan cümleye şâmil
Geh sırr-ı azâyâsı olan alka naşâyi
- 4 Dil able-i aâr-ı füyûzât-ı Hüdâdur
Enfâs-ı İlâhî aa bi'l-cümle revâyi
- 5 Âdemdür olan fazl u kemâlât ile Levhî
Ser-leva-ı dîbâce-i elvâ ü levâyi

* **B 9a; M 8b**
3a/ terbiyet: bir beyt (M)

* B 9a; M 8b

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Habbezâ nüshâ-1 imkâna viren şân-1 vücûd
Âdemi eyledi dîbâce-i dîvân-1 vücûd*
- 2 Zâtı ' âlemden olub ' izzet-i istignâda
Cümle fermân-ber aḥkâmıdur a' yân-1 vücûd
- 3 Eyledi cümle-i mevcûdı ' ademden peydâ
Ser ü pâ bendesidür ' âlem-i imkân-1 vücûd
- 4 Cevher-i nûr-1 Muḥammed sebep-i ḥilḳatdur
Anı ḥıfz itmek için kâin olur kân-1 vücûd
- 5 Nokḳa-1 evvel odur dâire-i mevcûda
Yine ol nokḳa olur âḫir-i mâ-kân-1 vücûd

* **B 9b; M 9a**
3b/ ser ü pâ: ser ü per (M)

- 6 Kıtırı ol dâirenüñ ‘aşk u maḥabbetdür heb
Ten olur cümle-i mevcûd odur cân-ı vücûd
- 7 Zıkr olan dâirenüñ merkezi İslâm oldı
Aña î mân ile memûr olur insân-ı vücûd
- 8 Şer‘ idür ‘arş-ı muḥîṭ dü-cihân ey Levḥî
Cümle mevcûd re‘âyâdur o sulṭân-ı vücûd*

* 6a/ u: - (M)

<p>مهر کار بوقت خود کردند بک لخم هزار سال نوشتند شهر اسحری رهین نمودند</p>	<p>بیهوشی که کردند جای که نظارت و حساب است ابری ز مهر بر آن است</p>
<p>مجرای بهار که نه نوشتند</p>	<p>در جای خود آفتاب بر صفت</p>
<p>کج دارد و لوجیا نهر بزند کوشیکه بر زمی شنوید</p>	

* B 9b; M 9a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Derûn-ı gonce-i ihlâşa jâledür tevhîd
Zülâl-i feyz ile memlû piyâledür tevhîd*
- 2 Uşûli vüdd ü maḥabbet fürû' ı ḥâlet olan
Kitâb-ı aşl-ı vişâle maḳâledür tevhîd
- 3 Kemend-i cezbe-i devriyye ḥalka ḥalka olur
Ġazâl-i vuşlatı şayda ḥibâledür tevhîd
- 4 Teveccüh eyle ki "*min külli vech*"e kıble olur
"*Fe-semme-veche*" beher sû kıbâledür tevhîd
- 5 Tecelliyât ile ḳandîl-i zikre şu' le virür
Ḥuzûr-ı kıble çerâğân-ı lâledür tevhîd

* **B 9b; M 9a**

4a/ min külli vech (Aşl "min külli fecc"tir.): "يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ" "Her uzak yol"

4b/ fe-semme vech'ullâh: "فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ" "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır."

6 Beyân-ı vaḥdete enmûzec-i Kıtâb-ı Kebîr

‘Ulûm-ı ḥikmeti şâmil risâledür tevḥîd

7 Cemâl-i neyyir-i taḥkîka sû-be-sû Levḥî

Mişâl-i şu‘ le-i cevvale hâledür tevḥîd

جوانی کو کہ بند کمالش صد مستجاب دارد
 ز لعلش یک جواب ما هوالبطن عمر آید
 قیامت نشاءه سر سخته بهنیا نرماند
 ندارد بزم مارا محتسب سخنکوی
 رابی نبود از قبدهش مگر صید قضا دارد
 کراخی کو حرم در دل نمی دانم چه با دارد
 بک حالت رندیکه زاهد بود با دارد
 که پیر جام ما در دست خود تیغ و عمار دارد
 بیامو خوجو رفتم بر قتل حاسد نزد
 قلم بی درید همت عصار آرد دارد

* B 9b; M 9a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 O şeb ki yâr ile 'işret 'aķîb-i firķatdur
Beyâz-ı gerden-i mînâ sabâh-ı vuşlatdur*
- 2 Pür olsa haķrum ol şûha hem-çü şîşe-i mey
Bir iki câm ile eyler tehî ne hâletdür
- 3 O mehden olmadı muğberr dil-i sitem-perver
Meger ğubâr-ı haķt 'anberîn-i nükhetdür
- 4 Ne hicr-i yâr ile âzürdeyüz ne vaşl ile şâd
Niyâz u nâz belî bî-namâzda 'âdetdür
- 5 Ne dilde naķş-ı ta'liķ ne ârzû ķaldı
Vücûd-ı Levhî-i nâ-bûd reşķ-i ğıybetdür

* B 9b; M 9b

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Dil kim mesâg-1 bûs-1 leb-i cân-fezâ bulur
Gül-ķand-1 vaşlı sûde-i âb-1 beķâ bulur*
- 2 Bâzâr-1 inbisât kıızıđduķca yâr ile
Kâlâ-yı germ-sûd-1 maķabbet bahâ bulur
- 3 Eyler ķazâ o kâfiri âķir esîr-i ' aşķ
İtdiklerü cefâları ol bî-vefâ bulur
- 4 ' Âşık işâbet añlar o şûķuñ Ħaķâsını
Vaz' -1 şavâb-1 ' âşıkı ol meh Ħaķâ bulur
- 5 Zehr-âba nûş-1 rîze-i elmâs inkisâr
Âb-1 Ħayât içerse de sanmañ şifâ bulur
- 6 Ħâkister cilâ ile ıslâķ olur güher
Çarķuñ çeken kederlerin âķir şafâ bulur

* B 10a; M 9b

2a/ kıızıđdıķca: ķarışdıķca (M)

7 Üstâd-ı tarîh cevher-i teslîm Levhîyâ

Bir kimiyâyâ nâil olur kim ğinâ bulur

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' ilü / Fâ' ilün

- 1 Güller şehîd-i tâbiş-i ruhsâruñ oldılar
Diller esîr-i zülf-i siyehkâruñ oldılar*
- 2 Mânend-i kıumriyân-ı çemen kıudsiyân-ı üns
Serv-ķaddüñ görince hevâdâruñ oldılar
- 3 Ser-tâ-be-pây miđhatuñ için dehân açub
Etfâl-i bâğ cümle şenâkâruñ oldılar
- 4 Bu mekremet yeter ki serv-i şâna hıfz-ı Hâķ
Her sû başıret üzre nigeħ-dâruñ oldılar
- 5 Heb gevher-i ma' âni-i nâ-yâb Levhiyâ
Dil-süfte-kâna mişķab-ı efkâruñ oldılar

* B 10a; M 9b

1a/ (M) nüshasında “س ل ا ب ر” şeklinde yazılmıştı. Anlam gereği böyle okuduk.

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ğulġul-1 şahbâ ħurûş-1 neş'eden bülbüllenür
Nesterendür penbe-i mînâsı câmı güllenür*
- 2 Tünd-bâd-1 levm-i lâ' imden daĥi raĥşân olur
Pîr-i câmuñ sönmez ey zâhid çerâġı küllenür
- 3 Câm-1 şahbâ elde bir mir'ât-1 rûşendür baña
' Aks ider ruĥsâr-1 yâri mevcler kâküllenür
- 4 Ol ħadardur dilde keyfiyyet ki farĥ-1 cilveden
Neş'e-ber-ser zîver-i destâr olur sünbüllenür
- 5 Feyz-i ĥab' -1 pâk-i Levĥî bâde-ş' iri câmdur
Reng-i te'sîr-i şüĥan keyfiyyetdür müllenür

* B 10a; M 10a

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 İbtilâ ' âşıka teslîm ü rızâsınca olur
Yârdan cevr ü cefâ añâ vefâsınca olur*
- 2 Fülk-i dil baħr-ı mecâz içre olur ser-geşte
Sefer-i bender-i taħkîk hevâsınca olur
- 3 Şafveti terceme-i neşvesidür şahbânuñ
Şu' le-i âb-ı güher-tâb şafâsınca olur
- 4 Cevher-i tîğ-ı kazâ mevc-i ğubâr-ı dildür
İnkisâr-ı fuğarâ cûş-ı fenâsınca olur
- 5 Şoħbetinden bilinür ehl-i kemâl ey Levhî
Herkesüñ rütbe-i idrâki edâsınca olur

* B 10b; M 10a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Hayât-ı sâriye â' zâda cem' -i vahdetdür
Velî be-ḥasb-i kavâbil maḥall-i keşretdür*
- 2 Gelür ḥayât ile her ' uzva başka bir kuvvet
Kuvâ-yı cem' e sebep ḥükm-i kâbiliyyetdür
- 3 ' Aceb degül mi ki tefrîg ü ittisâ' -ı ḥayât
Ḥavâşş-ı zâhire vü bâtına sirâyetdür
- 4 Gıdâ-nemâyı nümâ ism-i ḥayyi tâlîdür
Ḥayât-baḥş olan eşyâya bu tilâvetdür
- 5 Ḥayât-ı rûḥla Levhî bedende tev' emdür
Bağılsa ' ayn-ı digerdür ğarîb ḥâletdür

* B 10b; M 10a

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Cılve eyler dilde nûr-ı bî-mișâl-i hüsni-yâr
Sâdedür ta' rîfden naqş-ı hayâl-i hüsni-yâr*
- 2 Rû'yet-i ruhsârı baş eyler derûn-ı ' âşıkı
' Âdemi âşüfte eyler zülf ü hâl-i hüsni-yâr
- 3 Âlem-i ğaybuñ ser-â-pâ göster âşârını
Dîde-i ' uşşâka mir'ât-i cemâl-i hüsni-yâr
- 4 Zâyid u nâkıız degildür devleti her hâlle
Dâim ü pâyendedür câh u celâl-i hüsni-yâr
- 5 Kimseler bilmez kemâ-hî Levhiyâ mâhiyyetin
Âlemi tıtdı mücerred kıl u kâl-i hüsni-yâr

* B 10b; M 10a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 O nâz-pervere kim güft ü gû delâl iledür
Niyâz-1 ' âşık-1 şâdık zebân-1 hâl iledür*
- 2 Ne zevk-i bâde ne hâtır-güşâde hasretten
Gözümde neş'e-i mey eşk-i âl âl iledür
- 3 Kemâl-i zâta degildür zamânemüzde nazâr
Taşaddur ehl-i dile câh ile ya mâl iledür
- 4 Ne ' ilm ü ma' rifet ü zühd ile ne tât at ile
Rızâ-yı Hâkka tevessül hışâl u hâl iledür
- 5 Me'âl-i şî' rûñi Levhî ne bilsün ehl-i heves
Lisân-1 kâl degül başka bir maqâl iledür

* B 11a; M 10b

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Göñül tefsîde cism efsürde hicrân bî-nihâyetdür
Çekenler germ ü serd-i 'aşkı erbâb-ı tabî' atdür*
- 2 Mey-i gül-ķand-ı Avlinyâyı zâhid bilmemiş çekmiş
Dimişler iç bu şerbet cisme şihhat rûha kuvvetdür
- 3 Virür feyz-i Hudâ zevķ-i cüdâ her hâlisü'l-bâle
Hezârân-ı hâne-i küdevî-i dil pür-şehd-i vahdetdür
- 4 Degül rîzân olan ruhsârum üzre eşk-i gül-gûnum
Eritdi nâr-ı dûzaķ-ı ģasret şerm ü ģayretdür
- 5 Taģammül Levģiyâ ģâyetde müşkil hâldür yohsa
Melâmet reh-revân-ı 'aşķa minhâc-ı selâmetdür

* B 11a; M 10b

Fe^ç ilâtün / Fe^ç ilâtün / Fe^ç ilâtün / Fe^ç ilün

- 1 O perî-çehre ki gülgeşt ü temâşâya çıkar
Her taraf na^ç re-i “**hû**” târem-i â^ç lâya çıkar*
- 2 Ser-güzeşti dil-i şeydânuñ o meh-pâre ile
Âhîr efsâne-i Mecnûn ile Leylâya çıkar
- 3 Şanuram belki muqâbil olsa şahbâ-yı dilîr
Pehlivân-ı gam ile ^ç arşa-i hicâya çıkar
- 4 Lafz-ı rengîn virür zîver-i hüsni eş^ç âra
Hem-çü hattı sâha-ı ruhsâre-i ma^ç nâya çıkar
- 5 Levhîyâ fikr-i leb-i yâr ile baħr-i dilden
Ėavş idersün nice yâkût-ı girân-mâye çıkar

* B 11a; M 10b

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Penbe-i tesliye kim merhem-i dâğ-1 dil olur
Tutuşur âteş-i hasretle çerâğ-1 dil olur*
- 2 Derd-i ser ehl-i ta' alluğdan olur mı zâil
Şandal-1 tesliye hem şûr-1 dimâğ-1 dil olur
- 3 Kâlbden kâlbe varur şâh-reh-i şeh-r-i vefâ
Gül-i hoş-bûy-1 maḥabbet ki sūrâğ-1 dil olur
- 4 Ârzû kaydına düşme ḥazer it ye'sinden
Kaṭ' -1 ser-rişte-i ümmîd ferâğ-1 dil olur
- 5 Levḫiyâ eyle der-âğûş o meh-i gülfâmı
Nigeh-i germ-i tebessüm ki mesâğ-1 dil olur

* B 11a; M 11a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Reh-i Hûşenk-i ' aklı ğamze kesmek Kâhramânlıķdur
Oturmaķ pây-i taht-ı dilde ancaķ pehlivânlıķdur*
- 2 Cefâ-yı yâre bâdî-yi ' unfuvân nev-civânlıķdur
Güzellik tazelik kim pâdişehlik bî-amânlıķdur
- 3 O şûhuñ va' d-i bî-incâz-ı vaşlın eylemem ışğâ
Yanımda da' vi-i mihr-i vefâ nâ-mihrbânlıķdur
- 4 Odur ' âşık ki râz-ı ' âşkı ketm eyler derûnunda
Kişi öz ser-güzeştin söylemek efsâne-hû'ânlıķdur
- 5 Esîr-i zülfi olmaķ bir perînüñ nice müddetler
' Abesdür tâze tâze yâr sevmek nükte-dânlıķdur

* **B 11b; M 11a**
2a/ bâdî: - (M)

6 Teng-çeşmân-ı ʿaşrı mâl-i Qârûn eylemez ignâ

Qanâʿ at Levhîyâ iksîr-i Hâqdur kâm-rânlıqdur*

* 6a/teng-çeşmân: Vezin hatası yapılmış.

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün/ Fe' ilün

- 1 Hâyâl-i yâr gelür çeşm-i dilde yârlanur
Eger ki ' ayn-ı ' ademdür bakılsa vârlanur*
- 2 Vücûd-ı maḥz degül belki bir nümâyışdür
Zılâl-i saḥ-ı mezâhir ki ' itibârlanur
- 3 Cemâl-i yâri ḥired düşmese kayd-ı ta' rife
Zuhûr-ı ḥâl-i tecellîde şoñra ' ârlanur
- 4 Baḡar medâruñ a' yân mümkünâtı tamâm
Toḡar o nûr-ı İlâhî fûrâde nârlanur
- 5 Toḷub boşalmadadır Levḥiyâ dil-i ' ârif
Kesilse feyz-i Ḥudâ âb-ı ḥavzı bârlanur

* B 11b; M 11a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Zi-farq-ı tâ-be-ğadem şem' -i hüsni şu' le-i nâz
Gül-i çerâğına pervânedür hezâr niyâz*
- 2 Revâq-ı dilden olur geh fütâde geh tâir
Hevâ-yı vaşl ile mürğ-i ümîd-i nev-perdâz
- 3 ' Aceb ki âteş iden hüsniñ ol dil-efrûzuñ
Derûn-ı ' aşıkâ virmiş hezâr sûz u güdâz
- 4 Firâz-ı süllem-i âmâle kim çıkarsa düşer
Reh-i rızâda ne aşlâ nişîb olur ne firâz
- 5 Çözüldi târ-ı heves ' izz ü câhdan Levhî
Henûz dilde girihdür perend-i ' aşk-ı mecâz

* **B 11b; M 11a**

2a/ geh fütâde geh tâir: geh fütâde-i tâir (M)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Bahâr-ı ârzûdan nahl-i himmet imtinân çekmez
Olur âzâde çün serv-i sehî kayd-ı huzân çekmez*
- 2 Füsûn u hîleden çeşm-i siyeh-mesti mûkahhaldur
O şûh sürme-i düşmen fikr-i kuhl-ı İşfâhân çekmez
- 3 Kûmâr-ı germ-i 'aşka ütdüren naqdiyye-i hûşın
Olur her kayddan âzâde sûd eyler ziyân çekmez
- 4 Sehî-ğadd râst-rev çün tîr bir dil-berden ayrıldum
Benüm bu çekdiğüm hamyâze-i hicri kemân çekmez
- 5 Süvâr-ı esb-i istignâ olan şahn-ı tevekkülde
Cihânı cümle pâ-mâl-i ferâğ eyler 'inân çekmez
- 6 Kevâkibden füzûndur dâğlar cism-i nizârumda
Baña rahm eyle zâlim çekdiğüm bârı cihân çekmez

* B 12a; M 11b

- 7 Cevâb-ı ‘ Âşım-ı şâhib-mekârim hayli müşkildür
Kemân-ı meşq-i nazmın Levhîyâ bir pehlevân çekmez
- 8 Yed-i yümnâ-yı hayrı dürr ü güher-pâş-ı ref’etdür
Gedâ-yı âstân-ı imtinân-ı baħr u kân çekmez
- 9 İder bî-ħ̃âst ikrâm ü ‘ aṭâ erbâb-ı isti‘ dâd
Ne ħâcet arz-ı ħâle minnet-i kilik ü benân çekmez

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Âyineyüz bakılsa velî jeng-i dîdeyüz
Biz cilve-i cemâle ser-â-pây dîdeyüz*
- 2 Der-beste feyz-hânelerüz biz sükûtle
Mânend-i gonce ser-be-girîbân keşîdeyüz
- 3 Sünbül-i çeride âhû-yı müşgîn-i 'işmetüz
Her geh remîdeyüz o kadar âremîdeyüz
- 4 Cûy-ı recâda lenger-i haşyetledür hırâm
Baħr-i rızâda keşti-i Tûfân-reşideyüz
- 5 Bî-lâneyüz hümâ gibi bu ħâk-dândan
Bâl-ı şafâ-yı bâl ile Levhî perîdeyüz

* B 12a; 11b

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Dîvân-ı kân-ı kâkül-i nev-restelerdenüz
Zencîr-i mevc-i bâdeye dil-bestelerdenüz*
- 2 Dârû-yı pend berter ider derd-i ' aşkımuz
Biz düşmen-i tabîb-i hıredhastelerdenüz
- 3 Ser-menzil-i merâma kemân-ı niyâzdan
Tîr-i du' â-yı hayr gibi restelerdenüz
- 4 Levhî-mişâl şeb-nem o hürşîd-peykere
Pervâz-ı bâl-i şubhla peyvestelerdenüz

* B 12a; M 12a

Mef' ûlü / Mefâ' ilün / Fe' ûlün

- 1 Feyz-i mey-i ' işret-i seşer-hîz
Peymâne-i mihri kıldı leb-rîz*
- 2 Micmer gibi yandı şubh olunca
Meh-tâb-ı bahâr-ı ' anber-âmîz
- 3 Muşriple hezâr oldu demsâz
Sâķî vü şabâ çemende gül-rîz
- 4 Esbân-ı rehâna eşk-i gülgûn
Hem pûye olur çü âh-ı şeb-dîz
- 5 Ŧab' uñ gibi Levĥiyâ ' acebdür
Gülşende nesîm olur gül-bîz

* B 12b; M 12a

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Zaḥm-1 ḥadengi kıldı işâbet güşâdsuz
Oldum şehîd-i ğamzesi kâm u murâdsuz*
- 2 Lâf-1 maḥabbet eylemez aşḥâb-1 ' aşḳ-1 pâk
Da' vâ-yı mihr ider o mehi ' itimâdsuz
- 3 Mûy-1 ḥadüñe zîver-i ruḥsâr-1 pâkidür
Cevher ' arâzsuz olmaya âteş remâdsuz
- 4 Düşdi gönül kazâyile kaşr-1 ümîdden
Kaldı şikest-i pâ-yı kımât u zımâdsuz
- 5 Encâmı her zuhûruñ olur Levḥiyâ buḥûn
Bûd u nebûd olmadı kevn ü fesâdsuz

* **B 12b; M 12a**

4b/ kımât: İki nüshada da "kımât" şeklinde yazılmış. Biz doğru olduğunu düşündüğümüz şeklini kullandık.

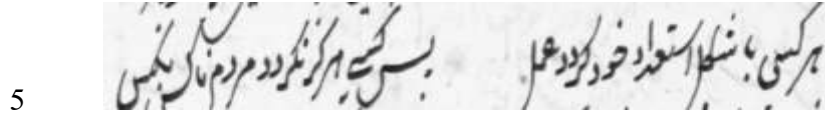
Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Hüsni-yâri biz dil-i bî-kîneden seyr eylerüz
 ' Aksini âyînenüñ âyînededen seyr eylerüz*
- 2 Sâye-i zülfin ruḥunda ol mehüñ meh-tâbda
 Câm-ı leb-rîz-i şeb-i âzînededen seyr eylerüz
- 3 Evc-i istiğnâda mânend-i hümâ-pervâzda
 Dâm-ı şayyâdı fedâ-yı çînededen seyr eylerüz
- 4 Cilvegâhıdur o şûḥuñ şahñ-ı meydân-ı ḥayâl
 Yâri biz ḥalvet-sarây-ı sînededen seyr eylerüz
- 5 Hüsni-i dil-ber nev-be-nev eyler tecellî Levḥiyâ
 Ceste ceste gevher ol gencînededen seyr eylerüz

* B 12b; M 12a

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Hıbb-1 zâtıdur kılan imdâd dehre her nefes
Dem-be-dem enfâs-1 Raḥmânî olur feryâd-res*
- 2 Farqı vardır nûrdan nûruñ olur bâ-fazl-1 Hâḫḫ
Cümle envâr-1 ḫaḫâyık nûr-1 Hâḫdan muḫtebes
- 3 ' Âlem emn ü ferâğ oldu ferâḫ ol rütbe kim
Ṭâir-i ḫavl-1 ḫarem bilmez nedür dâm u ḫafes
- 4 İddi' âdur heb metâ-yı kârbân-1 i' tibâr
Çâr-pây-1 ṭab' a da' vâ-yı fazîletdür ceres

- 6 Nefsi terk it şâhiḫ-i ma' nâya reh-yâb ol yüri
İrtikâ-yı ḫulle-i kühsâre iş virmez feres

* B 12b; M 12b

7 Evvel ü âhir Hudâdur mâsivâ Haqq-1 heves

Zâhir ü bâtin Hudâdur Levhiyâ Allâh bes

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Ebnâ-yı dehre mihr ü vefâ iftirâyımış
Hâtır gönül didikleri heb bir yañaymış*
- 2 Nâ-geh ğubâr-ı müşg-i haţ-ı yâri bûs idüb
Oldum hamûş-ı sürme-i haclet haţâyımış
- 3 Zinhâr o mâhı cevre dilîr itme ey raķîb
Bugün eger baña ise yârın sañaymış
- 4 Biz hûsn-i dil-beri iderüz kıble 'ibrete
Sen şanma 'aşķ-ı pâk ķurı bir iddi'âyımış
- 5 Levhî şikest-i hâtır-ı aħbâbdan şaķın
Âħir me'âl-i daħl becâ-nâ-becâyımış

* **B 13a; M 12b**

4b/ bir: Vezin gereği kapalı bir hece gerekiyordu. Bu nedenle "bir" sözcüğünü ekleyerek metin tamiri yapmayı uygun gördük.

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 O şûhuñ mûyî zerd-i haddi gelmiş pek güzellenmiş
Kitâb-ı hüsniñ ser-levhası altûna hâllenmiş*
- 2 Ser-â-pâ gerdeni naqş-ı niğâr olmuş aşarmışlar
Çiçeklenmiş kumâş-ı hüsni hem bir pâre âllenmiş
- 3 Hatı geldikde rû-gerdân olurlar yârdan yârân
Dimezler kim civân olmuş yetişmiş bî-bedellenmiş
- 4 Yıkılmaz bir yaña gitmez raķîb-i şûm meclisden
Binâ-yı kâfirîdür şanki yerleşmiş temellenmiş
- 5 Dirîgâ Levhiyâ naqđ-i şafâsın eylemiş itlâf
Zarûret mess idüb bî-çâre ğamlanmış kesellenmiş

* B 13a; M 12b

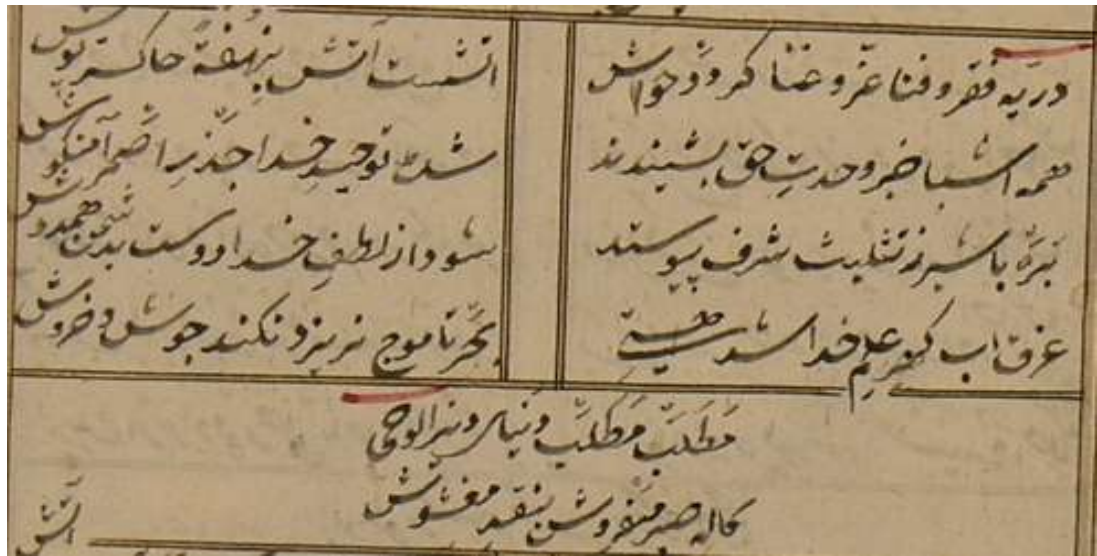
Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ehl-i haqq tebdîl-i evşâf eylemiş
Dürdden süzmiş meyin şâf eylemiş*
- 2 Öz mişâlin cisme tenzîl eyleyüb
Hem-çü ' anğâ menzilin Kâf eylemiş
- 3 ' Ayn kılmış emr-i "*kün*" den mazharın
Emrini Haqq "*nûn ile kâf*" eylemiş
- 4 ' Ayn-ı vâhiddür tecelliyât-ı Haqq
Kesretin a' dâde irdâf eylemiş
- 5 Cenneti dünyâya ahlâf eyleyüb
Âdeme ikrâm u is' âf eylemiş

* B 13a; M 12b

3a/ kün: "إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ" "(O), göklerin ve yerin yaratıcısıdır. Bir şeyi yaratmak istedi mi, ona sadece 'ol' der, o da hemen olur."

- 6 alb-i  arif s aded ur elv andan
Ehl-i  irf n yirden a  r f eylemiş
- 7 S nesin Ő fi kılan a r zdan
Levhîyâ ha bu ki inŐ f eylemiş

* B 13b; M 13a

هر کسی با قدر رحمت میکند کردار خویش
 عاقبتی کجیم کرد در خنده دیوار خویش
 نر مبادا دامن عصمت ز غشست زینهار
 بی مروت شرم کم از خویش دیدار خویش
 سخت دانا شد ز بونهار طالع نادر خویش
 سکه مجنون مرد عاقل میشوید در کار خویش
 مگر تنگار از سبکبار نه بود وقت رحل
 میبرد تمسک بدندان ز زلفت با خویش

کار خود را لوح از دست بهنادم ولی
 خاطر م فارغ نشد از زنجش افه خویش

* B 13b; M 13a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ser-â-pâ ' aşık-1 dil-dâde âteş ' aşk-1 yâr âteş
Dil âteş sine âteşdür şi'âr âteş ü târ âteş*
- 2 Degil sürh ü benefş ezhâr-1 gûn-â-gûn-1 rüveyde
Meger sûz-1 dilinden âşikâr eyler bahâr âteş
- 3 Civânuñ firqati âteş vişâli başka âteşdür
' Acebdür bañr-1 ' aşka lücce âteşdür kenâr âteş
- 4 Şafâ-yı tâbişinden âteş içre âşiyân âteş
Semender cilvedür hâl-i siyeh ruhsâr-1 yâr âteş
- 5 Ne hâşıl her kadar şu sepse Levhî tab' -1 şâfindan
Söyinmez sûziş-i derd-i derûnı bir yanar âteş
- 6 Ben ol çâbü-k-süvâr-1 ma' nâyım kim at koparduğca
Kümeyt-i tab' imuñ her na' l-i pâyinden çıkar âteş

* B 13b; M 13a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Derûna reşha-i feyz-i çekîdedür îhlâş
Vefâ maîr u şadef dil ferîdedür îhlâş*
- 2 ' Aceb mi nâzır-ı âyîne-i cemâl olsa
Şühûd-ı nûr-ı Tecellâya dîdedür îhlâş
- 3 Hülûşkâre siperdür kazâyı def' eyler
' Adûya hancer-i tîz ü keşîdedür îhlâş
- 4 Kemend-i zerğ ü riyâdan çehîde âhûdur
Efendi hâtırınızdan remîdedür îhlâş
- 5 Bu garğagâh-ı fenâda hatardadır muhlîş
Mişâl-i keşti-i Tûfân-ı dîdedür îhlâş
- 6 Geçerse bâdiye-i havfı bir nefesde n'ola
Besân-ı şayd-ı harem âremîdedür îhlâş

* B 14a; M 13b

- 7 Nedîde ez-ber oğur halk nâm-ı ihlâsı
Zamânemüzde çü ' anğâ-şenîdedür ihlâş
- 8 Bulur nesîm-i mağabbetle perveriş Levhî
Bahâr-ı dilde gül-i nev-demîdedür ihlâş

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Nûr-1 Hakk'dur "*ahsen-i takvîm*"-i âdemden ğarâz
Sırr-1 "*hû*"dur dem-be-dem âdemdeki demden ğarâz*
- 2 Olmasa mevşûf eger evşâfa olmazdı vücûd
Hâl-i cevherdür mücerred keyfle kemden ğarâz
- 3 Süllem-i tebdîl-i esmâdur ma'âric sâlike
İrtifâ-yı kaçır-1 vuşlatdur o süllemden ğarâz
- 4 Âh-1 serd ü sûz-1 dilde her eşer te'sîr ider
İsticâbetdür du'â-yı ism-i â' zamdan ğarâz
- 5 İstinâdı Hakk'adur erbâb-1 'aşkuñ Levhîyâ
Hubb-1 zâtıdur vücûd-1 her dü-'âlemden ğarâz

* B 14a; M 13b

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Menba' -1 esmâ-yı hüsni ism-i â' zamdur fa'at
Mazhar ol ism-i celâle kalb-i âdemdür fa'at*
- 2 Murtabıtdur hükm-i evvel âhere âyinedür
Ân-1 vâhiddür bakılsa cümle bir demdür fa'at
- 3 Heb merâtibden gelür ahkâm u ahvâl u eşer
Fehm olunmaz bu habera'l-lâhu â' lemdür fa'at
- 4 Ehl-i sünnet nice mezhebdir velî bir fırkadur
Cem' -i sırrıdır ki işbu fırka eslemdür fa'at
- 5 Şağş-1 âdem mağz-1 gamdur mâsivâ-yı Haqqile
Nefy-i hâtır eyleyen dünyâda bî-gamdur fa'at
- 6 Kubbe-i ' ayb içre mağfidür dem-â-dem cezbeden
Zümre-i ehl-i melâmet şâd u hurremdür fa'at

* B 14a; M 13b

- 7 Eylemez ümmîd-i behbûd-ı cerâhat ehl-i derd
Mühre-i dâğ-ı maḥabbet dilde merhemdür faḫaḫ
- 8 Bî-beḫâdur her ḫader ḫılsuñ ‘ imâret dünyede
Üstüvâr olmaz binâ-yı ‘ aşḫ muḫkemdür faḫaḫ
- 9 Söyledürler söyledürler ehl-i dili Levḫiyâ
Bir bilinmez ḫâldür erbâb-ı maḫremdür faḫaḫ

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 ' Ârifüñ kalbi olur zıkr-i Hudâ'dan maḥzûz
Belki âyîne gibi nûr u cilâdan maḥzûz*
- 2 Bi't-tab' meyl olunur hâl ü hat-ı dil-dâra
Ey gönül olma şaḥın naḥş-ı sivâdan maḥzûz
- 3 Göz güzel şekle baḥar gûş diler ḥüsn-i şadâ
Dil olur ni' met-i cennât-ı ulâdan maḥzûz
- 4 Vuşlata tâḫati yok firḫat ile râḫatı yok
Derd-i ' aşḫ olmadı bir gûne devâdan maḥzûz
- 5 Ma' rifet çarḫ-ı kemâl üzre döner ey Levhî
Olur erbâb-ı sūḫan ḥüsn-i edâdan maḥzûz

* B 14b; M 14a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

- 1 Olur dünyâ vü 'uqbâ iki mışra
 Hudâ vaşfinda bir pâkîze maṭla^ç*
- 2 Te'âl-Allâh ol beyt-i muşanna^ç
 Biri birine merbuṭ u mülemma^ç
- 3 Vücûb âyînesinde 'ayn-ı eşyâ
 Müretteb leff ü neşr üzre muraşsa^ç
- 4 Be-taḳdîr ü ḳazâ vü hükm-i Bârî
 Ḳalem âḫîr yazar bir ḫüsn-i maḳṭa^ç
- 5 Lisân-ı ḫâl ile Levḫî ṭabî^ç at
 Oḳur bu çâr-^çunşurdan murabba^ç

* B 14b; M 14a

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Kalmam hevâ-yı la' l-i leb-i yârdan ferâğ
Şehr-i vişâle var ise yoğluğdadur sürâğ*
- 2 Hayf ol faķire kim yaķa şâmân u şabrını
Hem haşret âteşiyile ola ķalbi dâğ u dâğ
- 3 Zülmetgeh-i cihâna gelen tîre-çeşm olur
Yağmazsa nûr-ı hażret-i Haķķdan eger çerâğ
- 4 Tenziye şarf u îzz ü ğinâdur haķîķaten
İrfân-ı Haķķ didikleri teşbîhe yoğ mesâğ
- 5 Levhî şudâ' -ı faķr ile ölse de eylemem
Dehrüñ recâ-yı şerbet-i dînârını dimâğ

* B 14b; M 14b

Mef' ûlü / Mefâ' îlü / Mefâ' îlü / Fe' ûlün

- 1 Âyîne-i bî-jeng-i sivâdur dil-i ' ârif
Her vech ile manzûr-ı Hüdâdur dil-i ' ârif*
- 2 Erbâbın ider zinde-i câvid-i müebbed
Haysiyyet ile âb-ı beğâdur dil-i ' ârif
- 3 Varur heş ü cünbişine kendü qarışmaz
Tündâde-i teslîm ü rızâdur dil-i ' ârif
- 4 İhşâ ider esmâyı kamu hulk ü hişâli
Meclâ-yı Hüdâdansa sezâdur dil-i ' ârif
- 5 Esrâr-ı kaderden o qadardur ki naşîbi
Levhî ser ü pâ fazl u ' aţâdur dil-i ' ârif

* **B 15a; M 14b**

4b/ Hüdâdansa: İki nüshada da "Hüdâdan ise" şeklindeydi. Vezin gereği böyle okuduk.

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ey cemâlün maṭla' -1 envâr-1 ğaybü'l-ğayb-1 Hakk
Reşş ider dünyâya nûruñ mihr ü meh fecr ü şafaḳ *
- 2 Nûr-1 teslîmât-1 Hakkı ravzaña îsâr için
Dest-i Kerrûbîde her kevkeb birer dürrî ṭabaḳ
- 3 Hâtemiyyet hükminüñ mâhiyyetin işbât için
Bir işâretle benânuñ mâhı kıldı iki şaḳḳ
- 4 Aşlı şâbit bir diraḥt-1 nûrdur şer' -i kavîm
Mîvesi ecr-i ' amel aḥkâmı gül ' ilmi varaḳ
- 5 Kıl şefâat Levḥiyâ-yı mücrime “*yevmü'l-ḥisâb*”
Ümmetüñden cümle müzniblerle ey maḥbûb-1 Hakk

* B 15a; M 14b

5a/ yevmü'l-ḥisâb: “يَوْمُ الْحِسَابِ” “Kıyamet günü”

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Geçdi ĥadeng-i ġamze-i Tâtârı câna dek
Gitdi şadâ-yı şest-i kemânı Keşâna dek*
- 2 Mânend-i penbe câmeye leb-rîz olub beden
Olmış ġüşâde çâk-ı ġirfân miyâna dek
- 3 Reftâr-ı Rüstemânesi 'uşşâķı Zâl ider
Ol âfetüñ çıķar nesebi Ķahramâna dek
- 4 Âhû-yı Çîn ĥâli Ĥoķanda nihân olub
Eyler çerâ şahâri-i Hindûsitâna dek
- 5 Pey-rev olub cenâb-ı nedîmâya Levĥiyâ
Çıķdum 'ulüvv-i himmet ile âsumâna dek

* B 15a; M 14b

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Oldı ser-mest dağı meyde gözi dil-dâruñ
Aklı mânend-i perî şîşede ƣaldı yâruñ*
- 2 Olur ednâsına â' lâsı zâhîr ü demsâz
Bu imiş bâ' iş-i cem' iyyeti mûsikâruñ
- 3 Semt-i incâza yûri va' düñi kim nâz-ı ƣabîb
Ekseriyâ sebep-i nüksi olur bîmâruñ
- 4 Hâle-i ' işmet olur ol mehe ' aşƣ-ı dil-i pâk
Ƙuƣrın âġuşa alur dâiresi pergârun
- 5 Seferdür vaƣan-ı sâliki inkâr itmem
Göñli uƣbâda gezer ' ârif-i dünyâ-dâruñ
- 6 Tîr-i bârân-ı ebrden dem olur ƣan aġlar
Yaramaz işine tîġ ü kemeri kühsâruñ

* B 15b; M 15a

- 7 Nigeh mestî ider neş'esin işrâb ammâ
Âdeti çeşmini süzmekdür o şîrînkâruñ
- 8 Nev-bahâr oldı neşât ile gönüller taldı
Mestden farkı bu mevsimde nedür hüşyâruñ
- 9 Gül gibi bana bu şî'r-i teri ihdâ kıldı
Levhiyâ feyz-i nesîm-i seheri gülzâruñ

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Eşeri zinde ider nâmını şâhib-hünerün
Hünerinden bilinür rütbesi ehl-i nazaruñ*
- 2 Cümle âşâra haqîkatde mü'essir Hakkıdur
Benden ey sâlik-i Hakk diñle şahîhin haberün
- 3 Hakkı gör Hakkı işit olma şağın Hakkdan dûr
İstimâ' eylemeye aqvâlini her kûr u kerün
- 4 Cem' ider ba' z ile mâ-ba' zı gehî fark eyler
Hilkat-i âdeme bak var ise abdal nazaruñ
- 5 Kadr-i Hakk iledür hayr ile şer' âlemde
Dönme etrâfını pîrâmen-i şırr-ı kaderün

* **B 15b; M 15a**

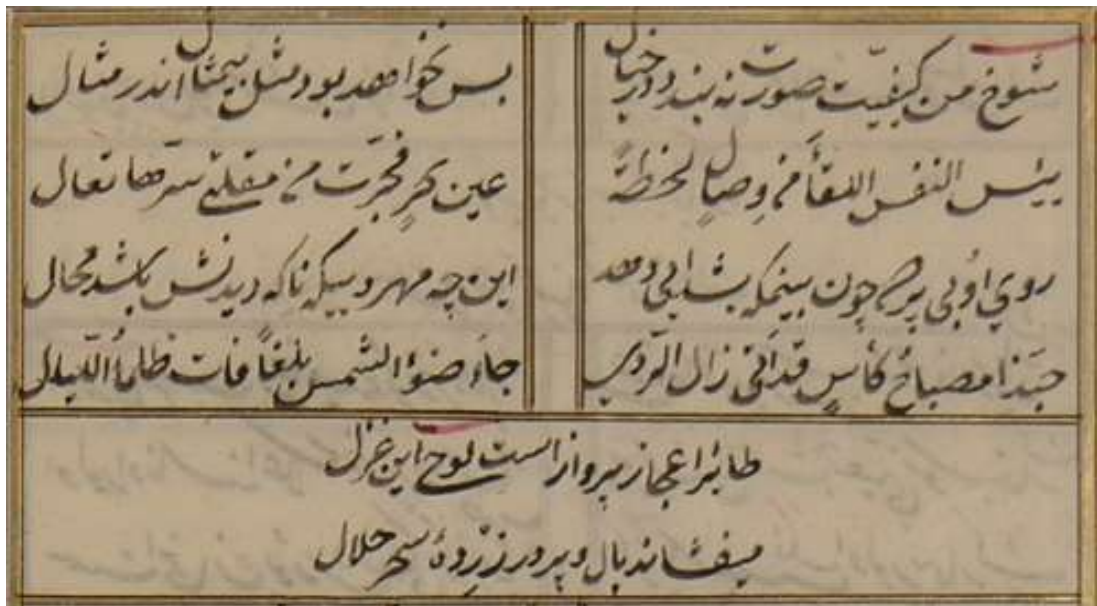
3b/ eyleme: İki nüshada da “eylemeye” yazılmıştı. Vezin gereği doğru olduğunu düşündüğümüz şeklini kullandık.

6 İstihâlât dolâbın çevirür dest-i kader

Halk ıder tab^c ile te'sîrini Hakk huşk u terûñ

7 Levhiyâ dâire-i kutbı dolaş nokta gibi

Kadem-i pâkine nûrlar sür o 'âlî-güherûñ

* B 15b; M 15b

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

1 Muhît-i bedr-i vücûd oldıgunca hâle-i dil

Hiçâb-ı vech-i tecellî olur külâle-i dil*

2 Mişâl-i cevher-i iksîr nefesi rûh eyler

Sirişk-i germ ile şahk olsa ger sühâle-i dil

3 Kitâb-ı âlem-i tafşîle metn-i mücmeldür

Bağılsa câmi'-i âfâkdur risâle-i dil

4 Nesîc-i destüñe uşba'în-i kudretdür

Girân olursa 'aceb mi bahâ-yı kâle-i dil

5 Burûc-ı âlem-i ma'nâyı devr ider Levhî

Virür cihân-ı kemâle ziyâ gazâle -i dil

* B 16a; M 15b

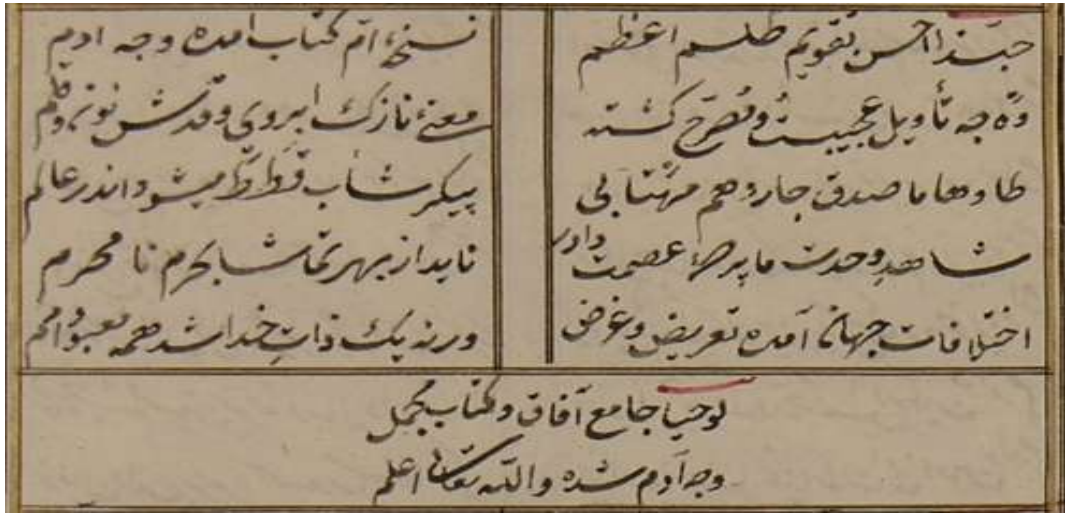
Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Teşerrüf eyler ise dilde âfitâb-ı cemâl
Medârik-i nazar-ı ' âşıkı yaqar fi'l-hâl*
- 2 Mişâl-i âyine her biri ' aks-i dîger olur
Muqâbil olsa iki qalb-i şâf-ı ehl-i kemâl
- 3 Ne görse Hakk ile eyler nigâh ehl-i nazar
Kelâm-ı bâtlı almaz lisâna şâhib-i hâl
- 4 Hudâya ' âşık isen yan yaqıl çü pervâne
Şafâ-yı bâl ile şem' -i cemâle yaq per ü bâl
- 5 Müdâm-ı zikr ile ser-mest-i câm-ı tevîd ol
Ne sende senlik ola Levhiyâ ne vehm ü hayâl

* B 16a; M 15b

نیک بر آینه حسن آن بری کردم	با این بهانه تماشا دیدم کردم
مثال آینه غرقاب بحر خویشتم	ز فکر حل مقصود دل بری کردم
من از دو قرن ازل تا ابد سیر و سفر	بغرب و شرق رسیدم سکنه کردم
دیگر رجوع بحکم صحیح شرعی نیست	ز بسکه مدت دلم وقف دلبری کردم
ز طبع لوتی کهرها افرین بها	
اگر قبول کند عرض جوهری کردم	

* B 16a; M 15b

* B 16b; M 16a

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Neyyir-i tâbân-ı şubh-ı himmetüm
Encümen-i sûz-ı nücûm minnetüm*
- 2 Vaḥşet itmeme ḥalkdan mânen-i Kays
Ben fedâ-yı Leyli-i ünsiyetüm
- 3 Himmetüm yok kendüme hem-çün hümâ
Ġayra ammâ sâye-baḥş-ı devletüm
- 4 Hem cüdâ düşdüm vaṭandan ney gibi
Hem vaṭansâz-ı diyâr-ı ğurbetüm
- 5 Levḫiyâ bu rütbe-i i'câz ile
Pey-rev-i nazm-ı bülend-i Haşmetüm

* B 16b; M 16a

Mefâ' ilün / Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Getür ayâg-ı meyi sâkiyâ ayaklanalum
O gül-^ç izârı alub bir yaña ayaklanalum*
- 2 Bahâr mevsimidür ^çazm ü cezm-i bâg idelüm
Fütâde-i ğam-ı ^çaşğuz dilâ ayaklanalum
- 3 Mesîr-i gülşene ey tab^ç -ı pîr-i mînâ-keş
^çAşâ-be-dest olalum lâlesâ ayaklanalum
- 4 Firâz-ı serv idi me'vâ-yı kumri-i dilimüz
Düşürdi hâke kazâ hâliyâ ayaklanalum
- 5 Çüritdük elde olan mâye-i neşâtımuza
İderse h^çâce-i şahbâ ^çaât ayaklanalum
- 6 Mişâl-i tîr-i du'â menzil-i merâmımuza
İrişdirür bizi âhîr Hudâ ayaklanalum

* B 16b; M 16a

7 Bahâr irişdi yeter gûşe-gîr-i hicrânuz

Mişâl-i tıfl-ı çemen Levhîyâ ayaklanalum

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Kad-i dil-dârı reşk-i serv-i gülzâr-ı berîn buldum
O şûhı her kadar vaşf eyledüm bâlâterîn buldum*
- 2 Açıldum iltimâs-ı va' d-i vâslın gül gibi yâre
Hâfâ itdüm mişâl-i nesterîn çîn çîn buldum
- 3 Dehâmı çeşme-i Hızır oldığın rûşen-beyân itmiş
Bağub fenn-i bedî' -i hüsn-i dil-berde yerin buldum
- 4 O şûh-ı nev-tırâşuñ baħr-i hüsnin sâhil-i hâfâta
Mişâl-i cezr ü medd geh dūr buldum geh qarîn buldum
- 5 Bahâr-ı na' l-i güldür âteş-i hicrân-ı bülbüldür
Bu bâguñ güllerin bülbül gibi zâr u hazîn buldum
- 6 Nigâh-ı çeşm-i mestin sürme-i dūnbâledârından
Hâzer kim hancer-i dil-dûz çekmişdür kemîn buldum

* B 17a; M 16b

7 Zemîn-i dilde bir serv-i sehîdür istiķâmet kim

Ĥazân-ı ta'ne-i aġyârdan anı emîn buldum

8 Ser-â-pâ gevher-i teşbîh-i ĥüsn-i 'âlem-ârâyı

Çekilmüş silk-i nazma tab' -ı Levĥîde zemîn buldum

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Ey turre-cûş-ı nükhet-i sünbül misün nesün
Şûr-ı dimâğ-ı şabr u taḥammül misün nesün*
- 2 Ey ân-ı ḥüsn rûḥ-efzâ mısun melek misün
İşbât-ı müdde' â-yı temeşşül misün nesün
- 3 Yok mı nigâh-ı luṭfuñ eyâ çeşm-i sürmesâ
Baḥt-ı siyeh mi ' ayn-ı teğâfül misün nesün
- 4 Âmîziş-i ḥayâl-i leb ü zülf-i yâr ile
Ey ârzû cevâriş-i sünbül misün nesün
- 5 Ey şî' r-i pâk-i Levḫi-i nâ-şâd vir ḥaber
Mevc-i ḥayâl-i baḥr-i te ' emmül misün nesün

* B 17a; M 16b

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Ğamzeler hancerle oynar bâde-ḥ̣âr oldıķca sen
Zahımlar dillerde işler neş'edâr oldıķca sen *
- 2 Şîr-i çarḥı eyler âhû-yı dil-hirâs-ı nâvekûñ
Ey kemân-ebrû talebkâr-ı şikâr oldıķca sen
- 3 Bü'l-^c acebdür ^cârızuñ fark idemem ruḥsârdan
Bezm-i meyde âl ü âl ü tâbdâr oldıķca sen
- 4 Gülşen oldı bezmimiz sâķî şafâdan nev-be-nev
Elde sâġar reşk-i ebr-i nev-bahâr oldıķca sen
- 5 Şabr-ı Levḥî kûh-ı temkîn olsa da sîm-âb olur
Neşveden meclisde cânâ bî-ķarâr oldıķca sen

* B 17a; M 16b

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Âh-ı âteş-nâk lâzımdur dil-i âgâhdan
Yâre zâhirdür merâmı ' âşıkuñ bir âhdan*
- 2 Ehl-i hâlün ihtiyâcı Hağğa dâ'im germ olur
Fağrı artar ' ârifün iqbâl-i mâh u câhdân
- 3 Zâkir-i zıkr-i hafîdür dem-be-dem erbâb-ı dil
Hilmile âh itmedür meşkûr olan evvâhdan
- 4 Dağı âdem görmemiş vağşî görince âdemî
Vağşet eyler nitekim zâhid Ricâlu'l-lâhdan
- 5 Tâlib ol reh-yâb olursın âkıbet mağlubuña
Levhiyâ pâ-bende-der-cüyende ol dergâhdan

* B 17b; M 17a

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Şad-çâk-ı hasret olsa da dil cûş-ı nâleden
Geçmez mişâl-i şâne hevâ-yı külâleden *
- 2 Sevdâ-yı nev-bahâr ile rakşân-ı neşveyüz
Mânend-i âhuvân-ı çemen câm-ı lâleden
- 3 Gör halka halka zülfini rû-yı nigârda
Seyreyle bir mehi nice biñ dâm-ı hâleden
- 4 Erbâb-ı şevke şafvet-i dil cilve-bağş olur
Billûr olınca şu'le virür mey piyâleden
- 5 Levhî o mâh-pâreye ber-intisâbdur
Mağşad teğazzül eylemeden 'arz-ı kâleden

* B 17b; M 17a

Mef' ûlü / Fâ' ilâtün / Mef' ûlü / Fâ' ilâtün

- 1 Envâr-1 hüsn-i cânân mir 'âtı kılsa rahşân
Dirler muķâbil oldu hûrşîde mâh-1 tâbân*
- 2 Nûr-1 vücûd-1 muķlak virdi cihâna revnaķ
Esrâr-1 Hâķķ muķaķķaķ âdemde oldu pinhân
- 3 Meclâ münevver oldu envâra mazhar oldu
' Aks-i muşavver oldu timsâl-i ' ayn-1 insân
- 4 Allâha kııl tevellî bul dâ'imâ tesellî
Eyler Hudâ tecellî ' uşşâķa ģasb-1 imkân
- 5 Esrâr-1 ģayba âdem Levģi olur mı maģrem
Tâ olmayınca hem-dem cânlar içinde cânân

* B 17b; M 17a

Mef' ûlü / Mefâ' îlü / Mefâ' îlü / Fe' ûlün

- 1 Tâ geçmeye dil hancer-i yârûñ hâzerinden
Ol âfeti âgûş ne mümkin kemerinden *
- 2 Şâfi-dil ider âdemi rûşenger-i ihlâş
Âyîne gibi jeng-i gubâr-ı kederinden
- 3 Pûlâd-i mükâfât ile seng-dil-i düşmen
Şad-pâre ider kendüyi cûş-ı kederinden
- 4 Rûyuñ haţ-ı 'ârızla tolub fark ider oldı
Dil şîşe-i sâ'at gibi şâmın seherinden
- 5 Şad-hasret ile güher-i şabr-ı dil-i Levhî
Âb oldı aķar çeşme gibi çeşm-i terinden

* B 17b; M 17b

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Var ey nesîm kâkül-i didâra mû-be-mû
Sa' y eyle hâl-i zârımı eş' âra mû-be-mû*
- 2 Mûy-1 hadinden al haber-i rûşen ey şabâ
Baht-1 siyâha olmaya mı çâre mû-be-mû
- 3 Ey câm müydâr-1 haţ-1 püşt-i la' lin öp
Şerh eyle zaĥm-1 sînemi hemvâre mû-be-mû
- 4 Hıvfum budur ki şûriş-i haţtı beyân ider
Mevc-1 ğubâr-1 hâtırımı yâre mû-be-mû
- 5 Olmaz be-hem-hayâl ile müjgân-1 çeşm-i dil
Oldı rübûde turre-i tarrâre mû-be-mû
- 6 Oldum nizâr fikr-i miyânıyla mû gibi
Piçîdedür hayâl o sitemkâra mû-be-mû

* B 18a; M 17b

- 7 Mürġ-i dil uçdı rişte-i pây-i ümîd ile
Bend oldı dâm-ı ca' d-ı girihkâra mû-be-mû
- 8 şerh eyledüm me' ânî-i bârik-i hıttını
Levhî bu şi' r-i sâde ile yâre mû-be-mû

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ğazeller gül gül olmuş gül-bün-i eş'âr-ı mecmû'a
Nihâl-i gül-i varaqlar şi'r-i gül gülzâr-ı mecmû'a *
- 2 Tesellî-bağş olur erbâb-ı aşka künc-i miñnetde
Olur her dem enîs-i aşık-ı ğam-ıâr-ı mecmû'a
- 3 Mey ü mañbûbuñ anda mündericdür hâli ser-tâ-pâ
Sezâdur dinilürse Mañzen-i Esrâr-ı mecmû'â
- 4 Dimem mecmû'a şol evrâka kim çıkmaz me'âl andan
Odur mecmû'a kim zevki ola derkâr-ı mecmû'a
- 5 Lisân-ı hâl ile keyfiyyet-i aşkı beyân eyler
Anuñçün gitmez elden Levhiyâ her-bâr mecmû'a

* B 18a; M 17b

* B 18a; M 18a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 O şûhuñ ey şabâ dâmân-i zülfin iltişâm eyle
Haber vir pîç ü tâbum mû-be-mû benden selâm eyle*
- 2 Merâmum nâdi-i ' izzet-meâb-ı yâre ' arz eyle
O servüñ şu gibi öp hâk-i pâyn ihtirâm eyle
- 3 Şeker bâdâm taḥallî kılmaz aḥlâ ğamze-i yâri
Nigâh-ı luḫfi içre farz-ı ḥancer der-niyâm eyle
- 4 Olur âhû-bere ülfet-pezi'r ünsiyyet eylerseñ
Daḫi tıfl iken ol meh-pâreyi âġûşa râm eyle
- 5 Mişâl-i faşş-ı ḫâtem ğayret-i hem-çeşmle cismüñ
Ser-â-pâ dâġ u dâġ ü çâk çâk it kesb-i tâm eyle
- 6 Şarâb-ı köhneveş ḫâmûş olub esrârını şakla
Yeter cûş itdüñ ey dil tâbuñı evzâ' -ḫâm eyle

* B 18b; M 18a
3b/ içre: içre (M)

7 Kederden pâk idüb Levhî-mişâl sâğar-ı billûr

Derûnı der-ğûr-ı şahbâ-yı feyz-i pîr-i câm eyle

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Zuhûrât-ı tecellî rûh olur eşbâh-ı eşyâya
Dem-â-dem nûr-ı esmâ feyz-i sârîdür müsemâyâ *
- 2 Olur bi'l-vâsıta elvân-ı gûn-â-gûn ile zâhir
Mücerred 'aynı nûruñ cilve virmez çeşm-i bînâyâ
- 3 Bu nûruñ zâhiri sırr-ı hidâyetdür müberrâdur
'Alâyıkdan belî âyînedür tevîd-i esmâyâ
- 4 İder baħr-i buġûnuñ sû-be-sû emvâcı peydâ
Vezân oldıkca bâd-ı feyz-i aġdes arz-ı beyzâyâ
- 5 Tarâvet-yâb olur esdikce ezhâr-ı çemen Levhî
Maħabbet rûzgârı 'arşa-ı gülzâr-ı ma' nâyâ

* B 18b; M 18a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Zuhûr-ı nûr-ı Bârî reşş-i envâr eyledi dehre
Dem-i enfâs-i rahmet virdi ülfet luṭfla ḳahre*
- 2 Tecellîdür ' amâ kem-ter-i cem' ü'l-cem' -i vaḥdetdür
Bu cem' iyyetden efrâd-ı ḳavâbil aḫz ider behre
- 3 Bu cem' üñ keşreti şehr-i ḫaḳîḳat ḫalkı âdemdür
Belî "*min-küllî fecc*" rızkın sükkânı gelür şehre
- 4 Zuhûrât u buṭûnı maḫz-ı mebde ' ayn-ı merci' dür
Nehir deryâya meyl itdikce deryâ meyl ider nehre
- 5 Ḳıl istiḳbâl-i miḫrâb-ı ' amâya rû-be-rû Levhî
Emîn ol mâsivâyı eyle ilḳâ cânib-i ṭuhre

* B 18b; M 18a

3b/ min-küllî fecc (Aslı "*min külli fecc*"tir.): "يَأْتِيَنَّ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ" "Her uzak yol".

Mef' ûlü / Mefâ' îlün / Mef' ûlü / Mefâ' îlün

- 1 Mâhiyyet-i esmâyı zihnüñde vücûd eyle
Evvel anı baht añla haqqâni şuhûd eyle*
- 2 Her hükme bir ad olsa îcâdı murâd olsa
Evşâf ile yâd olsa ta' yîn-i kıyûd eyle
- 3 Îcâdı ' inâyetdür eşyâya sirâyetdür
İnsâna kerâmetdür Allâha dürûd eyle
- 4 Bu feyz-i Hüdâ-dâdı mevcûd olur Bârî
Cem' eyledi ezdâdı taħdîd-i hudûd eyle
- 5 Ayrılma tevekkûlden geç cüz' ile her külden
Levhî bu tenezzûlden a' lâya şu' ûd eyle

* B 19a; M 18b
1b/ evvel: o (M)

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Açıldum iltimâs-ı va' d-i vaşlın yâre bir kerre
Degül incâz-ı va' de gelmedi ikrâre bir kerre*
- 2 Şererlerdür sipihri dâğ dâğ itdi degül kevkeb
İşâret eylemişdüm âh-ı âteş-bâre bir kerre
- 3 Ne taq̄bîl-i leb-i hasret ne telsîm-i yed-i kürbet
Resâ mümkün degüldür dâmen-i zer-târe bir kerre
- 4 Ser-i kûyın ziyâret kâbil olmaz hayl-i a' dâdan
Olur şad-çâk habîb-i şabr u sâmânvâre bir kerre
- 5 Görince yâri Levhî lâl olur farç-ı maḥabbetden
Merâmın idemez inhâ o gül-ruḥsâre bir kerre

* B 19a; M 18b

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Zülfi ahrârî çeker bende kemend oldıķca
 ' Itķa bî-gâne olur bendesi bend oldıķca *
- 2 Kûre-i âteş olur dilde süveydâ-yı şekîb
 Hâller micmere-i hûsne sipend oldıķca
- 3 Teng olur pûye-geh-i şaĥn-ı niyâz ol tannâz
 Şeh-levendâne ' inân-rîz-i semend oldıķca
- 4 Ğam u endûh az olur kevkeb-i baĥt olsa reff'
 Sâye kûteh görünür mihr bülend oldıķca
- 5 Telĥ olur meşrebine Levĥî ' özri menişüñ
 O perînüñ nigh-i re'feti ķand oldıķca

* B 19b; M 18b

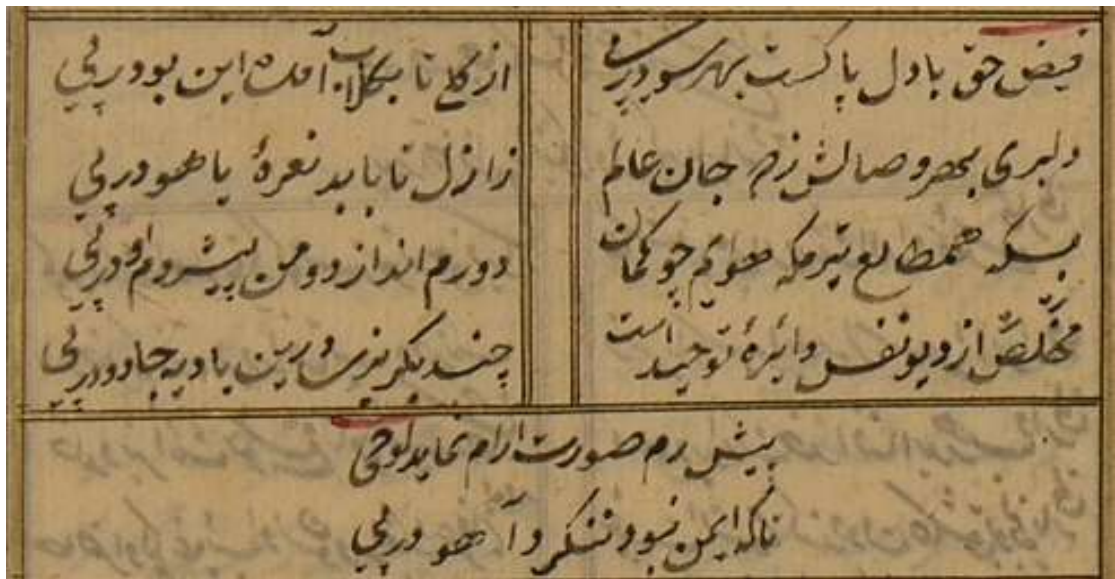
Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Nigeh-i asret-i pey-der-pey o Őuħuñ tenine
Sînesinden dizilür tögme gibi gerdenine*
- 2 İstemem ben gibi meftûn ola dildâra raķib
Derd-i ' aşķı kiŐinüñ virmeye Hakk düşmenine
- 3 ' Azm-i Şayd itdi yine kendüyi düzdi koŐdı
O cefâ-pîşe binüb ħüsn ü bahâ tevsenine
- 4 Farķ-ı ' işmet o kadardur ki degül aĝyâra
Maħrem olmaz teni pîrâmen-i pîrâhenine
- 5 İntisâbı güc olur yoħsa kibâruñ ħuddâm
Kaşr-ı iķbâle çıkarlar yapıŐub dâmenine
- 6 Mazħar-ı rü ' yet-i didâr olan ehl-i nazaruñ
Mihr ü meh ĝıbta ider merdümek-i rüŐenine

* B 19b; M 19a

7 Levhiyâ tohm-1 mükâfât-1 cefâ âhir-i kâr

Bâ' iş-i cûş-1 giyâh-1 haţţ olur gülşenine

* B 19b; M 19a

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Mest-i ' aşkam rağbet-i rafl-i girânum kalmadı
Elde sâgar tutmağa tâb u tüvânum kalmadı*
- 2 Tîr-i dil-dûz-ı nigâhuñdan dil-i rûhâniyân
Hâşyet eyler ey kemân-ebrû gümânum kalmadı
- 3 Mest olub bend-i kabâsın çözdü ağıyâr içre yâr
Ğayret öldirdi beni meclisde cânım kalmadı
- 4 Eyledüm iş'âr-ı eş'ârumla heb aḥvâlümü
Yâre mâlum olmaduḡ râz-ı nihânum kalmadı
- 5 Sâde levḥüm Levḥiyâ naḡş-ı ta' alluḡdan geḡüb
Şöyle maḥv oldum ki hiç nâm u nişânım kalmadı

* B 19b; M 19a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Gören mir'ât-ı dilde pertev-i hüsn-i dil-ârâyı
Sülûk u seyrile âhîr bulur arayı arayı *
- 2 Muķâbildür merâtib üzre ' izzet zillilete âhîr
Hudâ İskendere iķbâl ider idbâr-ı Dârâyı
- 3 Rızâlu'l-lâhdur maķşud olan dünyâ vü ' uķbâda
Netice hâşıl olsa neylerüm suĝrâ vü kübrâyı
- 4 ' Anâşırla tabâyi' beynini nefis eyleyüb irzâ
İderler ķat' -ı münzel tâ bulınca ' aķl-ı hõd-râyı
- 5 Hâķîķat ehli ' aķlı ' aşķa tebdîl eyleyüb Levhî
Teveccühle iderler mûm ķalb-i seng-hârâyı

* B 19b; M 19b

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Hudâ kim cebhe-i erbâb-ı 'aşka mâ-cerâ yazdı
Şi'âr-ı ehl-i 'aşkı cümle teslîm ü rızâ yazdı*
- 2 Virüb pîrâye-i takvîm-i şûret hâme-i kudret
Beni hayret-serâ-yı dehre yazdı mübtelâ yazdı
- 3 Nedür çâre eger 'ilm ü 'amelde Bû-'Alî olsañ
Dinilmez derd-i 'aşka çâre Kânûn-ı Şifâ yazdı
- 4 Hayâl-i hõş-eşer hem çün Minû-çihir yâri naşş itdi
Dil-i şeydâ görüb ol şekli dîvâne olayazdı
- 5 Ne hâşıl câblûs-ı Levhî-i ğarķ-âb-ı hasretten
İder âhîr zuhûr ânı ki evvel Kibriyâ yazdı

* B 20a; M 19b

3b/ dinilmez: “ذند لمر” şeklinde yazılmıştı. Anlam gereği böyle okumayı ter cih ettik.

4a/ Minû-çihir: “ذ وهرم” şeklinde yazılmıştı. Anlam gereği böyle okumayı tercih ettik.

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

1 Görmek olmaz tâ ki göstermezse Hâkık dîdârını

‘ Âşık-ı bî-çârenüñ Allâh oñarsın kârını *

2 Rûhlar kim zerrelerdür âfitâb-ı vahdetüñ

Zîr ü bâlâ seyr iderler şu' le-i envârını

3 Huld u nîrânüñ hoşı vü nâ-hoşıdur hâşılı

Ehl-i dîdârüñ Hudâ ifnâ ider heb vârnı

4 Hâzır ol kim gâ'ib olsun varlıguñ ' irfân budur

Ġıybet itsün kendüden ' âşık bulınca yârını

5 Rûhlar şûret-pezîr olmaz nümâyiş gösterür

Mevcler izhâr ider gör âb u bâduñ kârını

6 Nüşâ-ı kübrâdur âdem ger zuhûr u ger buñun

Cem' ider bu ' âlem-i kevnüñ kamu esrârını

* B 20a; M 19b

7 Sûd-1 râbiḥ Levḥiyâ enfüsdedür âfâķı ķoy

Germ ider   ârif dem-â-dem enfüsüñ bâzârını

از می تو حسیستم یللی
 شاه غیبیم بکنفا در نکر
 عوهد بستم با خدا و غیر از
 کورچه خورشیدم ز اوج کومت
 چون ملکه اسجد و امر آورده
 چنگ و دف کز پیش تو هم دیده
 جز به درد داشت به بر سر لوجیا
 مست صرهبانستم یللی
 بیللی س عربیستم یللی
 من بهر صفت که هستم یللی
 رشتها از دستم یللی
 سایه ساد و خاکت پیستم یللی
 نه همان آدم پرستم یللی
 در دنیا جای پیستم یللی

* B 20b; M 20a

4.3. TERKÎB-İ BEND

Terkîb-i Bend

Mef' ûlü / Mefâ' îlü / Mefâ' îlü / Fe' ûlün

I

- 1 Şanmañ bizi ser-mest görüb bâde-perestüz
Biz neş'e-kemâ-kân-ı dem-i bezm-i “*elest*”üz*
- 2 Pervâ-yı recâ-ḥâhiş-i ecr eylemez aşlâ
Bir ḳavm-i rızâ-ḥâh u be-her-cây-ı nişestüz
- 3 Bir sübḥa gibi rişte-i tevḥîde dizilmiş
Âzâde-i bî-ḳaydlaruz dest-be-destüz
- 4 Vicdân-ıla mevcûdlaruz zıll-ı vücûduz
Fıḳdân-ıla ma' dûmlaruz hestle hestüz
- 5 Hem tâyib-i şâbit-ḳademüz bezm-i fenâda
Hem mu' teḳid-i tâyife-i tevbe-şikestüz

* B 20b; M 20a

1-1b/ elest: “أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ” “Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?”.

- 6 Vâ-beste-dilüz gûşe-i mey-ğâneye ammâ
Keyfiyyeti bî-keyflerüz 'aşk-ıla mestüz
- 7 Hürşîd-şîfât târem-i 'ulvîde bülendüz
Biz sâye gibi 'âlem-i süflîdeki pestüz
- 8 Mâ-bâde-keşân-ı harem-i 'âlem-i kıdsim
Ser-ğalka-ı rindân-ı celî-mâye-i ünsîm

II

B, M 20a

- 1 Şol ehl-i sülûkuz ki merâyâ bize mir'ât
Cân u dilümüz şu' le-i pür-nûr-ı semâvât*
- 2 Tafşîlümüz icmâle gelür mazharumuzdur
Âfâk ile enfüsde olan hüccet ü âyât
- 3 Mecbûrlaruz muktezî-yi fıtratumuzdur
Bi'l-cümle huzûr üzre tekâlîfe mürâ'ât

* B 21a; M 20a

4 “*Bi’llâh*” bizüm zâhirümüz bâtınımızdur

Âhîr bize evvel olur evvel bize gâyât

5 Ger rind-i tehî-kâse-i nâ-bûd-neşâtuz

Bizden erişür bezme velî neş’ e vü hâlât

6 Biz mest-i mey-i ‘ âlem-i lâhût-ı beğâyuz

Mağv oldı bize şağv u fenâdur bize işbât

7 Her nerde isek biz bizeyüz vaḥdetümüz var

Yok keşretümüz bizde n’ ider kayd-ı izâfat

8 Biz şûfi-yi şâfi-dil-i erbâb-ı şafâyuz

Biz muşşî-yi esmâ-yı İlâhî fuḳarâyuz

III

1 Dünyâ şeb-i uḫrâ vü şerîf at aña mehdür

Erbâb-ı ḥaḳîḳat heme-bî-cürm ü günehdür*

* **B 21a; M 20b**
6b/ şağv: şihr (M)

- 2 Zîrâ ki şabaḡ-ıla mesa anlara birdür
Ne sâkin-i menzil ü ne ḥod-^c âzim-i rehdür
- 3 Zâhirde görünmezse eger şâhid-i ğaybî
Erbâb-ı sülûkuñ işi ḥayfâ ki tebehdür
- 4 Zâhid göremezsın anı bu çeşm-ile zîrâ
Gözler mi döyer aña ol ki nûr-ı siyehdür
- 5 Nâşîḡ ne bilür ma^c nî vü esrâr-ı ğuyûbı
Dürr didüĝi bî-şübhe anuñ belki şebehdür
- 6 Hâzır bulınan ^c ârif-i “*bi’llâh*” deminde
Şultân-ı cihândur şeh-i âmâde-sipehdür
- 7 Dervîşe ḥaḡâretle nigâḡ eylemek olmaz
Aşḡâb-ı ĝınâdur o ki der-zîr-i külehdür
- 8 Dervîş odur kim ola mişkât-ı İlâhî
Envâr-ı İlâhî görine anda kemâ-hî

IV

- 1 ‘Ârif ki bula cezbe-i Raḥmân ile ḥâlî
Bir ḥabbeye almaz ser ü pâ kıl-ile kâlî*
- 2 Munşif geçinen sâkit olub eylemez aşlâ
Bî-hûde yire kâl-ile da‘ vî-yi kemâlî
- 3 Âyîne gibi sâde gerekdür dil-i ‘ârif
Kim anda nümâyân ola timsâl-i ḥayâlî
- 4 Her şeyde ide şun‘ -ı Îlâhî’yi temâşâ
Her gördüğü şeyden ala bir dürlü me‘ âlî
- 5 Bir nûr görüb cümle şu‘ ûnâtı kemâ-hî
Ol nûr-ıla farq eyleye noḡşân u kemâlî
- 6 ‘Âriflere işbât ider el-ḥaḫḫ müterâdif
Eşyâ dükeli hestî-yi Îzid-i müte‘ âlî

* B 21a; M 20b

7 ' Âlemde emîn olsa n'ola şarşar-1 ğamdan

Fânûs-1 derûnında yağan şem' -i cemâli

8 Her şekl ü şıfat oldu birer mazhar-1 esmâ

Esmâdur olan hâl bu kim ' ayn-1 müsemmâ

V

1 Sâkî getir ol râh-1 şafâ-güster-i Cem' den

Kim hâtırımuz açıla her tâb-1 elemden *

2 Vir nûş idelüm şâh-1 keremsün kerem eyle

Şol mey k'ola sîr-âb anuñ germi keremden

3 Pîrân-1 hârâbât yeter ser-zeniş eyler

Bir pâre rehâ-yâb olalum bâri sitemden

4 Tebdîl-i beğâ eyleyelüm bezm-i fenâyı

Tiryâk alalum şan' at-ile hâşıl-1 semden

* B 21b; M 21a

- 5 ‘ Âkil añâ dirler ki ola h̄âhişi birle
Vâ-reste-i tesvîd-i raqam hükmi-ı kalemde
- 6 Zerrâk olan zâhid-i sâlûs-ı mürâyî
Mânend-i ‘ Azâzil sürilür havl-ı hâremde
- 7 Maḥzûn görür kendüi rindânı ferâhda
Bir gün geberür ḥâsir ü maḥrûm bu ğamdan
- 8 Efsûs dil-i câhil-i nâ-dâna dirîĝâ
Kim nâr-ı ḥasedden tutuşa yana dirîĝâ

VI

- 1 Teslîm-i kabûl ehli gönül virdi rızâya
Sen virme rızâ kâdir iseñ hükmi-ı Hudâ’ya*
- 2 İsbât-ı vücûd eylemez erbâb-ı ḥaḳîḳat
Yoklukdur olan ‘ ârif-i dil-dâdeye vâye

* B 21b; M 21a

- 3 Âgeh geçinen ‘ârif-i “*bi’llâh*” dil olmaz
Fi’l-cümle sükût oldu münâsib ‘urefâya
- 4 Şıdķı belî terk eyledi ebnâ-yı zemâne
Gel gör ki nifâķ oldu zârâfet zurefâyâ
- 5 Biri birinün zilletine meyl ider oldu
Üstâd idinüb biri birin faşlı edâyâ
- 6 V’allâh tevâzu‘ dil-i dânyâ güzeldir
Çıksun cühelâ kibr-ile ger evc-i semâyâ
- 7 Zâhidlerün a‘ mâline baķ fi‘ line baķma
Aldanma dilâ da‘ vî-yi hâl-i fuķarâyâ
- 8 Yâ Rab ‘acabâ hâķ-ı cihân böyle kalur mı
Bir er bulunur müşkilimiz hâll olunur mı

VII

- 1 Gördüm ki kamu mużtarib olmuş dil-i aḥbâb
Pertâb-ı elem oldu yine ḥâtır-ı bî-tâb*
- 2 Her birisi esbâba teşebbüs ider ammâ
Taḳdîr ile heb ‘âciz ü maḳhûr olur esbâb
- 3 Hâl-i beşeriyetle kişi ḳâdir olaydı
Bî-ḳayd-ı ‘alâyıḳ ola bî-ḡuşşa-i aşḥâb
- 4 Kim gördi ki kâlâ-yı hüner kes-moḡer oldu
Bî-raḡbet ü pâ-mâl ola yâ dür-i ḡoş-âb
- 5 Yâ Rab ne ‘aceb ḡâlet olur kim ola kâsid
Bir ḡabbe daḡı itmeye biñ gevher-i nâ-yâb
- 6 Nâşihlerümüz kendü sözün eylemez ısgâ
Ef âli ider ḳavlinin inkârını icâb

* B 22a; M 21b

7 Zâhirde görürsin ki şalâh üzre derûnı

Dünyâ ile âlûde eger şeyh ü eger şâb

8 Dünyâyâ ‘ aceb tâ bu kadar hırsı n’iderler

Yirinde qalur varlığı qorlar vü giderler

VIII

1 Şehr-i Ramazân idi ki bir vaqt-i seher-gâh

Nâ-gâh yolum mescide sevq eyledi Allâh*

2 Gördüm ki niçe kimse be-keff-sübha murâkıb

Didüm var ise bunlar olur ‘ ârif-i “*bi’llâh*”

3 Vardum birinüñ yanına aqvâlini sordum

Söyletdüm anı şan‘ at-ile hû‘âh u nâ-hâh

4 Didi ki kamu mu‘ tekifüz rûz u eger şeb

İmrâr iderüz vaqtümüzi zıkr-ile her-gâh

* B 22a; M 21b

- 5 Didüm ki nedür h̄âhişünüz Bârî Hudâdan
Didi dilerüz ʿizzet-ile haşmet ü hem câh
- 6 Esbâb-ı maʿîşet daḥi farṭ üzre irişür
Eksük mi olur şurre daḥi gâh u nâ-gâh
- 7 Bildüm ki budur ḥâlleri cümle müzevver
Didüm ki eyâ ṭâife-i ḥâif ü güm-râh
- 8 Ḥayvân-şifat maḳşaduñuz âb u ğidâdur
Bu çille degül belki çerâ-gâh-ı riyâdur

IX

- 1 Âyâ niçe bir devr ide bu gerdiş-i gerdân
Kim olmaya mefhûm nedür ḥâşıl-ı devrân*
- 2 Geh ʿâlem-i süflîde ṭabâyiʿ ola dâyir
Geh ʿâlem-i ʿulvîde nücûm eyleye seyrân

* B 22a; M 21b

- 3 Biri ola eşbâh-1 mevâlid-i selâse
Birisi ola menzil-i ervâh-1 kemâ-kân
- 4 Kevn-ile fesâdı ola terkîb-ile tefrîd
Her kuvve birer fi'le ola hayyiz-i imkân
- 5 Bir gelmek-ile gitmek ola hâşıl-1 ' âlem
Kimine behişt ola muķadder kime nîrân
- 6 Bilmez nice olur ' âķıbet hâlini kimse
Hâlince melâyik daħi ser-geşte vü hayrân
- 7 Dünyâda vü uhrâda ider fâide âħir
Tařdıķi olan şâhib-i ser-mâye-i îmân
- 8 Çün fâ' il-i mutlak bilürüz ģazret-i Ĥaķķdur
Taķdîr-iledür cümle ki olub olacaķdur

X

- 1 Erbâb-ı meşel kim dükeli ehl-i nazar
Farz eylediler ‘âlemi gûyâ ki şecerdür *
- 2 Arzı felek-i evvel olur bîhı sevâbit
Hem seb‘ a-semâvât aña sâk-ı dü-serdür
- 3 Ecrâm-ı ‘anâşır ki aña şu‘ beler oldı
Her şu‘ besî pür-zîver-i berg ü gül ü berdür
- 4 Her biri mevâlîde olur mazhar-ı küllî
Mağşûd olınan zümre-i envâ‘ -i beşerdür
- 5 Bîhında vü sâķında ‘amâ remzi nüvişte
Aḥvâl-i cihândur daḫi hem sırr-ı ḫaderdür
- 6 ‘Ulvîsi olur munḫalib ü süflîsi şâbit
İcmâl-ile tafşîli daḫi ‘ayn-ı digerdür

* B 22b; M 22a

7 Bu cümle ki var cem^ç -i haqâyık oqur üstâd

Taḥkîki anuñ seyr-i ilâ'llâha seferdür

8 Cehd eyle ki medlûle nedür dâll bilinsün

Âfâkı biraq enfüse gel ḥâl bilinsün

XI

1 İqbâl-i cihân mûris-i ḥirmân olur âḥir

Pâ-bend olur ehl-i dile mâl-i mütekâşir*

2 Zîrâ ki dem-i âḥir ola farṭ-ı taḥassür

Allâha teveccühden olur âdemi kâşır

3 Virür kimine ḥırş u ṭamâ^ç rütbe-i devlet

Eyler kimini zillet-i ḥâib ü ḥâsir

4 Görmez elem-i dehri o kim varlık u yoqlık

Yek-sân ola yanında eger gâib ü ḥâzır

* B 22b; M 22a

- 5 Dil bağlamaya hâşıl u maḥşûline aşlâ
Maḥşûl-i cihân hâşılına olsa da kâdir
- 6 Aldanma dilâ zînetine dehr-i denînüñ
Zîbâ görünür âdeme ol dîv-i münâfir
- 7 Rızķuñ seni ḥ~âhişger olur Hind ü Yemenden
Allâh virür kısmetüñ ey merd-i müsâfir
- 8 Şâd olma elem çekme vücûd u ‘ademinde
Geç dâ‘iye-i ḥ~âhiş-i bisyâr ü keminden

XII

- 1 Yâ Rab nedür ol bü'l-‘aceb aḥvâl-i kıyâmet
Kim çâk ide ceyb-i emeli pençe-i ğayret*
- 2 Bâzâr-ı fenâ sûd u ziyândan ola ‘ârîf
Heb dâd u sited kâle-i dünyâ ola ḥayret

* B 23a; M 22b

- 3 Zâhid çeke dükkân-ı riyâ önüne perde
Şûfî ola behrem-zen-i da'vâ-yı kerâmet
- 4 Mâ-dûn-ı Hudâ-yile tola kalb-ile kâleb
Hâlen ki huzûr-ile olur Haqq'a 'ibâdet
- 5 Âsûde olur râhatı terk eyleyen âdem
Râhat dileyen bulmaya bir vech-ile râhat
- 6 Âmâl-i 'abeş mûcib-i âlâm olur âhîr
Zahmet çekilür eyleme bî-hûde cesâret
- 7 Memdûh degüldür kişiye hâlini aşlâ
Ümmîd iderek şekve-künân halka hikâyet
- 8 Her ni'ete biñ şükr ü kazâyâyâ taḥammül
Ferhunde olur müstenid-i bâb-ı tevekkül

XIII

- 1 Şol cevhere kim oldu 'araz cümle-i eşyâ
Ol zât-1 mükerremdür olan maṭlab-1 a' lâ*
- 2 Şol kân-1 vefâ şâh-1 cihân-baḥş-1 dü-'âlem
Ol nûr-1 muşaffâ vü cihân-tâb-1 mu' allâ
- 3 Şol mekremet-âyînse Muḥammed k'ola anlar
Ser-pâye-i tekrîm ü şerefden daḥi vâlâ
- 4 Şol çâr-'Ali kim olalar ḥalk-ıla 'âlî
Ol iki Ḥasen kim olalar ḥüsn-ile işnâ
- 5 Şol şâh-1 şehîdân-1 rızâ-ḥûâh-1 İlâhî
Ol şıdk u şafâ-yâb-1 rızâ Ca' fer ü Mûsâ
- 6 Heb âl-ıla aşḥâb-ıla etbâ' u meşâyîḥ
Faḥr eylediler faqr-ıla ey 'âkı1-1 dâna

* B 23a; M 22b

7 Bu cümle saña terbiyedür itme ‘alâka
Dil virme senüñ olsa daği hâşıl-ı dünyâ

8 Zinhâr şağın hubb-ı sivâdan hazer eyle
Dünyâda iken şehr-i beğâya sefer eyle

XIV

1 Anlar ki denî-‘tab‘ -ı hasîsân-ı cihândur
Her biri sehâya gelicek Nûşirevândur*

2 Taqlîd-ile Hâtem geçinür söylese ammâ
Taḥkîk-ıla ser-ḥayl-be-ḥaylân-ı zemândur

3 Faqr ehli yanına var(urı)sañ hazer eyler
Anlar ki fenâ ehline heb düşmen-i candur

4 Sârî mi şanurlar ola faqrı fuḡarâdan
Zann eylediler meskenetüñ hâli yamandır

* B 23b; M 23a

3a/ var(urı)sañ: İki nüshada da “varsan” şeklinde yazılmıştı. Vezin gereği metin tamiri yaptık.

- 5 Ey h̄v̄âce riyâ-yile yeter meskenet itdũñ
Allâh bilür h̄âlũñi sen h̄alkı inandur
- 6 Bî-şübhe kamu münkir-i erbâb-ı tarîkuñ
Taḥkîkları mertebe-i zann u gümândur
- 7 Zinhâr ezâ itme şaḡın ehl-i ḡulûba
Ḳalmaz yanuña itdigün aṣlâ bu cihândur
- 8 Her kiṣi bulur itdügini nîk ü eger bed
İkrâh-ile merdũduñ olur yine saña red

XV

- 1 ‘Âḡıl aña dirler ki bula tesliye her-dem
Câhil çeke pür-derd ü elem âh dem-â-dem*
- 2 Mâ-fevḡa baḡub hıḡd u ḡased terkini eyler
Râzı olur aḡvâline âdem olan âdem

* B 23b; M 23a
8b/ yine: ise (M)

- 3 İnşâf idelüm ahsen-i şûretde bulınuğ
Mâ-dûna kıyâs ile mu‘ azzez ü mûkerrem
- 4 Lâyık mı olur Bârî te‘ âlâya ta‘ arruz
Erbâb-ı edeb lâl gerekdür dağı ebkem
- 5 Sen kâdir iseñ şükr-ile kııl Hakkıa ‘ ibâdet
Ebnâ-yı maħabbetden olub şâd u ħurrem
- 6 Bil nefsüñi kim olasın ‘ ârif-i “*bi’llâh*”
Aĥlâķ-ı İlâhî dağı ĥâşıl ola bî-kem
- 7 Her çend eger ‘ ârif iseñ mu‘ terif ol kim
Da‘ vâyı bıraķ Hakkdur olan a‘ lem ü aĥkem
- 8 Kendin görici pîre şaķın eyleme bâver
Da‘ vâsı ider kendüyi İblîse ber-â-ber

XVI

- 1 Tevfik-i Hudâ kim ola taqdîre muvâfik
Ceffe'l-ķalem esrârı olur aña muṭâbık*
- 2 Necm-i ceberûtı ki ola kevkeb-i durrî
Eşyâ evel-i zâta şıfât olmağa lâyıķ
- 3 Her hânede tâbân olur mihr-i dirahşân
Her revzen-i ebdân düşer ' aşķa meşârık
- 4 Mir'ât-ı maḥabbetde ki ' aks ide cemâli
Kendi olur erbâb-ı dilüñ kendine ' âşık
- 5 Her nefis bula mertebe-i rûhı mücerred
Bir cevher olur cümle müdebbir ü müfârık
- 6 Peydâ mı olur şûret-i tecrîd-i ḥaķîķat
Şol âyîneden kim ola pür-jeng-i ' alâyık

* B 23b; M 23a

7 Geh nefy ü geh işbât-ile ol târik ü tecrîd

Tâ zâhir ola şûret-i âyîne-i tevhîd

XVII

1 ‘ Ârif ki şafâ-yâb ola teslîm ü rızâdan

Âzürde-dil olmaz ne belâdan ne kazâdan *

2 Her kâr be-cây-ı hüd olur âdeme lâhık

Şekv eylemem aşlâ ne felekden ne Hudâdan

3 Derdâ ki maḥabbet baña bir renc-i ‘ acebdür

Râhat mı bulur yâ dil-i pür-derd devâdan

4 Ey bâd-ı seḫer arz-ı sefid üzre vezân ol

Bir nefḫa getür anda ki gil-bûy-ı ‘ amâdan

5 Aḫvâl-i dil-i Levḫi-i nâ-kâm be-her-ḫâl

Zâhir ki ḫafi olmaya iḫvân-ı şafâdan

* B 24a; M 23b

6 Kim bî-ser ü pâ bî-ḥod u bî-re 'y ü fenâ-cûy

Ser-geştelerüz cümle-i ḥayl-i bûdalâdan

7 Isḳat-ı ḳuyûd-ıla izâfâtı bıraḳmıř

Bir ṫurfe gürûhuz bilinür bûy-ı vefâdan

8 Mâ âyîne-i gîtî-nümâ-yı dil ü cânım

Mâ peyker-i ḥod-dîde vü ḥod-râ nigerânîm

4.4. RUBÂÎ VE KITALAR

Mef' ûlü / Mefâ' îlü / Mefâ' îlü / Fe' ûl

- 1 Fıkdânla ıskât-ı kıuyûd eylemiş(üz)
Vıcdânla işbât-ı vücûd eylemişüz
Envâr-ı cemâl-i Hâkı seyr eylemege
Her zerreyi mir'ât-ı şühûd eylemişüz*

* **B 26a; M 25b**

1a/ eylemiş(üz): İki nüshada da "eylemiş" şeklinde yazılmıştı. Vezin gereği böyle okumayı uygun gördük.

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 İster iseñ açula saña der-i dârü's-selâm
Hânedân-ı Aḥmedi sev vir şalâtile selâm
Bir Hüseyn iki Ḥasandur üç Muhammed dört 'Ali
Ca' fer ü Mûsâ ile işnâ 'aşer oldı imâm*

* B 26a; M 25b

Mef' ûlü / Fâ' ilâtü / Mefâ' îlü / Fâ' ilün

- 1 Âşâr-ı nûr-ı Hakk ki ta' ayyün-pezîr olur
Keşret-i vücûd vahdet-i zâtı müşîr olur
Muṭlaḳ 'aded ḥaḳîḳati ma' dâda nisbeten
Mefhûm-ı bahş-ı ḡayba delîl ü nazîr olur*

* B 26a; M 25b

4.5. MATLA VE MÜFREDLER

Ebyât-ı Müteferrika

1*

ما تبيك نقش صورت آن ساو كشته ۹ جار ميخا او چه كشته مي كوشه
ما تبيك نقش از بت كل جا به كشته ۹ نو تبيك مي رسد به بنه خامه كشته

2

ما في الوجود غير لا غير في الوجود ۹ سبحانك عما يشركك

3

النفس ان ارادت في العيش كالعيش ۹ قلنا فباخلفه ما كان حارسا

4

بس ما ابرو نمود ان پر نقش ۹ گفتم عشر عشر اين شد نام من

* (1;2;3;4) B 26a; M 25b

5

Fâ' ilâtün / Fâ' ilâtün / Fâ' ilün

- 1 Sâdedür mûdan kumâş-1 hüsni-yâr
Kıl-1 'aybsızdur o şûh-1 şîve-kâr*

6

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

- 1 Cûş-1 feyyâze-i feyyâz ile tûrmaz her ân
Devr ider mühre-i gerdûn-1 sipîhr-i gerdân†

7

Mef' ulü / Mefâ' ilün / Fe' ulün

- 1 Men rûz-1 “*elest*” âverde-îmân
Yîzdân ü sürûş u vahy-i Kûrân‡

* B 26a; M 25b

† B 26a; M 25b

‡ B 26a; M 25b

1a/ men: İki nüshada da “*menem*” şeklinde yazılmıştı. Biz vezin geçeri böyle okumayı tercih ettik.

8*

رسکوار استیخوذ و صرد و شکر، ز تو قدر خواشد امرو و روزها

9

نفس امی، چو بدن روح افکانه حالت، ۹ چاه جان، بمسخر آمده دینهاست

10

ز بس چو لعل چشم سخت بنده اشک کلوم نام، ۹ چو با تو نیست ببرد کشته از ایس فرطانها

11

بر عینه دار قناعت رسد سحر و قطور ما، ۹ ز خوشت نام و کب از بره ز عالم نور

12

از قدرت و ارادت افکار و انکه اندر ما، ۹ چو از آبر و باد و انظار انکه نما از ما در

* (8;9;10;11;12;) B 26a; M 25b

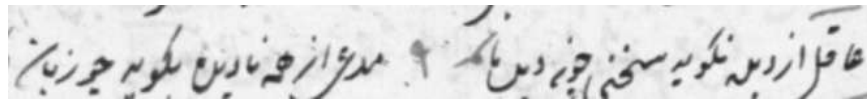
13

Fe' ilâtün / Fe' ilâtün / Fe' ilün

1 Zâtın idrâk degildür qâbil

Kendüyi kendü bilür el-hâşıl*

14

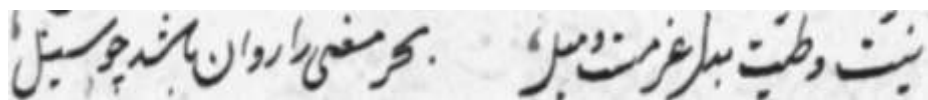
15

16

17

* (13;14) B 26a; M 25b
(15;16;17) B 26a; M 26b

18*

در ره حج حاج اگر که هفتاد
یا مصلی خواست بگذارد صلوة

19

ذکر دایم در دل ناکر اگر
میوزد همچون نسیم اندر سحر

20

مؤمنت آن کس اگر موش سدا
اجرایه بخیر ممنون آید

21

با صورت کرد نیز اگر نکرد
از عملها کم نباشند اجرد
منقطع نبود ثواب اجود
بس بیغزابه خدای سر قدر او

22

منقطع نبود ثواب اجود
بس بیغزابه خدای سر قدر او

23

چون بود ناکرم کرم شاد با کرم
بسته شو حق از خود آزاد باش
آنگه از سوخت پیش پیش
انما ال عمل یا نیت بس

* (18;19;20;21;22;23) B 26a; M 26b

24*

برکن راقند اکثره ملان شهیدا ۴ زانکه کوهر را ب حل افکند در بارشود

25

حسرا فر بر خطش به پرداز آورد ۸ مرغ صفت اموز و ضعیف نباید افتاد

26

ریخ نوحط ترا شیر بود دادم باره آفتاب ۶ صیاح انجیر متا به بهرید آمد مرا استب

27

برده عفا مرد باری برقی ۹ ازین درجه کسملر حتی
الهر جمد را از باب توحید
بنیخ جلود حسن تلقی

* (24;25;26;27) B 26a; M 26b

4.6. TARİHLER

Çelebi-zâde Efendinüñ Birûsa Kaçısı Oldığına Târihdür*

چشمه نام از رنگ دوری کاغذی او بنفشه رنگ

آمد از رأفت جناب خدا،
 کشته از خیزد بمن مقدم او.
 بار کبشود بر سر اقبال،
 کوهرش تا بنا که حق خورشید
 بحر منگی موج شقیقتش
 بموالی ز فرط مکر مستش
 طبع او کر سبی قدر و نظم
 کوهر صاف طبع رشک او
 بر خیزد بر قالب سخن فانی
 نزد او جودت بود که مکر
 آمدان فاضل که معیارست
 کرم ایثار بمن مقدم او
 تا بود اجابتش بنمود
 مدحتش بس که کرم او
 ریزد اک نیت او جویبار
 عقل با اوچ و صف او
 بس که اشرف اشرف استقبالی
 سبق منی بر بجهت طمی
 اختر طالعین سعد و شرف
 آمد از بال صفا لوجر زار
 بارت آمد عاصم را در سب

فاصلی با جلا و محب و برهما
 جنس مدینه بر ساء
 سینه جوش چو پر سما
 بچو آینه محض رخ رود جلا
 جلوه بخش بود بر صفا
 دره تاج کرم است موی
 صدرا و تحت مملکت است
 قرط گوش غیت بلقا
 جارانست سر کین اول
 بحر با کم شد در برین بریا
 بهر تمیز اهل فضل و ذمی
 این قدر که نظم با کرم مرزا
 با ختم بهر او صبر دعا
 دار بل علم صبر دعا
 زنت با وقت و درن سپه
 کو پروبال کیر از عنقا
 شرف او در اندر خود عدا
 مونس جود او بوقت سخا
 سخای و منجلی با د
 بیت تابش مندرش بر دعا
 چینی زاج است حاکم ما

۱۱۵۲

(1152)

* B 24b; M 24a

منظر فیض خدای دایم جید را چنانچه تمام
 دان او جز جرات و جلاله نزد او گشته ملاحظه تمام
 بحر مغزی ز بر جرم فلک که در خم نیریزد کلام
 همه آینه صفاست پیش رتبه با چه سلام سلام
 در حس مشاقت و کرامت تاب تحویر بند را تمام
 با ایندم نوازش دیدار مستعدی گشته فعل تمام
 بهمه کار آمد تیرش تیغ در حلقه مشایخ تمام
 علی او میشود از بهر خلد نظاره از اسکن تمام
 دل خورشید و نه کار گشته نوبهار شد روز تمام
 هر که بی بردن این شکران کرده در فیض نیر تمام
 سخت صبح پذیرش گشته است در عمارت تمام
 گشته است بسکه قند از باغ داد و میندازد طهر تمام
 هست در حاکم بر قلوب چند کلام حرام سلام
 بر شود در ضرب و قفس صحت عزا و جوید سلام
 از در صفا در آمد کوی با بیت تاریخ مجید تمام

الطلب

یارب فیض نعم ضیف خیل
 از حضرت تو هر چه که خواهد باید
 عاصم جید زاده ابو الفیض جمیل

* B 25b; M 25a

Târih-i Tekye-i Hakkı Efendi

Fe‘ ilâtün / Mefâ‘ ilün / Fe’ ilün

- 1 Şeyh Hakkı Efendi tãle beķãh
Yapdı bir böyle dil-gûşã dergãh *
- 2 Gülşen-i bülbülân-ı Celvetiyân
Hãlet-efzã-yı ‘ aşık-ı evvãh
- 3 Geldi târih için bu beyt-i ‘ acıb
Levhiyã sũ-yı ğaybdan nã-gãh
- 4 Oldı tekye kavî bi-emr-i İlãh
Diyelüm “*lã ilãhe illãllãh*”

(1135)

* B 26b; M 26a

Şeyhü'l-İslâm-ı Şâbık Merhûm Seyyîd Muşafâ Efendiye Virilmişdi

Fe' ilâtün / Mefâ' ilün / Fe' ilün

- 1 Bir seher-geh ki mihr-i handânı
Kıldı burc-ı şerefde cevelânı*
- 2 Şu' le-pâş-ı cihâna şevk oldı
Nûr-ı işrâk-ı şubh-ı rûhânî
- 3 Câm-ı hurşîd-i neşve-bağş-ı şafâ
Nûra ğark itdi cism-ile cânı
- 4 Feyz-i ilhâm-ı Hakk o demde hemân
Sâha-ı dilde kıldı cevelânı
- 5 Didi kim ey fakîr-i bî-ser ü pâ
Geçdi şad-müjde vaqt-i hüsrânı

* B 27a; M 26b

- 6 Var velîyyü'l-ni' am apusına kim
Andadur saña fet-i rabbânî
- 7 Südde-i serde sây devletidür
Mülemma' necm-i ar-ı rûânî
- 8 Şan-ı ümîdi lâle-zâr itdi
Reşât-ı seâb-ı isânı
- 9 Hâkden hem-ü jâle ref' itdi
Ehl-i ' irfânı mihr-i raşânı
- 10 Ol veliyyü'l-ni' am amîde şiyem
Ol sîmî-yi abîb-i ramânı
- 11 Zîver-i gülşen-i sülâle-i âl
Gül-i şad-berg-i feyz-i rabbânî
- 12 Cümle zât-ı melek-simâtında
Mündericdür kemâl-i insânî

- 13 Zıll-ı memdûd-ı mihr-i râfetedür
Kalem-i feyz-bâr-ı ihsânı
- 14 Mevhibetdür cenâb-ı Bârîden
Şeref-i dest-bûs u dâmânı
- 15 Taşı gevher nuhâsı cevher ider
Tarh-ı iksîr luţf u pinhânı
- 16 Siyyemâ ben fakîr-i bî-çâre
Farṭ-ı ihlâş-ile senâ-hûânı
- 17 ‘Arşa-gâh-ı hünerde âheste
Esb-i ṭab‘a virince ḥavelânı
- 18 Şarf idüb ‘ömri kesb-i ma‘rifete
Kıldum it‘âb-ı kalb-i nâlânı
- 19 Âteş-i faqr-ile kebab itdüm
Ciger-i laht laht sâmânı

- 20 Kendi ‘ aqlunca tab‘ -1 gevher-zâ
Oldı hem-seng la‘ l-i rümmânî
- 21 Lîk şad-ğayf kim bir ü sâde
Bir pula geçmedi sühan-dânı
- 22 Vaqt-ı taşşilde meşakkatüme
Tab‘ a gelmişdi çok peşîmânı
- 23 Ĥamdullâh-ı mehebb-i refetden
Esdı bâd-ı nesîm-i şâdânı
- 24 Ol kerîmü’s-seciyye ibn-i kerîm
Merhamet-kâr-ı mülk-i imkânı
- 25 Der-gehinde mülâzım itdi beni
Yapdı beyt-i derûn-ı vîrânî
- 26 Çarğa atdum külâh-ı fağrı hemân
Ĥacel itdüm sipihr-i gerdânı

- 27 Devletinde riyâz-ı ‘ilm ü hüner
Reşk-fermâ ider gülistânı
- 28 Hadd-i zâtınca ehl-i isti‘dâd
Buldılar ‘izzet-i firavânı
- 29 Hâşe’l-bih kim ola maḥrûm
Ferş iden der-gehinde pîşânı
- 30 ‘Abd-i iḥlâşkâr-ı Levhî-yi zâr
Oldı minnet-güzâr-ı iḥsânı
- 31 Bi-riyâ müstaḫîm bendesidür
Cûda şâyeste luḫfa erzânî
- 32 Eylemez hîç kimse istiksâr
Olsa şeh-beyt-i ḳalbi fevḳânî
- 33 Fazl-ı Hâḳdur ki ekşer ehl-i hüner
Lâyıḳ-ı mekremet bilür ânı

34 Gitme ey hâme semt-i itnâba

Olub îcâz eyle senâ-ḥîânı

35 Pîşe-gâh-ı kabûle ‘arz eyle

Dea‘ vât-ı ḥulûş-ı ‘üvânı

36 Kıla bünyân devletin teşyîd

Dâimâ ‘avn u şavn-ı rabbânî

37 Müstedâm eylesün maḳâmında

Ḥaḳḳ Te‘âlâ o zât-ı zî-şânı

Şeyhü'l-İslâm-ı Sâbık Halîl Efendi-zâde Sa'adetlü Veliyyü'l-Ni'am Sa'îd Efendi

Hazretlerine Virilen Tarihdür

شیخ الاسلام سابق خلیل اندرز از سعادت و دلبری سید اختر حضرت زین العابدین
 از بسکه مجله دادیم بسم بشری
 صبحی که چو آفت در آب غلغله غرقیت
 صبحی که چو چشمه از چشم فواره بریت چو چشم
 صبحی که در کف فضا فیضیت بریت بی
 صبحی که از کرامت با کرامت مهراست
 مهری که با بخت قدر از صد دفتر صد
 مهری چو جوهر نذر آت پیکر حور
 مهری که از کرامت گل شد بخت و بخت
 آن کرم که از آفت در ره جلوه آفت
 آن کرم که در رخ نمایه روی عقیق اولی
 آن کرم که در آفت آن ذات کرمتر
 از قدر راجحند آمد بصد فتوی
 از فیض اسلم عظم راحت رس بر آیا
 خارا از اعتد اکثر بتواند خست خارا
 نوریت عذارا کعبه کلام دنیا
 حسبل المیزان حکم فضل خطای دجوی
 تیر فلک و تیر کشت بهر بیاض فتوی
 تازد لب خنده آن شهسوار تنها
 هر ذره محقر جز مهر عالم آرا
 بداحت بهر افضال سگ کت چو
 در سا عذرت جو نیر و تیر پوسته لطف سولی

* B 28a; M 27b

هم طود سبل ریاست هم بکرم موج خیز است
پر کار شوکتش که ما که جو بقدر است
سیدای صبح و صفتش چون قفسی بودم کرد
در وجود و حضور او رفت شو از کفایتی
سلک اقلال لغزش از بس که جو دم کرد
طبع جو این سخن را و ما عرض حاضر بود
سفر از خانه هرگز باز قصد خروج مضمون
خوبه نماید در شهر است و نقشند
بیکس ز نعت این پیش بنگردم سنجست
بکدخت آتش غم مغز جیوه جسم
با غم فسر با غم از بوی حرمی لکن
اکنون بمنه آمد از موج نقد آفتاب
بر جبهت بر مناظر طالع بسجده نظر
در محفل قیامت نصیبیستم کرد
از چند سال معرفه در سینه اش بیاید
زان مطمع عطوفت زان مطمع فتوت
مفتاح هر سله در صباغ هر مرادی
از بهر اسن قنات باها ساین عبادت
شعبه مطلبه خط مویشم زبانست
تا هم حنض و بستی با هم در از هستی
اولاد پاک و اتباع احفاد و اولاد شیخ

هم صلح و هم کسیر است بر نبع شرح اعلا
مرکز زمین باشد قطرش سپرد اول
بنمایم مغز الا چون با جن محبت
ده خامه و نذر اوراق املا حد شتر
او صفا این سخن گفت گوهر بوش دریا
تا دامن قیامت با بستم مدیحه گو یا
هر نغمه صریرش ناخن زنده بد لهما
کمالی نظم با فقه در صفتی معنی
با قوت می جلاد کرد با سبانه کدر یا
هر استخوان نه شد بکن شمع سفید
با در قبضه از امید کرم اروا
دینار کنز خورشید چون بر کرد احصا
کامم بوقوع خاطر خواهد که بهویرا
اجر جزیل باید از فضل حق تعالی
که شهر و کرایه ای ایمن شد قضا یا
اقلانیت بر سر جزیره عالم آرا
نقد سرور و زنجشید به پیر و برنا
بوسید مقدس را عباد شریک
که هوشا عالم درد (دشمن ازنا)
یادست حق هست تا اثر هر دو را
بجود حصر باشند مانند ساح طوبا

اینم نیاز منی ، عبد الرحیم افندی
یا رجب مدعا شد با این مطلب نامم
چشم منی لایق من باشد جو طرس بر خون
ذات ملک ساقس پانیند و یارب

ببست با جندی همچون پیر الهما
با رنجت آید ما این راز استی را
پیچیده با در دایم جان عدو در امعا
در صدر غر و حرکت همواره سندا را

از فیض یک افندس لوحی کفایت ریخ
فتوی بجز و بجزیل جای سید باوا

4.7. NESİR

جناب خود شہد سپہ سالار مملکت حکومت فرمایا استانبولت از انق بوضوح و اہل السنک
 ۱ مع و عالم کدیرا و بچم طالع حضرت مخدوم مہارم مجبور از مطیع سعادت شکر مطیع
 کشتہ محمد انعم حمد ا پس در پیش از ذات عنایت سایہ مرافی سے باید مانہ ان ہم
 بتوارد شدہ غزا جلال بفضل اللہ المتعال مانند عقدہ جاہر بسکال لال حصر اجدو
 فرمایہ و عنیت ابابا انک سعود باہا کما تنوالی فی العنود الجواہر این بندہ
 کرم شرمندہ خاکبای آن خدمت عاید ابرسم تبریک و دعا بیک قصیدہ طمانہ ارسال
 و امید کرم کہ اگر ہ من درین نظم بخت عنوانہ بر سر برکت فصاحت زجر ام
 نعل در انش تعبیر و بیہنہ و باغ برسینہ شوکت زودہ ام کہیم سزاست بیانی استغفر
 ازین و جو کہ آن جناب مندر بنا و محتاج تصدیق از دقیق مکارا ہست آفرند ان
 مستبضع خدمت ابر طرکہ از بصری بہر خواہ از نذر سوسو بقا کوسر ماہ اورم لکن جلا جلا
 بحضرت سیدہ اور دہ شہوہ موراست و فی حقیقتہ این قصیدہ تہنیت جامعہ شکر کرم
 نامہ است لکن تہنیت جو نہ دل از شکست زک خویشیم منفعل نیل مطلبہ انداز فکر خجست کرم
 در پی جو آرزوم از زوی ذکر است ، فی ادای شکر نعمتہ اینست کرم ام ، این ہم شکر
 نعمت کد مشاطہ جمال امارا قبل درین در و جنہ این حسرت دین را سر ہمہ کس و برہ روشن
 و سبب لکھ لہ آہ کرا بہت صد فرم ش نہ ز نہ کرم کہ آن ولی انعم علی الہم رضی
 اللہ عنہم جلال العظم بحر الخضم صاحب جمال النفس نیر المناقب سح سبازبال النوازل انصب
 از قضا طیبہ شریفہ بطیبہ منبغہ قاضی شہر فی حال این دیوانہ خاند قصیدہ و سبغہ لقصا
 و بیت العمور شین جانفرا اسباب کہ جبین طبع مسرتسمیر و حجت اقرار سب رقی بندگی
 بسجود تصدیق آن قاضی القضا ترا تسبیح و تحمیر کرم ۴ و سوار امر حتمہ را ولی النعمان
 حید و انہ ہم بر اند ذات پاک کبریا انکہ مراسم ہرات اینہ بنواست ۴ بر سر اینکہ ہی آورم
 ۴ و انکہ شانہ ان و بے نعمت منہ را دنوار رو کرست باغہ حواریہ الکا تہتہ رتاغہ
 واعظ ف توفیقات بسی بیام بیمنت انجام مہسوط دستدام باور بہ الجہاد

SONUÇ

Bu çalışmada, şimdiye kadar üzerinde fazla durulmamış olan Bursalı Levhî Dîvânı'nın tenkitli metni ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tenkitli metin incelemesinin yanında, Levhî'nin hayatı ve edebî kişiliği ve divanın dinî-tasavvufî muhtevası hakkında da bilgi verilerek, şair daha iyi tanınmaya ve tanıtılmaya çalışılmıştır. Varılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Levhî XVIII. asrın ilk yarısında yaşamış mutasavvıf bir şairdir. Hayatı hakkında kaynaklarda fazla malumat yoktur. Bursa Kütüğü, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Fatîn Tezkiresi ile Eşrefzâde Şeyh Ahmed Ziyâeddin'in Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâsı'ndan edinilen bilgiler, Bursa Hacı İskender Mahallesi'nde doğduğu, adının Hasan veya Hüseyin olduğu, Bursa mahkemesinde kâtiplik ve başkâtiplik ile Hasan Paşa Medresesi'nde müderrislik yaptığı, Şeyhü'l-İslam-ı Sâbık Merhum Mustafa Efendi'ye mülazımlık ettiği, Celvetî tarikatına mensup olduğu, 1751 yılında Bursa'da vefat ettiği ve kabrinin Bursa Deveciler Mezarlığı'nda bulunduğu yönündedir.

Levhî'nin bilinen tek eseri mürettep "Dîvân"ıdır. Dîvân'ın iki nüshası tespit edilebilmiştir. Bunlardan ilki İstanbul, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Eserler No. 386'de; diğeri İngiltere, British Museum The Turkish Manuscripts Or.982'dedir. Nüshalar arasındaki ortaklıkların, farklılıklardan fazla olduğu görülmüştür.

Dîvân'da 1'i Arapça, 1'i Farsça 2'si Türkçe olmak üzere 4 kaside, 22'si Farsça olmak üzere 95 gazel, Bağdadlı Rûhî'nin Terkîb-i Bendine yazılmış bir nazire, Farsça bir tarih, Farsça bir nesir parçası, yine Farsça bir tarih, 1 Türkçe rubai, 2 Türkçe kıta, Farsça ve Türkçe matla ve müfredler ile 3'ü Farsça 2'si Türkçe olmak üzere 5 tarih kıtası bulunmaktadır. Divan, hacmi düşünüldüğünde divançe olarak da nitelendirilebilir. Levhî'nin bir gazel şairi olduğu söylenebilir. Arapça ve Farsça'yı şiir söyleyecek kadar iyi bildiği, tasavvufî şiirlerinin çokluğu ve aruzu kullanmadaki başarısı dikkat çekmektedir. Hikmetli ve lâ-dinî söylemleri de vardır. Manzumelerinde poetikasını yansıtan beyitlere yer vermiştir.

Metnin kuruluğu ve imlâsı ile ilgili hususlar, “Metni Oluşturmada gözetilen Esaslar” bölümünde ele alınmıştır. Çalışmadan yararlanılmasını kolaylaştırmak adına metnin sonuna özel adları da içeren bir “İndeks” oluşturulmuş, British Museum nüshası da çalışmanın sonuna eklenmiştir.

İNDEKS

A

âb (86, 89, 95, 117, 118, 128, 132, 141, 167, 185, 189, 206, 207, 216, 219, 221)

âb-ı bekâ (111, 122, 161)

âb-ı hayât (111, 128)

‘adem (84, 97, 121, 134, 141, 225)

‘Aden (97)

ağyâr (183, 201, 204)

âfet (169, 189)

âfitâb (176, 207)

âh (100, 105, 147, 161, 186, 199, 229)

aḥker (95)

Aḥmed (82, 83, 84, 85, 87, 236)

Aḥmed-i muḥtâr (82)

Aḥsen-i taqvim (110, 161)

âhû (145, 159, 169, 185, 187, 194,)

‘âlem (73, 74, 75, 77, 82, 86, 88, 97, 111, 115, 117, 121, 150, 161, 175, 183, 207, 212, 213, 216, 221, 222, 223, 227)

Allâh (73, 85, 88, 151, 165, 188, 198, 207, 218, 220, 224, 225, 229, 248)

‘Ali (87, 206, 227, 236)

‘Aliyyü’l-Murṭazâ (87)

‘anber (76, 77, 127, 147)

âriz (185, 189)

‘ârif (111, 141, 155, 164, 167, 170, 186, 208, 214, 215, 217, 218, 220, 230, 232)

‘arşa (111, 137, 196, 251)

‘arz (82, 187, 194, 254)

Âşım (144)

âsumân (78, 79, 80, 169)

‘aşq (102, 116, 122, 128, 136, 139, 142, 143, 146, 148, 152, 158, 161, 163, 164, 170, 180, 192, 201, 204, 205, 206, 212, 231)

‘âşık (80, 82, 108, 128, 132, 134, 135, 139, 142, 158, 176, 186, 192, 207, 231, 248,)

âteş (95, 138, 142, 148, 158, 166, 182, 186, 199, 200, 251)

Avlinyâ (136)

‘ayn (75, 77, 84, 115, 133, 141, 154, 165, 184, 188, 196, 197, 216, 223,)

‘ayn-ı diger (115, 133, 223)

‘Azâzil (217)

B

bâb-ı tevekkül (226)

bâd (115, 131, 196, 207, 232, 252,)
bâde (131, 135, 146, 185, 211, 212,)
bâde-perest (211)
bâğ (116, 130, 180, 182)
bahâr (116, 143, 147, 158, 160, 171, 180, 181, 182, 185, 187)
bağır (78, 83, 115, 117, 132, 137, 144, 145, 158, 182, 184, 196,)
bağt (100, 184, 190, 198, 200)
bağt-ı siyeh/bağt-ı siyâh (184, 190)
bâl ü per (80, 100)
bârân (170)
Bârî (74, 78, 81, 85, 108, 165, 197, 198, 221, 230, 251)
bâzâr (134, 214, 231)
bedr (175)
behişt (222)
beğâ (117, 118, 128, 163, 167, 213, 216, 228)
bend (191, 200, 204, 224,)
bende (80, 121, 186, 200, 253)
berg (223, 250)
Beytü'l-Hazen (97)
bezm (81, 95, 185, 211, 213, 216)

bezm-i elest (211)
bezm-i fenâ (211, 216)
bezm-i mey (95, 185)
bîmâr (170)
Bû-‘ Alî (206)
Burâk (79, 86)
bû(y) (76, 77, 97, 138, 232, 233)
burc (76, 78, 249)
bûs (128, 152, 251)
bûlbûl (131, 182, 248)

C

ca‘ d (77, 191)
Ca‘ fer (227, 236)
cahîm (84, 85)
câm (127, 131, 149, 176, 187, 190, 195, 249)
câme (116, 169)
cân (100, 102, 122, 128, 169, 185, 188, 204, 212, 228, 233, 249)
cânân (188)
cefâ (128, 132, 139, 201, 202)
Celvetiyân (254)
Cem‘ (216)

cemâl (75, 81, 125, 134, 141, 145, 159, 168, 176, 222, 231, 235)

Cemâlullâh (75)

Cenâb-ı Hâzret-i Bârî (81, 251)

cevr (116, 132, 152)

ceyb-i emel (225)

cezbe (124)

cezr ü medd (182)

Cibrîl/Cebre 'il/Cebrâil (79, 80, 86)

cilve (78, 116, 117, 131, 134, 145, 149, 158, 187, 196)

C

çâk-ı girîbân (169)

çâre (89, 100, 153, 190, 206, 207, 251)

çemen (97, 130, 147, 181, 187, 196)

çerâğ (102, 124, 131, 138, 142, 166)

çeşm (95, 140, 141, 143, 166, 171, 182, 184, 189, 190, 194, 196, 214,)

çeşme (111, 182, 189)

Çîn (169)

çîn (182)

D

dâğ (138, 163, 166, 194, 199)

dâm (149, 150, 187, 191)

dâmân/dâmen (84, 194, 199, 201, 251)

Dâmâd-ı peygamber (87)

dârü's-sürûr (97)

dehân (76, 82, 130, 182)

dehr (98, 111, 118, 150, 152, 166, 197, 206, 224, 225)

dem (76, 79, 80, 83, 100, 117, 119, 147, 150, 161, 162, 170, 186, 188, 192, 196, 197, 208, 211, 214, 224, 229, 249)

derd (108, 138, 146, 158, 163, 164, 201, 206, 229, 232)

der-gâh/der-geh (105, 186, 246)

derûn (105, 108, 124, 134, 139, 142, 158, 159, 195, 216, 220)

dervîş (214)

deryâ (89, 197)

dest (131, 168, 173, 175, 180, 211)

devlet (75, 80, 84, 116, 134, 179, 224)

dîdâr (82, 83, 85, 190, 201, 207)

dîde (81, 100, 116, 134, 145, 159, 233)

dil (83, 89, 95, 100, 105, 106, 108, 110, 115, 118, 119, 127, 128, 130, 131, 132, 134, 135,

136, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 146, 149,
158, 159, 160, 161, 163, 164, 167, 170, 175,
176, 180, 182, 183, 185, 186, 187, 189, 190,
191, 194, 200, 201, 204, 205, 206, 212, 213,
215, 217, 218, 219, 224, 225, 228, 231, 232,
233, 248, 249)

dil-ârâ (205)

dil-ber (143, 149, 152, 182)

dil-dâr (164, 170, 182)

dil-dûz (182, 204)

dil-süfte (130)

dil-i şeydâ (137, 206)

dimâg (138, 166, 184,)

diraht (110, 168)

dîv (225)

dîvân (121, 146)

dîvâne (206)

du'â (146, 180)

dolâb (173)

dü-âlem/dü-kevn/dü-cihân (77, 82, 86, 122,
161, 227)

dünbâle-dâr (182)

dünyâ (83, 84, 118, 154, 162, 165, 168, 170,
205, 213, 220, 222, 225, 228,)

dürr-i yektâ (97)

düşmen (143, 146, 189, 201, 228)

E

ebr (116, 170, 185)

ebrû (76, 185, 204)

Ebu'l-Kâsım (87)

Edhem (118)

elmâs (128)

erbâb-ı dil (186, 231)

esb-i nefis (111)

esmâ (73, 81, 84, 102, 103, 108, 110, 115,
161, 162, 167, 196, 198, 213, 216)

esmâ-i hüsnâ (102, 162)

esrâr (85, 167, 188, 192, 194, 207, 214, 231)

eş'âr (137, 190, 192, 204)

eşk (135, 136, 147,)

F

faqr (166, 186, 227, 228, 251)

felek (100, 223, 232)

fenâ (118, 132, 159, 211, 213, 216, 225, 228,
233)

feyz (73, 74, 76, 97, 102, 105, 108, 117, 119, 124, 131, 136, 147, 159, 195, 196, 198, 249, 250, 251)

fıkr (137, 143, 190)

G

ğam (153, 162, 180, 192, 200, 216, 217)

ğamze (139, 148, 169, 185, 194)

ğayb (73, 81, 134, 168, 188, 214, 237, 248)

gerden/gerdân (77, 127, 128, 132, 144, 153, 173, 189, 201, 221, 240, 252)

gevher/güher (78, 130, 149, 183, 219, 251, 252)

ğonce (82, 95, 124)

göñül (98, 136, 148, 152, 164, 171, 217)

göz (135, 164, 170, 214)

ğubâr (127, 132, 152, 189, 190)

güşe-i meyhâne (212)

güft ü gû (135)

gül (77, 78, 95, 97, 105, 117, 128, 130, 131, 136, 137, 138, 142, 147, 160, 168, 171, 180, 182, 185, 192, 196, 199, 202, 223, 248, 250, 253)

gül-gûn (136)

gülistân (253)

gül-ķand (128, 136)

gül-ruķsâr (77, 199)

gülşen (147, 180, 185, 202, 248, 250)

gülvâr (97, 171, 182, 192, 196,)

gümân (204, 229)

H

ħabbe (215, 219)

ħaber (86, 162, 172, 184, 190)

Ĥabîb (79, 80, 81, 82, 84, 88, 199, 250)

ħâce (180, 229)

ħadeng (148, 169)

ħâk-i pây (194)

ħakîķat (73, 115, 166, 172, 197, 205, 213, 217, 237,)

ħâl (74, 78, 81, 88, 105, 108, 116, 124, 127, 133, 134, 135, 136, 141, 144, 163, 165, 176, 180, 186, 190, 192, 200, 213, 215, 216, 218, 219, 221, 222, 224, 226, 228, 232,)

ħalka (108, 119, 124, 187, 212,)

ħalvet (102, 149)

ħâme (206, 254)

ħancer (159, 182, 185, 189, 194)

Ḥasen (227)

ḥâtem (168, 194)

Ḥâtem (228)

ḥasret (88, 95, 135,136, 138, 187, 189, 199, 201, 206)

Ḥaşmet (179)

ḥaṭṭ (127, 137, 152, 164, 182, 189, 190, 191, 202)

ḥavf (85, 159, 190)

ḥayâl (95, 108, 134, 141, 149, 176, 184, 190, 206, 215)

ḥayrân (222)

hevâ (118, 130, 132, 142, 166, 187)

hezâr (117, 136, 142, 147)

Ḥızr (182)

hicrân (136, 181, 182,)

Ḥidîv (88)

Hind (169)

Hindûsitân (225)

ḥirmen-i gül (95)

Ḥotan (169)

hû (137, 161)

Ḥudâvend (89)

ḥûrşîd (146, 188, 212, 249)

Ḥudâ (79, 83, 87, 89, 102, 116, 119, 136, 141, 151, 164, 165, 167, 176, 180, 188, 198, 205, 206, 207, 217, 221, 226, 231, 232)

ḥükm (78, 162, 165, 168, 198)

hümâ (100, 116, 145, 149, 179)

Ḥüseyn (236)

ḥüsn (102, 108, 116, 134, 137, 142, 152, 153, 162, 164, 165, 182, 183, 184, 188, 200, 201, 205, 227, 240)

İ

İblîs (230)

iksir (140, 175, 251)

‘ilm (87, 98, 135, 168, 206, 253)

İmâmü'l-Enbiyâ (79)

‘irfân (155, 166, 207, 250)

İslâm (122)

İskender (205)

‘işret (78, 116, 127, 147)

J

jâle (124, 250)

K

ķabâ (118, 204)

Ķa'be Ķavseyñ (82)

ķadd (130, 143)

ķader (163, 167, 172, 173, 223)

ķadr (75, 77, 82, 83)

Ķahramân (169)

kâ 'inât (97, 110)

kâkûl (95, 102, 108, 131, 146, 190)

ķalb (85, 119, 138, 155, 162, 164, 166, 176, 205, 226, 251, 253)

Ķânûn-ı Şifâ (206)

ķayd (138, 141, 143, 211, 213, 219,)

Ķays (179)

keder (128, 189, 195)

kemâl (83, 119, 132, 135, 164, 175, 215, 250)

kemân-ebrû (185, 204)

kemend (124, 159, 200)

kemer (170, 189)

Ken'ân (97)

kerem (89, 105, 216)

Kerrûbiyân (73, 168)

ķeşret (84, 115, 133, 154, 197, 213, 237)

Keşân (169)

kettân (95)

ķevķeb (168, 199, 200, 231)

ķevn (75, 82, 84, 97, 148, 207, 222)

ķimiyâ (129)

ķumrî/ķumriyân (130, 180)

Ķur'ân (240)

ķüh-sâr (150, 170)

ķülâle (175, 187)

L

lafz (79, 137)

la'1 (95, 166, 190, 252)

lâle (77, 124, 180, 187, 250)

lâle-zâr (250)

leb (105, 128, 137, 147, 149, 166, 169, 184, 199)

leyl (110)

Leylâ/Leylî (137, 179)

luţf (77, 78, 80, 82, 83, 88, 89, 119, 184, 194, 197, 251, 253)

M

mâh/meh (76, 78, 95, 127, 128, 137, 138, 147, 148, 149, 152, 168, 170, 186, 187, 188, 194, 201, 213)

maḥabbet (75, 78, 82, 98, 122, 124, 128, 138, 148, 160, 163, 196, 199, 230, 231, 232,)

maḥbûb (76, 81, 168, 196)

Maḥzen-i Esrâr (192)

Maḳâm-ı sidre (80, 85)

mâ-sivâ (81, 151, 162, 197)

Mecnûn (137)

meh-pâre (137, 194)

melâmet (136, 162)

mefṭûn (201)

melek (77, 78, 80, 85, 184, 250)

merdümek (201)

merhem (138, 163)

mescid (79, 220)

Mescîd-i Aḳsâ (220)

mevâlid-i şelâse (222)

mevc (116, 117, 131, 132, 146, 184, 190, 207)

mey (95, 127, 135, 136, 147, 149, 154, 170, 180, 185, 187, 192, 212, 213, 216)

mîve (168)

micmer (147, 200)

mîhr (78, 116, 118, 139, 147, 148, 152, 168, 200, 201, 231, 249, 250, 251)

mînâ (95, 127, 131, 180)

Minû-çihir (206)

Mi' râc (77, 79, 80, 84, 86)

mir'ât (110, 131, 188, 205, 212, 235)

mû/mûy (77, 148, 153, 190, 191, 194)

Muḥammed (87, 121, 227, 236)

muḥbir-i şâdıḳ (86)

mûm (205)

Mûsâ (227, 236)

Muṣṭafâ (78, 79, 82, 85, 87, 249)

müjgân (190)

mürg-i dil (191)

N

naḳş (127, 134, 153, 164, 204, 206)

nâle (187)

namâz (127)

nâr (80, 136, 141, 217)

nâvek (185)

nâz (127, 135, 142, 170)

nazm (144, 179)

Nebiyya'l-lâh (80, 88, 89)

nehr (197)

nesîm (82, 105, 147, 160, 171, 190, 252)

nesterîn/nesteren (131, 182)

neşve (95, 132, 185, 187, 249)

nev-bahâr (171, 185, 187)

ney (179)

nigeh/nigâh (76, 89, 130, 138, 171, 176, 182, 184, 194, 200, 201, 204, 214,)

nihâl (73, 192)

nihân (169, 204)

nîrân (207, 222)

niyâz (82, 127, 135, 142, 146, 200)

nûr (77, 87, 100, 110, 111, 116, 121, 134, 150, 159, 161, 164, 166, 168, 173, 188, 196, 197, 212, 214, 215, 227, 237, 249)

nûr-ı siyeh (214)

Nûşirevân (228)

necm/nücûm (78, 86, 179, 221, 231, 250)

nûkhet (127, 184)

O

‘Osman (87)

Ö

‘Ömer (87)

P

pehlevân (144)

penbe (131, 138, 169)

pergâr (170)

perî (137, 139, 170, 200)

pervâne (142, 176)

pîç ü tâb (95, 194)

pîr (97, 131, 180, 195)

Pîr-i Ken'an (97)

pîrâhen/pirehen (97, 201)

piyâle (124, 187)

pûye (147, 200)

R

Rab (105, 106, 218, 219, 225, 250, 254)

Raḥmân (98, 150, 215)

raḳîb (152, 153, 201,)

ravza (168)

râz (139, 204)

Refref (80)

râh/reh (80, 87, 100, 118, 136, 138, 139, 142, 147, 150, 186, 214, 221)

reng (110, 116, 131,)

Reşûl (80, 85, 87)

rızâ (86, 132, 135, 142, 167, 205, 206, 211, 217, 227, 232)

Rızâlu'l-lâh (205)

Ricâlu'l-lâh (186)

rind/rindân (212, 213, 217)

rişte (102, 138, 191, 211)

rû (78, 153, 187, 189, 197)

rûh (77, 79, 118, 175, 184, 104, 207, 231, 249, 250)

ruh (74, 76, 97, 108, 133, 136, 149, 196)

ruhşâr/ruhşâre (77, 130, 131, 134, 136, 137, 148, 158, 185, 199)

rûzgâr (196)

Rüstem (169)

S

şabr (106, 166, 184, 185, 189, 199)

şadef (97, 159)

şad-çâk (187, 199)

şâgar (95, 116, 185, 195, 204)

şahbâ (116, 131, 132, 137, 180, 195)

şâkî (147, 180, 185)

şalât (79, 81, 84, 87, 88, 89, 236)

sâlik (87, 161, 170, 172)

şandal (138)

şarşar-ı ğam (216)

şayd (124, 159, 201)

sâye (108, 116, 149, 179, 200, 212)

seb' a-semâvât (223)

seher/seher-gâh (86, 100, 147, 171, 189, 220, 232, 249)

semender (158)

seng (189, 205, 252)

ser-i kûy (99)

ser-mâye-i îmân (222)

ser-mest (170, 176, 211)

serv (76, 130, 143, 180, 182, 183, 194)

sevâbit (223)

sevdâ (187)

sırr (76, 97, 98, 105, 119, 161, 162, 196, 223)

sîne (149, 155, 158, 190, 201)

sipend (200)

sipihîr (199, 240, 252)

sirişk (175)

sitem (127, 190, 216)

sûz-ı dil (100, 158, 161)

sübha (102, 211, 220)

sülûk (205, 212, 214)

sünbül (77, 131, 145, 184)

sürme (143, 152, 182, 184)

süveydâ (200)

Ş

Şâm (189)

şâne (102, 187)

şarâb (194)

şecer (223)

Şefî'ü'l-müznibâ (89)

Şehr-i Ramazân (220)

şeker (194)

şem' (142, 176, 216)

şemm (97)

şer' (83, 122, 168, 172)

şerbet (136, 166)

şerer (95, 199)

şest-i kemân (169)

şevk (81, 85, 187, 249)

şikâr (185)

şî'r (135, 171, 184, 191, 192)

şîr (87, 185)

Şîr-i Hüdâ (87)

şîşe (127, 170, 189)

şûh (127, 128, 139, 143, 149, 153, 164, 182, 194, 201, 240, 252)

şu'le (95, 102, 116, 124, 125, 132, 142, 187, 207, 212, 249)

şükr (81, 226, 230)

T

tabîb (146, 170)

tâc u kabâ (118)

Tâtâr (169)

Teâ'la'l-lâh (73, 85)

tecellî (74i 78, 81, 97, 102, 105, 108, 115, 121, 141, 149, 154, 175, 188, 196, 197)

tecrîd (116, 231, 232)

telh (200)

teslîm ü rızâ (132, 167, 206, 232)

tevbe-şikest (211)

tevekkül (143, 198, 226)

tevhîd (124, 125, 176, 196, 211, 232)

tevsen (201)

tıfl (108, 181, 194)

tîg-i kazâ (116, 132)

Ṭûfân (145, 159)

tügme (201)

U

uḥrâ (213, 222)

uḳbâ (84, 165, 170, 205)

‘urefâ (218)

‘uşşâḳ (98, 105, 134, 169, 188)

Ü

ümmîd (138, 163, 226)

Ümmühânî (79, 86)

V

vaḥdet (125, 133, 136, 197, 207, 213, 237)

varaḳ (168, 192)

vaşl (127, 128, 139, 142, 199)

vücûd (74, 75, 82, 115, 121, 122, 127, 141, 161, 175, 188, 198, 211, 217, 225, 235, 237)

Y

yâḳût (137)

yâr (86, 100, 105, 108, 116, 127, 128, 131, 132, 134, 137, 139, 141, 149, 152, 153, 158, 166, 170, 182, 184, 186, 189, 190, 191, 194, 199, 204, 206, 207, 240)

yed-i tûlâ (77)

Yemen (98)

yevmü'l-ḥisâb (168)

Yezdân (78)

Yûsuf (97)

Z

zâhid (131, 136, 186, 211, 217, 218, 226)

zaḥm (116, 148, 185, 190)

Zâl (169)

zâr (118, 182, 253)

zebân (135)

zehr-âb (128)

z̄ikr (85, 122, 124, 164, 176, 186, 220)

Z̄ü'l-celâl (83)

Z̄ü'l-minen (97)

zül̄f (130, 134, 139, 149, 184, 187, 194, 200)

BİBLİYOGRAFYA

ABDÜLKADİROĞLU, *Abdülkerim, İsmail Belîğ-Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr*, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayın no: 62, 1985.

AK, Coşkun, *Bağdadlı Rûhî / Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divan'ından Seçmeler*, Bursa: Gaye Kitabevi, 2001.

ARSLAN Mehmet ve İ. Hakkı Aksoyak, *Haşmet Külliyyatı (Dîvân, Senedü'ş-şuarâ, Viladet-name, İntisabü'l-müluk)*, Kültür Eserleri 3199, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-213630/h/girisvemetin.pdf>

ATEŞ, Ahmet, Metin Tenkidi Hakkında, *Türkiyat Mecmuası*, C. VII-VIII, 1942, sy. 253-267.

ATLANOY, Kadir, *Bursa Şairleri - Bursa Vefeyatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri*, Bursa: Asa Kitabevi, 1998.

ÇİFTÇİ, Ömer, *Hatîmetü'l-Eş'âr -Fatîn Tezkiresi-*, Kültür Eserleri 3218, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219117/h/metin.pdf>.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2004.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.

Ebu's-Sena Şihabü'd-din Seyyid Mahmud el-Alûsî, *Ruhu'l Meânî fi-Tefsiri'l Kur'ani'l Azim ve Seb'u'l Mesânî*, c. 8.

Eşrefzâde Şeyh Ahmed Ziyaeddin, *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ*, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan Kitabevi, No. 1018/2.

GÜLHAN, Abdülkerim, "Levhî ve Bağdatlı Rûhî'nin Terkib-bend'ine Naziresi", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, c. 1, sy. 2, Yaz 2010, sy. 61-68.

GÜZEL, Abdurrahman, *Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.

İPEKTEN, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2003.

- KALKIŞIM, Muhsin. (1994), *Şeyh Gâlib Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları
- KEPECİOĞLU, Kâmil. (2008), *Bursa Kütüğü*, Haz. Hüseyin Algül vd., Bursa.
- KOMİSYON, *İmlâ Kılavuzu*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1996.
- KOMİSYON, *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, İstanbul: Maarif Basımevi, C.2, 1959.
- LEVHÎ Hasan Bursavî, *British Museum (The Turkish Manuscripts) Or. 982*.
- LEVHÎ Hasan Bursavî, *Millet Kütüphanesi (Ali Emîrî Manzum Eserler) No. 386*.
- OKUMUŞ, Sait, “Bursalı Levhî Hasan Efendi ve Bağdatlı Rûhî’ye Naziresi”, *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl 115, s. 47, 2011, sy. 291-307.
- ONAY, Ahmet Talat, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.
- PALA, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.
- PARLATIR, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, 2012.
- REDHOUSE, Sir James W., *Turkish And English Lexion New Edition*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2011.
- Şemseddin Sâmi, *Kâmus-i Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1996.
- Şemseddin TANYERİ, M. Ali, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- TEKİN, Gönül Alpay, Hamdullah Hamdi’nin Yeni Bir Leyla ve Mecnun Mesnevisi ve Metin Tenkidi Hakkında Bazı Düşünceler, *Journal of Turkish Studies*, Volume: 3, Cambridge 1979, sy. 307-342.
- TOKER, Dursun Ali, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar - Şahıslar Mitolojisi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2000.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi -Devirler, İsimler, Eserler, Terimler-*, C. 6, İstanbul, 1986, sy. 85.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi -Devirler, İsimler, Eserler, Terimler-*, C. 2, İstanbul, 1977.
- ÜNVER, İsmail, Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler, *Journal of Turkish Studies*, Volume 3, 2008, sy. 1-46.
- YILMAZ, Kamil H., *Azîz Mahmûd Hüdâyî ve Celvetiyye Tarikatı*, İstanbul: Erkam Yayınları, 1999.

YILMAZ, Mehmet, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözlür (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992.

BRITISH MUSEUM NUSHASI

بسم الله الرحمن الرحيم

خواص نسخه کبرای آدمدر بر استدر	تعالی آمد اولم موجب ایجاد خلقتدر
اودر آدمکه بر شتر تاج نیکویم و فضیلتدر	اودر آدمکه شمسندس الهیددر
اگر تعدیم اسمانم بر اندام خلقتدر	اودر آدمکه وجهی قبل از دنیا بودی
اودر آدمکه تو بار نهالاق بلیتدر	اودر آدمکه آذن فیضیا اولم عالم
شهادت عیسی صغری و کبر احمقیددر	بنی آدم اوجر جمله مجرد عالم
مشا اجم اقصی تن بیرون صورتدر	اگر اولمسه آدم عالم اولم عالم آدمسر
دیند آدمه این عالم را صاحبیددر	وجود آدمی پرورد اید عالم اید
نه لغتدر اولم عقل و درن و طغییددر	عطای کبریا بجد و لا یخصی در آدمده
مکرم ایمن است بیدم و اعلمیددر	بهر حالت رعایت در دگر آدمی عالم
تجربت با ایزد الهی دلی نهامیددر	بر بی برین بر وجهی او بر جای عالم
و کفر متحد در اولم که فیض آدمیددر	باقی بر برین بکرم از اشک و سیم
اولم هر کس برین حاله شکر بر آیددر	تفاوت سوزره این بر برین زنده آدم
کبریا لب شرت کیم جویای مختیددر	عجیب اختلاف مشرب بر آدم
تخلای جمال الهی استعد او زرتیددر	بولینز ما عدا می ذات آدمه او خلقتیم
تشرک عالم انسانه مفهوم مجتیددر	ترقیه عطا می انس حق مظهر آدمدر

پایانی قدر و استعلا آدم بر اولیاده نه در استدر آدم حازنه کنج امانتدر

و جعفر آدم سید عت غایبه عالم
اولان مقصود ادمه نوح صاحب سعادت

الهم صل علی والدی و علی

آنکس از سال و بعضی عالمینه عین حسنه	ادب و فضل الهی در کهدی عالم کونه
فراز عوشی کیش سر و سندان مه حسنه	جعی به او بر عالی هم و الا شهید کم
مغیر کبوی مشکین بر بولطافند	جهان بر این سطر اسل شامند
مقدس آرد این رسم طغران نوتدر	جبین مطلق انوار حق مجیب مطلقدر
اشا رس ابر اول بسینکه انگشت شهادتدر	رخساره به بیج اصطفاشق العزیزتر
نکاحی سوی حقه هر دم در راه و سعادت	او مکل البهر سطر از انج البصر کم
لسا منیع عذب کفران جبر ماضدر	دو فی فیض نکتته پاش حکمت المشر
او کفر خسران حق شاهه کعبور رحمتدر	خطی بر عجز و خرد را جعفر سید انجیب
او بلورین کون سیم تن کم محض عقصد	رو نسرین کوش و کلموش ملک و غیر کبیر
او سلفان در عالمه که عایجه عزند	یله نه انشراح صدر ربوش عین نور اولسن
کف احسان و لطفی شبر به یوقدر خراج سعادت	به طولابرت قدر بر اینش اغوشتر آنانی
از طوتمیز در مودنه اولکه بطن دینی حضرتدر	سرایان بناک و نازک به بر جبر او شایه کن
لطفی بیکسر به نشنق به حسنه	همان اول سانی سیمین نوزده صورت بر اولسن

اگر صواد زده جا بر اول استدر اول نوزده
که اول روح مجسم پانها در عرش قدرند

نظود به کهدی اولکم مقتضای مهر شفقتدر	مگر بر شکیک با تقبر و امر و حکم یزدانی
بیدار المشبه اولکم کوم فیض محبتدر	مگر بر شکیک بحر لطف با جودش کهدی

او شبکم است و جد و صفا جلیو در مشدرا
 او شبدر که اولدی طالع ما هنا سر بر او بی
 کور بجه و جوبال مصطفایه قدسهم اول
 شفق ضلکه کلکون حد لوله سیر کور
 او شبکم فرط رحمت عرشى تکلیف تجلید
 او شبدر کم خدام ایلدیر چیرمه جنبه
 او ذات پاک تسبیح سلام ایلدی دعوت قبل
 ایشده جنبه جبریل اولدم بر برقی الی
 هم آلی امهت شفا نسبه ایدر جبریل
 الوت اول شهسوری مجده قضایه غم تلک
 ایکی رکعت صلوة اقتدا قبله اولدم
 امام الالباب اندر عروج اسم ایشدی
 ایشده بکنجه بر آسمانه فرود است
 مقام سدره جبریل عالمه را عتد ایشدی
 تجاوزه ایستقیم اربع حد دا حنجر
 رسولات که مخصوص اولدیر و معجم
 بودی بی باکی بی پروا سنگداری بنی ائمه
 وحی سوزا بر مدین پایانه ایدر بر فرود
 و بروب دفعا سلام الی رسوله الی اول
 حضور عترت آئیده ایشدر در اول
 جیبینه صفایه تجلی امیر اول

ملکه حرد که مشدکه وقت عیش و خنجر
 او شبدر کم طلع مع نجم در بی سعادت
 شفق بیرنه جبریز نورده مال خستو جملند
 کمار اسم حور با اول شب جانم مشدرا
 او شبدر کم هاجم مایه لطف و عنایت
 بر آن لایت جیبیم مصطفایه وقت مشدرا
 جوسبکه اولدم معراج میکیز توایل مشدرا
 که اندک صفده قاصدر اولمظ و هاجره
 کسوردی بیرنه اینک رسم دیاب و عتد
 ایشده کور در روح ایش جانم مشدرا
 بیرنه ظلم اولد مسکه مغلوب مشدرا
 تفرج امیر کن اینک حکمت و عجز مشدرا
 ملکه ایشدر در مقصد اولد شایع بار
 بی پروا کور در جبره کور کور مشدرا
 سزای بال و برم باقر اولکم نار عجز مشدرا
 جیبک مخصوص اولدیر و دوست نه ایشدر
 اگر لطف و عنایت اکر فضل و هاجره
 اور فرنگ و صولت عایشه معشوقه ایشدر
 آجور راه هدایه اینکم مال غرمتیر
 او حقکم جمیع ماسواذنه مخفی جنبه
 او مجبی ایلکم اسماداننده عبارته

در این کتاب در بیان احوال و سیرت ائمه اطهار علیهم السلام است

دخنی ذاتا تجاری حکما اولدی ارزانی
 او خلیل سل بر لاریکم دکل قابل
 نش طیاره اوار احمد و صبح کبر فیلدی
 جمان حضرت بر جیبینه خط آهوب
 نیم محسوب مطلوبکم هم معشوق در خوب
 سسچو نبر بو حمت خوکوم اراجتمی
 وجود کرد وجود عالمه سرمایه تشریف
 کوروب دیدار میرودک مقام قاب کبریا
 سکا بن فاشم با بر صحنی سن که محرم
 سنک هر بر بیدار کن قبول الله کما اجم
 مرادک هر نه ای ایسته بندنم اولور صلا
 ده ان فخره و شکر آچر شمع لطف اولر شاهک
 الهی با بر عیشله کنه کار امنم جهه
 درخا امین ماننده اولر دار دینا
 حلی بی ذوق اجم اولدم کمال لطف وجود
 سنک استدرک بر قطره نهم غرق اولور
 سکا غم جلم حقرا کبره استدرک بروم
 ضعیف و ناتوان و حخته دلدر استدرک
 صلوة بیجه هر آنرا کبره فرض هر ایتم
 نیم حکمت در خلق جهه در که عاجز در
 خلق بر کسزایم معدوم بر دنیا و ما فیها

دینلمر بیج رحمت لودوقی شوقه
 انی وصف ایتمکم کیم نوم خالو کیم و صلوة
 صلوة و کبر تحیات و سلام و شکر نعمت
 دیدرکم دین لر روشنگر زینهار بر ایتم
 جیبیا هر حسابک ابر خوشا وقت سر تر
 سنک نامک جیبیا نامک اجماد خلقه
 اگر سن اولسک اولر اولدم خلق دفعه تر
 دخنی موزنم زیاج اولر اولکم قدر دفعه
 سزای ذات با یک لطف موزنوم محبت
 در ایتمه سنک نبر و ایتم اجماد
 مرادک هر نه ایسته بندنم اولور صلا
 دیدر بی ایتم نیدرم غموم در اولتم
 نصیب ایتم قبل ایتم دیدار و حخته
 مرادم انمرا هول قیامتدن صیانت
 دیدرکم کمر فصل در حتم بیجه و غایت
 نه در بر مش خالک قدر با اجمه مش
 امین اولکم نصیب ایتمک با اجمه رافت
 سنک شرح قومک امره دار در صحنه
 او در معراج ایتمک صلوة ایچر قیامت
 قولده نچ اجمه حصو صا اهلای حخته
 درخا بود ایتمی کیم عهد اولر کس تر

تفاضلی مستجاب است و استحقاق
بسی هر یک که بیدار در وقت غیاب یونان
جمعی است و اولی است که از این است
چون است که خیر الامم است و خند از
شفا قیامت درین روز حجاج بن یوسف
ابو یوسف قلب صحنه و در قیامت
بسی از دینیک و بیدار طویق اولی است
رسول حق سینه با امر و حکم قدرت
مبارک با هر کس که بیدار است و خند
او است که بیدار است و رسوله مکنه
براقی و جبرئیل علیه السلام زود است
ایش است که استخار سینه آن واحد
برابر بوقت تمام آبی برین اولی است
سحر که دردی معراج خیر اولی است
زهی اصحاب که بیدار است و قدر در
خضر صابا بن خایر حضرت صدیق اکبر
عمر که در بدی شرح مکتوبه در حق
حب و علم اهل غنیمت در النورین فاضلکم
علی الرضی شیر خدا و اما و بیغیر

اولی که بوحادثان کند در ملک و شهادت
قالسند که اینجند جمله در جزو شکر
تثبت ابدین و اما نکه اهل سعادت
چون است که استخار است و عقوبت
بهم است که استخار است که این است
بچه اسرار کشف اولی که به صواب است
اجازت در سحر بیدار اولی که بیدار است
تمام سحر در این است که استخار
ملکه که تمویس منزه است که در سحر
نجم که در حجم و شوق قدر که در خند
ملک لشکر او شکر هر چه عالم که مکتوب
در حق کرم ابدی اولی که به استخار
مبتدا و له می اولی است که استخار
صفا است که اجزا آنکه شرط صدقه
کم است که به سحر است که در سحر
مراد در رضا بی کار استخار
اولی است که استخار است که استخار
سحر حضرت در منبع علم و فیلسف
کم است که استخار است که استخار

صلوة و صدقه است او لادند السلام

قرسرخان مسک راه شریعت

رسول الله بنی هبته را و کم دانکه جسته

ابوالقاسم محمد مصطفا سن احمد و حیدر

سنک مدافع مشهور در تبرکات

سنک مدافع اولی آدینه بنویسند

جانه صکر کله ک آبیه بستر اولون

سنه و صفایه جوده قطره ای آینه

سنک سنک اجام هر بار تک سله

حواصط هر صومعه بنویس اوله جیفنا

ولکن اعتقاد هر خلیقون بان وضعت

جیب سوره عا لیساه مکر متکارا

شخص لک سبار و در جبر الاحصا لطف الیه

خداوند انی شایسته اعطای فضل و تقابل

عوض مسینه محمد ربنا انک

زالا شفقتکله خلیق سیر امکانه

هر بار محبت و صدقه سن قول الیه

اوله ما دانکه در بار رحمت طریقه

خدا هم سکه حور و قطره سینه با نسی آینه

صلوة و صدقه است او لادند السلام

۱۰	نام حق جوئے تاج بکشید بر سر دیوانها	۱۱	لا حرم با فضل بسم الله مردم آید
۱۲	طبع اگر نایب تر جود فاش میدهند	۱۳	ت هدا شاعر را از این حسن و بهما
۱۴	ذکر سبحان و هدایت آب حیات	۱۵	زین عجا و بسا تو مرز مساله را
۱۶	روح کفر حکمت امرش شتر از جگر میند	۱۷	اصبعین قدرتش تر کار حضرت سما
۱۸	هر دو کون از دست بالسن تا قدر خود	۱۹	در زبان این حق لفظ سوار است جا
۲۰	بیک تجلی که جناب عین ظاهر میشود	۲۱	یابد این مکتب و شهادت زان امر نایب
۲۲	در میان این دو عالم سر زنده است پس	۲۳	حق فاضل بر رخ کار میشود چون غما
۲۴	در یکیش عالم ارواح فانی میشود	۲۵	در یکیش هم مثال آینه بشد زو حل

بدر لاجی حکایه که آید از خدا

نور حق در آنجا می نور میشود

۱	تجلی الهی فی الاسما طرا	۲	به بی منزل اسم ما سبحی
۳	و اسم قدر تجلی م ظهور	۴	الی یقین اسم صدر معنی
۵	یر ال اسم منور و لذت	۶	در لیس اسم حینا مسمی
۷	اله تجلی منور	۸	علی با حقیقه اله غیاث عملا
۹	اله این مع اله ذک جفا	۱۰	علی با بین امرین فسوفا
۱۱	وما الا نار فی الکواکب ال	۱۲	ظهور اسم الله تعالی

لما ضا النجى كالزبايا	ولو لا السر في الاشباح نوراً
وجود قد بدأ لا دجماً	ونور الله في العنسايا
الى العشق انوار الحيا	تجلى شمس حب الدنيا دهرأ
عديم تدا وط الكل عينا	تجلى كل معلوم بعلم
ولا عيان هذه الله زلفى	وما لشيء الا وجه باق
وصار انتم عينا بلتمى	وكان الامر مفعولاً باجر
عما كان وجهها للرايا	عما كان مرآة لغييب
جوة لجسم نفس صار زوخا	خيرة النفس يوم ما زجما
خودنا ثم لفظاً ثم معنى	وامر يربى في كل حال
الينا امنوا عوداً البنا	ينادى ربنا في كل ان
سنانا ربنا كاش وبقا	فما انتم حمدنا من رجبى
شؤوننا من الرحمن جودى	وحي الازك انزل عظيم

وباه حكم دار الكون لوجى
 سبحان الحكيم الحق الاعلى

سبحان من تغزو بالفضل العطا	سبحان من تقس بالغر والغبنا
عن كل ما تصوره الهمم والنهى	سبحانه تنزهه بانذات مطلقاً
المصطفى محمد خير المجد والبرها	بالكبرياء وصل وسلم على النبي
ما رب بنور نورك نور صدقنا	ما من جيل جل كلف المظهر الامم

لوجى يغفر عبك عامر وعاجز
 يرجو لقاء وجهك بلجود والندى

نما بر خاستعداد باشد هر نهال را
هر عالم را بن چشم بر هم منزه هاشمی
بجو دانه دلم از نو شخمه غمزه است
کل صد آرزوی خام را ز دل نباید بخت
طلک از تنه اگر در سیم خالصا بهر آهی
در درخ طبعها هر استه مترا به کاسیت
اگر آن نه ایها عید را نظار میگرد
سر با موج عصمت جلوه دین بخت است

دل فیض آشنای کل شد بهمار اعتمد الیر
ز بکش نشان کرد دبا ز حسن بختا لیر
که لیر ز شرع عشق کرد جام خالیر
که بر بسیار باشد بشکند آخر نهالیر
بسوی خود کشد بس قایت هر کالیر
قصا آخر بر دونه کرد از فم بچینه نالیر
تهی سازد ز غمت مهر خود را چو نهالیر
فخرش نام بر اندام حسن بیشتا لیر

لا یر الیر
ص

ببین که کجاست
ببین که کجاست
ببین که کجاست

جواب طلبا لوجی چنین با کفر میسار
که ز با فکر صائب گفته ام این کالیرا

نشوه بایبدا صفایا اولر سنر بلجا
قف و قادر حیرت لعلک کورین کین
غیر از مانده انکار خار در چون شرر
دل اولور در کور بزم میده نانه کمان

در سینه آتشین کرد ایله کسز بلجا
چشمه هر میکم کلور خونایله کسز بلجا
خو من کل کلخن بر تپ اولور سنر بلجا
شعله میثای می مهتایله کسز بلجا

لوجی آشنید ای جنب ایله خیال کاکلک
بیچ و تبابی عومر از قلبه سارده کسز بلجا

بک لابلک جام ادر کوه در صوا
سز شک دین طوفانی کند آتق تاش کن
سر سودای زلفش خرم صبار بولام سازد
مشاقق نس ساه و چونه فریاد سر کردن
مرنج از سرد مهر بهایی آن کل شایسته ایل

بعزیت بگذر ایام ادر کوه در صوا
حوول سیرین آرا ادر کوه در صوا
بکسرت نه نام کام ادر کوه در صوا
حوام که جازا آرام ادر کوه در صوا
بهاره مکر است ایام ادر کوه در صوا

بهاره

بندگ کوه بخت بشر صحرا بخت شوی که حوت زنده دارد نام او در کوه و در صحرا

بغیة جوان و حسی مضمون الوجبی

شهادت از تجلی و امر او در کوه و در صحرا

اولی

او کوه شیبایه فیض کرم بادیه ما و کوه سید	ایر کرم عمده کما بنای ذوالمدین سید
با فلس روح اوق نظر هر چه نماند و به سید	عجیب سر در عهد بر روح ایکن اشباح آلوده
صفت هیهات لبر در یکدیگر می گردن سید	قتی نادر بتر عالمه شول ادکله آدمدر
او کوه کله از وضع حقه و انواع چهر سید	شخصیات تجلی ترا صد ادم هبت عبت
فلنج بر کوه ششم تویی سیر این سید	و حال بر کوه منمایه سخی ایتم نه در چکدی
کلی دارا اندر در و گاه ابر ریت کوه سید	او سر کم مستقیم در و انما سیران ابر کوهی
اول در غشایه ستر نظری سویی بین سید	محبت را سراسر انفس در خانه کوه کلور
صنوبر در علم حقه و جمل مایه ایتا ابر لوجی	

نقوش تو بنو آینه دهر کهن سید

ز آینه نندکی شاد و تو با کفستان نما	الحی آتین رنگ بهایر کهن خزان نما
کوه بکشتی تار با رحمتی جرم نما	ز حسرت ناله با بر مینزد بر مینزد و انکه
آما از طرام اعلی سوبدا سخنان نما	چنان ضعیفیک دلدم برین نلدم همتش
خدا با رویشی جرم جوهر شیخ بیان نما	ز رنگار سوا آینه نوحیه صد و آسا

بره در روز خضر از همیشه لود لوجرا

دعای مخلصت بلزین و حاجت امان نما

آه سرد سحر مدینه از ادر سید	یکبار عهد دلم بر سحر اول سید
لجاد نور بصره نظر اول سید	ال بودم دین تو نه نچو دلم در شیم
ظاهر کعبه با ادر اول سید	بچه ممل از نملک اده جبار وان

یار بر حرم و فلک جود و نخم دارون
مآذیر اینش حقه و فرج چاره کرد ز پید
داد بی بهره و دوشوب کشده راهم لوجی
جانم کلام بجای بر ز خبر اولز بسید

هر که تم کینه کار و عرصه کینه را
شوق زار جوهرستان بسکند آینه را
طاهر مردان برای خلق باطن هر حق
زیر اطلس زبور دیگر بود بپوشیده را
نقد را از نسبه خرسندم هزاره بود
بس فدا کردم صفای یک شب آینه را
تا آن رویی تا که بنهد بند کبریا تازه کرد
دشمن ازاد کرد دست نه در بر بند را

لوحیا اگر ایم از باب عرض احسان نیست
دانه ماشی دلم شد مرغ حریص چینه را

فردا عباد و مخصوص اسمی در جانند اسما
بلی بر رشته هر چون بسو صد دانه در اسما
خدا تک اسم دانه جامع اسما حسنی در
خجسته در سجده حق بیما نه در اسما
تعدادش در در هر راه بر تجلید در
چراغ شعله با شعله خفته خانه در اسما
ایدر سگ از عا عینتین اید آیه مشکله
مستمانک اگر غیر در اسما یک تا نه در اسما
کورر الوانیه از باب صفت آشنا در
دکمن نشانک غیره بیجا نه در اسما
طراوتیاب از بیغرمه مست که تو کسنا
مجرد کمال و در صفاته شانه در اسما

کبر بر اسم جنک و تحسنة افراد لوجی
حقایق طایر که قدسیان در لانه در اسما

دشمن کورست نمایار نمای خود را
عزیزه بیلار ز پیلار نمای خود را
زره و مغفنه بر اندام و نه سر روز و غا
مرد سندان به بخار نمای خود را
در تیر جوهر با چند نشیب و فراز
حیف صدیکه هموار نمای خود را

عشق چون عرش محبت است و در جویم
پیش هر دلی را بر کار نماید خود را
لوحی یا جوی زره صد دصفا
نقطه برداشتمد بار نماید خود را

قبل عطا ساغر بر فیض لایب یارب
اوله لبر ز تجلی دل من مشرب یارب
خیر تجر بل قلوب حلال (مبتالی)
ایله اخلاقی بر بهانه مریدت یارب
اثر فیض منیم کریمک هموان
کل کبی دلای اشکفته ایله یارب
آه دل سوزیده و بر خاصیت عطیه دهن
بوالعجب در کادله عشاق ملونم و جوی
قاله فیض اولیده بسته عجب سز در بو
بیلدی یان اثر هیچ مجرب یارب
در کلکن اوله خاطر و مقرب یارب
دل و برانه حرم موفور اوله مطرب یارب
اضطراب ل لوجی به سکو تنگ در
صبر و عکبر غلط قید اکه یارب یارب

صدا شکست زنگ رخ گلزار است
ساز جوی لاله دماغ بر اول غلظت
گردید نغمه ناز پرین آورا اسیر
آهوی عشوه بسته به کل شکر است
عیش بیکم نخوت خوبی مدام باو
بانوی مازین حسن در کمار است
آیند خیال تو در دل که آب شد
از عکس آتشین رخ تا بدار است
ای نوبهار گلشن امربه عارشته
لوحی شناهی حسن تو کرد در خزار است

رخساره حلقه حلقه کاللی بر بار بود
تو جلوه حسن جان رو تن سیه در درج
علاکیم مودر انواع نغمای القید
سطیفنض بار بر رخساره و لید بود
عیا کیم رواج کما کابیر تعیشد
ظهورات حقنی عارشته سیه در درج
افسوسه در در آرزو حالک بر سیه در درج
باقیه در ستر آریب جاهه باید در درج

اولو طفل خست، لویچی له برود
 درون ایچن مخلوق اسما باره

مدور حرف سو بر زبان شکست	غلام حمت آنکو ایل فرحنگت
بخود رسیده او صدوزار فرسنگت	غلام خجرت آن حضرتکه زار سفران
مشال کزیه مستی و شاد بر شکست	غلام راحت آنکه خون و محنت او
که همچو آینه صورت پذیر هر رنگت	غلام صفوت آن ساه لوح پر رنگت
رجا بخاطر او همچو شیشه و سنگت	غلام بخت آنکه با شکستین رنگت
تجاها اینه پیرسه که این چه پیر شکست	غلام مسرت آن چشم فتنه انگیزم

غلام عادت آن روح بر درم لویچی
 که در هوای نفس و خود نموجنگت

نور و نغمه منور در جبهات کاینات	ایکوا صفا نیک بر جم انوار ذات
آدمک و جھنم با ن اولمرا اوصاف	کاینات احسن تنویر مآت لبدک
نور حقد ر کوسن مآت دل و سینات	ظلمت لیل اجم مآت ایلر عکس صوات
ایچ اسماء صوات افعال نسبت اتمات	ایدر اسماء ذات حق تعالی اهور
بر بر نو مندر جدر جو ندر خست و خوات	جو ندری فل برود ایدر انهم پیرم او
خویش و خویش لوند در جملونم ختم نبات	تار بود رنگ و سیاح تعیندر جهان
بویله ایدر هر دار باب منشا ایتمات	که حصود و کفایت غیبته عدولیات آخر
جریا بر فیض حق عالمه چو اوجیات	چشمه سار نورد در اشراق ایدر طرائف

ایب نفسی لوجیا صفا اطمینان جنگ
 عرضه مغایبه جلی این بر غنده سوزکات

روزیکه حمت اونه کربام گرفت
 جمع خورن کرد فقیر ایچن گرفت

چون خواب کشیدم اما تویی ز خون
 بی تاب رفتنی و نه با بی ستادی
 اطراف منواله در دو محن گرفت
 آه جدا ز دل ره سوی وطن گرفت
 با چون فکر فیض علم ز سره صبر
 دارسته شد قلم و در افتن گرفت
 داوم هزار تسلیم آخر سکوت کرد
 لوح ز بس که طفل بر شام سخن گرفت

ظهور عکسش در دل آینه نهانست
 ز سوز درد مندر کالمی تاثیر با دارد
 عجز دارم که هم آینه محو حسن جانست
 نگاهم که بر آن آفت ز آه آتش افشانست
 چه سینه جیتی دارد که زنده است پیروا
 پریشانی روزگار و بچرخ زلف برین است
 ز مگر طفل خود که بسکه مشکها برین آمد
 فسون جسد با حکم کتاب حسرت جانست
 نزارد تو می شنید در غل ز راه زبانی
 بجان و دل فدای جامه در وقتان و جانت

ز بسکه بیم کلفت روی عین نیست
 از کف دست سینه در رخ فرسوس نیست
 از بس که ام که در ایام حوصرا
 حاصل نمیشود که بکس جا بگو نیست
 با نیک خود کس که چه بود لازم صباح
 آخر صباح لازم با نیک خود نیست
 حاجت لباس فقر بود دشمن رفو
 بشتن که بان شده ایم کوسر نیست
 کوی منظر آینه نشسته نوع دل
 چندین صور نمایم اما عکس نیست

و چون عاقله بهیت ایجا از راه غیث
 دگر کسب دل عارفه علم نگد و بهیبه
 علی بو محیی تفصیله استغلا از راه غیث
 نهایت انعکاس به آینه از راه غیث

سنجی بردار تا اعتبار حیدر و عدل از
 قوا عادی چون یک سبک آواز شد
 حروف عایدت استحقاق آدم کل الم
 بر ترکیباتی نقطه نوبت و ایجاد وقت
 حقایق بر حقیقت در لوجی عین بگرد
 ظهور کثرت امواج بجزه بادار کثرت

جوش صهباشانه خاطر کثرت موج
 عکس این سفره مهر اسما صفای موج
 دیده در بکشف طالع عالم سوسو
 شعله بر جوی نور خرد موج موج
 کربیه ابر بهار و خضه اطفال باغ
 جوهر آینه غیر نهاد موج موج
 جانیه حسن و مایم تام بر اندام او
 رنگ کستفا خاشاک اعداد موج موج
 زخم جور یار در از زخم اولم از اهل عشق
 سر پوشیده جوهر تنوع قضا موج موج
 دوست آبد قادر کشور بجزه کم
 سیح و زنون هزار کشت و مبدم
 عالم موقی کل محمود نکرت لوجی

عالم موقی کل محمود نکرت لوجی

بحر بیابان فیض کبریا در موج

در هر کس ابر را اصل خود عکسند کج
 ادم اسما هوس تاج و قبا سندن کج
 شهر حقیقه قیله مجازی مسکن
 جسد ابر در قضا مهر و فائده نرن کج
 عالم آبه اوه بیسل و هوا به ترک ایت
 عالم راه بقا اول حور دنیا به لکن
 حاکم تادرا سبک آب و هوا سندن کج
 حله بر شهر فنا ننگه فین سندن کج

ایرش

واصل روح کلام اول بعد برای لوجی کج
 سوزم معنی کرک الفاظ داد کهنه کج

ای قبه قبس فیض تکامل لایح ۶
 برابری درین وجه عبودیت هر دم ۶
 که تربیت لطفی اطلاق جمله ۶
 دل طلبه عطار فریفت خداداد ۶
 انفس المی که با جمله روح ۶

آدم را در اول فضل و کمال لایح
 سر لوطه دیباچه الواح و لوح

هر که شود آشنا با نفس خود جا را ندید
 عجب غار فرخنده کل تصویر در اضمحلت
 مگر متظری بود فایز از اجزای و غول
 لکن مژات انوار سجلی میشود

لوجبا غافل که کس برین که چو فرزند
 عقل کل هرگز نمی رنجد غافل از ندید

حسنه آنست که اولی و برین شام وجود
 ذاتی که اولی و اولی و استغناء
 بطور جمله موجود هر چه بید
 جوهر نور محسوس خفیه
 نقطه اول ادر در دایره موجود
 نظری اول دایره نیک عشق خفیه
 ذکر او که در این نیک مرکز است کلام
 آنکه از حاکم عالم است کلام
 انی حفظ استکمال کلام اولی و کلام
 بنه اول نقطه اولی و کلام
 تن اولی جمله موجود اولی و کلام
 آنکه ایمان اولی و کلام اولی و کلام

شکر عبودیت عرض محط وجود لایح
 جمله موجود به بار در استغناء

۱۷۰۷ هجری قمری جمعه کرمه نوشته
 هر کار بوقت خود کرده شد
 جایک نطاز حلاوت
 یک لجه هزار سال نوشته
 امروز مهر برانست
 در جاز خود آمد آب رفته
 شنبلا کعبه بر همین نوشته
 مجرای چهار کتفه نوشته
 کج دارد و لوجب نرزد
 گوشه که پر از می شنو شد

در روز عید اخلاصه زاله در توحید
 در لال فیضه مملو بیاید در توحید
 اصول و صفا مقاله در توحید
 کتاب اصل و صفا مقاله در توحید
 کند جنبه در ریه خفته از حیرت
 خزال و صفتی صید جبار توحید
 توحید ای که من کل وجه توحید
 فتم و وجه بهر سو فباله در توحید
 بیگانه توحید بن زکره شکره در
 حضرت قلبه جوانان لاله در توحید
 بیان وحدت و انوار کتب کبیر
 معلوم حکمتی است مرسله در توحید
 حال نیز تحقیقه سوسو لوجی
 شمار کتفه جواله ۴۰ در توحید

جوانی که کسب کمالش صید دارد
 ز لعلش بکجای ما بوالطن بر آید
 قیامت نشاء سر مسته بهنیا نرماند
 نزارد بنوم ما را محبتش سخن کوی
 در ای نبود از قیدش مگر صید قضا دارد
 کرامی کو هم در دل نمی درانم چه دارد
 بک حالت زنده بکزه آمد بود با دارد
 که بر جام ما در لکت خود تیغ و خا دارد
 بیجا مروج لوجب رنم بر فتنه حاکم نرزد
 تلم به در بند همت عصا آقا دارد
 او شبکه در ایله غنیمت غنیمت نرزد
 با من کردیم بنام صاحب و صلوات

بر اول خاطر مدلسو خرد چو شیرینی
 او مکن اولدی بی غیر دل ستم برور
 برای جام ایله ایله تهری نه حالت در
 مگر عجب ر خط غنیمت نکاست در
 نیاز و نیاز بی بیستزده فادندر
 نه دلد و محبت نفس تعلق ناز و فادندی
 وجود لوجی نابود رشک غیبندر

دکم مسخ بوس لب جانفر ابولور
 بازار اسناد فرشته قلمه یار دله
 کلفت و صبی سوز آت بقا بولور
 کالای کر مسود محبت بها بولور
 ایسه کله ری جفا بر اولد بولور
 وضع صواب عاقلی اولد بولور
 آب حیات ایچر سوره ایتمک شفا بولور
 جر خشک چکن کدر روین آخ صفا بولور
 خاکستر ایله اسفوح اولور کم

استه و طرح جوهرت بدم ایچیا
 بر کیم نیایل اولور کم غمت بولور

کله کوشیده باش رخسار کواچیلور
 مانسته قمران چمن قد سینه انیس
 دل لراسه زلف سیر طار کواچیلور
 سرو قد کور کور نغمه بودار کواچیلور
 ستر بیای مدد کلب کجده دهان آجوب
 ز کس کس کس ایچر خلد عصب کس
 بوکومت بتر کور کور حقیق هر کور
 دل سفته نه شقیب افکار کواچیلور

عالم صر صر غرض نشانه ببللور
 شند باد لوم لایحه دیو حشر ایچ
 نسته ندر بر بنه بینا بر جای کللور
 پیر جامت سوز غم از زامه چرخ کللور

جام صربا الی بر آوصار و نوزده
اول قدر در دهن کیفیت که در طبع جود

خیزن طبع پاک لوجر باده شجر جامد
رنگ تا بر سخن کیفیت مملن

استل عانف تسلیم در صبح اولم
نیک دل بر مجاری بچه در کشته
صفوتی ترجمه نشود بر در صبا باند
جود تیغ فصاحتی غبار ددر

کمال
صحنه بلفه اهل صبر او جود
هر کسک رنده ادا کجا دایم کجا

حیات ساریه اعصاب جمع و حدت
کلور حیات هر عضو با شمه بر وقت
عجب کلید تغذیه و انتقام حیات
غذا نمایی غنا کسم جیبی لیدر

حیات روح لوجر بند تو آمد
با تله عجز و کبر در غریب حالت

جنود و ابر و لده نور به پیش حسن یار
رویت خست بسط بر در و عاشق
عالم غیبک ابا کوسر آنا رینه
زایده و قهر و کله روحی حاله
کینه لب بر کج لوجر با حیاتین
کاجی

ساجه در نغمه نقش خیال حسن یار
آدمی شفته ابر زنده و فال حسن یار
دین عشق مرا است جمال حسن یار
وایم و پایسته در جابه و حسن یار
عالم طوتر محمد قیل و فال حسن یار

اونار

او ناز پروره که گفت و گو در لاله در
 نیا ز عاشق صادق زبان حال ابله در
 نه خوش باده نه خاطر کش و چه سرتان
 کوزمده نشانه بر می شکست آینه
 کمال فائده و کلمه زمانه فرم نظر
 بقدر راه دل جانیله به مال ابله در
 نه علم و معرفت و ز حد لاله حافظ ابله
 ر صاحب حق تو سراسر خصال و حال ابله
 مآثر شعری که بگویم به بلسنه اهل ابله
 سینه فاکر و کلر با شقه بر مغال ابله

کوکل نفسه و جانم هم از بی نهایت
 چکنر کرم و سرد و شغف ابله طبیعت
 بی کلغنه آویشانی زاهد بلمشکش
 دیشد رایج بوئم سب جسمه صحنه و نور
 و بر فیض خلاق جبار هر خالص کمال
 هزاره خانه کشنده و ابر شهید و حر ستر
 دکلمه بر زبان او بهم خسارم او زنده شکست کلام
 از نمر نار و ز سوز خسته ستم غم غم نورا
 سحر لوجیا کما بسته و مشک حاد و بر جسد
 مهست ز پروان غنچه مناج لانه

اوبری جگر که کلفت دماغ سایه جفا
 هر طرف نغم هو طرم اعتد جفا
 سر کوشیده دل سید ملک ادمباله ابله
 آخر افسانه مجنون ابله ابله جفا
 صندوق بلکه مغال اول صهار دلیبر
 به بلوان غم ابله غم صده حجاب جفا
 لفظ رنگین فرور زبور حسن اشعار
 همچو خط سحر رخسان معنایه جفا
 لوجیا نیک لب باره بکوردان
 غم صابر رنگ پیچیده کرا نهایه جفا

پینه تسلیم کم مرهم دماغ دل او
 طوقه شود آتش حسرت له جرف دل ابله
 در در سراسر تعلیق اولییر ابله
 صندوق تسلیم هم شد دماغ دل ابله
 قلبه قلبه فارر راه حجت ابله
 کل خرشوبیر محبت که سزاغ دل ابله
 شاره شهردا

آرزو میده ز جوشه خدایت باینده
فقط بر رشته امید فراغ دل الهی
لوحی آینه در آغوش آدمی کفای
نکه گرم تبسم که مسخ دل الهی

ره بر شکر غنای غیر کسب که مهر بقدر
اد تو من با بخت در لعل حق بهر با بقدر
جفا بازیغ با بر غنای ز جوی بقدر
کوز ملک با ن ملک کم با پشیمانی با بقدر
اد شکر دعه با نجا ز وصل ایام
با نمل و غوی مهر وفا تا مهر با بقدر
اد در خانه که راز عشق کتم امر در دهن
کشی اوز سر که شستن سوسپان استخوان بقدر
اسیر ز لایه اولی بر پرینک نیچه مد نظر
عشقه ز تازان با سر سوسپان نکه با بقدر
نیک چشمه عطر مال قاصد بهر باغها
قاصد لوحی که جود کار بقدر

نیاز با رکود چشم دین با رنر
اگر که غنای عطر عطر با نکه دار لر
وجود محض و کل بلکه بر نماند
ظلال اسطیج منظر هر که اعتبار لر
جماک با ری خرد دوشه قید ترینه
ظهور حال تجلده صکوح عار لر
یا قر مد رک ایضا ممکنه تمام
طوغراد نور آتق فرآج تار لر
طولوب پوشاک در لوحی ادا عار
کسله فیض خدا آب حوضی با رنر

ز فرقی تا بقدم شمع شعله ناز
کل چراغنه بردانه در هزارین ساز
رواق دلنه اولود که قضا که طایر
هوای وصله حریغ امید نو بر واز
عجب که آتش ابدین حسن اود از نور
در دهنه عارشته و بر شش هزار سوز
فراز سبک آماله کم خفا و کشر
ره رضا نه اصله شیب اولود نه فرار
چون لر ناز هر سوز عجز و جاهد لوی
هنوز دل که کر مهر بر نه عشق مجاز

ادوار آراج چون سرده قید خیز چکن	بهار آرزو نخلت استام چکن
اوشخ سرده شکی فکر کل اصفا چکن	فستق و حیدر چشم سیه سیه مکندر
ادوار هر قید آراج سوا اینز چکن	قمار گرم عشته او تو روز نقد به خوش
بنم بود کیم خیابان حجر تانه چکن	سوی خرد سوز چون تیر بود بزر آیر لوم
همه کجمله با مال فراغ ایله غنا چکن	سوار استخا اده صحن تو کله
بچارم ایله ظلم کجه کم بار جهان چکن	کوا کبندم نزد ندر دا غدر جسم ترا مرز

جواب عالم صبح معراج خلی مشقده

کمان مشق نظن لوجیا بر بهلوان چکن

کدر استانه امتناخ خود ده چکن	بیر بینای خیر در در کوه پاش راندر
	ایر بر بخواست اکر ام و عطا ارباب استوار
	نه حاجت عرفی له منت کلک دنان چکن

ز جبهه جاله سرد ابار دین بر	اینه بر بافتد و فی رنگ دین بر
مانند خنجر کوب نه کشید بر	در بسته فیض خانه لرز بر سکوت بر
هر که رسیدن بر او قدر آرمید بر	سینل جرم آهیر مشکین عصمت بر
بجو ره ماه کشته طوفان برسد بر	جوی رجاه کفر شسته در حرام

نی لانه زحما کی بو خاکه لانه

بال صفای مال ایله لوجی برین بر

زنجیر مویع باجه به دبسته لودنر	دیرانکان طاکل نورسته لودنر
بز دشمن طیب خود خسته لودنر	داره بر بند بر نر ایر در د عشق
تیر دعای خیر کبر رسته لودنر	سر منزله امه طان نیساز دن
بیر دانه مال صیقله بر بسته لودنر	لوجی مثال شبنم اذخورد شنبه پیکر

فیض بی عشرت سحر خیز
 مظهر بلبل هزاراد لب در ساز
 مظهر کی بند بر صبح و شب
 اسباب رحمانه اشک کلکو
 بیانه مهر بر قیدی لب بریز
 مهتاب بهار غنچه آمیز
 ساقی در صبا چمنه گل بریز
 محبوبه ای چون گل به بریز
 طبعک کی لوجیا بخشد
 گمشده نسیم از کوه گلین

زخم خدنگی قلندر صاحب کت دستر
 لاف محبت ایمنه اصحاب عشق پاک
 اولدم شهید غم سر کام و مراد سر
 دعوی مهر ابر او مهر اعلی دستر
 موی خدی که زبور رخ را کند
 جوهر غم خضر اولیه آتش را دستر
 دوا شیر کو کلاه قضا بیل قصر امید
 فالدر شکسته پای کلاه و ضلالت دستر
 اینجا هر ظهور ک این لوجیا بطور
 بود و نبود اولم کوه دفا کوه

حسن یار بر نردل به کینه دهر ایلیز
 سینه زلفین رضل اولم ک متعاب
 غنچه آینه تک آینه دهر سیر ایلیز
 جام لب بریزش آینه دهر سیر ایلیز
 اوج استغفار مانند حایر و آرز
 دام صیاد در فیلر جنبه دهر سیر ایلیز
 جلوه کاهیه در شوکت صحنی مریه خیال
 یار زنی جلوتسرای سینه دهر سیر ایلیز
 حسن ز لب ز نو آید کلی لوجیا
 جسته جسته کوه اول کجینه دهر سیر ایلیز

حبت ذاتی در قیلن امداد دهر لعل
 فرقی دارد در نوردن نور ک اولم با نفس حق
 دمیتم انعام حایرین اولم ز یاد کسی
 جمله انوار حقایق نوره خضره نقیبس
 عالم انور فراغ او دیر فراغ اولم ک
 طایر حرام بلزنده در دام و قفس

چار با بی طبعه دعویٰ فضیلت در حس	ادعای استماع کار بان اعتبار
بس کسی بهرگز نکرده دم ناکس	هر کسی باشکوه استخوان خود کرده عمل
از نماندن کعبه اش دین فرس	نویسه ترک است مینویسد به آواز برین

ادرا و آخر خدا در ماسوای حق اوس
نظا هر دو باطل خدا در لوجا اتم کس

خاطر کو کله دیده کلور حب بر با عیش	انبار و در بر مژده افترا عیش
اولدم خویس سر نه خجسته خطا عیش	ناکه غبار مشک خط یا بر بر سر آید
بو کوزه اکثر کما ایسه یارین کما عیش	زین را و ما هر جوان دیر اتمه از رقیب
سمن صند عشق با کز قوریز آفتاب	حل سید صند با کز سید اولی صند

بزرگش دیر از تیر ز قبله غیره
لوحی شکست خاطر اجاده ز صفتن

آه مال دخل بجا نا بجا عیش

کتر حشک سر لوجی بی انوم حلقش	اوستوخک موی زرد خه کلر کلر کور عیش
چچ کلش قمار حسنه ام بزاره العیش	سرا با کردی نقش نگار اولش اصر مشلر
دیگر لکم جوانه اولش بختش سببه لادش	خطی کلکله رو کردانه اولور ز باره یا آ
بنای کافر دیر صانکه ریشش نکلش	بیقلر بر یگانگه ز قیب شوم مجلس دن

درینا لوجا نفعه صفاس العیش اطاف
ضرورت مسلامه دب بجا ر غمکنش کسلش

در دینه سوزش مین صفا العیش	اهل حق تبدیل اوضاف العیش
هجر عتقا منزله قاف العیش	اوزه شالوج جسمه تنزیر الیوب
امر عی حق انوم ابد که ف العیش	عین قبلش امر گنده مظهر دن
کثرین اعدام ابر داف العیش	عین واحد در تجبسات جن

جنتی دنیا به اخطاف امیر ب . آدمه اگر ام و اشراف المیش
نقب عارف بر در روانه . اهل عرفه بزمین اعرف المیش

سینه سن صحابه انرا صید
لوحی حق بود که انصاف المیش

در تیره نمودن خود کز در حور . آتش آتش نطفه خاک بر بوگر
چه آتشا جز در جنت حق بشیند . شدن ز جبه خدا جذر اصم امینوش
بره همیشه ز تلبث غم بوسند . شوم از لطف خدا دست شوم حمدوش
غریب کم علم خدا شد هست . بخت موج نبرد کند جز در جنت

مطقت مطب دنیا و نیر لوجی
گاله فیه میم و غیر بنقید منقوش

سراپا عاشق در بار آتش عشق با آتش . دل آتش سینه آتش شمع آتش
دگر سرخ و بنفش از بار کوه بر رویه . مگر سوز و زهر آتشها زهر بهار آتش
جوانک فرقی آتش و صفا پشته . عجب کج عونه طرا آتش در کجا آتش
صفا با پشته آتش ایگانه آتش . سمنه ز جلی در خار به خضار با آتش
نه صراحت در صبر و صبر طبع صفت . سوزن سوزش در دردی برین آتش

بن ادرا چایک سوز معنی کم آت قویار دجه
کبت طبع هر نعل با بند آجها آتش

هر کسی با قدر رحمت می کند کردار خویش . عاقلی کج کج کرد در خنده دیوار خویش
نرم بادا دامن عصمت ز فتنه زینهار . بی مروت نیکم از خویشی دیدار خویش
بخت دانا شد ز بونهار طبع نادر بود . سکه مخون مرد عاقل میشد در کار خویش
مگر شکار ای سبک با بود وقت رحل . میبرد نمسک بر بند از نالت با خویش

فلو

فکر خود را در احسان برهنایم ولی
خاطر م فارغ نشد از بخشش انعام خوشی

در دانه ریشی صیفی چکیده در اخلاص	وفا سطرینه در ازین در اخلاص
عجبی ناظر آیینة جمال اوله	شهود نور تجلیه درین در اخلاص
خوصلا که سپرد در قضای دفع المرد	عدویه خجری نیز در کشید در اخلاص
کشد زرق و ریاده چسبیده آه بود	انصد رحاطر بگذرد در میزد در اخلاص
بر غرقه که فناده خطره در محض	منال کشته طوفان درین در اخلاص
بکرسه بدیه خوئی بر نشسته نوله	بک صیده حرم آرمیده در اخلاص
ندریع از بر باد غور خلق نام اخلاص	زمانه فزه جو وفا شنید در اخلاص

بدر نسیم مجتله بود درین لوجی
بهار دل که نودمبیده در اخلاص

نور حقد را حسن تقوی آوند غرض	تیر بود در و مندم آوند در غرض
اولم موصوف که او صافه اولم در وجود	حال جوهر در کینه کینه در غرض
شیم تبدیل اسما در معارج سالک	از تفاسی قصر وصله او ستم غرض
آه سرد و سوزید در هر اثر ابر	استی بند در عایه اسم الغصه غرض

استند در حقد در از باب لوجیا
حبت دایره در جوهر فاعله غرض

منبع اسم الحی اسم العظم فقط	سطر اول اسم جلاله قلب آدم در فقط
مرتب در حکم اول اخلاص آینه در	آن واحد را تله جمله بر در فقط
حجرت سید مکل در احکام و حلال و نکر	فرهم اول نیز در حبر اتمه اتمه فقط
اهل سنت بنده مبدی بر فرقه در	جمع تر بر که اسب فرقه اسب فقط

منخص آدم محض غمدر ما سوای حقیقه	نقی خاطر ایلین دینجا بنسعد فقط
قبه عیب اجدد محضه در دام جبرین	زمره اهل عیانت شد و خمره فقط
ایزرا تمیذ بهای بود جرات اهل درو	مهر و داغ محبت دلره محمد فقط
بیتقاد هر قدر فیلسف دیند	استوار اولدو بنای عشق محکم فقط

سویله دیرر سویدر لر اهل دیرر لوجیا
بر بیلنر حالدر اربابیه محمد فقط

عزفت قیای اولدر ذکر خلدنر محظوظ	بلکه آینه کی نور و جان محظوظ
ماطیع میل اولغدر خال و حظه دلوان	ای کول اولد صغن نقیش سویدر محظوظ
کوز کوز ل شکله باقر کوش دیر حصدا	دل اولدر صغنت عذات نهران محظوظ
وصلته طاقتی بوق فرقتی راجتی برقی	در عشق اولدی بر کوز دوادم محظوظ

معرفت جوف کما اوزر دورای لیم

ادوار اب سخن حلقان دن محظوظ

اولدر دینا و عقبی ایکی صرع	خدا و صغنده بر پاکیزه مطلع
نعالی الله اولریت مصغ	بر می بیرینه مربوط و ملخ
وجوب آینه سنه عین شبا	مرتب لغت و نشتر اوزر مرصع
بتعدیر و قضا و حکم باقی	قلم آخر باره بر حسن مقطع

لسان حال ایلد لوجی طبیعت

اوتور یوجار عنصرتن مرتبع

قلم هر آری لعل لب یار دنم فراغ	شهر وصال داران بیقطره در سراج
حیف اول فقیر کم یاقه ساین و صبر بنج	هم حرمت آتشید اولد قندی داغ داغ
ظلمتیه جهان لکن تیره چشم اولدر	یا قمر نه نور حضرت حقندم اگر جراح

شکر

تتریه مرفوعه و غنادر حنیقه عرفان حق دیر کله تشبیه بون مسیحا

لوحی صدیخ فقره اولسین ایلم
دمرک رحای شربت و بنای دماغ

ایسینه بی رنگ سواد دل عارف هر وجهه منظور حد در دل عارف
اربابین ابر زنون جاویه توبه جنت ابد آب بهادر دل عارف
داود و هوش و جنبش کند و قار شمر سند او با قدیم در عارف دل عارف
احصایه ایسه قو خلق و خصایه مجله بی خوار بنب سزاد در عارف

اسرار هر دم او قدر در که نصیبی
لوحی سر و با فضل و عطف در انانیت

ابی جالک مطلع انوار غیب حق رش ابر در دنیا به نورک مهر و مه فخر و شوق
نور تسلیمات حق روضه که انار کچون کست کرد و بسو هر کوب بر در در بی طین
خاتمه حکمت و جنت انات کچون بر انار که بنایک ما بر مندر ای شی
اصلی ثابت بر در جنت نور در شرح قویم مبدیه سی اجر غلظت اهل کمال علم و درق

فیصل شفاعت لوجی ای بجز مبه بوم محبت
استکان جمله مندر بنده ابر محبت حق

بگویی خدیگ غمزه ناما در جان دگ کندی صدای شنت گلایه کنایه دگ
مانند پند جامه به بهر ز اولوب بک اولمش کت چاک کر بنایه میا دگ
رفقار رستمانه سی حشاقی زلال ابر اول اولک جتار نشی قهر مانه دگ
آهویر جین خالی حطنه زهرا اولوب ابر جبر آصی اری هند و سنا دگ

بیز و اوجب جنب نه مایه لوجیا
چندم علو حید آسمانه دگ

اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک
اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک	اولی مرتد دهن میدکوبی دلدارک

کله کی با که بو سحر تیر اهدا قلدرد
 لوحیاض نسیم سحری کلدارک

انزلی زین ایر زانی حبیب سحرک	انزلی زین ایر زانی حبیب سحرک
جله آمان حقیقته سحر حقدرد	جله آمان حقیقته سحر حقدرد
حق کور حق ایشاد اوله سحر حقدرد	حق کور حق ایشاد اوله سحر حقدرد
جمع ایر بعضی کله سحر حقدرد	جمع ایر بعضی کله سحر حقدرد
قدر حقیقته در خیر ایلد سحر حقدرد	قدر حقیقته در خیر ایلد سحر حقدرد
استی تاد دو کون جویر حقدرد	استی تاد دو کون جویر حقدرد

لوحیاض دایم قطبی ده کس نقطه کبی
 قدم با کله بوزر سور او عالی کهرک

سحر حقدرد کیفیت صورت نه بندد در خیال	سحر حقدرد کیفیت صورت نه بندد در خیال
یسیس النفس القانم و ضال خطه	یسیس النفس القانم و ضال خطه
روی اویجه بر جویر بینا که بندد ایجه	روی اویجه بر جویر بینا که بندد ایجه
بسن نخواهد بود مثل بنمال انزمال	بسن نخواهد بود مثل بنمال انزمال
عین سحر حقدرد معنی سحر حقدرد	عین سحر حقدرد معنی سحر حقدرد
این چه مهر دیگه که دیدن سحر حقدرد	این چه مهر دیگه که دیدن سحر حقدرد

حبه امصباح هه بر قباي نزال الردي جاضو الشمس بلغات ظلم الدنيا

طبا عمار پروانست لوجي ابن غرار

ميفت نه بال و پر در ذر و هه سحر حلال

مخيط جبر و جود اوله بنفجه هه دل	مخاطبه وجه تجي اوله هه دل
مخاطبه كبر بنسب كبر اوله دل	مخاطبه و خستيه آه اوله دل
مخاطبه اجرم اسير نفسي و ص ايلو	مخاطبه كرم اوله سحر اوله دل
مخاطبه كور و كور بنسب كور اوله دل	مخاطبه كور اوله سحر اوله دل
مخاطبه علم تفصيل متن جمله ر	مخاطبه جامع آف قدر رساله دل
مخاطبه دستك اصبين قدر ر	مخاطبه كران اوله ر شحيه به به ي هه دل

مخاطبه علم مفصلا هم اوله لوجي

مخاطبه رجه هه هه ضيه غزاله دل

مشق ايرايه دلده آتوب جمال	مشق ايرايه نظر عاشقني باقر في جمال
مشق ايرايه هر به هر عكس و كرا در	مشق اوله اكني قلب صاف اهل قمار
مشق ايرايه اهل نظر	مشق باطلي المراتب صاحب حاك
مشق ايرايه باقر جو بر و ان	مشق صفا بر ايرايه شمع جمال باقر برومار

مشق ايرايه هر مست جام توحيد اوله

مشق ايرايه اوله لوجي نه و هم خيال

مشق ايرايه حسن آن بري كردم	مشق ايرايه نه نمايش بري و بگوي كردم
مشق ايرايه غرق بهر خوشبختم	مشق ايرايه حل منصف اوله بري كردم
مشق ايرايه ازل ان ابد بيه و سفر	مشق ايرايه و شرف رسيدم كند بر كردم
مشق ايرايه بكم صحيح شرفي نيست	مشق ايرايه كلك و لم وقف و بگر كردم

ز طبع لوحی کوه را از زمین بها

اگر قبول کند بومر چه هر کورم

نسخه ام کتاب آمده وجه آدم	حسنة الحسن تقويم طلسم عظم
میغی تا زک آب زوی و قدر نوری و قلم	و ده چه تاویل عجیب تو نصوح است
بکری شب قطط می شود اندک عالم	طاف و با صدق جادو هم نه ساید
ناید از بهر غماش بحرم نام محرم	شاهد وجه ما بر ص عصمت دارد
در زینک دانت خدا شده معبود ام	اخته تا جهنا آمد تعریف و عرف

لوحیا جامع آفاق و کله بحال
وجه آدم شده و الله تعالی اعلم

بنام بان صبح حتم	بهم برین کدیو چه جویا
دست ام خلقه نمانند	هم جادو شدیم و طندیم
بن فدر الی انستیم	هم و طنسا زدیم با غریتم
عبره انما سی بخش دویم	لوحیا بر تبه اعجاز الم
	پیر و نظم بنده خستیم

او کله ذریه الرب بر نیلما ایقلتم	کتور ابانغ میی سابقا ایقلتم
فتا نه نم عشره ولا ایقلتم	بها روم سید عزم و جهم مانع ابرم
عصا بنبت اوله لم لاله ایقلتم	سیر بکشته ابر طبع سیر سنا کشر
دوشدر خاک قضا حالیا ایقلتم	فراز سر و ایدر ما و از قری و لغز
ایدر سه خواجه مهرها عطا ایقلتم	چو رتک الود اوله ما یه نشا طرز
اگر شده بر ریزر آخ خدا ایقلتم	شمال تیر و غامترا م احمره

بهار ابرشده ی پسر کوش کیر عجز از

مناطون چمن لوجبا آفتلدم

تند و دل از بی زشتک سر و گلزار برین بودم	اد شو فرهم قدر و وصف ایلمم بالا ترین بودم
آجدم الحاس و عدو من کل کجی بان	خطا ایتدم مثال نستین چین بر بودم
دو با چشمه حضرت و در یخن روشن بنامش	با قوب قن بریح حسن بلبرج برین بودم
اوشوغ نور ترانک کجی حسن حال خط	مثال خنر و مد که کوه بودم که قرین بودم
بهار ز نقل کل در آتش هجران بلبدر	بو با غل کلین بلبل کجی زا رو خور بودم
نگاه چشم ستم سر مدنیال دارندم	خند کیم خنر دلدوز چلیش در کیم بودم
ز مین دینا بر سر و سهدر استقامتم	خران طغنه اغبازدم این امین بودم

سزایا کوه نشیده حسن عالم آرای
 جلمس سگ نطه طبع لوجبا کون بودم

ای طره جوش بخت کسبل کسین	شور و مانغ صبر و تحمل کسین
ایران حسن رو حضرت اسن ملک کسین	اثبات مدعای تمسک کسین
یوقمی نگاه لطفک انا چشم سر کسین	بخت سبهمی عین بغافل کسین
آیندش خیال لب و زلف بار ایل	ای آرزو جو ایش کسین

ایر شعریک لوجی با مشاود بر خنبر
 موج جبال کھر نامل کسین

غزیه رخ خنجر له ادینار باج خنر و کیم کسین	ز خمار و لوجی ایشدنش دار ایلر کسین
شیر چو خابراه هر دل هم کسین ناوکل	ایر کمال ابر و طلیکار شه لودله کسین
بو العجده عارفک فرق ایوانم خنر دونه	بزم میده آل و آل و تابدار ایلر کسین
کلشن لودلر بر خنر کسین صفاده نونو	الده ساعر زشتک ابر نوبهار ایلر کسین

صبر لوجی کوه نمکین اولک سیمت اولک

نفسه در مجلسه و جانا پسر اولک

آه آشنایک لازمدر دل آکا همد	یان خاطر در امر عاقلست بر آهمن
اهل حالک احتیاج جی حقه الیم کرم اولک	فقری آرت عارفتک اقبال ماه و جاهمن
ذا کرده کرم خفیدر دمدم ارباب اولک	حمله آه انمدر مشکو اوهام اولک
داخی آدم کورمشن وحشی کورنجه آدمی	وحشت ایونکم زاهدر جلال اهدمن

طالب اولک حجاب اولک عفت مطلقه

لوجیا یا سنه کور جو نین اولک اولک

صد جاک حسرت اولک در اوج اولک	کچر مشالشت هوای کلک دن
سویای نوبهار ایدر رقصا نشوون	مانند آهوه من جام لاله دن
کور حلقه حلقه زلفنی روی نظار	سیر ایلد بر موی نیچر بکرم حاله دن
ارباب شوقه صنوت اولک اولک	بلور اولک نیچر شعده دیور می بیباله دن

لوجی او ما چنان به بر انسابه

مقصود تعزایا کور عرض کماله دن

انوار حسن جانم	مرآت قند حسن	دیور کور متا اولک	خوشبختی ما نان
نور وجود مطلق	دیور در خیا روی	المرحق محقق	آدم اولک اولک
مجهل منور اولک	انوار مظهر اولک	عکس مقصود اولک	تمثال عیال اولک
القدر قبل تولد	بور اولک اناسلی	ایدر خدا صحتی	عشق حبس اولک

المرغیبه آدم

تا اولک بیخی عدم

تا کجیه دل خنجر یارک حذر نردن	اولک آفتی اعراض نه ممکن کمر نردن
-------------------------------	----------------------------------

صیغ دال ابر آد میر دوستنکراغفر آینه کبی رنگ خبار کور نون
 بولارده کفایت ایلد سنک اداغمن صد پان ایلد کند و بی جگر کور نون
 دیکر خطا رضایه کلوب زوق ایلر اویکی دال سنک است کیشتم سوزن

صد حسرت ایلد کوه صبر اولوقی
 آب اولدر آفر چشمه کبی چشم تر نون

وارای صبح کله دلان مو کبو سببی عیار زاری اشخان مو کبو
 موی خنده ال خبر دوشن ابر صبا بخت سباه اولبله مر جان مو کبو
 ابر صم موی بار حفا است لعن اوب شرح ایلد زخم سینه مر جوان مو کبو
 خوخم بودله شور شر خطلی بیله ادر موج خبار خا طر کمر یاره مو کبو
 اولکر مرم جبار ایلد شرکان چشم دل اولدر بر بوج طره طران مو کبو
 اولدم نزار فکر میا نیله مر کبی پیچده در خیال دستکان مو کبو
 مرغ دل اوچدر رشته بار ایلد ایلد سندا اولدی دام جعد کوه مکه مو کبو

شرح ایلد مسمی بار یک خطنی
 لوقه بو شمر ایلد یان مو کبو

غزاله کله کل اولش کلین سنکراغفر نه مال کل در قدر شعر کله کلنار مجموعه
 حسنی بخش اولد ابر بار غنچه کیم محنده اولد صوم اینس عشق عشقار مجموعه
 جی و محبوبیک آنه مندر جدر حاسر نابا سرادر دبلو درب مخون اسرار مجموعه
 دیم مجموعی سول دراته کم جینو با آنه اودر مجموعی کم ذوقنی اولد دملار مجموعه

سنه حال ایلد کیفیت عشقی بیله ایلر
 انکون کتر اولد لوجا هر بار مجموعه

شوخ عشق ادر دانتوب جمانی شد
 نه اکمه سالی که جوانی شده

آمد آن دیکه شوی بر چه عصر صبح
 این چه بر سینه آن سینه نیت خیز است
 این خوش آنت و با که در سینه
 هست بر خیز نه هلاک است
 بهجت چه که خرابان مهیا در تو
 موج برین سینه اجماعی از صانع است

غصه انداز کمانه نشین نامه لوجی
 با درسی کن که در آفوش کمانه شده

او شوکت بر جادای زلفش انعام ایله
 مرادم نایب غمگین باغ عرض ایله
 شکر بام توفیق قبله اعلی غمگین ماری
 اولور آهویغ الفت نیت بر اینست ایله
 شایسته خاتم خیرت هم چشمه حسیک
 شراب کلمه دشر خاشاک این بل بر اینست ایله
 خبر بر بیچ قیام مویکوننده سلام ایله
 او سر دک صو کبر ادب خاک پان اخترم ایله
 نه و لطفی ایچره فرض خنجر در نیام ایله
 دخی طعل ایله اول سیهان آغوشه نام ایله
 سر ایاغ و داغ و جاک و جاک این کس نام ایله
 تیر خیز ایندک ایله بل نامی او صانع خاتم ایله

کدره پاک ابروب لوحی مثال ساغ بلور
 در دو در خرد صهار فیض پر جام ایله

طیبات نخلی روح اولور اشباح استی
 اولور بالواسطه الوان کونا کونا ایله
 بودرک طه هری سهره ایستدر مبر در
 ایدر بجز بطونک سوسو امواجی پیدا
 ده دم نور سیه فیض ساریدر ستایه
 مجرد عینی بودرک جوه درخ چشم بین
 عیان بعدن بلی آینه در تو حقیقت اسمایه
 وزان اولد قیام فیض اندر سوار فیض

طراوت نیاب اولور اسد کوزا هر جوی لوجی
 محبت دور کاری عرض طهارت معنایه

ظهور نور باری ریش انوار ایله در
 تجلیه غلام تر جمع الجمع در حور
 دم انفس رحمت ویرد الف لطفه فروع
 بوجه حقیقت افراد تو با اخذ ایله در

بود که گفتی زهر حقیقت خلق آمده
 بی من کل شیخ زرق سکا کلمه شده
 ظهور است و ظهوری محض سید عین بر چهره
 نه در بایه سیل آمده که در بیار ای رنزه

سیل استقبال محراب غما به رود و لوجی
 امین اول سوا بی ایله الساجات طهره

دین استای

هشتاد گانه زینت و سجده ایله
 اول انی تحت انکله حقایق شهید ایله
 هر که بر آید ایله ایچدی مراد ایله
 او صفا ایله دیار ایله تعیین قبول ایله
 ایچدی غایت ایله اشیا سر ایستدر
 است که کندر ایله آله در و دیله
 بو صیف خود ایله موجود انی باری
 جمع ایله ایضدی سحره جرم و دیله
 ایرله توکل ایله کلج خیر ایله کلدر
 لوجی بو تشریح ایله اعلا به سکون ایله

اجدام انعامس معدود صلن یان برکته
 دکل ایجا زود عن کلدر اقبال برکته
 شرر لودر سپهری داغ داغ ایتر دکل کونک
 اشیا ایلمشیم آه اشیا برکته
 نه تقبیل ایچریشه نه تعلیم برکته
 رسا ممکن دکلدر آمن زرنان برکته
 سر کون زبانت قابل اولر خلیل اعدای
 اوقی صدق ایچر خیب صبر و ساهم داغ برکته
 کوه سجده لوجی لال اولر فوط محبت
 مرمن این میز این او کمر ضامن برکته

زلفی آجاری جگر سنده کند اولر خیمه
 عقده سیخه لوجی سنده سیر سنده اولر خیمه
 کوه اشش اولر دلم سوندا ای شکیب
 خالدر چیرا حسن سینه اولر خیمه
 تنک اولر کونیه که صحن نیار اولر خیمه
 شهلو ندانه خا نر نر سنده اولر خیمه
 غم داندوه آزار لوجی کوه کت اولر خیمه
 سایه کوه کور سینه مهر سنده اولر خیمه
 تیغ اولر مشرب لوجی قدر منشک
 او پر بیک نکر رافعی فتنه لوجی خیمه

سینه سندان در زبور شکلی گردند	نمک حسرت پدید بی او شو خک نشند
در در عشق کشتک ویرمه حتی دشمنه	استم برین کبر مفتون اوله دلان رقص
او خفا پیش پیروز حسن و بهما نوسند	عزم صبه استدی بنید کردی بوزیر قشربینی
محرّم اولم زشتی پیر امن پیر همنه	فرما عصمت او قدر در که دکل اقبال
نظر اقباله جفا لر با پیشوب دلخمنه	انفس کج او بر جسمه ببارک خدام
مهر و مهره غنچه ابر در مرد مکت روشنه	منظر رویت دیدار اولان اهل نظرک

لوحی تخم مرغان جفا آخر کار
 باغ جیش کیا حفظ او کننند

از کجی تا بکجاب آمد این بود در نی	قبض حق با دل با کنت مهر سودر نی
ز انزل تا باید لغزه یا هو در پی	دلبری مهر و صالحش زده جان علم
حورم اندازد و می پیشروم او در نی	بسکه عشق لعل بتر که هوام جو کمان
چند بگریز درین بادیه جادو در نی	مخلص از دیو نفس دایره نه حیدر است

پیش رم صورت آرام نماید تو جی
 تا که ایمن شود شکر آهو در پی

المن سحر طومنه ناب و توانم فالده	مست عشق رخت رطل کرانم فالده
خشت ابروی گمان ابرو کجایم فالده	تیر دلدورنگا همکرم دل و جانمان
خبرت از در بنی مجلسه حکم فالده	مست از لب بند فغان جز در غمرا کجایم
یاره معلوم اولدق راز نهانم فالده	ایدم اشعار اشعاره هب احوالی

ساده لوحی نثر نقلد ز کرب
 شویده محو اولد که هیچ نام و نشانم فالده

سوزک و سیرید آخر بود آرای الای	کوزن مرآت دلدور بر تو حسن دلاری
--------------------------------	---------------------------------

سعادتمند در استیلا و غلبه عت ذلت آخر
 خدا اسکندره آقا ایدر بار بار با
 رضا آینه در مظهر دنیا و عقباه
 نتیجه حاصل اوله نیکم صفرا کبرای
 غماح له طبايع بسنی نفس غریب ارضا
 ایدر در قطع منزلت با بنجه عقل خود برای
 حقیقت اهل عقلی غنچه تبدیل ایدر لودگی
 تو جهله ایدر لر موم قلب سنگ خا برای

خدا کم جبهه ارباب عشقه عاجز یازدی
 شمار اهل عشقه جمله تسلیم در عیازدی
 و در دلب پیرانه تقوی صورت خاند قدت
 بنی جبریت سراز در هر یازدی مبتلی یازدی
 نه در جان ما که علم و عملد بو علی اولست
 ذنلم بهیچ وجه در دغشته عارفه تو به کوننا یازدی
 خیال خوش اثر چون منوع باری نفسندی
 دل سنبه اگور دلب اول شکلی دیوانه لایله
 نه حاصل جابوس لوجی غرقا چه سرتدن
 ایدر آخر ظهور آینه اول کبر یا یازدی

کور ملک اولم تا که کور ستر و سحر دیوار
 عاشق بیچاره نیک الله اولم سحر هارینه
 رد و حل کم ذره در آفتاب و حرنگ
 زبرد و بالاسیر ایدر سخته انوارینه
 خلد و نیر انگ خوشتر و نا خوشتر حاصل
 اهل و بدارک خدا افشا ایدر موارینه
 حاضر اولکم غایت سوره و ارتکاب مکنان دور
 غیبت انسون کند و نه عاشق بو بنجه یازدی
 رد و حل صورت بندیرا و طر نایش کور ستر
 موحبر اطهار ایدر کور آب و بادک هارینه
 نسخه کبره آدم که ظهور در کربطن
 جمع ایدر بو عالم کونک قوا سرازینه

سود رایج لوجا انفسه در آفتاب نور
 کرم ایدر عارف دمام انفسک بازارینه

از می تو حسه مستم بللی
 شاهم غیبیم بکفنا در نکر
 علمه بستم با خود غیر از
 کورچه خورشیدم را در کور
 چون طلاسجد را امر آمده
 چنگ و دف که برینم دهم
 جزیره در درانش که بر سر کویا
 مست صهار الستم بللی

تذکره

صفت بری سر من که در بادیه بر ستر
 بر دای رج خواستن چرا ایله اصلا
 بر شیبی کجا رفته توحید در لاش
 وجدانیه موجود در ز ظل وجود
 هم ثابت است قدرم بزم فنده
 وابسته در ز گوشه میخانه اما
 خورشیده صفت طارم علوی به بلند
 بر سینه کانی عالم سفینه که پست
 ما باده گشتیم حرم عالم در سیم
 سر حلقه زندان جلی مایه انسیم

سؤل اهل سلوک که مرایا بزه مرآت
 تفصیل اجمال کلمه منظر فر در
 جان و دل مشعله بر نور سموات
 آفاق ابتدا نقشه اوله حجج و آیت

باجحد حصد او ز تله لینه سرامت	مجبور کوز مقضی فطر تمر در
آخر بزه اول او در اول بزه غایت	باته بنم ظاهر م با طنز در
بردن ایر شور بزمه دی نشا و است	کور نه تهی کاسه نابود نش طرز
محو اوله بزمه صحه و قفا در بزه است	بزمست بی عامله هرت بقایز
یوق کتر تمر بزمه بنیدر قید اظناقت	هر بزمه ایست بزمه بزمه بزمه در

بزمه صوفی صافی دل ارباب صفایز

بزمه صوفی اسما و العبر فقر این

ارباب حقیقت همه بجزم و کهنه در	دینا کتب افزا و نفعیت که ممد در
نه سکن منزل نه خوف غایم ره در	زیرا که صاحبیه س انزه بر در
ارباب سلوک استی حیفا که تبه در	ظاهر کور نرسنه اگر شاهه غیبی
کوز لر می دد بر آ که اول ندر سیر در	زاهد کور مرسن انی بوجسمه زبر
در دیر یکی نیه شمشیر انکف عکله شمشیر	ناصح نه بیور معنی اسرار غیبوی
سدقان جهاندر نش آه ج سپهر	حاضر لولمان عارف بده دمنه
اصحاب غنادراد که در زبر کهنه در	در دینت حقا رتله ناک ایکن اولم

در دینت او در کیم اوله شکر اولم

انوار الهی کورینه انور حجی

بر جنبه بر المر سرد با قبیل ابوالقاسم	عارف کله بوله جذب رحمت الله عالی
بیهود بیره قال اوله دعوائی کمالی	منصف کتبین ساکن اولوب اینر اصلا
کیم انون نمایان اوله تمثال حیاتی	آیینه کیمی س مگر کدر دل عارف
هر کور یکی ششمه اله بر در لولمانی	هر شین ابه صنع الهی بی تماشا
اوله نورا بده فرق ایمیه نقصان دلجالی	بر فرد کور وب جمله شکر نایه لایح

عازله است ابراهیم مترادف است با کمالی است از دستقابل
عاده و امین اولی و اولی صرصر غزل فانوس در و نشه و باقی جمع جالی

هر شکل و صفت اولی بر سر ظاهر است
اسما در اول حال بودیم عین است

سکه کنور اول راجع صفا کنه حبه کیم خاطر نیز آجله هر باب المکن
ویرزش ایدم لم نشه لومس کرم ایل شول میسه اوله سیراب انگ کریر کریر
پیران خوابت بتر زرش ایدر بر بان دره یاب اوله لم باری سمدن
تبدیل بقا ایدم لم بزم فسنای نریاق الم صفت له حاصل سمدن
عاقل که در لکه اوله خواهر بر لک وایسته تسوید رقم حکم قلدن
زراق اوله زاهد سگول فرایه مانته عازل سوریلو جوا حردن
مخونه کورر کنه و نه این فرجه بر کون کبرر حاکمه محمود بوغدن

اضوس دل جاهل نادانه درینجا
کیم ناره حسدوم طونوش یانه درینجا

سکیم و قبول اهل کوی در ره صایه سن دیر ره ره قافه در لبک حکم خرایه
اشات و جود المیزار با حقیقت بو قلعه را اولان عارف دلراهیه وایه
اکه کیمین عارف باسه دل اوله صحنه بی ترک ایدر ایشا و نه مانه
صدقه بی بر بیک ذلشنه میل ایدر اوله بیری بر بیک ذلشنه میل ایدر اوله
والله تواضع دل وایه کوز لدر و الله تواضع دل وایه کوز لدر
زاهد کک امانه باقی فعدن باقمه زاهد کک امانه باقی فعدن باقمه
بارب عجا خلق جهنم بویله قالور چی برار بولور ~~مشکل حل اولور~~

کورد که تو مصطرب اولش دل اجرب	پرزب الم اولدی نه خاطر بیتاب
هر بر بوسه ای بر نشیب ایبر اتا	تقد بر ایوب عجب و معجز اولور کرب
عالم شریک کسیر قادر اولدی	بیتنه علمای اوج بیخنده اصیب
کیم کورد که کایر هنر کس محلول	بیر غنچه و پامال اوله باهر خوشاب
بارت عجب حالت اولور کیم اوله کاسه	برجه دخی استمه بک کورم نیاب
ناصحیر غیر کند و سوزن المیز اصفا	افدنی ایبر قوتنن انلا شیره اجباب
خطا هر کور رسنه صلاح اوزر ادره	دینا امله الوم اگر شبح و اگر شهاب

دنیا نه عجز تا بقدر حوصی بنیر اولور
بیر نه قالمور ذاریغی فرورد کیمور

شهر رسوخ ایبر کیم بر وقت سوره	نعا که بولم مسجده سوق المیر الله
کورد کیم نیچک کلف بشیر مراف	دیرم و ارایه بیزه ان حره رف بانه
واردم بر بک بانه احوالیز مورد	سویلتیم اینه منعتله خواهه و اخوا
دیر کیم تو مختلف سوزو اگر شیب	امرار ایدر و قنقره ذکر کیم هر کاه
دیر کیم نه در خواشنگر باره خدایه	دیر بر دینیز غنچه حشده و هم جاه
اسباب معیشت دخر طاقدر ایشور	اکسیر اوج صره دجر نه و مالکاه
بیر کیم بودر حالیز جدم خردور	دیر کیم اما طایفه خانیف و کراه

حیوان صفت مقصد کرب و فخر
برجه دکلم بلکه چاهه رایا در

ایا نیچه بر جرایم بو کوش کرایم	کم اولیم منوم نه در حاصل دورایم
که عالم سفله طایع اولد دایم	که عالم معلوم بنجوم ایلیه سیراک
بیر اولد اشباح موالبه نلنه	بیر اولد منرال روح فکان

کونیه فشار اوله ترکیب اینه تنو بر
 هر قوه بر فعل اوله جبر امکان
 بر کلک اینه کتک اوله حاصل عالم
 کینه برشت اوله مقدر کیم نیران
 بلز بنجر اوله شاقبت جائی کسه
 جانجی مایک دفع سر کشته و جبران
 دنیا هر و آخر آم ایدر فاین آخر
 بقدر اوله هر صاحب سر مایه ایمان
 چونه فاعل مطلق بیلور حضرت محمد

تقدر بر ایدر در سببه که اوله جبر اوله جقدر

ارباب مسلم دیکلی اهل نظر در
 فرض ایدر علی کویا که شجر در
 ارضی فلت اوله دیو بخت نوابت
 هم سبع سموات که ساق در سدر
 اجرام غما صر که که شعبه لرد اوله یکل
 هر بر سر سوا ایدر اف نظر کللی
 بچند و دست قدر عا رضی نونه
 علویس ادر منقبت کیم نیران
 احوال جهانه در دفع هم سر قدر در
 بود جمله که دار کجیم حقان اوله نور است
 اجمال ایدر تفصیلی دفع عین دیگر در
 تحقیق آنک سیرانی الهه سفر در

جهه ایدر که مدلوله نه در اوله سببسون
 اما قیر بر آن انفسه کل حال سببسون

اقبال جهه نیر مورث همان اوله آخر
 پابنده اولور اهل دله مال متناثر
 زیر که دم آخر اوله فرط مختصر
 اتمه توجه نیر اولور آدمی قاصر
 و بر کینه حصن و طبع ریشه دولت
 ابر کیمنی ذلت ایدر خایب و خاسر
 کور فرالم دهری او کیم وارث و یوقلق
 یکش اوله با نند اگر غایب حاضر
 دل با غلبه حاصل و محصوله اصلا
 محصول جهنم حاصل اوله قادر
 الراهه دلا زینتونه دهر دینک
 زیب کور نیر آده اوله دیو مسافر

رزق منی خواهم که در روز قیامت
شاد اوله الم جکه و حور و مندر
کج داغیه خواهم بسیار کند

بیرب ندر اوله الم جکه و حور و مندر
باز رفن سود زیانه ناوله عاری
زاهد جکه و قان ریا اکنه بر حور
کادوم خده ابله طوله قلب ابله قان
آسوم اوچه راحتی ترک ابله آدم
آمال عبت موجب آلام اوچه آخر
مردوخ دکدر کشره جالیز اعلا

هر شومه بیک شکر و قضا بایه تحمل
فرخنده اوچه بسته باب توکل

شول جوهر کم اوله عرض جلد اشیا
شول کان و فاش جهته جگر شیا
شول کبریت آیز سه که اوله آنکه
شول جبار علی کم اوله لر خلفه عابجه
شول شت شهیدم رضا خوا آتم
هب آرا ابله صغیره ابع و شنج
بو جلد کجا تربید راسته علقه

زنده رصقن جب سواد نه حذر ابله
دینا ج ابله شکر بتا به اسف ابله

هر سیر سینه کجاست نوشتن دانند	اندر که دلی طبع خست جهانند
تحقیقه سر خیل بخت زمانند	تغلبه آید حاتم کجور سولیده اما
اندر که فن آینه هست روشن جانند	فقر آهلی با ننه دار سک خدر آید
خطر ایله پیر مسکنتک عالی جانند	سایر صحنه نورا اوله فقر فقر آید
الله بیلور حالکی حسن خلق آیدانند	ایر خواجرا ایله پیر مسکنت آید
تحقیقه سر مرتبه طین و چمنند	لی شیره قنوشکر آید باب طریقت
قلمر بنکه آید تنگ اصله بوجانند	زنها را دانسته صفتن اهل قلوب

هر کسنی بولور آید کنیز نیک داکر بنه
اگر اصله مره دوک انقدر بنه سغور

جا هر جگه بر در دالم آه دو دم	عاقبت که در لری بوله تسدیه دم
راضی اولور احوالنه آدم اولم آدم	ما فرتنه با قوت حقد و حسد تر کنی آید
ما حونه قیاس ایله سعزته و مکرم	اصفا ابن لم احسن صورتنه بونرف
از باب ادب لال کر کردن آید	لا یتم اولور با بر سعزته تعزیر
ایشای محبتده اولوب شه و محرم	سرسن در اینک شکر بولور حقه طبع
اخلاق آلم دفع حاصل اولور بی کم	بیل نفسکی نام اولور سن عارف ماتبه
دعویای بران حقد اولور علم و حکم	هر حسنه اگر عرف ایسک معترف اولکم

کندرین کور کجی بیره صفتن ایله باور
دعویای بر ابر کتورده ایسه بر ابر

حفا القیم اسرار اولور اگر مطابقی	توفیق خدا کم اولور تعدیه موافق
اشنا اولور طایفه صفت اولور لایق	سجده جبروت که اولور کرب در سر
هر روز نم آید در شرفته مشارق	هر خانه ج تا به اولور مهر و رخسار

مژات مجتبه که عکس این جالی
 بر نشین بولع بسته روج مجتبه
 کسند بر این آریا دکن کنده عشق
 بر جوم اولی جمله مدبر و معارف
 بسید این اولی صورت مجتبه حقیقت
 شوال آینه دنگم از مجتبه مدبر
 که نفی و که اثبات اید اولی مارک و تجویز
 ناطق هر این صورت آینه تزحیبه

عاشقک صفایب اول تسلیم و رضای
 هر چه بجای خود او هر آمده لاحق
 آزر هم در اولی نه بلایه نه قصاص
 مشکوه ایلیم اصل نه فلکده خلدان
 دروا که محبت بجا بر رخ عجبدر
 ابر باد مسخر از سفینه او زنده زاندر
 احوال اولی که هم مهر حال
 ظاهر که خفی اولیه احوان صفاد
 کیم بیسرو با پیچود بی را و قبا جور
 سر کشته از جمله خیل به اودن
 استفا قیود اید اصفایه بر افش
 بر طرفه کرد و نیز بیلین سوری و فلان
 مآینه کتبی نمایم دل و جانیم
 ما پیکر خود درین و خود را نکرانیم

چینی زاده از نژاد بودی کاخنی از نغز نازک

فاسلی با جلا و مجید و برهنا	آمد از رانفت جناب خدا
جنت با سر بر سر	کشته از زفر یمن مقدم او
سایه جلالش چو پر حلال	بال کشود بر سر اقبال
چو آینه محض فرود جلا	کوهرش با بنا کج خورشید
جلوه نخب بود ب صها	بحر منگی موج منتقش
در زنج کوه است مولی	بموالی ز زرقا مکر مستش
صدر او تخت ملک است	طبع او کر سبی قلد و نظم
قرط گوش رغبت بلقا	کوهر صاف طبع روشن
چارانف سر کین اوله	بر نخبه بر فایب سخن فاسد
بحر با کم نشد درین بیا	نزد او جود بی بود فاکر
بهر تمیز اول فضل و دانی	آمدان فاضلیکه همایست
این قدر که نظم با کوه مرزا	کردم ایثار من مندم او
باقیم بهر او صبر دما	تا بر بود اجایش نمود
دار بل فایم صبر دما	مدحتش بس که کردم بر ما
زنت یافت و در رخ بهیضا	ریزد اک نیت او چو بهار
گر پرد بال کبر دار غنقا	عقل با اوج و صفای
شرف ادره اندر غر و عدا	بس که اثر اشهر استقبالی
موسن جود او بوقت سخا	سین منی بر بجای تم طلی
سحالی و منجلی باد	اختر طالعین سعد و شرف
بیت تا بیخ مندر مشرید عا	آمد از بل صاف کوه مرزا
چینی زاده است حاکم ما	بارگت الله عاصم از بسب

جنه خورشيد سپهره موگه حکومت فرما ايسا بنو است از افق توفيق و اهدا السرك
 لامع و عالکديا و بجم طالع حضرت محمد مکه رم مجور از مطيع سعد و تشرک مطيع
 کشته محمد تم حمدا پس در پيش از ذات عتبات سايه مراخي سه با يا مانه آن هم
 بتوارد سارو غر و اجلال بفضله المسمال مانده عهده هر بسکال الال حصه اعدوا
 فرما يرسه و حيت ابابا انک سعود با کما متوالی في العود الجواهر ابن بنده
 کرم نرمنده خالبي آن نرمت عاير ابرسم تبریک ده عايلک قصيده طمانه ارسال
 و اهدا کرم که اگر به من درين نظم نجات عنوانه بر سه برکت فصاحت زرم ام
 فعل در انش تعبیر و بيه و باغ بر سبزه شوکت زده ام که کرم سزاست لاني استغفر الله
 از بن دعو کوان جناب مسد بناه حجاج صحتي از دق يق ممانه است آخونه آن
 مستبضع خدمت او بر طه از بصری بهم خفا و از نهر سوسو سوسو سوسو اما اورم لکن حلاج
 بحضرت سپهر ادره مشهور موراست و في حقيقه ابن قصيده انيت جامه شکر
 ناما است لمانه جزو دم در از شکست زک خویشم منفعيل نيل مطليه انرا فکر خيلت کرم
 در بي هو ارزوم ارزوي ديکوت ، فرخ اداي شکر نعمت ابعثت کرم ام ، اين هم شکر
 نعمتک مشاطه جمال اما از انبار دبين و در و جانه ابن حسرت دین را سر مه کش بره روشن
 و سبزه که کله له که ابريت صدرم شانه زنه کرم که آن ولي انعم علی الهم رحمنی
 مولدکم جل العظم ، بحر انجم صاحب مال النعم نیر الخائب سببا ازال الوفا والتمسب
 از قضا طيبه شريفه بطيبه منبه قايي شانه في حال ابن دباخانه قصيده و سبع لغضا
 و رب العور شين جانقرا اسباب که جبين طبع سر تسهير و حجت اقرار سق رب بنديکرا
 بسجده تصدین آن قاضی القضا ترا تسبيح و تحمیر کرم ۴ و سوار امر حمله را ولي المنما
 حقه و انهم هم بر اندوات پاک کبریا انکه مراسم هکيات اين بنواست ۴ بر سر اينکه بجا آورم
 ۴ و انکه شانه ان در به نعمت سینه را دنوار و کرم است باغه حواءه الله تايده است رتاخه
 واعطف توفيقات سبحي بايام بيمنت انجم مبسوط دستم باور بيلعباد

منظور فیض خدای دایم	چندر لاج قدر تمام	تافت قاجره انصاف	بحرنا بحر کرم و لطف
وزاد من جزوات و جمل	نزداد کشته مظهر تمام	نشر جان خسر امنشی	عقد لور فضل انظم
بحر معنی ز برجم فلک	کوهر نجم نیریز تمام	تاقی شیرت بوز کرج	بد محمد بر عم رانم
بهر ابره سادات پیش	در تهاجر سلام بیا	حاکم شهر جناب از کربید	عابد عا و عالم حاتم
در حشا حشا جودگر	ناب تجرید ناز رانم	ادج اقبال جهانش دانست	بزرگ نظر و هم دایم
باینده نوالس دیبا	مسند عیاشی فضل تمام	بستم زهر بر آینه نبوت	ریزد از تابش من تمام
بینه کار آمد تیرش	سینج در کشته شب حاتم	مراقب صبح خورشید	در کفش بر سر زلفت و شوم
عده او شود از بهر خدا	ظلمت از کشته تمام	وقت او کسین شوق	نشیند حاتم کا تمام
در حشر شیده دانه کلک	نوبهار شیشه اف تمام	نظر خود شانس شمش	راقتا غرور و زهر هابیم
هر که بی برد این شکر بان	اگر در ازین نیریز تمام	دشمن جز در بند زرق	انرا کشته کز زنده نادم
سخت صبح نیریز شیشه	اگر کشته ام ست و عدا تمام	میتراود در دلم شیشه	استندم از کاس حقیقت تمام
طشت من بس که قند از بیم	داد و ستد طشت حاتم	یکبندگی کف ضایع بشده	انقلخ شوقی بجزم رانم
پسته که کار که بوقلمون	چند کایه مرام برانم	نیریزانم این کایه کایه	نشود چو عده نمایه وایم
بر شود در حشر و در شوق	سزا و کج بودی سالم	فیض تویش بر منی خاطر	باید از خضر رب رانم
از او رضا در آمد کوی	بایت تاریخ کج لایم	چندر لاج بجا و است	بلایه طیبتر باشد کج

۱۱۱۱

یار تب فیض نعم ضیف خصل
 یارب برضا یافتن لیسعیل
 از حضرت تو هر چه که خواهد مایه
 عاصم جلیزاده ابو العیض جمیل

نقطه از استقامت بود ایدش ^{ایمان متفرقه} و جدا شدت و جعفر بن زین

انوار جمال ^{حسب سیر ابد}

هر ذره بی مات ^{شهر نور}

مانند نقش صورت آن ساکت ^۶ جار مین او چه کشید که موشد

مانند نقش ازبت کل جامه کشد ^۹ نونبکه میرسد به بنام خامه کشد

ما فی الوجود غیر لا غیر الوجود ^۹ سبحان تعالی عن لیسة الیقود

انفس الخ ارواوت فی الیقوت ^۶ قلنا فباخلفه ما کان حاک سقا

بس ما ابرد نمود ان بر نون ^۶ گفت عشر عشر این شد نام من

ساج در مودت تمام حسن ^۹ قبل عیسن در او توخ شیوه

جوش فبا غیره فبا غیره طور ^۶ هر را بر مهره که در سپهر کوه ان

تم روزالت اورج ایام ^۶ بهر نام و سر که در وحی روان

رسل استی در هر ذره ^۶ ز تقدر در حاشیه او در و ما

نفس امی در برون روح آنها خالست ^۶ جا جا نام همه نام در نهانست

ز بس جبه لعل چشم بخت شد انک کلوم ^۹ جو با اولت بر ز کش از الماس فرقه نهان

بروز دار قافیت رسد سحر و نظور ^۶ ز خورشید نام و کب از بره ز عالم نور

استر ایست آنچه ساکت در در السلام ^۶ خاندان احمد سو و بر صلوی سیم

بر جسمی ای حسد راجح حردت علی ^۶ جعفر و موسی اید انشی عشر اولدر اام

از قدرت و ارادت انکار و انکار ^۶ جو با آبر و باد و انظار المکنه از بار

دانش آدران و کلمه ^۶ گفته و گفته و بیچاره

عاقبت از روی نگویر سخنی چه درین ^۶ مدعای از چه نایدین بگویر جور زین

آثار نور حقیق نیر بر اولدر ^۶ کثرت وجود در حقیق مشر اولدر

مطلق عمد حقیق منوره ^۶ مشهور بخت غیبیه دلیل و نظیر اولدر

لوحیا بکن نکتہ بخواہم نوشت
 نیت مومنین بیک است از علما
 نیت و طیت ببل غزمت و سیر
 در ره حج حاج اگر که هود فشا
 مرد می گویند شهر رفته داشت
 ذکر دایم در دل تا کر اگر
 مومنت آن کس اگر مومنت سده
 با ضرورت کرد نیز اگر نکرد
 منقطع شود ثواب احو او
 چون بود تا کر چه کرد شاد با کر

مرغابیه تا سرشت خوب درشت
 این سما بیت باید کرد حل
 بحر مفعی را روان باشد چو سبیل
 یا مفعلی خواست بگذارد صلوة
 چندی تخم ز کوشش هر که داشت
 میوزد همچون نسیم اندر سحر
 اجر باید بجز نمون ما اید
 از عملها کم نباشند اجر مرد
 بسر بنفرا به حدایت قدر او
 بنده مشو حق از خود آزاد باش

انما ال عالم بالنبات بس
 انما ال عالم بالنبات بس

بر کن رافند آنکه همان عهد ما
 حسن آخر بر خطش برود از آورد
 رخ نو خط ترا نیز در دم باره کش
 شیخ حق افندی در این راه
 کسین بیله جلوسیا
 کدر تاریخ ایگون بر بیت عجیب
 اولی ترکیب قوی با مرآه
 دیدم لاله ال الهه

بره عفا تو اید بر تری ۹ ازین در راه شمع حق

آخر حمد را از بیت نوحید
 بنیخ جلوه حسن تلقی

تصحیح کتب سابقه مرحوم سید مصطفیٰ انصاری به جوهر کلام

بیتدی بیج شرفه جولانی	بر سحر که که مهر خندانانی
نور اشراق صبح روحانی	سعدیه پیش جبهه شوق
نون غرق استی حسیله جانی	جام خود نشیند بگلستان
ساحه دل قلمه جوی	فیض الهام دل و سر و جان
بکدر صد فرج وقت خسرانی	دیدیم از فخر به سر و بان
آنزه در کف فتح ربانی	واروی انعم قبول کنم
مجمع بجم جرح روحانی	سند سده سی جوهر کلام
رشته سی احسانی	ضمیمه امیر لاله زار استی
اهل عرفانی مهر خندانانی	خاکدان محمود زلاله رفیع اندی
اول اسمی جیب رحمتی	ادوی انعم حسیله شمیم
کل صد رک فیض ربانی	زبور کلشن سلا ال
مندر عهد رکمال استی	جمله ذات ملک ستند
قلم فیض احسانی	خال محمد نومهر انصاری
شرف دستور ربانی	موجبت در جنب باری
طرح اکسیر لطف و مهربانی	طمانی که در حق می جوهر
فرط اخلاص و ناطقانی	سبب کتاب فیض بیجان
اسب طبعه در بجه جولانی	عزیمه که هندو آهسته
تقدم آداب ثباتی	صرف ارباب عمر کرمه
جلوگرفت کنت سبانی	انشاء فقر علی کباب انعم
اوله هنر کلام رحمانی	کنند فقر علی طبع کوهر
بر بوله بکلمه سفیدانی	لب صد جفتم بر دسام

دقت مخضده مشقته	طبع کلمت بی جوق شریفی
حمد صد مرتب رافتین	اسدی با دینم شادایی
اول کریم السجده بن کریم	مرحمتی رکعت امطایع
در گنجه میلاریم زینتی	یابدی بیرون و برلی
بحر خاتم کان فخری ۳۱	خجل ایندم سپهر کردایی
دولتند ریاض علم و هنر	رنگ فرمایید رکعتی
حد ذاتیجه اهل استعدا	نولدر عت فرادایی
عاشقند کم اوج محروم	فرش ایند در کف استیجا
عباده صلا رکوعی بار	اولدر منت گذار حسایی
بیر یا مستقیم سه سندر	جوهر شایسته لطف ارزانی
اینچوچ که سننار	اوله شهیت طلبه فوایی
فضل قدر که اکثر اهر هنر	لاتین کجوت بیلدر آئی
کنه ارفا مستطانی	اولوب ایجاز ایند بنا خوانی
پیشگیه قبوله عرض ایند	عقوت حضور عسوائی
تبدیه بیان چو تکر تشبیه	دایما سخن و صبر ربانی
	ستلام ابیوس متعابینه
	حق تعالی اودات برشانی

شیخ احمد بن حنبل از راه سعادت و کسب سعادت حضرت زین العابدین علیه السلام
 از بسکه مجاهد دادیم بسیم بشری
 صبح که عجم مرآت در آب سده غرقت
 صدی که چو چشمه یونس فواره بر جبین
 صبح که در کتب فضیلت رویشانی
 صبح که از کرامت با کرامت مهر است
 مهر که با نیت قدر از صد فضل صدر
 مهری جو جو نور مرآت بیک جز
 مهر که از کرامت کل شد بجا دل
 ان که از اوصاف درویش او شمت
 ان که از کرامت با عجمی خلق مولی
 نخل خبیب مفضل فرمانروا مفضل
 اهنی سفید نذر آن مهر سدید
 عدس محط عالم حدس حصار کلم
 از سر سوزنات با بد بهم کواکب
 ان خصم تیک که کلور باشد کتیک بوش
 در سینه صدرت امرش بجزل و افت
 صد که بیج شیر است آن نیز منیر است
 کلک و ز فشنرا بهمت ی حج شکت
 زاکیر بر تو او با بد عیار رفت
 تا است دریت او با بغض وجود خوف
 سفر است او که بوی هم عشق و هم درد

صد غره با کله کل شد مهر سپهر فتوی
 هر لحظه میناید صد موج جلوه بالا
 از جلوه مهره بوش عطفد نیز بر بالا
 بر سیم انسانی بکرست نور پسیما
 مهر که تحف دارد از مطمع تمت
 تا در شعاع آن مهر تا لطف مولی
 جوهر سیم بیت معجزه متافقت شکر و سا
 آن کلکه نو مزارخ از فیض است بویا
 بیک قطره شبنم شده در در اوار دریا
 از هر درق نماید روی عفو اولی
 ماکر رکا اجده آن ذات کرم تر
 از قدر در جندر امده صد فتوی
 از فیض ابراهیم عظیم راحت رس بر ایا
 خارا از غنمه الشتر توانمده خشت حارا
 نوریت عالم ارا کعبیر لکم دنیا
 حسبل المبین محکم فضل خطاب دعوی
 تبر فلک بیکر است بهر سپهر فتوی
 تا ز دلب خه آن شسوار تنها
 هر ذره محقر جز مهر عالم ارا
 بکلاحت بهر افضال سفاکت خیرها
 در سا عذر جزو نیر است بوسه لطف سولیا

هم طود سبیل زین است هم کج موج خیز است
پر کار شو کنش که تا که جو بقدر است
لبیدی صبح وصلی چون قفس خودم کرد
در جود و حضور داشت نو از کمانی حلق
سلک انزال لغزش از بس که خودم کرد
طبع جو این سخن ز او ما سخن حضورم کرد
مضرب خا هم هرگز از قصه کج مفرود
خیزد نمانه در شهر است و نقشند
سبک زینت این پیش بیکدیگر است
بکدخت آتش غم مفر جود جسم
با غم فتر با غم از بوی حرمی لکن
اکنون نمده ام از موج نقد آفتاب
بر جبهت بر من نظر ملاحظه بسوز ناظر
در محفل قیامت لبست با ستم کرد
از چند سال محو فود رساید شن با کوه
زان مطلع عطفوت از اسطع شوت
مفتاح هر سله از صباح هر دردی
از به این قیامت با هم سبک است
ز بنده طلبه خط خوشیم ز با نیست
نام حضرت دوستی با هم در دوستی
اولاد یاز و انماغ اعداد و او انماغ

هم صلح و هم کسیر است بر نهم شرح اعلی
مرکز زمین باشد قطرش سپردان
بنمایدم غزاله چون ناخن محبت
ده خا مدونه اوراق تا امل جوشتر
او صفا این سخن کج کوه بوش دریا
تا و امن قیامت با هم مدیح کویا
هر نغمه صبر برش ناخن زنده بر لجا
کلامی نظم نافه در صفتی معنی
با قوت مظهر کرد با سبناج کدر میا
بر استخوان نه شده بین شمع شعله
با در فیض امید کرم اردو
دینار کز خورشید چون بر کردم احصا
کام بوق خاطر خواهد که جو بر
اجر خیزل با به از فضل حق تعالی
کو شهر و کراهی ایمن شده قضا یا
اقل یافت بر سر جود هر عالم آرا
نقد سرورده از بختند بی پروا
بوسید مقدسرا اعدا شهر رسا
کوه سنا عالم در دوشم از سنا
بارب کج هست تا نهم در دنا
بجود حضر باشند مانند سناخ طویا

اینم نیاز منم ، عبد الرحیم افندی
 بار چه مدعا شد با این مطلب نامم
 چشم منی که منس باشد چه طرس خون
 دانت ملک منس پند باریب
 بابت بار جنبتیا مجنون پیر الهام
 بار بخت آید این راز از شره
 پیچیده بار دایم چه عدو در امعا
 در صدر غر و حرکت همواره سنده ارا
 از نفس بک اندس لوحی کتف تاریخ
 فتوی مجر و بچهل جای سید باوا
 ۱۱۶۲

